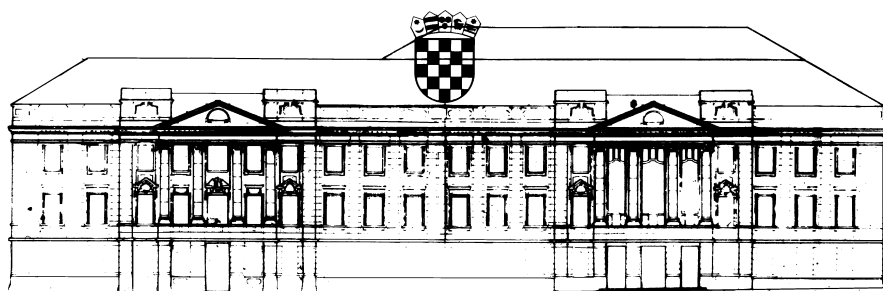

izvješća HRVATSKOGA SABORA

GODINA XV.

BROJ 394

ZAGREB, 8. IX. 2004.

7. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

POTICAJI U POLJOPRIVREDI

Mađarski mediji o Hrvatskoj

Mediji u susjednoj Mađarskoj, jednoj od zemalja koja je već u doba Domovinskog rata iskazivala naklonost Hrvatskoj, dosta pozornosti posvećuje našoj državi.

Tako HVG (8. srpnja) iznosi kako se dolaskom Ive Sanadera na vlast očekivalo usporavanje procesa euroatlantskog integriranja, međutim, novi premijer je opovrgnuo te tmurne prognoze. Pokazao je veliki pragmatizam i proglasivši pitanje Haaga pravnim, a ne političkim pitanjem, pokazao je veću dosljednost u suradnji s Tribunalom nego prethodna vlast.

Pridobivši i pripadnike srpske manjine Sanader je uspio prikazati Hrvatsku kao stabilnu zemlju, jedinog solidnog partnera Zapada u regiji, pa bi bilo kontraproduktivno ako bi se vrata EU na neodređeno vrijeme zatvorila pred Hrvatskom. Mađarsko glasilo probleme za našu zemlju vidi u usporavanju GDP-a koji je od 5.2% u 2002. pao na 4,8%. Zabrinjavajući je i velik vanjski dug i rast deficita državnog proračuna.

Loša je bilanca vanjske trgovine, a posao hrvatskih izvoznika otežava jaka kuna. Devalvacija se ne poduzima jer se čuva gospodarska stabilnost i nastoji izbjeći recesija.

Bivši mađarski premijer i predsjednik FIDESZ-a Viktor Orban i Ivo Sanader su se, prema Magyar Hirlapu (8. srpnja) suglasili da Zagreb, Budimpešta i EU moraju odlučno pozvati beogradsko vodstvo na zaustavljanje napada protiv pripadnika mađarske i hrvatske manjine u SiCG. Orban je još izjavio da će u narednih 5 - 10 godina Hrvatska imati ključnu ulogu u razvitku Srednje Europe.

Premijer Sanader je istaknuo da budućnost Hrvatske puno ovisi o Europskoj pučkoj stranci od koje očekuje potporu u ostvarenju svojih planova.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Svečana sjednica Hrvatskoga sabora održana 28. svibnja 2004.	3
- Govor NJ. E. G. glavnog tajnika NATO saveza Jappa de Hoop Schefera u Saboru, 26. svibnja 2004.	6
- Govor predsjednika Republike Albanije G. Alfreda Moisiua u Saboru Republike Hrvatske, 18. lipnja 2004. godine	8
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama zakona o porezu na dodanu vrijednost	10
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (Vlada RH); Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (Klub zastupnika HSS-a)	28
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnom gospodarstvu	49
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o kamatama	60
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju okvirnog ugovora između Republike Hrvatske razvojne banke Vijeća Europe o zajmu za Projekt 1435 (2002); Održivi povratak prognanika i izbjeglica - povrat imovine i stambeno zbrinjavanje	70

PRIKAZ RADA:

- 7. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 26. I 27. SVIBNJA, 2, 3, 4, 16, 17, 18. I 30. LIPNJA TE 1. I 2. SRPNJA 2004.

SVEČANA SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA ODRŽANA 28. SVIBNJA 2004.

Četrnaesta obljetnica utemeljenja novoga Hrvatskoga sabora

Povijesna uloga u očuvanju hrvatske državnosti

U povodu Dana Hrvatskoga sabora 30. svibnja, "kao spomena na konstituiranje prvog slobodno izabranog višestranačkog sabora 30. svibnja 1990. i na povijesnu ulogu Hrvatskoga sabora u očuvanju hrvatske državnosti tijekom stoljeća", Hrvatski sabor održao je svečanu sjednicu.

Nakon što je odana počast Domovini izvođenjem himne "Lijepa naša domovino" minutom šutnje odana je počast svima koji su dali život za Domovinu "u višestoljetnoj borbi za opstojnost Hrvata na ovim područjima i za državotvornu ideju".

Potom je predsjedatelj, potpredsjednik Hrvatskoga sabora g. **Luka Bebić**, srdačno pozdravio sve zastupnike, a u njihovo i u svoje ime, posebno; predsjednika Vlade Republike Hrvatske dr. Ivu Sanadera i nazočne potpredsjednike i članove Vlade; izaslanika Predsjednika Republike Hrvatske g. Igora Dekanića; predsjednika Ustavnog suda Republike Hrvatske, profesora doktora Petra Klarića; predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske, Ivicu Crnića i nazočne predstavnike sudbene vlasti, dosadašnje predsjednike Hrvatskog sabora, nazočne čelnike stranaka zastupljenih u Hrvat-

skom saboru koji nisu zastupnici, zatim uzoritog kardinala, monsignora doktora Josipa Bozanića, nadbiskupa zagrebačkog i predsjednika Hrvatske biskupske konferencije; protunamjesnika Miljenka Popovića, izaslanika metropolita Jovana Pavlovića; Hafiza Aziza Efendiju Alilija, glavnog imama zagrebačkog, izaslanika islamske zajednice u Republici Hrvatskoj, prof. dr. Ognjena Krausa, predsjednika židovske općine, Kotela Da-Dona, glavnog rabina za Republiku Hrvatsku, g. Branka Berića, predstavnika Evanđelističke crkve u Republici Hrvatskoj, nadalje pučkog pravobranitelja Republike Hrvatske gospodina Antu Klarića, pravobraniteljicu za djecu, gospođu Ljubicu Matijević Vrsaljko, pravobraniteljicu za ravnopravnost spolova, gospođu Gordanu Lukač-Koritnik; guvernera Hrvatske narodne banke, dr. Željka Rohatinskog; glavnu državnu revizoricu gospođu Šimu Krsić; načelnika Glavnoga stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske, generala zbora Josipa Lučića; predsjednika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti akademika Milana Moguš; gospođu rektore hrvatskih sveučilišta; te diplomatski zbor u Republici Hrvatskoj. Pozdravio je također gradonačelnicu Grada Zagreba i gospođu župane hrvatskih županija, sve nazočne predstavnike gospodarskih, kulturnih, športskih i javnih ustanova te

druge nazočne uzvanike na sjednici. U nastavku Zbor Hrvatske radiotelevizije izveo je ilirsku budnicu "Još Hrvatska ni propala".

Potom se predsjednik Hrvatskoga sabora, gospodin **Vladimir Šeks** obratio nazočnima.

Ponovno podsjećanje na ulogu Sabora kao nezamjenjive institucije demokracije

"Uvaženi gospodine predsjedniče Vlade Republike Hrvatske i nazočni članovi Vlade, cijenjene gospođe i gospodo predstavnici diplomatskog zbora, poštovana gospodo predstavnici vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj, dame i gospodo zastupnici Hrvatskog sabora, dragi uzvanici i gosti, poštovani građani Republike Hrvatske!

Srdačno pozdravljam sve vas ovdje okupljene u prigodi obilježavanja 30. svibnja Dana Hrvatskoga sabora. Dobro nam došli u ovaj drevni časni Dom, koji uvijek iznova podsjeća na ulogu koju Parlament, ta središnja i nezamjenjiva institucija svake demokracije, ima u našem društvu.

Za sve ono što je naš Sabor bio u prošlosti i što jeste u sadašnjosti, danas zajedno s vama proslavljamo 14. obljetnicu

rođenja modernog Hrvatskog sabora. Danas proslavljamo i mnogo više od toga, 30. svibnja prije 14 godina rođena je i moderna hrvatska demokracija. Nije moguće ostati ravnodušan u prisjećanju na to prijelomno i dramatično razdoblje u našoj novijoj povijesti. Razdoblje koje nas je odredilo do danas i koje će nas, uvjeren sam, određivati još dugo vremena u budućnosti.

Nije moguće zaboraviti sav onaj žar, polet i radost kojima je stvorena nova Hrvatska. Toga dana, 30. svibnja 1990. započeo je s radom novi saziv Hrvatskog sabora, stvoren voljom i težnjom velike većine hrvatskog naroda i građana Republike Hrvatske. On je nastao u trenutku kada je velik dio Europe mijenjao svoj zemljopisni, politički i povijesni identitet, Europa toga vremena bila je dijete promjena, dijete epohe koju su određivale dvije nove i toliko željene riječi: sloboda i demokracija. Tih godina rađala se nova Europa, Europa bez umjetnih podjela i zidova, bez neprijateljskih tabora, bez sukobljenih ideologija. Hrvatska, i prije 14 godina s europskim težnjama prepoznala je duh tih promjena kao svoj, ona je spremno odgovorila na njega, a njegov rezultat je i Hrvatsko moderno predstavničko tijelo, Hrvatski sabor koji će od toga dana sve do danas biti mjestom donošenja ključnih odluka o našoj Hrvatskoj. 30. svibnja 1990. godine mi zastupnici Hrvatskog sabora okupljeni pod svodom ovoga časnog doma, bili smo kao i danas ponosni na njegovu bogatu i dugu prošlost. Bili smo svjesni uloge svih onih brojnih velikana hrvatske državnosti, od naših prvih knezova i kraljeva, do hrvatskih banova u 19. stoljeću zaslužnih za očuvanje hrvatskog identiteta. Mogli smo se, kao i danas, pozvati na činjenicu da je Hrvatska još u doba narodnih vladara nakon smrti Borne, kneza Primorske Hrvatske na izbornom saboru 821. godine izabrala svoga novoga vladara, kao i na činjenicu da su se na Hrvatskom saboru krunili naši kraljevi u 10. i 11. stoljeću. Isticali smo s ponosom da se korijeni hrvatskog staleškog parlamentarizma mogu tražiti već u 13. stoljeću niti šezdesetak godina nakon

glasovite engleske Magne charte libertatum, toga temeljnog dokumenta parlamentarizma uopće. Naime, 20. travnja 1273. godine ovdje u Zagrebu održan je opći Sabor čitave Kraljevine Slavonije. A toga povijesnoga 30. svibnja 1990. stajali smo ovdje ponosni na svoj hrvatski narod koji je, unatoč mnogih stoljeća pod stranim vrhovništvom očuvao svoj narodni jezik, i omogućio Kukuljeviću da njime govori i progovori u ovom istom domu prije 160 godina. No, bili smo i te kako svjesni, kao i danas, da Hrvatska mora živjeti jedino u budućnosti. Bili smo svjesni nove odgovornosti koju sa sobom nosi nova sloboda. Za razliku od svih prethodnih Sabora kada su nekadašnje državne zajednice, Ugarska, Austrija, i Austro-Ugarska i bivša Jugoslavija ograničavala njegovu legislativnu djelatnost, ali nisu mogle ugroziti njegov državotvorni karakter prvi višestranački Hrvatski sabor iz 1990. godine bio je istinski legitimni predstavnik svoga naroda i svih građana Republike Hrvatske.

Od tada do danas Republika Hrvatska i Hrvatski sabor prešli su put koji je kratak u vremenu, ali iznimno dug i izuzetno težak u zbivanjima.

Prvih 10 godina naše nove Hrvatske obilježili su Domovinski rat i sve njegove duboke posljedice dio kojih osjećamo i danas. Nije moguće govoriti o modernoj hrvatskoj državnosti i hrvatskom parlamentarizmu, a ne spomenuti Domovinski rat.

Te strahote koje je Hrvatski narod proživio u borbi za neovisnost i slobodu te tragedije među kojima posebno mjesto zauzimaju Vukovar, Dubrovnik, Škabrnja, Osijek, Vinkovci, Gospić, Brod, Sisak, i mnoga druga mjesta kao simboli patnje, junaštva i odlučnosti ostaju vječnim zalogom neovisnosti i opstojnosti hrvatske države.

Niti ova proslava Dana Hrvatskoga sabora ne bi bila moguća da nije bilo onih koji su branili i obranili našu slobodu. Ova proslava zato ne može proći bez spomena na naše domoljube, naše branitelje, na našeg prvoga predsjednika neovisne Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana i na sve one koji su izni-

jeli najveći teret toga rata. Bez njihove smjelosti, odlučnosti i ustrajnosti ne bi bilo ni današnje Hrvatske niti Hrvatskog sabora.

Hrvatska je prevladala rat, najveće iskušenje u svojoj novijoj demokraciji i u njemu odnijela pobjedu. Domovinski rat danas je dio naše povijesti. Nastojimo što je prije moguće ukloniti sve ono negativno što svaki rat, pa i onaj obrambeni nosi sa sobom. O Domovinskom ratu Hrvatski je sabor donio Deklaraciju u kojoj stoji da je on bio pravedan, obrambeni, oslobodilački i legitiman. Tu Deklaraciju moramo svi poštovati. Dakako da ga nije moguće izbrisati iz uma ni iz srca onih koji su u njemu najviše izgubili, no Republika Hrvatska čini sve što je u njezinoj moći da ukloni sve njegove materijalne posljedice, te da sankcionira ona djela u Domovinskom ratu koja dovode u pitanje njegovo dostojanstvo i njegov karakter legitimnog pravednog obrambenog i oslobodilačkoga.

Hrvatski sabor pozdravlja povijesno proširenje Europe

Danas možemo ustvrditi da nas je upravo iskustvo iz Domovinskog rata učvrstilo u želji i nastojanjima da budemo faktor stabilnosti i sigurnosti na području ovoga dijela europskog kontinenta i da u našoj regiji budemo promotor europskih demokratskih vrijednosti i načela.

Danas, kao i 1990. godine, veliko je vrijeme i za Europu i za Hrvatsku. Današnja prigoda stoga nije samo proslava demokratske europske Hrvatske, ona je i dan ove šire Europe u Hrvatskoj. Hrvatski sabor pozdravlja povijesno proširenje Europske unije, ulazak 10 novih članica u veliki Europski savez. Ovo proširenje dokaz je europske snage i vitalnosti i bit će sigurno kao i do sada dodatni poticaj njezinoj stabilnosti i napretku.

No, pozitivni odjeci ovog velikog proširenja Unije djeluju i s onu stranu njezinih novih granica. U svijetu koji je povezan više no ikad, sve velike teme unutarnje i vanjske poli-

tike čvrsto su povezane. Perspektiva članstva u Europskoj uniji bila je i ostat će ključan katalizator velikih i pozitivnih promjena u svim zemljama iz kruga potencijalnih kandidata. Perspektiva punopravnog članstva osobito u ovom trenutku ključna je i za Republiku Hrvatsku i sve njezine napore na europskom putu. Naš pozitivan avis, naša očekivanja od predstojećih odluka Unije u lipnju samo će potaknuti sve naše buduće aktivnosti na hrvatskom putu ka punopravnoj i konačnoj europskoj integraciji. Stoga pozdravljamo nakanu Europske unije da nastavi proces širenja, da što veći dio europskog zemljopisnog prostora postane i njezin politički, gospodarski i sigurnosni dio poštujući pri tome načela, standarde i vrijednosti suvremene demokracije. Takva kretanja bit će potpora i našim najhitnijim temama unutarnje politike, prvenstveno našem gospodarstvu koje u jedinstvenom europskom tržišnom prostoru ima jedno od svojih prirodnih središta.

Formalnim potvrđivanjem statusa kandidata Republika Hrvatska će imati brojne koristi, primjerice pred pristupnim fondovima, jačanje gospodarske i socijalne povezanosti postaje privlačnija stranim investitorima, općenito dobiva bolji međunarodni image.

S druge strane ovaj hrvatski iskorak u odnosu na regiju ne znači bijeg Hrvatske iz regije već naprotiv, spremni smo pomoći svojim susjedima, prenijeti im svoja iskustva.

Vjerujemo kako bi pozitivne odluke Europskog vijeća dale našim susjedima jasan signal o ispravnosti puta kojim se Hrvatska kreće.

Sjevernoatlantski savez jednako važan cilj

Uz Europsku uniju naš jednako važan vanjskopolitički integracijski cilj jest i priključenje Sjevernoatlantskom savezu.

Naša efikasnost kojom provodimo reforme, posebno na području obrane, s ciljem ispunjavanja postavljenih standarda, temelji su našoj nadi i uvjerenju

da ćemo se u toj zajednici naći već u sljedećem krugu proširenja.

Koristim prigodu ove obljetnice da u ime Hrvatskog sabora i svih njegovih zastupnica i zastupnika, zahvalim predstavnicima zemalja koje su nam iskreno i svesrdno pružale potporu u našem euroatlantskom integracijskom procesu. Istodobno upućujem i molbu svim predstavnicima zemalja članica Unije i Sjeveroatlantskog saveza za nastavak dosadašnje potpore našim nastojanjima na putu ostvarenja tih strateških nacionalnih ciljeva.

Danas, kao i 1990. godine, veliko je vrijeme i za Europu i za Hrvatsku. Današnja prigoda stoga nije samo proslava demokratske europske Hrvatske, ona je i dan ove šire Europe u Hrvatskoj.

Poštovane gospođe i gospodo zastupnici, dragi uzvanici!

Četrnaest godina nije dugo razdoblje čak ni u usporedbi s pojedinim ljudskim životom. U tom kratkom vremenu Republika Hrvatska je uložila goleme napore da se izbori za svoju neovisnost, da savlada zapreke iz prošlosti i da postane dijelom suvremenog demokratskog svijeta.

Hrvatski sabor, predstavnički dom svih građana Republike Hrvatske, imao je sve to vrijeme i još uvijek ima veliku odgovornost i zadaću nastaviti izgrađivati i usavršavati normativne okvire.

Društveni život ne miruje, on je živ i djelatna i svakog dana s novim izazovima. Kao takva, društvena zbilja od političkih institucija osobito onih središnjih, zahtijeva akciju: pravodobnu, domišljenu, svrhovitu i efikasnu na korist naroda i zemlje koji te institucije legitimno predstavljaju.

Srž demokracije kao univerzalne vrijednosti suvremenog svijeta u svojoj biti sastoji se u donošenju i poštivanju pravila društvenog poretka.

Republika Hrvatska u potpunosti i bez rezerve dijeli i prihvaća ideale, težnje i vrijednosti suvremene europske demokracije. Republika Hrvatska najodlučnije odbacuje i osuđuje sve oblike ekstremizma, nesnošljivosti, netolerancije bilo vjerske, nacionalne, rasne, bez obzira s koje strane oni dolazili.

Republika Hrvatska će odlučno i beskompromisno nastaviti djelovati u smjeru izgrađivanja Hrvatske kao potpuno efikasne i afirmirane pravne države, ne zbog toga što to netko traži od nas, nego ponajviše radi nas samih.

Funkcioniranje pravne države u punom smislu je najbolja garancija unutarnjeg reda, sigurnosti i stabilnosti, a država time postaje sasvim sigurno poželjan partner u gospodarskoj i svakoj drugoj suradnji s ostalim zemljama Europe i svijeta.

Uvjeren sam da će Hrvatski sabor u tom smislu u sklopu svoje zakonodavne djelatnosti dati značajan doprinos. No, u mnogim područjima gdje smo jučer još možda bili učenici, danas smo spremni biti učitelji, spremni smo s drugim podijeliti svoja iskustva, ali istodobno i dalje prihvaćati korisna iskustva drugih jer demokratski poredak nikad nije dovršen ni potpun, uvijek može biti i širi i potpuniji i uspješniji.

Gospođe i gospodo, vaše ekscelencije, poštovani uzvanici, dopustite mi da na kraju u ime svih zastupnica i zastupnika Hrvatskog sabora izrazim uvjerenje kako će ovaj saziv Hrvatskog sabora, peti po redu, značajno pridonijeti daljnjem ukupnom napretku Hrvatske, osobito na svim onim područjima na kojima će napredak biti mjerljiv i očit na posve konkretnoj osobnoj razini u životu svih nas građana, naše domovine.

Sa sviješću o svemu onom plemenitom i dobrom, na što nas ovaj dan potiče, dočekajmo i ispratimo ovogodišnji Dan Hrvatskoga sabora kojega svima od srca čestitam i želim što djelotvorniji rad u ovoj sabornici i izvan nje."

Svečana sjednica u prigodi Dana Hrvatskoga sabora, zaključena je pjesmom "Moja domovina" u izvedbi Zbora Hrvatske radiotelevizije.

GOVOR N.J.E.G. GLAVNOG TAJNIKA NATO SAVEZA JAPPA DE HOOP SCHEFERA U SABORU 26. SVIBNJA 2004.

Nastavi li putem reformi Hrvatska će uskoro postati članicom i EU i NATO-a

Dobrodošlica Predsjednika Sabora

"Gospodo zastupnici i zastupnice Hrvatskog sabora, uvažene gospođe i gospodo veleposlanici, poštovani gosti. Ljubazno vas molim da pozdravimo našega današnjega visokoga gosta gospodina Jappa de Hoop Schefera, glavnog tajnika NATO saveza." - obratio se predsjednik Hrvatskoga sabora svima nazočnima, a potom uvaženom gostu:

"Gospodine glavni tajniče, dopustite da vam zaželim dobrodošlicu ovdje u Hrvatskom saboru, najvišem predstavničkom i vrhovnom tijelu Republike Hrvatske. Veliko nam je zadovoljstvo i čast što ćete se danas obratiti Hrvatskom saboru - zastupnicama i zastupnicima. I to upravo u, za nas, važnom trenutku kada očekujemo, s velikom dozom optimizma, da hrvatski napori poduzeti na području reformi budu prepoznati na predstojećem istambulskom sumitu NATO-a. Republika Hrvatska pozdravlja zadnje proširenje NATO-a jer držimo da svako daljnje proširenje Saveza znači nastavak ujedinjavanja čitavoga europskog prostora, ne samo u obrambenom, već i u gospodarskom i socijalnom smislu, a naročito istim temeljnim demokratskim vrijednostima i ciljevima što neupitno implicira i viši stupanj sigurnosti kontinenta u cjelini. Stoga se iskreno nadamo da će istambulski sumit utvrditi nastavak NATO-ove politike otvorenih vrata. Držimo da bi se uključivanjem Republike Hrvatske u Savez učinio značajan korak prema stvaranju sigurnije regije jugoistoka Europe, što je u Hrvatskom vitalnom nacionalnom interesu.

Hrvatska već sada svojom političkom, gospodarskom i socijalnom stabilnošću kao i punom spremnošću za daljnji razvoj i jačanje dobrosusjedske suradnje, daje

značajan doprinos većoj sigurnosti i stabilnosti ovoga djela Europe.

Nedavno smo obilježili i prvu godišnjicu američko- jadranske povelje, a čvrsto podupiremo naše susjede Bosnu i Hercegovinu te Srbiju i Crnu Gore za pristupanje programu partnerstva za mir, a u tom procesu spremni smo i aktivnije sudjelovati kroz pružanje praktičnih savjeta i razmjenu iskustava. Postizanje članstva u Europskoj uniji i NATO-u za nas su dva jednako važna vanjskopolitička cilja. Pozitivno mišljenje europske komisije neupitno je potvrdilo sposobnost, odlučnost i dosljednost Republike Hrvatske na putu prema punopravnom članstvu u Europskoj uniji. Naš predani rad na ispunjavanju svih kriterija za članstvo u NATO-u kao i pozitivne ocjene koje smo do sada dobili o našem napretku, zasigurno nam služe kao jak poticaj za ubrzanje reformi kako bismo bili u potpunosti spremni preuzeti sve obveze punopravnog članstva u NATO-u u idućem krugu proširenja. Vaša Ekscelencijo, molim vas da uzmete riječ.

Glavni tajnik NATO-a Jappa de Hoop Schefer:

Ekscelencijo, uvaženi zastupnici Hrvatskoga sabora, dame i gospodo!

Čast mi je i zadovoljstvo što sam pozvan obratiti se ovom uvaženom Domu. Ovo je moj prvi posjet Hrvatskoj u svojstvu glavnog tajnika NATO-a. Nadam se – i očekujem – da neće biti i posljednji.

I Europska unija i NATO znatno su povećali svoje članstvo ove godine. S tim proširenjem naših dviju glavnih institucija, ostvarili smo golem napredak prema ostvarivanju dugoročnog, strateškog cilja NATO-a: pomoć u stvaranju Europe koja je slobodna, nepodijeljena i uje-

dinjena u miru, demokraciji i zajedničkim vrijednostima.

Hrvatska zaslužuje mjesto u takvoj Europi, i poduzima velike napore kako bi to mjesto i zauzela. Ako nastavi putem reformi, ne dvojim da će uskoro postati članicom i Europske unije i NATO-a.

Napredak impresivan

Napredak u Hrvatskoj je impresivan. Vidljiv je na cijelom nizu domaćih i vanjskopolitičkih pitanja. To je velikim dijelom zasluga i vas kao izabranih predstavnika hrvatskoga naroda i vašeg angažiranog rada u ovom Domu na poticanju reformi, dobivanju političke i javne potpore za njih, i njihovoj primjeni. Želim vas pohvaliti za vaš rad, koji je ključan za potpunu reintegraciju vaše zemlje s ostalim dijelovima Europe.

Aktivno sudjelovanje u Akcijskom planu za članstvo u NATO-u omogućilo je Hrvatskoj da dobije potporu i vodstvo Saveza za završetak reformi na cijelom nizu područja. Ne želim danas ovdje nabrajati sva ta postignuća, već želim naglasiti četiri ključna pitanja koja saveznici NATO-a posebno pomno prate – a pomno će vas motriti i dalje na putu napredovanja kandidature za članstvo u NATO-u.

Četiri bitna pitanja na putu napredovanja

Najprije, suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu. Hrvatsko ispunjavanje obveza u prošlosti bilo je daleko od savršenog. Međutim, slika se znatno popravila tijekom prošlih nekoliko mjeseci, kada se po nizu optužnica postupalo i brzo i djelotvorno. Želimo da

se takva suradnja nastavi. I naravno, bivši general Gotovina još je na slobodi. Važno je da hrvatske vlasti učine sve što mogu kako bi ga locirale i uhitile – i da vi u ovom Domu podupirete ta nastojanja. Hrvatska si ne može priuštiti sjedenje i odmaranje. Ona mora nastaviti sa svojim nastojanjima sve dok i posljednja optužena osoba ne bude izvedena pred lice pravde.

Drugo, povratak izbjeglica. I na ovom je području ostvaren dobar napredak. Posebno cijenimo nedavni sporazum sa srpskom manjinom u Hrvatskoj s ciljem olakšavanja značajnijeg povratka. Također se nadamo da će se svima koji su pobjegli pred nasiljem i krvoprolićem u 1990. ponuditi prava prilika da se vrate svojim domovima, reintegriraju u hrvatsko društvo i pridonesu njegovoj budućnosti.

Treće, reforma pravosuđa. Neovisnost hrvatskog pravosuđa nije upitna, i to je najbitnije. Međutim, još uvijek mu nedostaje iskustva, i potrebna mu je obuka i bolja organizacija. A to otežava smanjivanje velikog broja neriješenih slučajeva na sudovima. Ohrabruje nas što se tim pitanjima bavi reforma pravosudnog sustava, i pozdravit ćemo brze rezultate u ovom procesu.

Na kraju, ali ne i najmanje važno, obrambena reforma. Svaka zemlja se redovito treba baviti načinom organizacije svojih oružanih snaga kako bi osigurala da su one u skladu sa strateškim okruženjem koje se mijenja, i da predstavljaju pravu vrijednost za novac. A svaka zemlja koja je ozbiljno zainteresirana za davanje doprinosa sigurnosti u euroatlantskom području i želi se priključiti NATO-u mora imati suvremene, raspoložive vojne snage.

Okolnosti u ovoj regiji dramatično su se promijenile od stvaranja hrvatskih oružanih snaga. To zahtijeva pomno promišljanje o načinu na koji oružane snage trebaju biti strukturirane i opremljene u budućnosti. To znači praćenje načina na koji se Hrvatska bavi problemom zastarjele opreme, i postoje li dostatna sredstva za dobivanje stvarnog vojnog outputa iz strukture oružanih snaga kakva je sada predviđena.

To zauzvrat znači da je pokrenuti Pregled strategije obrane potrebno provesti u potpunosti i na realističan način. Ako Pregled ne bude proveden na valjan način, postoji rizik njegovog neuspjeha, i proces će morati započeti ispočetka sve do ostvarivanja realističnog plana.

U ovom kontekstu, dopustite da ukratko spomenem dva aspekta o kojima sam već razgovarao u nekoliko zemalja, ali koji imaju posebno značenje i za Hrvatsku.

Najprije, bilo bi pogrešno smatrati da manje i mobilnije oružane snage koje mogu sudjelovati u misijama NATO-a iziskuju manja sredstva od velikih postrojbi za teritorijalnu obranu. U stvari, u vrijeme borbe protiv terorizma i operacija NATO-a izvan regije, ne postoji "mirovna dividenda" koja se može usmjeriti na druge prioritete.

Drugo, NATO je i dalje vrlo zainteresiran za postrojbe koje je moguće aktivirati u kratkom vremenu. Ustavne odredbe koje traže visoku parlamentarnu većinu za angažman postrojbi ne služe ovom cilju, bez obzira na njihov pohvalni karakter i dobre namjere.

Hrvatska nije sama u suočavanju s izazovima. Obrambena reforma jest izazov za sve naše države – u smislu modernizacije i opremanja oružanih snaga za stvarne sigurnosne izazove današnjice, a ne prošlosti. NATO će i dalje pomagati Hrvatskoj u ovom procesu pomoću vojnih i tehničkih savjeta i potpore prekvalifikaciji bivšeg vojnog osoblja. Međutim, proces kritično ovisi o istinskoj političkoj opredijeljenosti – hrvatske Vlade i vas u ovom Domu.

Hrvatska spremna za značajan doprinos sigurnosti i stabilnosti

Jasno je, dakle, da je Hrvatska još uvijek suočena s nizom izazova na putu prema članstvu u NATO-u. Međutim, mi u NATO-u smo uvjereni da će Hrvatska prevladati te izazove iz dva razloga.

Uvjereni smo u to ponajprije stoga što smo svi vidjeli značajan napredak koji je već ostvaren u ovoj zemlji u samo nekoliko godina. Na prijelazu stoljeća nitko nije mogao zamisliti da će biti

postignute tolike reforme. Međutim, one su ostvarene. Ta impresivna postignuća ohrabruju našu uvjerenost u budući napredak.

Uvjereni smo u to i stoga što se Hrvatska pokazala vrlo odlučnom i sve spremnijom za davanje značajnog doprinosa sigurnosti i stabilnosti – i ovdje u regiji i izvan nje.

Hrvatska je razmjerno velika i napredna zemlja u još uvijek nepostojanoj regiji. Stoga ima posebnu odgovornost za rješavanje otvorenih bilateralnih pitanja, unaprijeđenje regionalne suradnje i pomaganje drugim balkanskim zemljama pri njihovoj reintegraciji s ostalim dijelovima Europe.

Hrvatska je na brojne načine pokazala kako je svjesna te odgovornosti. Dala je vrijednu potporu operacijama NATO-a u Bosni i na Kosovu. Poboljšala je bilateralne odnose s neposrednim susjedima. Osim toga, sudjeluje u širim, regionalnim inicijativama, kao što su Proces suradnje u jugoistočnoj Europi i Jadranska povelja.

Međutim, Hrvatska je i sasvim doslovno otišla dalje. Tijekom prošlih nekoliko godina hrvatske snage usko surađuju sa snagama NATO-a u Afganistanu u borbi protiv terorizma i stvaranju uvjeta za stabilnost i napredak u toj zemlji. Nama to pokazuje da hrvatska Vlada ima široku viziju sigurnosti, da shvaća nove prijetnje našoj zajedničkoj sigurnosti, proaktivan način na koji se njima moramo baviti, i ulogu NATO-a u tom kontekstu. Pokazuje i da ta vizija uživa široku potporu u ovom Domu.

U Istanbulu neće biti poziva da se nove zemlje priključe savezu

Dame i gospodo!

NATO se priprema za važan sastanak na vrhu u Istanbulu za nešto više od mjesec dana. Na istanbulskom summitu nastavit ćemo s transformacijom NATO-a kao odgovorom na novo sigurnosno okruženje. Prilagodit ćemo uspostavljene mehanizme za oblikovanje sigurnosti i dogovoriti se o nizu novih politika i instrumenata.

U Istanbulu najvjerojatnije neće-mo pozvati nove zemlje da se priključe našem Savezu. No, jasno ćemo dati do znanja da vrata za članstvo u NATO-u ostaju otvorena – Hrvatskoj i drugim državama koje će kroz njih jednoga dana proći. Osim toga, nastavit ćemo vam pomagati u pripremama za buduće članstvo.

Potrebno nam je da Hrvatska ostane na pravom putu, da nastavi putem reformi, da donese potrebne, iako ne uvijek lake, političke odluke, i da zagarantira članstvo u NATO-u – ne samo u Bruxellesu i drugim glavnim gradovima NATO-a – nego i pred hrvatskim građanima.

Građani vaše zemlje imaju pravo znati što će moguće članstvo u NATO-u značiti za Hrvatsku i njih. Ovdje bih želio istaknuti dvije glavne prednosti.

Najprije, ulaskom u NATO Hrvatska se više nikad neće morati sama suočavati sa sigurnosnim izazovima. Hrvatska će se priključiti naj snažnijem, najpove-

zanimij savezu koji je ikad postojao – savezu koji povezuje dva kontinenta. To će Hrvatskoj dati novi osjećaj sigurnosti, ali će promijeniti i percepciju drugih o Hrvatskoj. Međunarodna zajednica će potvrditi da je Hrvatska ušla u jedinstveno područje sigurnosti i Savez koji se temelji na zajedničkim vrijednostima i standardima. A svi mi znamo da ulaganja i blagostanje najbolje uspijevaju u sigurnom okruženju.

Druga velika prednost članstva u NATO-u jest mjesto za stolom kada se donose ključne odluke. U prošlom desetljeću NATO je oblikovao sigurnosno okruženje na mnoge različite načine. Zahvaljujući odlukama NATO-a, sigurnost na cjelokupnom euroatlantskom području neprekidno se poboljšava. Kao članica NATO-a Hrvatska će sudjelovati u tim odlukama i moći na njih utjecati – neće sjediti po strani.

Dame i gospodo!

Ovo je vrijeme velikih promjena i previranja u međunarodnoj sigurnosti.

Suočeni smo s ozbiljnim sigurnosnim izazovima i brojnim nepredvidivim prijetnjama. A ne postoji bolji način bavljenja tim prijetnjama i izazovima od članstva u jakoj zajednici naroda koji slično razmišljaju - zajednici poput NATO-a.

Hrvatska dobro napreduje na putu približavanja NATO-u. Ostvarila je impresivan napredak u provedbi potrebnih reformi. Poduprla je Savez u prihvaćanju novih izazova. Pokazala je i da želi biti stvaratelj, a ne samo korisnik sigurnosti. Ako Hrvatska nastavi u tom smjeru, vrata prema članstvu u NATO-u bit će joj širom otvorena.”

Predsjednik Hrvatskoga sabora Vladimir Šeks zahvalio je gostu ”na otvorenom, iskrenom, kritičkom i poštenom prikazu politike Sjevernoatlantskog saveza prema šansama i mogućnostima Hrvatske da se kroz ova otvorena vrata što prije priključi NATO-u.”

GOVOR PREDSEDNIKA REPUBLIKE ALBANIJE G. ALFREDA MOISIUA U SABORU REPUBLIKE HRVATSKE, 18. LIPNJA 2004. GODINE

Jačanje i razvijanje suradnje dviju zemalja

”Cijenjeni gospodine predsjedniče Republike, cijnenjeni gospodine predsjedniče Sabora, cijenjena gospodo zastupnici,

za mene je čast i zadovoljstvo što imam priliku obratiti se vama, izabranim predstavnicima hrvatskog naroda.

Hrvatska i Albanija su susjedne zemlje u regiji koje približava zemljopis i povijest. Naši narodi nastanjuju zajednički prostor poznat od davnih vremena kao Ilirikum a povijesne veze između Raguze (Dubrovnika) i Durrahiuma (Drača) nisu slučajne. Pomorske veze te trgovinska i

kulturna razmjena su vrijednosti koje treba cijeniti ne samo zato što su prisutne i u današnje vrijeme nego i zato što su poticaji za našu zajedničku budućnost.

Važna je činjenica što danas u Hrvatskoj živi albanska zajednica, koja je integrirana u vaše društvo. Činjenica da su Albanci bili na hrvatskoj strani tijekom Domovinskog rata čini čast kako Hrvatskoj tako i samim Albancima. Albanska zajednica je važan most između naših zemalja. Ova činjenica pokazuje da između nas nikada nisu postojali problemi, nego samo prijateljski odnosi. Isto

kao što dijelimo naše zajedničko Jadransko more, tako dijelimo i iste vizije koje se tiču budućnosti naših zemalja i cijele regije. Ovi povijesno-kulturni razlozi današnjim danima donose prijateljski duh i zajedničku želju za jačanje i napredovanje naših veza i suradnje.

Tijekom povijesti Hrvati su pokazali ljubav prema svojoj domovini te posvjedočili sposobnost obrane, izgradnje i razvoja svoje zemlje. To je omogućilo da stvorite i pokazujete dobru sliku vaše zemlje. Gospodarskim razvitkom i demokratizacijom političkog života ubr-

zано се приближавате уласку у Европску заједницу. *S time u svezi u ime države i albanskog naroda prenosim vam najbolje želje i uvjerenje da dijelimo radost sa vama. Vaš uspjeh cijenim kao poticaj za moju domovinu. Iskustvo i suradnja s vama bit će nam pomoć u reformama i demokratskom razvitku.*

Uvjereni smo da suradnja između Albanije i Hrvatske može biti primjer za suradnju zemljama u našoj regiji. Postoje brojna i zajednički interesi kao i politička volja da sve mogućnosti pretvorimo u konkretne sadržaje za jačanje i razvijanje suradnje kao i stvaranje novih veza između naših naroda. Naše države zajedno s Makedonijom surađuju u okviru Jadranske Povelje 3, inicijative koja služi za pripremanje naših zemalja za ubranu integraciju u NATO. Albanija vjeruje da je jačanje trilateralnog partnerstva od zajedničkog interesa. Summit u Istanbulu je dobra prilika da još više istaknemo ovo partnerstvo na način da na sumitu dobijemo potvrdu našeg brzog pristupa u članstvo NATO-a.

Ako se osvrnemo na našu davnu prošlost, punu sukoba i ratova, pokatkad i genocida, ne možemo reći da je bilo teško predvidjeti tragediju, teže je bilo spriječiti tragediju. Događalo se ono nevjerojatno; masakriranje nevinih žena i djece za "krivicu" što su bili druge narodnosti i vjere. Ali, najstrašnije je prošlo; sada je najvažnije izvući pouke iz toga. Današnji naraštaji ne mogu biti taoci prošlosti. Njihovim nastojanjima treba dati europske vizije za usmjerenost ka budućnosti. U protivnome nastavit ćemo s obnavljanjem starih rana i zloporabom boli za ekstremističke interese. Podsjećajući Vas na zbivanja interese. Podsjećajući Vas na zbivanja na Kosovu istovremeno Vam želim zahvaliti za pomoć i solidarnost koju ste pružili kosovskim ljudima. Sada se Kosovo suočava sa svojom budućnošću s rješenjem

svojega statusa. Nema više vremena i mjesta za eksperimente. Rješenje statusa Kosova je sada neminovnost, rješenje statusa izolirat će ekstremiste i pomoći suživot i stabilnost u regiji.

Trebamo nastojati našu regiju predstaviti s drugim licem, drukčijim od onog od prije nekoliko godina. Danas nije više na snazi zakon jačega, kao što je mislio i radio Milošević. Danas se više ne govori o balkanizaciji, nego o europeizaciji Jugoistočne Europe. Ova promjena se ne izražava samo u političkim terminima ili na političkim mapama. Njegov sadržaj je dubok te ima veze s novim realitetima koji se iz dana u dan pojavljuju među nama i utemeljuju se na kulturi dijaloga, sporazumijevanja i suradnje. Mogu potvrditi da je albanski faktor u regiji aktivan dio te nove kulture. Predsjednik Mesić je više puta ponovio rečenicu da je "bolji dijalog nego rat", rečenicu s kojom moramo biti suglasni. Našim državljanima trebamo uputiti poruke mira, stabilnosti, dijaloga i sporazumijevanja.

Demokratske institucije su najdragocijenije bogatstvo jednog društva, posebice u našim zemljama gdje je demokracija došla kroz mnoge teškoće. Iskustvo moje zemlje pokazuje da kada je politika distancirana od konflikta i rješavanje problema potraži u sporazumijevanju i dijalogu između vlade i oporbe, zemlja dobiva mir, državljani sigurnost i reforme se razvijaju na najbolji način. U protivnom gubi se vrijeme, energija i postavljeni ciljevi bivaju sve dalji. Isto vrijedi i na regionalnom planu.

Želio bih naglasiti da je u okviru procesa reformi izgradnja demokracije i institucija od posebne važnosti, ali je nedostatna ako nije praćena gospodarskim razvitkom, porastom blagostanja i konkurentnosti cijele zemlje. Kad nedostaje ovaj razvitak, njegovo mjesto

zauzima siromaštvo koje generira korupciju i zločin. Naša regija, prije etiketirana kao konfliktna ratna zona, ako se ne razvija, riskira da postane teren za kriminal i nesigurnost. Uvjeren sam da ako ne spriječimo siromaštvo kao izvor mnogih zala, teško da ćemo osigurati napredak u rješavanju navedenih problema. Gospodarskim regionalnim projektima infrastrukture, energetike, turizma, morskog transporta i sl. treba posvetiti posebnu pažnju i pružiti punu potporu naših zemalja, ali to isto očekujemo od Europske zajednice i međunarodnih organizacija.

Prije pet godina odlučni angažman Sjeveroatlantskog saveza priveo je kraju ratove i masovna ubijanja u našoj regiji. Za ova povijesna dostignuća, naši narodi su zahvalni Sjedinjenim Američkim Državama i Zapadu, koji nisu dopustili da utonemo u krug mržnje gdje nas je doveo bolesni nacionalizam i planovi etničkog čišćenja.

Europa trenutačno proživljava novu obnovu u vrijeme postkomunizma koje se reflektira na proširenje na 25 članica i za što se i mi zalažemo. i Naša regija treba vidjeti sebe kao dio tih integracijskih procesa. Ali, pored ovih progresivnih i poticajnih procesa, poslije Hladnog rata, pojavljuje se nova strašna bolest koja prijete svijetu i današnjoj civilizaciji. To je međunarodni terorizam. Ako svaki od nas čeka na red da postane meta terorističkih napada, posljedice će biti nepredvidive. To je razlog zašto moja zemlja, iako mala zemlja, ustrajava na rješavanju da bude dio antiterorističke koalicije. Naš angažman izvire iz uvjerenja da su posljedice terorizma veće od opasnosti koja dolaze iz samog angažmana.

Dozvolite mi da još jedan put izrazim moje duboko uvjerenje da je put našeg prijateljstva i suradnje dugotrajan, siguran i uspješan."

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O POREZU NA DODANU VRIJEDNOST

Odgođena primjena niže stope PDV-a

Deficit konsolidiranoga Državnog proračuna u 2003. iznosi znatno više nego što je planirano rebalansom u 2003. Stoga su smanjenje deficita u 2004. i 2005. – na dugoročno održivu razinu ispod 3 posto bruto društvenog proizvoda te zaustavljanje javnog i vanjskog duga države neostvarivi bez odgode primjene niže stope PDV-a. Na ovo obrazloženje Vlade RH - koja je s tim u svezi ocijenila kako bivša Vlada kod primopredaje vlasti nije točno informirala o stanju financija - u raspravi je, među ostalim, odgovoreno: podrškom smanjenju PDV-a, uz upozorenje kako PDV i nije trebalo smanjivati; tvrdnjom kako nova Vlada samo pokušava prebaciti odgovornost na prethodnu jer nije u stanju suočiti se s time da ne može izvršiti (predizborna) obećanja; ocjenom da se zakon mogao, naprosto, proglasiti nevažećim; tvrdnjom kako prebacivanja odgovornosti ne bi bilo da je usvojen na vrijeme Zakon o primopredaji vlasti; napomenom kako ni to ne bi pomoglo ako nema političke volje za kulturnim, građanskim, civiliziranim rješavanjem pitanja; izjavom o metafizičkom tumačenju egzaktnih matematičkih pokazatelja.

Dodajmo još da je rasprava otpočela pa bila prekinuta nakon (podržanog) zahtjeva da se prethodno razmotri Prijedlog godišnjeg obračuna Proračuna Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Iz obrazloženja zakonskog prijedloga u cijelosti objavljujemo dio u kojem se ocjenjuje stanje, ukazuje na osnovna pitanja koja se uređuju zakonom te govori o posljedicama njegova donošenja.

”Ostvareni deficit konsolidiranog Državnog proračuna u 2003. godini po poslje-

dnjim podacima iznosi znatno više nego što je planirano rebalansom u 2003. godini. Iznos deficita na gotovinskoj osnovi je veći od planiranog za 400 milijuna kuna, a na osnovi kreiranih obveza (po modificiranom obračunskom načelu) iznosi 3,5 milijardi kuna više od planiranog, odnosno 6,7 posto bruto domaćeg proizvoda. Prema tome, smanjenje deficita u 2004. i 2005. godini na dugoročno održivu razinu ispod 3 posto bruto domaćeg proizvoda te zaustavljanje rasta javnog i vanjskog duga države je neostvarivo bez odgode primjene niže stope poreza na dodanu vrijednost. Naime, zahtjev međunarodnih financijskih institucija (prije svega Međunarodnog monetarnog fonda) je da se odgodi primjena stope poreza na dodanu vrijednost kako bi se postigla zadovoljavajuća fiskalna prilagodba. Fiskalna prilagodba je nužna i zbog pristupanja Hrvatske Europskoj uniji, budući da prema kriterijima koji vrijede u Europskoj monetarnoj uniji deficit općeg Državnog proračuna ne bi smio biti veći od 3 posto bruto domaćeg proizvoda. A prema posljednjim analizama u 2003. godini je iznosio 6,7 posto, što znači da Hrvatska mora napraviti veliku fiskalnu prilagodbu do ulaska u Europsku uniju i, za Hrvatsku bitnog, pristupanja Europskoj monetarnoj uniji. U skladu sa svime navedenim potrebno je odgoditi primjenu niže stope poreza na dodanu vrijednost”.

RADNA TIJELA

Izaziva se pravna nesigurnost

Odbor za zakonodavstvo je podupro izmjene zakona. U raspravi se čula primjedba kako se čestim izmjenama tržišnih uvjeta, odnosno uvjeta poslovanja stvara pravna nesigurnost građana i pra-

vni subjekata te upozoreno kako su se svi odnosi mogli vratiti na staro donošenjem Zakona o prestanku važenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost.

Odbor za financije jednoglasno je podržao hitni postupak te, s jednim glasom protiv, prijedlog da se stopa PDV vrati na 22 posto. Član Odbora, Damir Kajin je izdvojio mišljenje, napomenuvši kako se protivi i donošenju zakona hitnim postupkom i ponovnom vraćanju stope poreza na dodanu vrijednost na 22 posto.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu podržao je zakonski prijedlog jednoglasno i bez primjedbi.

Klub zastupnika IDS-a predložio je dva amandmana (brisanje članaka 1. i 2. Konačnog prijedloga), uz obrazloženje da se protivi donošenju zakona hitnim postupkom i ponovnom vraćanju stope PDV-a na 22 posto.

Mr. sc. **Zdenka Čuhnil (zastupnica češke i slovačke manjine)** podnijela je amandman na članak 13. kako bi se i nevladine udruge i neprofitne organizacije (one koje se bave zaštitom i promocijom ljudskih prava, ženskih prava, prava nacionalnih manjina, prava na rad, prava na čist okoliš te unapređenjem demokracije) oslobodile plaćanja PDV-a na donacije iz inozemstva. U obrazloženju se ukazuje da su te organizacije višestruko diskriminirane.

RASPRAVA

Uvodno izlaganje

Zakonski prijedlog je uvodno obrazložio ministar financija, **Ivan Šuker**. On je najprije napomenuo kako se proteklih mjeseci manipuliralo s metodama obračuna i deficitom. Bivša je Vlada, kod

dogovora o stand-by aranžmanu dogovorila metodu modificiranoga obračunskog načela, dogovorenu prethodnim stand-by aranžmanom. Prvim pismom namjere prema MMF-u je također promijenjen način obračuna i evidentiranja deficita kad je riječ o Hrvatskim autocestama (dogovoreno je da će se kao deficit evidentirati izvršeni radovi).

Zahtjev je međunarodnih financijskih institucija (prije svega MMF-a) da se odgodi primjena stope PDV-a kako bi se postigla zadovoljavajuća fiskalna prilagodba, a i zbog pristupanja Hrvatske Europskoj uniji.

Obrazloženja iz zakonskog prijedloga rađena su po istoj metodi (modificiranoj metodi obračunskog načela), upozorio je ministar financija, a zatim citirao tekst pisma što su ga direktoru MMF-a poslali potpredsjednik Vlade Linić, ministar financija Crkvenac i guverner Hrvatske narodne banke Rohatinski (koji je, napomenuo je, potpisao samo dio oko vođenja monetarne politike). Skrenuvši zastupnicima pozornost na to da je tim tekstom predviđeno da se fiskalna politika usmjerava na stabilizaciju udjela javnog duga u bruto domaćoj proizvodnji, uključujući dospjele nenaplaćene obveze i garancije, ministar financija je rekao kako je situacija s državnim financijama posve drugačija.

Nije problem, naglasio je u izgradnji autocesta, ali je izmjena opsega radova, odnosno i povećanje financijskih obveza države trebalo biti predmet rasprave Parlamenta.

Problem je, po njegovoj tvrdnji, nastao i kod kredita obnove preko HBOR-a. Riječ je o 100 milijuna za koje je bivši ministar obnove i razvitka dao deset puta po 10 milijuna bjanko mjenica koje nigdje nisu bile evidentirane niti su za to imale stavku u Proračunu. U 2002. je izvršeno radova za oko 640 mln, a u

2003. za 577 mln. kuna. Sporno je to što je iznos izvršenih radova trebao biti evidentiran na rashodovnoj strani Ministarstva obnove i razvitka i za taj bi iznos bio povećan deficit. Povrat kredita nikada se ne evidentira kao rashod, naglasio je ministar.

Skrenuo je zatim zastupnicima pozornost na izdana jamstva HŽ-u za kratkoročni kredit, rekavši kako se jamstvo za koje se sa stopostotnom sigurnošću može reći da će doći na teret Državnog proračuna knjiži kao deficit.

Ustvrdio je zatim kako se nameće suštinsko pitanje – zašto se određeni rashodi koji su imali gospodarski efekt u 2003. godini nisu knjižili kao rashod te godine. Dodao je odmah i objašnjenje – iz jednostavnog razloga da se smanji deficit, s namjerom da sljedećih godina to odrađuje netko drugi.

Podsjetivši na uvjeravanja kako ne postoje obveze bolnica prema veledrogerijama, ministar je izvijestio zastupnike da je u tu svrhu Vlada u prva tri mjeseca isplatila 533 milijuna kuna. Ta je obveza (s obzirom na to da je duža od šest mjeseci), naglasio je, trebala biti prijavljena kao dospjela nenaplaćena obveza MMF-u.

Izdvajanje 241 milijuna za modernizaciju HŽ-a eklatantan je primjer, nastao je ministar financija, kako se nešto može zaobići. Oko 50 posto sredstava iz stranih izvora nije evidentirano na rashodovnoj strani Ministarstva prometa i veza nego je novac pristigao na otvoreni devizni račun Ministarstva prosljeđen Hrvatskim željeznicama. A bilo bi logično, napomenuo je, da su ti krediti evidentirani u Državnoj riznici i da su za tu godinu teretili rashodovnu stranu Ministarstva.

Rekavši kako nije sporno ulaganje ministar financija je potom izjavio kako je sporno to što rashodi nisu evidentirani tamo gdje su trebali biti evidentirani. Doda li se tome iznos koji valja isplatiti po sudskim tužbama (neisplaćene božićnice, regres, prekovremeni rad) jasno je da bi 2004. godinu bilo praktički nemoguće zatvoriti, jer deficit nije 4,5 posto. Da su uračunati svi nabrojani rashodi iznosio bi 5,9 posto (što tvrdi

MMF), odnosno 6,7 posto, što je izračunala ova Vlada.

Reagirajući na upadicu Ivica Račana u tijeku izlaganja (da ne priča gluposti), ministar je ustvrdio kako je samo naveo činjenice. Rekao je zatim kako je Račan/bivša Vlada/četiri godine pričao o naslijeđenim dugovima iz 1999/2000. godine te tvrdio da su podmireni dugovi u Proračunu za 2000, a na naplatu krajem 2004. i početkom 2005. dolazi 5 mlrd. Teško je suočiti se s istinom, napomenuo je, rekavši zatim kako Račan, za razliku od Škegre, koji je morao na informativne razgovore i bio zvijezda naslovnih stranica, nitko ni za šta nije optužio. A potpisao je pisma nanijevši štetu ugledu Republike Hrvatske (i još danas tvrdi da to nije istina).

Pokušaj prebacivanja krivnje

Odgovarajući na primjedbe ministra financija, **Ivica Račan** je rekao kako zastupnici slušaju ono što su već čuli. Riječ je, kako reče, o nesposobnosti da se ova Vlada suoči s time da ne može izvršiti obećanja, o pokušaju da se prebaci krivnja i odgovornost na prethodnu Vladu. Razumije, napomenuo je, za razliku od prethodnog ponašanja – svesrdnu suradnju s MMF-om, ali nema smisla zbog te suradnje tako brzo zahtijevati skidanje PDV-a.

Protetkih mjeseci manipuliralo se metodama obračuna i deficitom.

Moglo se pričekati dok se raspravi Izvješće o izvršenju Proračuna, rekao je, naglasivši kako je inače riječ o nedozvoljenoj manipulaciji i zatražio stanku.

Apstraktna demagogija

U ime Kluba zastupnika HDZ-a, **Luka Bebić** je rekao da je taj klub suglasan da se najprije raspravi o izvršenju Državnog proračuna te zatražio stanku kako bi se utvrdilo je li spomenuto pismo falsifikat ili činjenica te raščistila svaka

pojedina stavka, kako se apstraktnom demagogijom ne bi osporavale tvrdokorne činjenice.

U ime Kluba zastupnika IDS-a, **Damir Kajin** je najprije podsjetio kako je i Odbor za financije preporučio da se najprije raspravi o izvršenju Proračuna za 2003. Apelirao je zatim, u ime svojih stranačkih kolega, na suzdržavanje od kvalifikacija tipa gluposti, laži, falsifikati i to vis a vis ozbiljnosti i kredibiliteta bivše i sadašnje Vlade te cijele zemlje.

Nova Vlada samo pokušava prebaciti odgovornost na prethodnu jer nije u stanju suočiti se s time da ne može izvršiti (predizborna) obećanja.

I Klub zastupnika HSS-a, čiji je stav obrazložio **Željko Pecek**, ocijenio je da bi najprije trebalo raspraviti o izvršenju Proračuna, a zatim da se govori o efektima smanjenja PDV-a, odnosno povećanja te o odnosima s MMF-om. Interesantno je, napomenuo je zastupnik, da se isti argumenti koriste i kod povećanja i kod smanjenja PDV-a, što nije dopustivo. Rekavši da zastupnicima ne treba "alibi politika" na kraju je ustvrdio kako će podržati predloženi zakon.

Obrazlažući zahtjev Kluba zastupnika HSP-a za stankom, **Tonči Tadić** je rekao da bi o ovakvo iznimnoj temi trebalo raspravljati potpuno staloženo, a ne u međusobnom vrijeđanju.

Da je logično najprije raspraviti o izvršenju Proračuna zaključio je i **Jozo Radoš**, u ime Kluba zastupnika LIBRE.

Suradnja s MMF-om nekad "sluganstvo", a sada...

Nakon stanke, prvi je izlagao, u ime Kluba zastupnika SDP-a, **Ivica Račan**. Ustvrdio je najprije kako zastupnike SDP-a uvrede i diskvalifikacije neće i ne mogu uplašiti. Da oni idu tom linijom mogli bi, rekao je, upitati je li škre-

gro spomenut zato što mu se naknadno - mimo natječaja - htjelo dati "Sunčani Hvar" u stilu privatizacije devedesetih godina.

Zastupnik je podsjetio kako je bivša Vlada optuživana iz redova HDZ-a za slijepo sluganstvo MMF-u, a sada ju optužuju da je varala MMF. Morat ćete se, upozorio je Račan, ipak malo dogovoriti sami sa sobom.

Rekavši zatim kako Klub zastupnika SDP-a podržava odustajanje od snižavanja PDV-a, on je izrazio žaljenje što je ta odluka uopće donesena, iako je u argumentiranoj raspravi (i iz stručne javnosti) upozoravano da se tako ne radi. Još je napomenuo kako bi bilo bolje da se od snižavanja odustalo zbog domaćih a ne inozemnih argumenata.

Predstavnik SDP-a je, na kraju, rekao kako Klub priznaje da je bivša Vlada imala orijentaciju - što je itekako zahtijevalo hrabrost - razvojne projekte te da je "kriva" za obnovu, za nagibne vlakove, za rekonstrukciju pruga.

Svi su se odnosi mogli vratiti na staro donošenjem Zakona o prestanku važenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost.

Prekinuo ga je predsjedavajući upozorenjem da mu je isteklo pet minuta.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a, **Luka Bebić** je izlaganje započeo napomenom kako je na tom klubu utvrđeno da je spomenuto pismo Vlade i guvernera autentično. Rekao je zatim kako je Vlada za konfrontaciju činjenica, dometnuvši da se one neugodne ne moraju nazivati glupošću. Ne može se, naglasio je, općom frazom kako se gradilo opravdati činjenice, jer gradilo se s novcem koji nije bio pokriven Državnim proračunom za 2003. već se zahvatilo u Državni proračun iz 2004.

Rekavši da je HDZ polazio od činjenice da će naći "normalne državne financije", izjavio je kako je bilo skrivenih cifri, za koje se do jučer tvrdilo da nisu

istinite te kako Vlada tek sada otkriva dubioze.

Ako ste znali da ima dubioza trebali ste nas upozoriti - rekao je Bebić, upozorivši zatim kako bi o "Sunčanom Hvaru" trebalo otvoriti posebnu raspravu.

Iz njegova izlaganja još izdvajamo: upit zašto Sabor nije raspravio o izvješću o izvršenju Proračuna za prvo polugodište 2003. i tvrdnju kako su ti "veliki" graditelji usput dio svog novca usmjerili prema svojoj ženi ili drugim članovima obitelji.

Odustaje li se i od ribolovne ekološke zone?

U novom javljanju, **Željko Pecek**, predstavnik Kluba zastupnika HSS-a je ustvrdio kako bi se bez sumnje svi složili da je deficit veći od očekivanog, da je vanjski dug velik te da i dalje raste, a i da je premala stopa BDP-a, pa bi i o tome trebalo dodatno razgovarati.

Iz njegova izlaganja izdvajamo: zahtjev da ministar financija dodatno obrazloži izmjene PDV-a (jer je prethodno govorio o MMF-u i izvršenju Proračuna); upite kako će se to odraziti na smanjenje proračunske potrošnje kako države tako i jedinica lokalne samouprave i kako će se učinkovitije naplaćivati porezi i pristojbe, kao što je bilo obećano; ocjenu da je oko izmjena moguć konsenzus; upit - odustaje li se i od drugih rješenja - npr., ribolovne ekološke zone; zahtjev da se raspravi o razvoju, o tome kako potaći izvoz, proizvodnju, zapošljavanje.

Povući zakon

U ime Kluba zastupnika HSP-a, **Anto Đapić** je predložio da se povuče Zakon o smanjenju PDV-a, a ne da se rasprava o prijedlogu izmjena koristi u predizborne svrhe. Zatražio je zatim da se o obračunu Državnog proračuna za 2003. raspravlja poslijepodne kako bi se klubovi mogli pripremiti (materijali su stigli relativno kasno).

Ustvrdio je zatim kako se sustavnim prepucavanjem aktualne vlasti i bivše

Vlade opterećuje javnost, a i da zastupnike – kako reče – mimoilazi vlak rasprave o ozbiljnim dnevnim problemima. Ipak, i predstavnik HSP-a se zatim osvrnuo na bivšu vlast, rekavši kako je problem dobrim dijelom u tome što na vrijeme nije bio usvojen Zakon o primopredaji vlasti. Jer bi tada svaki ministar svom nasljedniku morao, prema HSP-ovu prijedlogu, podnijeti

Bilo bi bolje da se od snižavanja odustalo zbog domaćih, a ne zbog inozemnih argumenata.

izvješće po točno utvrđenoj metodologiji. Pa ne bi bilo "prebacivanja loptica" odgovornosti. Prve su ocjene, podsjetio je, bile da je primopredaja korektna, uslijedio je oštar napad na bivšu Vladu na prvom Aktualnom satu da se prezadužila, a zatim su došle zajedničke izjave kako je zaduženje bilo u interesu hrvatskog naroda, a danas opet - ovakve rasprave.

I 4,5 posto je previsok deficit

U ime Kluba zastupnika HSLS-a, **Ivan Čehok** je uvodno napomenuo kako se ovom raspravom nudi nova disciplina, koju je pomalo uvela još bivša Vlada čuvenim tumačenjem statistike o nezaposlenima. Naime, egzaktno matematičke pokazatelje nastoji se tumačiti metafizički. A ti su pokazatelji veoma jasni i građanima je, kako je rekao, svejedno je li deficit 4,5 ili 6 posto – jer, i 4,5 posto je previsok deficit.

Ako MMF i druge međunarodne institucije utvrde da je deficit takav to je dobra osnova za razgovore o tome kako ga smanjiti, rekao je zastupnik, dometnuvši kako je jedina prava metodologija ona koju, nažalost, osjećaju građani – metodologija vlastite kože.

U ime Kluba zastupnika HNS-a i PGS-a, **Dragutin Lesar** je uvodno rekao kako iz rasprava u posljednjih šest mjeseci proizlazi kako je nova Vlada dužnost preuzela uz deficit od 4,5 posto, 5,6 posto, odnosno 6,7 posto. A, napro-

sto, ne može stajati da je 2000. vlast predana s velikim suficitom, na što ukazuju, rekao je, dogovori u okviru kojih su preuzeti i razjašnjeni podaci o stanju državnih financija.

Zastupnik je, zatim, napomenuo kako je mislio da je kod ove primopredaje vlasti primijenjena ista metodologija kao i 2000, to više – dometnuo je – što su kolege iz HDZ-a imali iskustva.

U nastavku izlaganja on je: izrazio nadu da je MMF dao mišljenje i o obračunu Državnog proračuna; ustvrdio kako bi bilo dobro da Vlada povuče iz procedure Prijedlog zakona o primopredaji vlasti, posebice stanju financija.

Na Bebićevo kako Koalicija nije bila za smanjenje PDV-a zbog nekih "skrivenih podataka", Lesar je podsjetio kako je Klub zastupnika HNS-a i PGS-a predlagao da se umjesto smanjenja PDV-a građanima više da kroz porez na dohodak i povećanje neoporezivog dijela plaće.

Ispravljajući Lesara, **Luka Bebić** je objasnio kako nije tvrdio "da je netko bio protiv iz ovog ili onog razloga" nego da su oni koji su znali kolike su dubioze mogli reći novoj vlasti da ne smanjuju je PDV jer su 3,5 mlrd. već potrošene, unaprijed.

Neće pomoći ni Zakon o prijenosu vlasti

Jozo Radoš je, u ime Kluba zastupnika LIBRE, uvodno upozorio kako su ovakve rasprave korak nazad u funkcioniranju Parlamenta i države te se, s tim u svezi, kritički osvrnuo na razgovor bivšega potpredsjednika Vlade i aktualnoga ministra u TV-emisiji "Forum".

Zastupnik je zatim: rekao kako neće pomoći ni Zakon o prijenosu vlasti ako ne postoji politička volja da se neka pitanja riješe kulturno, građanski, civilizirano. Daleko je lakše, rekao je napadati prethodnike, tražiti alibi, nego se pokušati odgovorno suočiti s vlastitim političkim programom i obećanjima te, zatim, podnijeti odgovornost za eventualno neispunjen program. Ovu tvrdnju Radoš je potkrijepio primjerom, kako reče, bombastično dočekanog Zakona o sprječavanju sukoba interesa, koji se vrlo brzo pretvorio u potpunu farsu.

Iz izlaganja predstavnika Kluba zastupnika LIBRE, koji su također bili za to da se najprije raspravi o obračunu Proračuna, još izdvajamo upit – kako je moguće dati novoj Vladi 100 dana bez političkih napada kad je jedino što nova Vlada radi – da napada bivšu Vladu.

Zar je iznošenje činjenica napad?

Ispravljajući Radoša, **Luka Bebić** je rekao kako nije točno da Vlada nije ništa radila te upitao – zar je iznošenje cifara i činjenica napad.

Uslijedilo je obrazloženje predsjednika Hrvatskog sabora, **Vladimira Šeksa**, koji je izvijestio zastupnike da je Prijedlog godišnjeg obračuna Državnog proračuna iz Vlade dostavljen Hrvatskom saboru u petak 28. svibnja u kasnim popodnevnim satima te da je saborska služba po jedan primjerak dostavila Informacijskom centru i klubovima zastupnika. Uvrštenje u dnevni red bilo je planirano, ali u početku nije bilo kvoruma. Rekavši kako je logično da se najprije uvrsti Prijedlog godišnjeg obračuna Državnog proračuna predsjedavajući je predložio dopunu dnevnog reda ovomom točkom, što su zastupnici bez primjedbi prihvatili. Rasprava o Prijedlogu zakona o izmjenama Zakona o porezu na dodanu vrijednost nastavljena je nakon što se raspravilo o toj točki dnevnog reda.

Oporba – odgoditi raspravu jer nema tv prijenosa

Nakon što je predsjedavajući najavio raspravu o Konačnom prijedlogu zakona o izmjeni Zakona o PDV-u za riječ se javilo više oporbenih zastupnika zahtijevajući da se rasprava o tako važnom zakonskom tekstu odgodi s obzirom na to da je kasno i da nema televizijskoga prijenosa.

U ime Kluba zastupnika HSS-a **Ljubica Lalić** ustvrdila je da je kasno, da se za riječ javio veliki broj zastupnika i da bi otvaranje rasprave sada bila samo forma.

I **Milanka Opačić** je u ime Kluba zastupnika SDP-a rekla da ne pristaje na raspravu o tako vrlo važnoj temi, odnosno odustajanju HDZ-a od predizbornog obećaja bez televizijskih kamera.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Luka Bebić** je podsjetio da su upravo oporbeni zastupnici jutros tražili da se ta točka uvrsti na dnevni red, da se s time suglasila većina i da se sada s time nastavlja. Zastupnicu HSS-a Lalić je podsjetio da su se u prošlom sazivu Hrvatskog sabora u noćnim satima u dnevni red uvrštavale razne točke koje nisu bile dostavljene zastupnicima, a da je Hrvatski sabor donio desetak važnih zakona iza ponoći. Također je rekao da su zastupnici HDZ-a i još neki, u velikom broju u sabornici i upitao gdje su oporbeni zastupnici?

U ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin** istaknuo je da je smanjenje stope PDV-a ključna gospodarska, porezna i socijalna mjera i da se ne treba žuriti s raspravom. Podsjetio je da je Predsjedništvo Hrvatskog sabora s HRT-om dogovorilo prenošenje svih tema važnih za nacionalne interese te da smatra da bi kamere trebale biti uključene i kad se raspravlja o odgodi smanjenja PDV-a.

Vilim Herman (Libra) je osvrćući se na rad parlamenta u prošlom i sadašnjem sazivu istaknuo kako ne treba vrijetiti ona oko za oko, zub za zub i da važnim temama kao što je rasprava o PDV-u treba pristupiti racionalno. To je tema koja traži nazočnost javnosti, a to znači kamera. Ako bi bilo suprotno, stjecao bi se dojam da se nešto želi prikriti, rekao je dodajući da treba pokušati osigurati televizijski prijenos, a ako se ne uspije onda raspravu treba odgoditi.

Dragutin Lesar (HNS) podsjetio je na odluku saborskog Predsjedništva kojom je jednoglasno utvrđeno da će se teme od općeg značaja stavljati na dnevni red u vrijeme izravnog prijenosa HTV-a.

Ukoliko bi rasprava o PDV-u bila ista kao i dosadašnje rasprave o gospodarskom pojasu onda je bolje da je HTV i ne prenosi, rekao je u ime Kluba zastupnika HSP-a **Pero Kovačević**.

Predsjedavajući sjednicom **Vladimir Šeks** naveo je kako je točno da je na Predsjedništvu Hrvatskog sabora utvrđeno da značajne teme prenosi HRT, ali da Hrvatski sabor ne može Programskom vijeću i Ravnateljstvu HRT-a narediti što će prenositi. Rekao je da se sjednica snima i sada, a kada će se prenositi ne ovisi o Hrvatskom saboru. Dodao je da novinari prate sjednicu i da će javnost biti izvještena te da prihvaća prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a da se otpočne s raspravom.

Željko Pecek (HSS) naveo je kako je točno da Sabor ne može naređivati HRT-u, ali da se Hrvatski sabor može prilagoditi. U ime Kluba zatražio je desetminutnu stanku.

Milanka Opačić je u ime Kluba zastupnika SDP-a zatražila polusatnu stanku, a prijedlog za stankom pozdravio je i **Damir Kajin** apelirajući da se to vrijeme iskoristi i zamoli HRT da uključi kamere.

Nakon stanke predsjedavajući sjednicom **Vladimir Šeks** je izvijestio da je u razgovoru s vodstvom HRT-a dogovoreno da se sjednica izravno prenosi na HRT-u Plus, a da će snimka sjednice biti emitirana naknadno.

Ne slažući se s tom odlukom **Milanka Opačić (SDP)** navela je da se HRT Plus gleda u Latinskoj Americi, a da se smanjenje PDV-a odnosi na građane u Hrvatskoj. Dakle, dodala je, u ime Kluba zastupnika SDP-a i dalje mislim da je neprihvatljivo o ovoj temi raspravljati sada, bez televizijskih kamera. Zatražila je da se predsjednik Vlade Ivo Sanader obrati zastupnicima i obrazloži zbog čega Vlada odustaje od smanjenja PDV-a za dva posto.

To je podržao i **Željko Pecek (HSS)**, odnosno da se rasprava odgodi za sutra i da se zastupnicima obrati premijer. Dodao je da ga jutros pri uvrštenju te točke u dnevni red ministar financija Ivan Šuker nije uvjerio da se Zakon o PDV-u predlaže izmijeniti zbog deficita, već da misli da je to zbog pritiska MMF-a. Možda nas sutra čeka neki drugi pritisak i zato je potrebno da nam se obrati predsjednik Vlade, rekao je.

Rasprava o predloženom zakonu

Nakon te rasprave predsjedavajući sjednicom **Vladimir Šeks** pozvao je ministra financija Ivana Šukera da obrazloži predloženi zakon.

Navodeći da je bivša Vlada ostavila 3,5 milijardi kuna nenaplaćenih računa rekao je da je upravo to razlog zašto se predlaže da stopa PDV-a ostane 22 posto, a ne da se smanji za dva posto. Prošla je Vlada vodila politiku da će to netko drugi platiti i to je razlog zašto ne možemo smanjiti stopu PDV-a, rekao je najavivši za jesen drugi korak porezne reforme.

Deficit na održivu razinu

U ime **Odbora za zakonodavstvo Šime Prtenjača** naveo je da je Odbor podržao Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o PDV-u. Izvijestio je da je predstavnik Vlade na sjednici Obara naveo da deficit konsolidiranog državnog proračuna u 2003. iznosi znatno više nego što je planirano – oko 6,7 posto BDP-a te da je stoga smanjenje tog deficita na održivu razinu ispod 3 posto i zaustavljanje rasta javnog i vanjskog duga neostvarivo bez odgode primjene niže stope PDV-a.

Naveo je da je član Odbora **Damir Kajin** iznio izdvojeno mišljenje da se protivi donošenju predloženog zakona i ponovnom vraćanju stope PDV-a na 22 posto.

Slijedi li rebalans Proračuna

Damir Kajin (Klub zastupnika IDS-a) naveo je kako je dobro što dan traje samo 24 sata, jer da traje duže moglo bi se uz odgodu primjene Odluke o proširenju jurisdikcije na Jadranu za članice EU i predloženi zakonski tekst o odgodi smanjenja stope PDV-a mogla dogoditi još kakva odluka koja nije dobra.

Navodeći kako bi oporba sada mogla likovati nakon što HDZ odustaje od predizbornog obećanja o smanjenju stope PDV-a rekao je da za to ipak nije vrije-

me, ali i upozorio da bi se na isti način mogla gaziti i neka druga predizborna obećanja.

Treba postaviti pitanje očekuje li Hrvatsku već u srpnju rebalans proračuna kojim će biti skresane neke druge socijalne mjere, naveo je dodajući kako ministru financija Šukeru ne bi trebalo nitko zavidjeti. Proračun mu iznosi 84 milijarde kuna, a od toga mora podmiriti 22 milijarde domaćeg i ino duga što je gotovo svaka četvrta proračunska kuna ne računajući deficit za kojega se ne zna je li 5,9 ili 6,7 posto BDP-a. I slažem se da je to ogroman teret i da se pred izbore 2003. nije govorilo o takvom opterećenju državnog proračuna, ali nije istina da se za deficit nije znalo kada se u siječnju donosio zakon o smanjenju stope PDVa s 22 na 20 posto. Podsjetio je na svoju tadašnju raspravu, na to da je Vlada rekla da je deficit 6,8 posto, a da je svejedno donijela zakon o smanjenju stope tog naizdašnjeg poreza, a da je nitko nije tjerao. Upitao je zašto je Vlada tako postupila podsjećajući da je IDS tada glasovao za smanjenje PDV-a jer bi godišnje iako zanemarivo, svakog građanina rasteretilo za 70 do 80 kuna. Naveo je kako je u svojoj raspravi u siječnju govorio i o tome da je bivša Vlada smanjila poreze i doprinose za oko 20 posto, da su se u četiri godine povećale plaće i mirovine što je kompenzirano inflacijom.

Čeka li Hrvatsku već u srpnju rebalans proračuna kojim će biti skresana socijalna prava.

Navodeći da ga uopće ne zanima po kojoj se metodi izračunava deficit i da je za građane nebitno da MMF u njega uračunava sve tražbine HŽ-a, HBOR-a, upitao je da li će se sada do novca doći povećanom poreznom presijom npr. rada na crno, poskupljenjem nekih proizvoda. Svakako, dodao je, u ovakvim okolnostima neće biti ništa od decentralizacije i naveo kako se već govori o krizi državnih financija i da je ministar zdravlja Andrija Hebrang već uveo

”krizno stanje” u HZZO-u. Postavlja se i pitanje da li se zbog takvog stanja može očekivati i ubrzana privatizacija Sunčanog Hvara, daljnja privatizacija INA-e, Hrvatskog telekoma. Dodao je kako ga zanima kako će se privatizirati Agrolaguna iz Poreča.

Ustvrdio je kako nije dobro jednu politiku voditi u opoziciji, a drugu kada se dođe na vlast, te da bi sve nevladine udruge trebalo osloboditi plaćanja PDV-a. Navodeći da ga odluka Vlade nije iznenadila dodao je da su ga iznenadili sindikati koji odjednom podržavaju tu odluku.

Pero Kovačević (Klub zastupnika HSP-a) rekao je kako bi bilo dobro da zastupnici HDZ-a pogledaju što su govorili u siječnju i što govore danas i da su došli na ono što su pravaši govorili. Rekli smo tada da je nerealan smanjivati stopu PDV-a dok se ne stvore mehanizmi kojima će država ubirati ono što joj pripada. Dodao je kako ih nitko ne može razuvjeriti da Vlada pod pritiskom MMF-a nije napravila salto mortale. A to se, rekao je ne bi dogodilo da ste poslušali pravaše koji su vam savjetovali da se utvrdi činjenično stanje, i da je u prošlom sazivu Hrvatskog sabora donijet zakon o primopredaji vlasti kojim bi se utvrdilo točno kako pojedini ministar svom nasljedniku predaje dužnost. Za nas je bilo realno očekivati da će se ovo dogoditi, rekao je i zamolio zastupnike vladajuće stranke i Vladu da ubuduće takve krupne odluke ne upućuju u Hrvatski sabor, a da ih prije nisu usuglasili s međunarodnim institucijama radi čega bi u Hrvatskoj trebalo izmijeniti pojmove o državnoj i financijskoj suverenosti.

Ustvrdio je da porezni sustav nije ni razvojni ni socijalni, da nemamo ni mehanizme za ono što je propisano da se u njega prikupi i kao primjer naveo da su ranije upozoravali da se zbog toga proračun ošteti i za milijardu kuna. Tome u prilog naveo je uvođenje marke na brašno, što će se početi primijenjivati tek od 1. srpnja i time će se izgubiti znatan dio sredstava u ovoj godini. Naveo je da se i cigarete proizvedene u Hrvatskoj mogu po švercu kupiti na

svakoj tržnici u Republici Srpskoj, a slično je i s naftom. Podsjetio je da je HSP predlagao da se na svaku cisternu koja papirnato izide iz Hrvatske, a u stvarnosti ostaje u njoj, stavi čip koji bi omogućavao da se u svakom trenutku može znati gdje je. Kao prijedlog boljeg i učinkovitijeg punjenja proračuna predložio je da država daruje blagajne u kojima bi bio njezin program koji se ne bi

Zastupnici HDZ-a trebaju pogledati što su govorili u oporbi, a što govore sada, došli su na ono što govori HSP.

smio mijenjati. Potrebna nam je cjelovita reforma poreznog sustava na način da bude razvojni, da omogući gospodarstvu da se razvija, da se osnuje državna banka, otvaraju nova radna mjesta. Činjenica da se 74 posto PDV-a naplati na carini govori sama za sebe, rekao je zaključivši da se odmah mora krenuti s cjelovitom poreznom reformom.

Smanjenjem stope PDV-a najviše bi profitirali trgovci

Dragutin Lesar (Klub zastupnika HNS/PGS-a) podsjetio je na raspravu o smanjenju PDV-a kazavši da su tada upozoravali da cijene u trgovinama neće pasti za dva posto i da će od toga najviše profitirati trgovci te da će biti vrlo teško nadoknaditi manjak od 3 milijarde kuna. Dodao je da su upozoravali i na podatak da se 72 posto PDV-a naplaćuje na carini i da PDV ima regionalni aspekt i posljedice i da mu učinak nije u svakoj regiji podjednak, odnosno da su njegovi učinci različiti u regijama koje proizvode robu i koje je uvoze. Umjesto smanjenja PDV-a predlagali smo da se kroz povećanje neoporezivog dijela plaće redistribuiraju porez na dohodak u korist gradova i općina, te da se s time postigne približno isti efekt u korist građana i da se umjesto 3 milijarde kuna prikupi oko 1,75 milijardi kuna.

Upitao je zašto se zakon koji bi se trebao početi primjenjivati od 1. siječnja

2005. donosi po hitnom postupku. Što je toliko hitno, ili u Washingtonu (pregovori s MMF-om) postoji nešto bitnije, naveo je i upitao, jesu li zastupnici dobili sve informacije? Podržao je najavu ministra Šukera o poreznoj reformi ističući da nije bitno tko će to predložiti, samo je bitno da se donese, ali i upozorio da hrvatska Vlada mora imati stav međunarodnih institucija kako se ne bi dogodilo da tu poreznu reformu neki međunarodni činovnik vrati na početak.

Naveo je da iduće godine državna blagajna može biti bogatija za 6 milijardi kuna i to PDV-om od 3 milijarde i za isto toliko boljom naplatom poreza. Istaknuo je da je siguran i uvjeren da se s tih 6 milijardi kuna može riješiti i pitanje deficita u ovoj godini.

Poreznu reformu treba donijeti bez obzira tko je u Hrvatskom saboru predložio

U ime Kluba zastupnika LIBRE **Vilim Herman** rekao je kako mu je drago što se stopa PDV-a vraća na 22 posto. Ističući da ponekad valja podsjetiti na činjenice kada se u neke poslove krene euforično kao što je to bio slučaj da se stopa PDV-a sa 22 smanji na 20 posto. Podsjetio je na tadašnja Vladina obrazloženja da će to pridonijeti rastu standarda i zaključio kako nije dobro da se nakon tri mjeseca ta Vladina samouvjerenost preoblikuje u potpunu suprotnost. Bilo bi dobro, rekao je, da se oko takvih stvari ne poigovaramo, navodeći da je ministar Šuker tada obrazlagao da je europski trend smanjenje stope PDV-a i da se jedinicama lokalne samouprave otvara mogućnost za 2 posto veće investicije u u slijedećoj godini. Upitao je jesu li pojedine hrvatske regije odustajanjem od smanjenja stope PDV-a sada dovedene u nepriliku i da neće biti očekivanog gospodarskog razvoja.

Naveo je da su obećanja o smanjenju stope PDV-a dana samo tri dana prije izbora i sigurno je kako neki kažu

da nije utjecalo na izborne rezultate. Dakle, radilo se o nepotrebnom i ishitrenom obećanju i sada se može postaviti pitanje vraća li se Vlada u realnost ili pak možda samo posrće impresionirana susretima s MMF-om. Možda je to, rekao je signal da se Vlada prestane baviti populizmom. Nije sramota priznati pogrešku.

Govoreći o stavovima Libre naveo je da treba restrukturirati rashodovnu stranu proračuna, jednostavnije rečeno ne plaćati cijenu političkih saveza. Jednim od najdramatičnijih pitanja naveo je kako povećati konkurentnost hrvatskoga gospodarstva. Krajnje je vrijeme i da se raspravi što je s porezom na dohodak koji, rekao je, treba u cijelosti ostati jedinicama lokalne samouprave i porezom na dobit koji im treba pripasti u većem dijelu. Želja nam je da Vlada ne posrće na tim pitanjima jer o punjenju proračuna ovisi i sudbina zemlje. Ministar Šukera zamolio je da iznese model porezne reforme koja će omogućiti hrvatski razvoj.

Predložena stopa PDV-a privremena

Govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Šime Prtenjača** naglasilo je da je Vlada u izmjenju stope PDV-a ušla procjenjujući da će imati startnu poziciju koju je planirala te da će u idućoj godini moći držati razinu državnog deficita na prihvatljivih 4,5 posto BDP-a. To je ujedno trebao biti i početak porezne reforme, pa se sada može postaviti i pitanje, je li to odgađanje reforme. No, dodao je predloženu promjenu stope PDV-a smatramo privremenom i to prvenstveno kao posljedicu stabiliziranja vanjskog i unutarnjeg duga, održavanja deficita, ali i socijalnih davanja.

Osvrćući se na raspravu naveo je kako se provlačila nit da je netko nešto zatajio, ali to nije mogao zatajiti HDZ jer prošlogodišnji proračun nije ni vodio, rekao je dodajući da je startna pozicija s otprilike 6 do 7 posto deficita koju treba svesti na prihvatljivu razinu. Ako stopa PDV-a bude 22 posto onda treba provesti i druge mjere fiskalne politike, a naj-

bolje vrijeme za to je donošenje proračuna za iduću godinu.

Rekao je da razgovori o novom stand by aranžmanu s MMF-om ne znače nikakvu ucjenu koju, naglasio je, osobno nikada ne bi prihvatio, već da iz toga treba izvući maksimum i zadržati poreznu stopu koja će značiti održavanje razvojne i socijalne komponente.

Navodeći kako je točno da se pošlo od različitih pozicija i pretpostavki, naveo je kako je sada nakon konačne ocjene logično da se pokuša nastaviti s 22 postotnom stopom PDV-a do trenutka kada će se moći promijeniti. Rekao je da tom stopom neće biti ugroženi ničiji interesi, osim što se prolongira dano obećanje, ali to je i naš rizik, istaknuo je i dodao kako drži da to neće bitnije utjecati i da je važnije da se stabiliziraju državne financije i pripremi porezna reforma.

Predložena stopa PDV-a je privremena i prvenstveno posljedica stabiliziranja vanjskog i unutarnjeg duga, održavanja deficita, ali i socijalnih davanja.

U nastavku rasprave u ime Kluba zastupnika HSS-a **Željko Pecek** ustvrdio je da se u zadnjih nekoliko mjeseci ove Vlade dogodilo nekoliko slučajeva po narodnoj poslovice „tresla se brda rodio se miš“. To se dogodilo i sa stopom PDV-a, odustalo se od smanjenja kao što se odustalo i od primjene Odluke o proširenju jurisdikcije na Jadranu za članice EU. Podsjetio je da se u raspravi o smanjenju stope PDV-a čulo da je to prvi korak k poreznoj reformi i zamolio da se od toga ne odustane jer je to s ciljem jačanja konkurentnosti hrvatskih proizvoda. Smatra da bi porezna reforma u jednom dijelu trebala ići i prije jeseni i to prije svega u pravcu da se smanji proračunska potrošnja.

Naveo je kako je potpuno sigurno da je planirana stopa rasta BDP-a niža u odnosu na prošlu i pretprošlu godinu, a da HSS drži da u parlamentu prvo

treba raspraviti kako smanjiti državni proračun, odnosno potrošnju, a tek onda mijenjati zakon o PDV-u. Sivu ekonomiju treba suzbiti visokim stopama rasta u gospodarstvu, a da bi se to postiglo treba početi kreirati politiku razvojnog proračuna, naveo je dodajući kako je PDV neutralan za gospodarstvo. Rekao je kako ga veseli što će stopa PDV-a od 22 posto djelovati na trgovačku bilancu jer hrvatski potrošač kupuje 50 posto uvozne robe. Manje stope PDV-a bi značile veći i jeftiniji uvoz i zato će HSS podržati predloženi zakon jer to u ovom trenutku smatra neophodnim, naveo je.

Slavko Linić (Klub zastupnika SDP-a) ocijenio je da je predloženi zakon dobar, ali da nisu sretni niti oduševljeni jer ne vide jasnu gospodarsku politiku Vlade i poruku koja se slušala pet mjeseci od kada je na vlasti. Naveo je da se u tih pet mjeseci u Hrvatskom saboru razgovaralo da razvoj i potrošnja teško idu zajedno i da gospodarstvo nije sposobno istodobno nositi teret razvoja i potrošnje. Podsjetio je da su zastupnici SDP-a upozoravali da svako smanjenje prihoda ugrožava i razvoj i socijalnu potrošnju. I pored obećanja da ćemo slušati jedni druge to se nije dogodilo i tada se događaju ovakve pogreške, rekao je. Govoreći o razlikama između sadašnje i bivše koalicijske Vlade rekao je da su i stranke koalicije govorile o smanjenju PDV-a, te da se sjeća kako im je zamjereno što to nisu i ispunile. A to nismo napravili jer smo procijenili da je to dobro za poduzetništvo i dobili smo epitete da smo prevarili birače, da smo ih izdali i da lažemo. To sam čuo i iz zastupničkih klupa, a mi smo to stoički podnijeli i jasno rekli da odustajemo od političkih obećanja da bi se smanjila porezna presija na gospodarstvo, naveo je i upitao zastupnike HDZ-a kako se oni ponašaju? Odgovorio je da su njihove poruke – odustajemo jer su nas prevarili, sakrili podatke i to je razlog. Jesu li te poruke istinite neka ostane na vašoj savjesti poručio je zastupnicima HDZ-a i dodao da priče o dugovima i deficitu traju pet mjeseci, od preuzimanja vlasti.

Priče o dugovima i deficitu traju nekoliko mjeseci

Naveo je kako je proračun uvijek tijesan, naveo je da se Vlada na koncu susrela s činjenicom da bi zadržala razvoj, a da za izborna obećanja – potrošnju nema prostora. Dodao je da postoje troškovi u ovoj godini koji su stvoreni u prošloj i koje nitko ne osporava, ali da je Vlada trebala poslušati i ne donositi smanjenje stope PDV-a koju sada predlaže vratiti. Rekao je kako mu je drago što taj prvi korak u poreznoj reformi nije uspio jer se nada da će oni koji će uslijediti do konca godine biti kvalitetniji i da se prije svega moraju dogoditi u doprinosima jer doprinosi utječu na cijenu rada i gospodarstvo.

Željko Nenadić (HDZ) je u ispravku netočnog navoda rekao kako se HDZ nije odrekao ni izgradnje cesta, stanogradnje, obnove, modernizacije željeznice. Liniću je odgovorio kako nije točno da bivša vlast nije osporila postojanje nastalih obveza, a o tome tko vara birače rekao je da je javnost rekla 23. studenoga prošle godine.

Niko Rebić (HDZ) Liniću je također u ispravku netočnog navoda rekao kako nije točno da je bivša Vlada vodila samostalnu politiku u odnosu na MMF. Istina je da ste samo osam dana prije primopredaje vlasti krivo prikazivali stanje i tvrdili da je deficit sa 4,8 posto u 2002, u 2003. smanjen na 4,5 posto BDP-a, a on je 6,7 posto. To je ružna i tvrda istina koja se ne da ničim uljepšati, poručio je Liniću.

Nisu problem izborna obećanja već vjerovanje premijera Sanadera da ste pošteno prikazali proračun, rekao je u ispravku netočnog navoda **Josip Đakić (HDZ)**.

HDZ nije iznevjerio birače

I Krešimir Čosić (HDZ) ispravio je Linićev netočan navod i ustvrdio da je deficit 6,7 posto BDP-a. **Ivana Sućec Trakoštanec (HDZ)** ispravila je Linićeve navode o deficitu i navela kako nije točno da je HDZ iznevjerio očekivanja

birača, jer, objasnila je, govorili smo da ćemo sniziti stopu PDV-a uz uvjet da su podaci o deficitu točni.

Bivša vlast je ostavila dugove i stvorila obveze

Ministar financija **Ivan Šuker** naveo je kako je imao priliku od zastupnika iz bivše vlasti slušati hvalospjeve te upitao ako su makroekonomski pokazatelji tako dobri zašto je Hrvatska toliko zadužena, zašto ima toliko vanjskotrgovinski deficit i zašto ima toliko nezaposlenih kao i 2000. Vrlo je čudno da nam lekcije o bahatosti drže oni koji četiri godine nisu htjeli na razgovor primiti saborskog zastupnika, rekao je da je riječ o bivšem ministru Liniću koji ga kao gradonačelnika Velike Gorice nije htio primiti, a da je on njega primio na prvi poziv. Lekcije nam o europejstvu drže oni koji su nas 50 godina plašili granicom prema Austriji i Italiji, naveo je i dodao da bivša vlast u četiri godine nije prihvatila niti jedan prijedlog ni sugestiju tadašnje oporbe o poreznoj reformi.

Ako su makroekonomski pokazatelji tako dobri zašto je Hrvatska toliko zadužena, zašto ima toliko vanjsko-trgovinski deficit i nezaposlenih kao i 2000.

Naveo je da je 2000. prosječna stopa poreza na dobit uporabom zaštitne kamate iznosila 11 posto, a danas je 20 posto, a ako se hoće izvući iz poduzeća onda se mora platiti dodatnih 15 posto. O tome što ste učinili s porezom na dohodak bolje i ne komentirati, a nulta stopa PDV-a u turizmu pogodovala je onima kojima u toj grani nije mjesto. Pitanje je kome se s tog osnova otvarala rupa za 4,5 milijarde kuna, upitao je. Ističući kako je bivša vlast stalno govorila o ulaganju, interesantnim je naznačio kako nije govorila o razdoblju prije, o obnovi, o ulaganjima, valjda su novci padali s neba. Ali kada ste vi primjerice davali 20 milijuna Bechtelu za poslo-

ve koji nikome nisu jasni to je u redu i u cilju gospodarskog razvoja. Ako u jednoj godini u državu uđe 8,5 milijardi dolara, a ta država u drugoj polovici te godine ima negativni gospodarski rast svaki je komentar suvišan. Zadužili ste nas do balčaka. Ostavili ste nas i 90-te u silnim dugovima, a i bez sredstava za obranu i opet ste nam držali lekcije 2000. i danas nam držite lekcije i vjerojatno ćemo opet postati po vašemu – stranka opasnih namjera.

Ostavili ste nam dugove, stvorili obveze i to je razlog zašto se stopa PDV-a ne može smanjiti, poručio je zastupnicima iz bivše vlasti.

U ispravku netočnog navoda **Davor-ko Vidović (SDP)** ustvrdio je da je malo što točno od navoda ministra Šukera. Naveo je da su 2000. naslijedili 26,6 milijardi dolara duga, a da je vraćeno deset milijardi što je šest posto BDP-a, da je plaća 2000. bila oko tri tisuće kuna, a da je sada 3,9 tisuća kuna, da je porasla devizna štednja itd.

Josip Leko (SDP) je ispravljajući netočan navod rekao da SDP nije zadužio ovu Vladu već hrvatske građane koji o tome imaju svoj sud.

Klasičan primjer prevare birača

U pojedinačnoj raspravi **Nenad Stazić** je ustvrdio da se HDZ boji rasprave o PDV-u i da ju je zbog toga otvorio tako kasno kada tv kamere ne prate sjednicu, odnosno da se prenosi samo na HRT Plus što mogu gledati Hrvati u zemljama Južne Amerike.

Naveo je kako mu je pred očima premijer Ivo Sanader kada je prije dva mjeseca bahato i arogantno obrazlagao smanjenje stope PDV-a. Tvrдио je da HDZ nije kao oni prije, da ispunjava svoja obećanja, a danas i vidimo kako. To, dodao je, nije ni prvo ni zadnje obećanje koje će tako završiti. Tome u prilog naveo je suradnju s Haagom, odnosno gorljivu raspravu HDZ-ovih zastupnika u oporbi i sada, zalaganje za isključivi gospodarski pojas. Također je podsjetio da je HDZ obećanje o smanjenju PDV-a dao dva dana prije izbora

jer su ankete pokazivale malu prednost koalicijskih stranaka. To je, ocijenio je, klasičan primjer prevare birača, rekao je i podsjetio da je SDP u raspravi o smanjenju stope PDV-a govorio da to nije dobro i da se odustane, ali uzalud. Navodeći kako se ne može sjetiti svih uvreda koje je bivša vlast dobila u vezi sa zaštitom nacionalnih interesa, da ih je izdala, da su jazavčari Europe, naveo je kako je na najmanji podržaj MMF-a premijer Sanader sazvao hitnu sjednicu Vlade i poništio svoje obećanje o smanjenju stope PDV-a. Ustvrdio je da su svi danas navedeni razlozi zbog kojih se odgađa smanjenje stope PDV-a netočni. Razlog je nesposobnost da se odupre inozemnom diktatu, to smo vidjeli na primjeru Haaga, MMF-a i sutra ćemo vidjeti na primjeru Italije i Slovenije, rekao je.

Stazićevo izlaganje izazvalo je niz ispravaka netočnih navoda pa je tako **Zvonimir Puljić (HDZ)** rekao kako se HRT Plus može gledati i u Hrvatskoj, u Splitu i Zagrebu. Isto je rekao i potpredsjednik Hrvatskog sabora **Darko Milinović (HDZ)** navodeći da ga je supruga zvala iz Gospića i rekla da prati saborsku sjednicu. Tome se pridružila i **Ruža Lelić (HDZ)** navodeći da je HDZ predlagao da se rasprava o PDV-u provede ujutro, ali da je SDP inzistirao da to bude nakon Godišnjeg obračuna proračuna za 2003. Nije točno ni da je HDZ ovim odustajanjem poništio svoje jamstvo jer na jamstvenoj kartici piše da će se zbog podizanja standarda provesti porezno rasterećenje, a to neminovno ne znači samo smanjenje PDV-a, navela je.

Račanova se Vlada dnevno zaduživala 80 milijuna kuna

I **Florijan Boras (HDZ)** naveo je u ispravku netočnog navoda da ne stoji tvrdnja da je HDZ poništio svoje predizborno obećanje već da se radi o tome da se ono ne može ostvariti u prvoj ili drugoj godini mandata. Naveo je da se Račanova Vlada dnevno zaduživala 80 milijuna kuna. **Branimir Pasecky (HDZ)** naveo je da iz Stazića izla-

zi mržnja, a da to nije dobro za njega samoga.

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) odgovorila je Staziću da je HDZ uvijek skrbio za Hrvate izvan Domovine i da 75 godina nije bilo njegove partije da bi danas sigurno bilo manje Hrvata u Argentini, Venecueli, Paragvaju. Takvi su ih protjerali kao vi, poručila je Staziću. Također mu je rekla da je SDP svojim izbornim programom 2000. prevario birače koji su mu 23. studenoga 2003. rekli što o tome misle.

Smanjenje PDV-a je politička odluka

Josip Leko (SDP) kaže da još može razumjeti, pa čak i podržati kad je HDZ u izbornoj kampanji obećavao smanjenje poreza i PDV-a, dakle kada još nije ništa znao o ekonomskim činjenicama na koje se danas poziva. No, izmjene i dopune Zakona o PDV-u predložio je kad je već tri mjeseca bio na vlasti, a Sabor je zakon donio pet mjeseci nakon što ta stranka obnaša vlast.

Pa, koja je to uvjerljivost te stranke, kakvu poruku šalje, je li to ozbiljan prijedlog, je li to odgovoran odnos prema gospodarstvu, pita se zastupnik.

Porezna stopa zaista je bitan element financijske politike i to ste dobro tvrdili, ali ako ste znali da je tako važna, da nemate sve elemente za donošenje te odluke, pa koja je to politička sila bila da je donesete, upitao je (Vladu) i ponudio odgovor – nije bila nikakva sila, to je bila politička odluka.

Vladi predbacuje da naprasno mijenja odluku i odustaje od zakona o nižoj stopi PDV-a unatoč tome, što se ništa nije dogodilo u činjenicama i ekonomskoj politici. Pa šta Vi mislite da mi ne vidimo da ste razgovarali sa MMF-om, pa nemojte podcjenjivati ni građane, ni zastupnike, poručuje.

Kaže i da se ne možemo pozivati na zemlje koje imaju 20 ili 25 tisuća dolara dohotka po glavi stanovnika i govoriti da je to primjerena porezna stopa, odnosno porezna politika za hrvatski ekonomski trenutak. Standard građana Hrvatske zasniva se na pet ili šest tisuća

dolara i porez mora imati socijalnu kategoriju.

Opetujući da je obećanje o smanjenju PDV-a bilo političko, da nije bilo temeljeno na ekonomskim pokazateljima, smatra da se građanima mora reći da je prijedlog o smanjenju PDV-a došao neodgovorno, a da je još neodgovornije povučen.

Marijan Bekavac (HDZ) uzvratilo je da je Vladu na odustajanje od smanjenja PDV-a prisilio način na koji je (bivša, koalicijska Vlada s SDP-om na čelu) upravljala državnim financijama i zaduženjem države. Zaduživali ste se i prije 90-e i nakon 2000-e, a da ništa konkretno niste učinili za hrvatsku državu, poručio je SDP-ovu zastupniku.

Lekine su navode ispravili i drugi HDZ-ovi zastupnici. **Darko Milinović** demantira da je Vlada od smanjenja PDV-a odustala zbog pritiska MMF-a, ali je, dodaje, to učinila pod određenim pritiskom i to financijskim pritiskom koji je stvorila bivša Vlada i uspješno to prikrila na primopredaji vlasti.

Nije vrijeme za blefiranje

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) prisjetila se 28. siječnja kada je, kaže, "u toplo siječanjско jutro samouvjerenim hodom u Sabor ušetao premijer Sanader, a pratio ga je ministar financija Ivan Šuker."

Premijer je, kaže, obznanio da je Vlada odlučila smanjiti stopu PDV-a, da je građanima dala jamstvo da će to učiniti i to čini, jer je ozbiljna i odgovorna.

Ministar Šuker izjavio je da neće biti milimetra odstupiti od onoga što je govorio kao zastupnik, da će smanjenje PDV-a, kao prvi korak porezne reforme, biti pojačan kontrolom naplate proračunskih prihoda i da bi se time trebali stvoriti preduvjeti za smanjenje onih poreza i doprinosa koji indirektno utječu na cijenu rada. Sve se to, kaže, ponavljalo početkom travnja, isticalo da je to ispunjenje obećanja i da od toga ni pod koju cijenu ne treba odustati.

Sada se, kaže, raspravlja o posve drugačijem prijedlogu od onoga iz siječnja,

a poruka je vrlo jednostavna – moramo odustati od svog obećanja, mi bismo ga izvršili, ali dugovi su narasli toliko da nitko živ to nije mogao zamisliti, a sve su to napravili oni koji su do jučer bili na vlasti – oni služe MMF-a, oni koji bi obnavljali srpske kuće skupa s hrvatskim kućama, a istovremeno slali naše generale u Haag.

Žalosno gospodo, žalosno da ste toliki vrući na djelima, kao na jeziku, pa gdje bi nam bio kraj, upitala se zastupnica, poručujući da više nije vrijeme za blefiranje. Vlada, kaže, mora znati da je odavno prošao medeni mjesec i da se treba baciti na posao, opravdanja više jednostavno ne pale.

Navodi da je pozivanje na deficit zgodan alibi, ali i dodaje da su deficit (prošle Vlade) autoceste, željeznice, obnova, rast društvenog proizvoda.

Gdje je ulaganje, razvoj - naravno za takvo nešto treba i htjeti, i moći, ali i znati, treba postojati ekonomska strategija, a mi je još ne znamo, kaže zastupnica i tvrdi kako je očito da se HDZ-ova Vlada boji rizika, da ne zna njima upravljati, da su joj potezi sve nervozniji.

Vladi je predbacila da bi, da je uopće htjela, smanjila PDV odmah, a ne s odgodom. Opravdavate se da ste bili u zabludi, da niste znali – ne gospodo, niste postupali u zabludi, nego s predušljajem, znali ste da to nećete ispuniti, samo niste znali da ćete to morati brzo otkriti, tvrdi zastupnica.

Morate zaista nešto učiniti i to brzo, jer na ovakav način voditi bezidejnu politiku, polako ali sigurno vodite Hrvatsku u ozbiljnu gospodarsku i političku krizu, poručila je Antičević-Marinović.

Usljedio je niz reakcija HDZ-ovih zastupnika.

Branimir Pasecky uzvraća da HDZ zaista nije nervozan. Jesmo li blefiralili mi, ili vi, koji ste obećavali PDV po stopi od 17 posto, i zašto to niste odmah primijenili, upitao je SDP-ovu zastupnicu dodavši da bi, kad već govori da nešto treba mijenjati, najbolje bilo kad bi SDP izmijenio nju.

Marija Bajt kolegici je spočitnula da je njena, odnosno koalicijska Vlada zadužila hrvatske građane, da nije evi-

dentirala sve rashode i neplaćene obveze, da zaduženja, npr. za javne radove, nije prikazala u proračunu.

Nervoza ne stanuje u HDZ-u

Nervoza ne stanuje u našim redovima, istaknuo je **Marijan Bekavac**, pozivajući se na anketu Večernjeg lista po kojoj bi, da su sada izbori za HDZ glasovalo 38 posto građana, što je, dodaje, po D'Hontu apsolutna većina.

Krešimir Čosić odbacio je tvrdnju Antičević-Marinović da nema deficita (proračuna), da ima samo deficita ideja. Deficit je jasno iskazan i iznosi 12,89 milijardi kuna, naglasio je Čosić, poručivši da je smanjenje ili povećanje PDV-a, danas, sutra ili za šest mjeseci, legitimno pravo svake vlade, ali da prekoračenje deficita prihvaćenog u Saboru nije ni legitimno, ni prihvatljivo.

Vlada mora znati da je odavno prošao medeni mjesec i da se mora baciti na posao, opravdanja više ne pale.

To je, ističe, nešto sasvim drugo, nešto što zaslužuje najozbiljnije sankcioniranje zbog kredibiliteta hrvatske političke scene i samog Sabora.

Koliko ste, bivša ministrica, ostavili nepodmireni obveza u vašem ministarstvu (pravosuđa), upitao je kolegicu iz SDP-a, **Luka Bebić**.

Predbacio joj je i da je njena, koalicijska vlada u gotovo, četverogodišnjem mandatu uspjela podići zaduženje države sa 9,5 na 24 milijarde dolara.

U Ministarstvu je ostao (neisplaćen) samo dio naknada županijskim tijelima državne uprave za provedene izbore, rekla je **Antičević-Marinović**.

Nije problem na dug napraviti ni autocestu, ni uložiti u željeznicu, u program poticane stanogradnje, a onda neka se ova Vlada brine kako će vraćati dugove, prodavati stanove, uzvratila je **Katarina Fuček** na tvrdnje da nova Vlada nema program, ni strategiju kao bivša.

Ivan Bagarić poslužio se slikom iz svakodnevnog života, odnosno braka, kako bi odgovorio na tvrdnje da Vlada mijenja svoje stavove.

Opozicija i pozicija su, kaže, u svojevrsnom odnosu, braku, međutim, ako u braku jedan od supružnika zaniječe, prešuti jednu od važnih stvari, onda čak i Katolička crkva, koja je vrlo konzervativna, drugog oslobađa obveze.

Vi ste obmanuli, prešutjeli, zanijekali i to je razlog zašto smo promijenili stav, ali se ova Vlada nije odrekla svojih predizbanih obećanja, poručio je Bagarić.

Razbacivanje obećanjima

Milanka Opačić (SDP) podsjetila je kako je Sabor u samo dva mjeseca u tri navrata raspravljao o PDV-u, u dva navrata slušao o tome kako HDZ ispunjava svoje obećanje. Sam je premijer, kaže, rekao da se nova vlast od bivše razlikuje u tome što će nova ispuniti svoja jamstva.

Danas jamstvo pada u vodu, ne samo oko PDV-a, nego, što je možda i gore, oko ribolovno-ekološke zone, ustvrdila je zastupnica, dodavši da je to loše za jednog premijera i za njegov imidž, jer se premijer ne bi smio ponašati po sistemu 'zeko reko, zeko poreko'.

Na navode da je dug bivše Vlade osnovni razlog zbog kojeg HDZ ne ispunjava jamstvo o PDV-u, Opačić uzvraća da je i bivša Vlada naslijedila dugove od prethodne, da je pokušala reći da ima velikih problema, ali da građane to ne zanima, odnosno da oni u početku to čuju, ali da im je nakon nekog vremena nebitno koje probleme vlada ima.

Spočitavajući ministru Šukeru da je već u siječnju znao za sve obveze koje se ove godine moraju platiti iz proračuna, kaže da je zanimljivo da već kod drugog čitanja zakona o smanjenju PDV-a nije rekao da za to nema uvjeta i da Vlada od toga odustaje. Sasvim je sigurno, da ste nakon dolaska misije MMF-a, koja vas je malo iskriticizirala zbog prevelike javne potrošnje, odlučili odustati od smanjenja stope PDV-a, rekla je zastupnica ministru.

Upitala ga je i je li moguće, da premijer Sanader zna kako nadomjestiti tri milijarde kuna proračunskog manjka zbog nižeg PDV-a, a da on, kao ministar financija to nije u stanju provesti?

Mišljenja je da se Vlada ponajviše našla u situaciji da ne može ispuniti obećano zbog toga što se, ne samo u predizbornoj kampanji, nego i nekoliko mjeseci po preuzimanju vlasti razbacivala obećanjima - novinari su, primjerice, izračunali da su ta obećanja teška između četiri i pet milijardi kuna.

Šukeru je poručila da povlačenjem odluke o smanjenju stope PDV-a plaća cijenu ministara kojima je bitniji osobni rejting od toga hoće li državni proračun moći izdržati sva njihova obećanja i želje.

HDZ će ispuniti svoje obećanje o smanjenju PDV-a i porezne presije kad se steknu uvjeti i kad sanira proračunski deficit od 6,7 posto BDP-a, ustvrdio je zastupnik **Bekavac (HDZ)**, a **Jure Bitunjac (HDZ)** dodao da je Vladu u sadašnje prilike doveo slab, a dijelom i neodgovoran rad bivše Vlade.

Zastupnica **Opačić** je odgovorila da nova Vlada prikazuje velik deficit proračuna zbog toga što traži alibi za neispunjenje danih obećanja.

Iza bivše, koalicijske Vlade ostalo je puno vidljivog i opipljivog i građanima korisnog, a vidjet ćemo što će ostati iza vaše, rekla je kolegama iz HDZ-a.

Vladin rekord u brzini

Predloženi zakon očito dobro zabaavlja članove Kluba zastupnika HDZ-a, a mene je zapravo zadivio, zadivila me Vladina brzina i učinkovitost u ovom slučaju, izjavila je **Dragica Zgrebec (SDP)** napominjući da se mijenja zakon kojeg je Sabor prihvatio prije nešto više od mjesec dana, a trebalo je još oko sedam mjeseci da zaživi u praksi. Postignut je, dakle, rekord.

Voljela bi, dodaje, da je u Sabornici i premijer Sanader kako bi objasnio koliko vrijedi njegovo jamstvo i vjerodostojnost i vjerodostojnost Vlade.

Skeptična je, veli, bila kad je ministar Šuker uvjeravao da se manjak u prora-

čunu zbog nižeg PDV-a može nadoknaditi boljom naplatom ukupnih poreznih davanja i da je to početak porezne reforme. Nije, ističe, još čula da ta reforma počinje od PDV-a, samim time što za mijenjanje porezne politike, treba imati gospodarski program i ciljeve.

Mišljenja je da bi, zbog svega, za Vladu bilo poštenije reći da je pogriješila, nego se na ovakve načine opravdavati zašto mora odustati od jednog zakona.

Podsjetila je da se govorilo i o investicijama u građane, ali da se danas to više ne govori, danas se kaže da je kriv deficit i za sve je kriv dug.

Ipak, najintrigantnijom označava to što Vlada neće ispuniti predizborno obećanje, odnosno što neće biti ništa od smanjenja PDV-a. Izričito piše da se neće smanjiti stopa od 22 posto poreza na dodanu vrijednost, niti dopustiti širenje primjene nulte stope, primijetila je zastupnica, dodajući da je resorni ministar rekao da ulazak u EU znači da će se Hrvatska morati odreći i nekih poreznih olakšica i oslobođenja i nulte stope i uvesti jedinstvenu stopu PDV-a.

Navodeći da se, kad je riječ o deficitu, spominju različite brojke, da se ponovno licitira nekim drugim dugovima, govori čak i o ukupnom inozemnom dugu, poslužila se grafikonom da slikovito prikaže ukupan inozemni dug.

Zaključila je da je iz svega navedenog evidentno da Vlada nema jasan program, da nije u stanju provesti određene mjere i da joj treba tutor koji će ju prisiliti da napravi neke stvari.

Na spominjanje državnog duga, reagirao je **Florijan Boras (HDZ)** navodeći da se Hrvatska u mandatu Vlade Ivice Račana, dakle 2000-2004. dnevno u inozemstvu zaduživala 80 milijuna kuna. Ti će se novci, kaže, vraćati desetljećima, puno duže nego što je vijek trajanja autocesta, a usput te autoceste koje je započeo HDZ i dovršit će HDZ.

Zastupnica **Zgrebec** uzvraća kako se nije zaduživala samo Vlada, nego i banke i drugi subjekti i na domaćem i inozemnom tržištu. Ocijenila je i da neće biti problema s vraćanjem najvećeg dijela duga, jer će najveći dio vraća-

ti građani koji su vrlo uredni u plaćanju obveza.

Zastupnik **Bebić (HDZ)** opetuje da dva postotna poena PDV-a 'teže' točno 3,5 milijarde kuna, otprilike koliko i zaduženje koje priznaje bivša Vlada. No, dodao je, još će se vidjeti na kraju balade koliko je to zaduženje.

Dopušta da, možda, bivši premijer i nije znao što mu rade veliki ministar graditelj i veliki zdravstveni ministar Vlahušić, ali je to, dodaje, problem koalicijske vlade i nemogućnosti kontroliranja nekih nestašnih ministara.

Od tih koji su gradili, dobar dio uzele su njihove žene i djeca, opetovao je.

Odbacio je optužbe da je HDZ-ova Vlada dovela javnost u zabludu.

Zgrebec navodi da je izračunala da bi, ako bi se nadoknadilo smanjenje PDV-a za dva indeksna poena, naplatu poreznih prihoda na sadašnjoj razini trebalo pojačati za šest posto. Tvrdi da se ne radi o priznavanju ili nepriznavanju dugova, navela je kako se velik dio (njih) odnosi na investicije, da je to jednokratna uplata, a ne obveza za narednu godinu.

Navode SDP-ove zastupnice pobijao je i **Krunoslav Markovinović (HDZ)** koji je podsjetio da je oporba stalno govorila da smanjenje PDV-a neće stanovništvu donijeti baš ništa i da će se jedino okoristiti trgovci.

Niti ja, niti itko iz Kluba zastupnika SDP-a, nije rekao da (zbog nižeg PDV-a) nitko neće dobiti ništa, odgovorila je **Zgrebec**, tumačeći kako je PDV neutralan za gospodarstvo i neće donijeti nikakve gospodarske efekte. Ali PDV je jako nepravedan za one koji ga plaćaju, jer ga po jednakoj stopi plaćaju i bogati i siromašni, u tome je problem, ističe SDP-ova zastupnica.

Anegdota o tri kuverte

Davorko Vidović (SDP) ispričao je anekdotu o tri kuverte, koje se, kaže, prisjetio slušajući ministra financija. Naime, kada je direktor tvrtke koja je imala problema odlazio u mirovinu nasljedniku je ostavio tri kuverte sugerirajući mu da ih, kad se nađe u krizi, otvara jednu po jednu. Nakon nekog

vremena to se i dogodilo, direktor je otvorio prvu kuvertu i u njoj je pisalo 'vrši reorganizaciju'. Kad je došlo vrijeme za otvaranje druge u njoj je stajalo 'za sve što ne valja i ne znaš napraviti okriviti mene, svog prethodnika'. Kako ni to nije pomoglo, otvorio je i treću kuvertu gdje je pisalo 'piši pisma'. Vidović kaže da ga plaši brzina kojom su u Vladi otvorene prve dvije kuverte.

Spočitnuo joj je da je posao započela vrlo nemuštom, krajnje opasnom i skupom reorganizacijom državne uprave, da je uvela kaos u sustav koji se pokušao uspostaviti u četiri godine. Vlada je, tvrdi, postupila tako jer se odazvala sirenskom zovu olakih obećanja i onoga što su ljudi htjeli čuti.

Hrvatska se u razdoblju Računove Vlade dnevno zaduživala u inozemstvu 80 milijuna kuna.

Kaže da je i štošta drugog u predizbornim obećanjima išlo po tom principu – napabirčeno, nabacano ono što su građani htjeli čuti, a rezultat svega je današnja situacija na kojoj, kaže, nimalo ne zavidi Vladi, ni ministru Šukeru.

Nije lako voditi zemlju, to nije ni varijete, niti cirkus, niti se iluzijama može rješavati ozbiljne i teške probleme, kazao je SDP-ov zastupnik.

Tvrdi i da se topi tračak optimizma, koji se javio s dolaskom nove Vlade i koji je trajao nekoliko mjeseci. Kaže da je opasno poigravati se obećanjem, sijati iluzije, jer to dugoročno dovodi u problem čitavu naciju.

Kao i Zgrebec misli da bi bilo puno poštenije reći građanima: obećali smo, zaletjeli smo se, ne možemo to izvršiti, zato što u ovom času nismo sposobni.

Dijeli mišljenje stranačkih kolega da nikakav deficit nije razlog za odgodu primjene nižeg PDV-a, nego je to diktat MMF-a, i to zato što, tvrdi, nemamo Vladu sposobnu samostalno voditi državnu politiku i financije.

Ustvrdio je da je bivša, odnosno Vlada u kojoj je bio ministar, ostavila zemlju

u pristojnom stanju, a da je '99. dobila zapuštenu i izoliranu Hrvatsku. Tako je, navodi, '99 udio duga države u ukupnom vanjskom dugu bio 42,2 posto, a 2003. 38,3 posto. Devizne su rezerve '99 iznosile 3,7 milijardi dolara, a u kolovozu 2003. 6,6 milijardi dolara.

Na dvojbe od kuda su se i zašto zadužili građani, odgovara podacima da je u četiri godine udio pučanstva koji ima drugi televizor porastao za 41,7 posto, osobno računalo 42 posto, stroj za pranje posuđa 27 posto itd.

Bivša je Vlada, kaže, naslijedila gospodarstvo koje je imalo gubitak od tri milijarde, a ostavila ga je po prvi puta u plusu za 3,3 milijarde kuna.

Zastupnik **Bekavac (HDZ)** odbacio je navode da je HDZ-ova vlast uvela kaos i nered, a bivša ostavila zemlju u pristojnom stanju. Naveo je da je politika HDZ-a, od '90-e do 3. siječnja 2000-e, zadužila Hrvatsku za devet milijardi dolara unatoč ratu i stradalnicima, dok koalicijska vlast na račun svojih zaduženja od gotovo 15 milijardi dolara, nije učinila ništa.

Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ) poručuje Vidoviću da Hrvatska nije ničije nasljeđe, da je njegova vlast samo dobila zadatak upravljati njome na dobrobit hrvatskih ljudi, a da je 23. prosinca 2003. ostavila vrlo pristojno nezaposlenu i nepristojno zaduženu zemlju, apatičnu i nedjelotvornu vlast.

Na Vidovićeve tvrdnje da je u njegovom bivšem ministarstvu (rada i socijalne skrbi) sada kaotično stanje, **Stjepan Bačić (HDZ)** uzvraća da je nova vlast naslijedila kaotično stanje. Za primjer navodi da se u sferi socijale, za potporu raznim udrugama - njih oko 1.300, potrošilo 40 milijuna kuna, a da istodobno nije napravljen ni jedan vrtić.

'Genijalni' programi bivše vlasti

Vidovićeve navode o urednosti demantirao je ministar **Šuker** prozivajući ga da je u ministarstvu koje je vodio imao u 2003. prekoračenje od 949, 7 milijuna kuna za mirovine u zemlji i inozemstvu te porez, prirez i ustege. Zašto 760 mili-

juna za mirovine niste isplatili preko HZMO-a, nego preko vašeg ministarstva, tko vam je za to dao pravo, upitao ga je Šuker?

Naveo je da je javni dug Hrvatske koncem '99. iznosio 46 milijardi kuna, a početkom 2004. preko sto milijardi kuna. Vanjski dug države bio je 9,5 milijardi dolara, a gotovo pet milijardi činilo je nasljeđe bivše Jugoslavije.

Dakle, od 9,5 milijardi dolara došli ste na 24 milijarde, odnosno ako se u obzir uzmu tečajne razlike od tri milijarde dolara, na 21 milijardu dolara, naveo je Šuker čudeći se lakoći s kojom se nova Vlada tretira nesposobnom.

Vrlo je interesantno, prisjetio se, kad je predlagano smanjenje PDV-a rekli ste 'ne smanjiti', sada kad se predlaže odlaganje, opet 'ne odlagati'.

Vidovića je podsjetio i na obećanje (SDP-a) iz '99. da će smanjiti stopu PDV-a za pet posto i to tako što će u Hrvatsku vratiti osam milijardi kuna, koliko se, tvrdilo se, godišnje 'ukrade' Hrvatskoj i pošalje u BiH.

Gdje su ti ukradeni novci, jeste li ih našli, upitao je SDP-ova zastupnika, podsjećajući ga i na 'genijalne' gospodarske programe njegove Vlade i stranke, poput onoga za riječko brodogradilište Viktor Lenac.

Taj, totalno promašeni, program porezne obveznike košta pola milijarde kuna, bez posla je ostalo 600-700 radnika, nekoliko tisuća kooperanata ne zna što će, ne zna se što će se s preostalim zaposlenicima.

Ministar je naveo i dva jack pota koje je po dolasku na vlast dobila bivša Vlada – pozitivan status kod međunarodne zajednice, te zamjenu njemačke marke eurom. Kad su Hrvati donosili nekoliko milijardi eura u poslovne banke to niste znali iskoristiti, a to su dva jack pota koja se ne otvaraju ni jednoj vladi, izjavio je Šuker.

Dvije milijarde kuna ste potrošili mimo onoga što vam je bilo odobreno u proračunu, potrošili ste novce koje niste htjeli evidentirati u proračunu da bi šminkali makroekonomske pokazatelje, jer da ste ih evidentirali onda bi deficit bio daleko drugačiji, kaže mini-

star i navodi da su ti utrošeni novci imali itekako efekta na pozitivne makroekonomske pokazatelje, između ostaloga i na rast BDP-a, jer kada se u nešto uloži tri milijarde kuna to se mora vidjeti.

Vidovića je upitao i zašto vlada u kojoj je bio nije uklonila barijere za strane ulagače, zašto nije napravila bar jedan iskorak u privatizaciji?

Ta je vlada, kaže, 'poduprla i javni i vanjski dug, nezaposlenost je ostala ista, uvoz je povećan za šest, a izvoz jedva za milijardu i pol dolara. Gospodarski se rast isključivo temeljio na vanjskom zaduženju i na potrošnji, vrlo malo na onome što bi trebao biti pravi generator oporavka. Po podacima HNB-a iz 2002., od 5,2 posto gospodarskog rasta, potrošena su četiri postotna poena, a ta je potrošnja 80 posto generirana vanjskim zaduženjima i kupovanjem robe čije je porijeklo izvan hrvatskih granica, naveo je ministar.

Josip Leko (SDP) odgovara mu da nije korektno selektivno govoriti o vanjskom dugu, a ne spomenuti da se gradilo, investiralo i razvijalo, da je u usporedbi s drugim zemljama u tranziciji Hrvatska u četiri godine popravila mjesto glede vanjskog zaduženja.

Vidović (SDP) uzvraća da je deplahirano spominjanje Lenca u tom kontekstu, jer se, kaže, radi o privatnoj tvrtki čija je propast stvar njegovih vlasnika, a odgovornost Vlade jedino što je pokušavala spasiti radna mjesta.

Ističe i da je vlada u kojoj je bio, u 20 javnih poduzeća naslijedila 980 milijuna kuna duga, a ostavila ih sa dobiti od 2,5 milijardi kuna, da je naslijedila 28, a ostavila 188 poduzetničkih zona, te da baš i nije sve proćerdano kako to netočno tvrdi ministar Šuker.

Vlada ne vodi politiku

Mr. sc. **Mato Arlović (SDP)** kaže da i njega zabrinjava, pomalo iznenađuje i žalosti prijedlog o odgodi primjene niže stope PDV-a.

Podsjeća da nema ni dva mjeseca kako je donijet zakon kojim je snižena stopa PDV-a, koji se još nije ni počeo primjenjivati, a sada zapravo prestaje važi-

ti, jer se stopa sa 20 vraća na 22 posto. Navodi da je to iznuđen, odnosno zakon koji je nastao pod prinudom MMF-a što pokazuje da naša Vlada zapravo ne vodi politiku, nego je vođena kroz politiku.

To je, pak, kaže, za posljedicu imalo traženje argumenata kako i na koji način obrazložiti potrebu mijenjanja zakona, pa se zato i pojavilo sporenje oko deficita. Primjerice, u izvješću o izvršavanju proračuna, napravljenom po Zakonu o proračunu, deficit je 5 posto, po izvješću HNB-a 5,1 posto, a u prilogu izvješću navodi se 6,7 posto i to na temelju druge metodologije dogovorene s MMF-om, što nije zakonit oblik, nego konstrukcija.

Naša Vlada zapravo ne vodi politiku, nego je vođena kroz politiku

No, ta konstrukcija postaje pravilo već kod izmjene i dopune Zakona o PDV-u, jer se koristi za uvjeravanje da je deficit od 6,7 posto nužan uvjet za odgodu primjene sniženog PDV-a, odnosno za njegovu vraćanje na 22 posto.

Drugim ozbiljnim problemom označava što je to prva mjera koja je uslijedila pod pritiskom MMF-a, drži da će ono što će biti vezano za MMF uslijediti već kod najavljenog rebalansa proračuna, te da će još biti stvari s kojima ćemo se sudarati i na kojima bi trebalo tražiti zajednička rješenja.

Iz toga, smatra, proizilazi da Vlada u početnim pregovorima s MMF-om nije imala platformu koja je utemeljena na razvoju i ekonomskoj politici zemlje a koja je mogla dati određene parametre koji bi upozorili na refleksije ako bi se, primjerice, izabralo neko pitanje u poreznoj politici. I to je zapravo istina koja boli i koja teško smeta, kaže Arlović, ističući da to samo na prvi pogled može biti pitanje jedne vlade ili stranke, jer to je zapravo pitanje svih nas.

Upozorava i kako predloženi zakon ne donosi odgovor na pitanje kako i na koji način će se porezna politika koristiti kao poticaj razvoju gospodarstva.

Najavljena je porezna reforma, koja će, vjerojatno, biti poznata na jesen, a do tada će se Hrvatska sresti s prijedlogom sporazuma o odnosima s MMF-om, pa izražava bojazan da će Hrvatska dobiti zadane odnose ekonomske politike koju ćemo morati voditi ne samo u ovoj godini, nego na duže vrijeme.

Dovest ćemo se praktički u situaciju da ćemo imati utvrđenu ekonomsku politiku kroz koju će nas MMF, ne samo kontrolirati, nego koju će on odrediti, a to nije dobro, kaže zastupnik, dodajući da je jedno razgovarati sa MMF-om, a drugo kad ekonomsku i gospodarsku politiku određuju izvan granica države.

Upozoravajući da predloženi zakon otvara niz pitanja o kojima valja voditi računa, Arlović ozbiljno smatra da bi čim prije u Saboru trebalo doći do rasprave o Vladinoj ekonomskoj i razvojnoj politici.

Vrlo teškim riječima, ocijenio je zastupnik **Markovinović (HDZ)** konstatacije da nova Vlada ne vodi politiku, nego je kroz nju vođena. Vi, kolega Arloviću niste mogli voditi politiku, jer Ivica Račan, posebno od neposlušnih koalicijskih individualista nikad nije mogao napraviti bilo kakav orkestar, osim za bijenale, izjavio je HDZ-ov zastupnik.

Ništa od obećanja

Svoj istup **Luka Roić (HSS)** počeo je podsjećanjem na HDZ-ov predizborni skup u Zagrebu, u studenome 2003. s kojeg je predsjednik HDZ-a, danas premijer Sanader, sa uzdignutom jamstvenom karticom obećao da će "smanjenje PDV-a sa 22 na 20 posto biti prva mjera nove hrvatske Vlade".

HSS-ov zastupnik kaže da treba pozdraviti svako smanjenje poreza, ali da smanjenje PDV-a bez cjelovite vizije poreznog sustava i reforme koja se želi provesti, ne može dobiti potporu iz HSS-a, posebice nakon lutanja oko PDV-a.

Podsjetio je da se predlagatelj prije samo dva mjeseca tvrdoglavo držao ideje o smanjenju PDV-a unatoč upozorenjima i oporbe i viđenih ekonomista da će efekti smanjenja za dva postotna poena završiti u rukama velikih trgova-

čkih lanaca, a ne potrošača, da bi dva mjeseca kasnije, suočen sa zahtjevom MMF-a promijenio svoju odluku.

HSS, kaže zastupnik, ostaje pri stavu da je smanjenje stope PDV-a bilo dvojbeno iz nekoliko razloga. Manjak od oko tri milijarde kuna u proračunu obrazlagao se namiriti na nekoliko načina, no ni jedan od njih nije posve uspio uvjeriti ni zastupnike, pa nije mogao ni stručnjake iz MMF-a.

Slično je, kaže, bilo i s tvrdnjama o suzbijanju zone sive ekonomije.

Oporba je, podsjeća, upozoravala da se gubi puno, a dobiva malo, da će podizanje standarda, što je vlast željela naglasiti, ostati tek pusta želja.

Vladin potez može biti interes dijela hrvatskog gospodarstva, prije svega trgovine i novopečenih tajkuna, inozemnih investitora, kaže zastupnik i dodaje da to shvaća kao još jedan Vladin poklon tim strukturama društva, novoj hrvatskoj i inoj eliti, ali nikako kao bitnu olakšicu građanima.

Stoga vraćanje PDV-a na razinu na kojoj je uvijek bio, nije ni vraćanje, ni podizanje, ni spužtanje, već ništa od toga. Kao što je beskorisna i jalova priča u kojoj nema radnje i u kojoj se od ničega očekivalo nešto, a od očekivanog dobilo ništa, tako se i nakon svega može reći da se izjalovilo predizborno obećanje, zaključio je Roić.

Netočno je da je bilo što obećano što neće biti izvršeno, izjavio je **Zdravko Sočković (HDZ)** navodeći da je Sanader zajamčio pet stvari: smanjenje poreza, uklanjanje birokratskih zapreka, ulaganje u znanost i tehnologiju, poticanje izvoza i uvođenje reda u državne financije, rast standarda i zaposlenosti, članstvo u EU i NATO-u.

Dr.sc. **Marko Turić (HDZ)** kaže da je nasuprot ministrovj zabrinutosti osjetio zloradost (dijela kolega) koji spominjući obećanja, kartice, ovo i ono, zapravo govore 'eto, mi smo vama pokazali i doveli u situaciju da vi to naprosto ne možete učiniti'. Predtom činjenicom, ministru bih samo rekao da su on, ministarstvo koje vodi i Vlada, mogli i lošije proći, kazao je Turić.

PDV i udruge

Zdenka Čuhnil (zastupnica nacionalnih manjina) zatražila je da se Zakon o PDV-u dopuni kako bi neprofitne organizacije i udruge ponovo bile oslobođene plaćanja PDV-a na dobra i usluge koje se plaćaju ili primaju iz inozemnih donacija.

Navela je pritom da je, samo dva tjedna nakon izmjene Zakona o PDV-u, Ministarstvo financija promijenilo Pravilnik o PDV-u kojim je spomenute izbrisalo s popisa pravnih osoba oslobođenih plaćanja PDV-a na inozemne donacije, a time i udruge manjina koje primaju donacije iz matičnih zemalja.

Kaže da u potpunosti razumije ministra financija što je morao ukinuti Pravilnik koji je, po njegovom, bio u suprotnosti sa zakonom, ali ne i način na koji je to učinio. Ne razumije, precizirala je, ministrovu izjavu da su izmjene Pravilnika bile nužne zbog sprečavanja pojave zlorab i otežanog nadzora poreznih oslobođenja te netransparentnog financiranja neprofitnih udruga.

Kad Vladu u nepotrebnost izmjena Zakona o PDV-u nisu uspjeli uvjeriti svi argumenti zastupnika, u kratkom su vremenu to uspjeli predstavnici MMF-a.

Porezna uprava, tvrdi, ima kontrolne mehanizme i boljom organizacijom sustava izdavanja potvrda, boljim praćenjem korisnika cijela je procedura mogla biti jednostavnija, transparentnija, bez diskriminacije neprofitnih organizacija i njihovih donatora.

Pod izlikom smanjivanja zlorabe i lakše kontrole, nudilo se novo kršenje zakona putem povrata poreza samo odabranima, izvršena je, nažalost, nova diskriminacija i unutar nacionalnih manjina, izjavila je zastupnica, pozivajući na uvažavanje međunarodnih ugovora i članka 140. Ustava.

Pošto se mijenja Zakon o PDV-u, to je prilika da se nevladine udruge, organizacije i zaklade koje promiču demokraciju, ljudska i prava nacionalnih manjina, pravo na rad, na čisti okoliš, ugrade u zakon, a tada Ministarstvo pravilnikom definira izuzetke, jer jedino tako neće biti diskriminacije i nejednakosti pred zakonom, kaže Čuhnil, najavivši u svezi s tim amandman.

Pozvala je Vladu i ministra da ga privatno kako bi se, kaže, izbjegli epiteti koji kruže po tisku, a to su bahatost, ucjene, korupcija, diskriminacija.

Ministar Šuker odgovorio je da nika u Zakonu o PDV-u neprofitne organizacije, ustanove i udruge nisu bile oslobođene PDV-a, da ih je bivši ministar Pravilnikom izjednačio s humanitarnim organizacijama što nije bilo sukladno Zakonu o PDV-u, pa se, kad se mijenjao Pravilnik, i to promijenilo.

U Ministarstvu je, naveo je, organiziran razgovor s predstavnicima udruga, rečeno im da oforme radnu skupinu koja će definirati koje to udruge mogu biti oslobođene, s obzirom da, po nekim informacijama, u Hrvatskoj ima 19.500, a po drugima čak 21.000 udruga. No, kad je predloženi zakon krenuo u proceduru, sve dogovoreno na tom sastanku bačeno je u stranu i počele su optužbe tipa ' ministar je pokušao potkupiti', 'korupcija' itd.

Predstavnicima udruga je rekao da se, ako se kad formuliraju koje su to udruge, pokaže da to nisu znatna financijska sredstva, mogu napraviti dvije stvari – iz proračuna vratiti povrat uplaćenog PDV-a ili ih, ako se to definira uvrstiti u zakon. Kod tih prijedloga Ministarstvo i dalje stoji, kaže Šuker.

Neprovedivom drži ideju 'oslobođenje za sve' i navodi slučaj u kojemu jedan dvorac obnavlja udruga, ali donacijama vlasnika dvorca.

Naglašava da su sve inozemne donacije koje su sukladne potpisanim međunarodnim ugovorima i članku 140. Ustava oslobođene PDV-a, a isto tako i sva sponzorstva i projekti ugovoreni s Europskom komisijom i američkom vladom. Tumačenje je Ministarstva da su i ugovori koje matične države imaju za

financiranje nacionalnih manjina također oslobođeni PDV-a za ona sredstva koje manjine dobiju za svoju djelatnost.

Ministar kaže da mu nije poznato zašto radna skupina koja se sastala samo jednom nije definirala to što su same udruge predložile – da će utvrditi organizacijski oblik udruge, koliko članova mora imati i koliko dugo postojati.

Zašto se to nije napravilo, zašto se sada inzistira da 19.000 udruga ima pravo (na oslobođenje od PDV-a) ja to ne znam, kaže Šuker.

Tko je nervozan, a tko sluša Bože pravde?

Ivica Pančić (SDP) nada se da raspravom neće povećati nervozu, koja je, kaže, prisutna čitav dan, zbog toga jer se odustaje od jednog od temeljnih predizbornih obećanja, a to je smanjenje PDV-a.

Ali ono što me možda malo više čudi je da se manje nervoze kod vas pokazalo kada su hrvatski generali odlazili u Haag, kazao je zastupnicima HDZ-a, navodeći da apeli oporbe da se o tome razgovara u Saboru nisu naišli na razumijevanje. Ne znam zbog čega strah, posebno ako se sjetimo, a možda i tu leži razlog, kako su bivšoj Vladi zbog suradnje s Haagom lijepljene etikete 'izdajnička', 'četnička', rekao je, dodavši da je bio u Gospiću kad su se neki HDZ-ovci vezivali lancima, a njemu bilo rečeno da je komunjara, četnik.

A danas, gle čuda, stvari su se malo promijenile, je li to ono što piše u jamstvenoj kartici ili kako se kaže vratiti dostojanstvo ne znam čega, jer u tom vraćanju dostojanstva vaši koalicijski partneri sada legitimno postavljaju pitanje i uvođenja neke nove himne, pa kažu da bi to mogla biti Bože pravde, spočitnuo je HDZ-ovcima, poručujući da u Hrvatskoj može biti samo jedna himna 'Lijepa naša'. Sve to, objasnio je, govori da bi pokazao kako je upravo na tom primjeru aktualna Vlada počela gubiti vjerodostojnost.

Posebno ga, kaže, boli što se u traženju argumenata da se smanji PDV, apo-

strofira bivše Ministarstvo hrvatskih branitelja (u kojemu je bio ministar), a neki ministri optužuju da su po isteku mandata potpisivali ugovore.

Suglasio sam se s premijerom Sanaderom da, ako je to točno, ti ministri trebaju kazneno odgovarati, zatražio sam da Državno odvjetništvo požuri s istragom slučaja, rekao je Pančić dodavši da je već sutradan državni tajnik tog Ministarstva rekao da su ugovori potpisani prije, ali su došli naknadno.

Naravno, optužba jednom dana i dalje se pronosi, a riječ je o milijun kuna.

Sada, istaknuo je, dotična potpredsjednica (Vlade Jadranka Kosor) kaže da nije tvrdila da je potpisivano prije, da za taj ugovor nije znala, a jedan od njenih prvi poteza bilo je upravo slikanje s bolesnom djecom koja čekaju operaciju srca za što je prije dvije godine akcija i pokrenuta.

Ako ti ljudi u Ministarstvu nisu u stanju pronaći tih milijun kuna, spreman sam ih bez problema pronaći, izjavio je Pančić, poručujući da se ne može jednom tvrditi da je to akcija Ministarstva, a drugi put, kad od dva milijuna treba platiti preostalih milijun kuna, tvrditi da su to obveze nekih drugih, a sve da bi se pronašao još jedan argument kako je bivša vlast varala.

Stvarno, ako ćemo varati na bolesnoj djeci, onda je bolje da se i ne bavimo politikom, naglasio je SDP-ov zastupnik.

Petar Mlinarić (HDZ) netočnim je nazvao navod da je Vlada slala hrvatske generale u Haag i izbjegavala raspravu o Haagu. Generali su se, kaže, sami javili da opravdaju tekovine obrambenog Domovinskog rata, dok su u isto vrijeme, za razliku od njih, neki bježali nekoliko puta s bojišta.

Što se tiče Bože pravde, kao beogradski student to ste često i rado slušali, sada Vam najednom to ne odgovara, predbacio je kolegi iz SDP-a, dodajući da se Bože pravde neće pjevati u Hrvatskoj i da ne širi neistine.

Od Mlinarića, koji je, tvrdi, začelnik koalicije sa SDSS-om, a istodobno brani dječacima srpske nacionalnosti u klubu u kojem je predsjednik da igraju na pojedinim turnirima, Pan-

čić je zatražio da ne vrijeđa 'njegovu malenkost'.

Ne znam gdje ste Vi završili fakultet, vjerojatno niste ja sam ga završio u Zagrebu '92., a od himni znam jedino Lijepu našu, rekao je Mlinariću SDP-ov zastupnik, dodavši da nikada ni u primisli nije slušao Bože pravde, da je to, možda činio on s prijateljima iz Borova Sela.

Ne znam kojim metrom Pančić mjeri nervozu, no, kompleks koji boli njega i njegovu partiju, je da hrvatski narod i branitelji nikada nisu prihvatili ni njega kao ministra, ni njegovu vladu, tvrdi **Niko Rebić (HDZ)**, a **Pančić** mu uzvraća da nikad nije bio član partije, a da u HDZ-ovim redovima sjede ljudi koji, možda, imaju više partijskog staža, nego što on ima godina života.

Reagirali su i drugi HDZ-ovi zastupnici, pa tako **Ivanka Rokсандić** tvrdi kako je normalno da Pančić može pronaći spomenutih milijun kuna, kad zna gdje ih je ostavio, **Željko Nenadić** Pančiću uzvraća da optužbe na njegov račun nisu bile lažne, nego stvarne, jer su mnogi branitelji, invalidi i njihove obitelji ostali bez sredstava za život u njegovu ministarskom mandatu.

Komuniste iz HDZ-a vratili smo vam 2000-e, izgubili smo izbore i hvala Bogu otišli su vama, kaže **Zdenka Babić-Petričević** kolegi iz SDP-a, napominjući mu da joj je glede himne dužan ručak, a i ona njemu, te da će dalje razgovarati na ručku. Istaknula je također da se pod programom HDZ-a u Saboru zapjevala hrvatska himna i da će ona biti za vječnost.

Trošiti što nemaš – značajka prošle Vlade

Kako u Sabornici, sad već u kasne noćne sate, nije bilo **Ive Josipovića (neovisni)** riječ je dobio **Zdravko Sočković (HDZ)** podsjećajući 'zaboravni' SDP da je u kampanji za izbore 2000. obećao smanjenje PDV-a sa 22 na 17 posto i da to nije ispunio.

HDZ je, kaže, obećao smanjiti PDV-a na 20 posto oslanjajući se na stanje pro-

računa i zaduženja, vjerujući da su takvi kakve je prikazala bivša vlast.

HDZ je stopu PDV-a smanjio odgodivši primjenu do 1. siječnja 2005. upravo zbog veće zaduženosti državnoga proračuna, rekao je zastupnik prozvanši bivšu vlast da je MMF i međunarodnu zajednicu prevarila da je stopa deficita 4, 5 posto BDP-a, iako je sam MMF utvrdio da je 5,9 posto.

Voditi politiku na 'demdo', trošiti ono što nemaš, to je bila karakteristika prošle Vlade u svim segmentima.

Bivša je vlast, kaže, prevarila i hrvatsku javnost neistinito prikazujući stvarno stanje u Ministarstvu financija i što je onda, pita se, preostalo Vladi, nego da nakon svega predloži da se stopa PDV-a vrati na 22 posto?

Kako je primjena niže stope trebala početi 2005., ništa se neće promijeniti, PDV će ostati kao i do sada i nikome neće biti nanesena šteta, rekao je Sočković opetujući podatke koje je bivša vlast neistinito prikazivala.

Može se govoriti o knjiženjima i načinima obračuna, ali se nikoga u Hrvatskoj ne može uvjeriti da, ako netko ne iskaže 3, 5 milijardi kuna, ne uknjiži ih u rashodovnu stranu proračuna da to nije prevara, lažno iskazivanje stanja i obmana cjelokupne javnosti, zaključio je Sočković.

Zastupnica **Zgrebec (SDP)** priznaje da je SDP koncem '99 imao prijedlog da se smanji PDV, ali je vidio da je pogriješio, da nije dobro smanjivati stopu PDV-a, nego da je bolje ići na smanjenje poreza koji će pogodovati gospodarstvu. Zato je prošla vlast, podsjetila je, povećala neoporezivi dio dohotka, smanjila porez na dobit, smanjila doprinose.

Vi ste predložili stopu PDV-a od 20 posto, nemate hrabrosti priznati da ste pogriješili, uzvratila je kolegi iz HDZ-a.

Replicirajući, **Slavko Linić (SDP)** navodi da u izvješću o izvršenju prora-

čuna za 2003. jasno piše da je deficit, utvrđen po službenoj, zakonskoj, hrvatskoj regulativi 4,9 ili pet posto, dakle nije 6,7 posto.

Dobro znate da ste vi odredili da se Zakonom o proračunu državni proračun vodi po cash-principu, a istovremeno vas je MMF pročitao i tražio da potpišete u stand-by aranžmanu da će se deficit računati prema modificiranoj metodi, upravo zbog toga jer su znali kako vodite državne financije, uzvratilo mu je ministar **Šuker**.

Neevidentirane obveze bivše Vlade u državnoj riznici, naš su glavni problem, opetovao je ministar, navodeći da je vođenje politike na "demdo, trošiti što nemaš", bila značajka prošle Vlade u svim segmentima. Trošili ste više nego što je bilo u državnom proračunu i to je osnovni razlog zašto ste nas zadužili pa ćemo u iduće dvije, tri godine imati grdih problema da sve to poplačamo, rekao je ministar SDP-ovu zastupniku.

Poručio je da nikada u životu nije preknjižavao dokumente, te da politika 'na demdo' (dodem) više ne stanuje na Markovom trgu.

MMF je bio dobar u rujnu 2003.

HDZ-ova zastupnica **Katarina Fuček** kolegama iz oporbe je poručila da svaka Vlada nosi svoju odgovornost, da HDZ-ova Vlada zna svoju i da ju ne moraju na nju podsjećati. Vi, kaže kolegama, imate dovoljno svojih stvari koje još uvijek traju i još su u svježem sjećanju.

HDZ-ova se Vlada, navela je, vodila načelom da svaka odgovorna vlada, a to je ova prethodna, odgovorno vodi državu, pretpostavljala je da ima točne podatke, točan deficit i s tim je išla u planove. No, pokazalo se da državna riznica, čiji je smisao da država u svakom trenutku zna kojim sredstvima raspolaže, ne funkcionira. Da je funkcionirala onda bi svi prihodi odnosno rashodi bili evidentirani, onda se ne bi mogli promovirati posebni projekti, niti posebni ministri, jer bi se sve lijepo znalo i vidjelo.

Ovakom, kad državna riznica nije ustrojena, kad postoje mogućnosti da se država zadužuje, a na pojedinim računima poslovnih banaka postoje određena sredstva za koja se ne zna, e onda tu ima raznih mogućnosti, primijetila je HDZ-ova zastupnica, napominjući da je upravo iz tih razloga HDZ-ova Vlada prisiljena odgoditi primjenu nižeg PDV-a.

Ali to znači, naglasila je, da ima hrabrosti, jer želi stvoriti transparentan sustav vladanja i upravljanja državom.

Na tvrdnje da je bivša Vlada ulagala u razvoj i da su pokazatelji očiti, uzvratila je da je rast bruto domaćeg proizvoda bio prije svega tendiran na osobnoj potrošnji i na rastu državnih investicija. Čim je HNB donijela mjere i čim je prestala kreditna politika prema građanstvu i pokazatelji su drugačiji.

Slavko Linić (SDP) opetuje da je Vlada prije odluke o smanjenju PDV-a građanima jamčila da ih je bivša Vlada prevarila za 12,5 milijardi kuna neevidentiranih plaćanja. Danas treba završiti raspravu da odustajemo od smanjenja PDV-a, ali zbog čega, pita se i navodi – zbog toga što je MMF uvjerio aktualnu Vladu da je neodrživ takav pristup državnim financijama.

Ministar **Šuker** podsjeća Linića da je taj isti MMF bio u misiji u rujnu 2003. izričući hvalospjev Vladi te da je tada bio dobar, vjerodostojan.

Međutim, nastavio je, nitko ne voli kad mu netko prodaje fore, tako isto taj isti MMF kad je bio u HAC-u, HAVOR-u, HŽ-u nije prihvatio našu priču, onda su rekli: bivša nas je Vlada prevarila. To što je Vama (Liniću) gospodin Demekas (voditelj Misije MMF-a) rekao neću ponavljati, ali taj isti MMF je rekao da je vaša Vlada napravila deficit od 5,9 posto po metodologiji po kojoj se to radilo otkad je surađivao s vama. Pa ako je taj MMF bio tako dobar u rujnu, neposredno pred izbore, onda valjda nešto vrijedi i na početku ove godine, konstatirao je ministar.

Odbacio je Linićeve tvrdnje da je MMF prisilio Vladu na nešto. Ako je vas prisiljavao, to je vaš problem, mi smo razgovarali o čisto ekonomskim

kategorijama, naveo je Šuker, dodavši da je vrlo teško u te kategorije staviti nešto što s ekonomijom nema veze. Naime, ako potrošite novce i nigdje ih ne evidentirate, ako se državno ministarstvo obvezuje da će vratiti kredit za privatnog poduzetnika, to baš nisu poslovi kojima se trebaju služiti državne financije, naglasio je ministar. Predstavnik jedne međunarodne institucije jasno je rekao što misli o politici s kojom se toliko ponosite, a to je da niste izvršili ni jedan kriterij MMF-a, spočitnuo je Slavku Liniću.

Deficita se ne treba bojati

Ljubo Jurčić (neovisni) posebno se posvetio proračunskom deficitu kao instrumentu ekonomske politike održavši zanimljivo predavanje na tu temu.

Prije svega, naveo je da proračunski deficit od tri posto nije uvjet za pristupanje EU, nego kriterij za pristupanje europskoj monetarnoj uniji, a ona će za Hrvatsku postati aktualna tek kad se bude spremala napustiti kunu i prihvatiti euro. No, prije toga Hrvatska mora postati članicom Unije.

Proračunski deficit je jedna vrsta investicija kojima se investira budući gospodarski rast, zato ga se ne treba bojati, samo treba njime razumno upravljati.

Da tri-postotni deficit nije uvjet za pristup EU potvrđuju i deficiti deset novih članica koji se kreću od 12,9 posto (češki) do 3,6 posto (slovački). Osim toga, sve nove članice EU nisu postale i članicama monetarne unije za koje vrijedi kriterij 'tri posto', za tu će im uniju trebati još pet-šest godina.

Problematizirao je i to što možda Vlada nagovještava da će se odreći proračunskog deficita, kao što se prije desetak godina odrekla tečaja, još jednog snažnog ekonomskog instrumenta. Ako to učini, kaže, to bi olakšalo rad kreatorima ekonomske politike, ali bi bilo pogu-

beno za gospodarstvo. Pojasnio je da su sve razvijene zemlje koristile i još koriste proračunski deficit kao instrument ekonomske politike kod pada konjunktura, odnosno u situaciji nezaposlenosti. Proračunski deficit je, naime, najjači anticiklički instrument.

Hrvatska, upozorio je, ima relativno visoku nezaposlenost i nisku inflaciju i svako smanjenje proračunskog deficita dovelo bi, po definiciji, do pogoršanja ekonomske situacije, to se ne usude ni mnoge razvijene zemlje, čak ni one koje su kreirale to pravilo i uvele euro, primjerice Njemačka, Francuska.

One su odredile plafon od tri posto, no Njemačka ima 3,9 posto proračunski deficit, Francuska 4,1. Japan, koji se nastoji iskopati iz krize i pored toga što ima dohodak više od 30 tisuća dolara per capita, ima proračunski deficit od 7,1 posto, njime nastoji pokrenuti konjunkturni ciklus.

Sve spomenute zemlje imaju po stanovniku dohodak veći od 25 tisuća dolara što znači da su izgradile i fizičku i institucionalnu infrastrukturu. No, dok su to izgrađivale njihovi su proračunski deficiti bili i preko deset posto.

Hrvatska, s dohotkom od oko šest tisuća dolara tek treba razviti tu infrastrukturu, a to može samo proračunskim deficitom kojeg se ne treba bojati, samo njime treba znati upravljati, uvjerava Jurčić.

Kaže da o tome kako se usmjerava proračunski deficit svoje treba reći ekonomska struka i ekonomska politika, treba imati jasnu viziju i razumljiv plan, što je osnova i za različite pregovore, pa i one sa MMF-om.

Ovaj put, sudeći po ponašanju i Vladi i MMF-a nije baš bio pripremljen dobar plan za razgovore, ustvrdio je SDP-ov zastupnik, skrećući Vladi pozornost da veličinu proračunskog deficita, svjesno ili nesvjesno, ne prihvati kao cilj ekonomske politike. Ona to nikako ne može biti u ovoj fazi hrvatskog gospodarstva, naglasio je.

Kaže i da deficit koji će biti deset posto neće biti problematičan, ako će povećati BDP za 10,1 posto. Priznaje da MMF na to gleda sa svoje pozicije koja

se samo dijelom poklapa s hrvatskim gledištima što je i logično.

Cilj MMF-a je kao i svakog vjeronika razumljiv, on traži deficit koji mu daje komociju i sigurnost, pa i po cijenu usporavanja nacionalnog rasta.

Svođenjem deficita u okvire 'tri posto', u vrijeme kad smo još daleko od europske monetarne unije, isto je kao da danas prestanemo saditi loze i masline, jer kad uđemo u EU to nećemo moći, zaključio je Jurčić.

Hrvatska se mora boriti deficitu

Krešimir Čosić (HDZ) odgovara da nema razloga u situaciji u kojoj se nalazi hrvatsko gospodarstvo, s obzirom na njegovu strukturu, očekivati da proračunski deficit može imati ulogu koju igra u nekim drugim državama.

On može biti i deset posto, ako ostvaruje visoke stope gospodarskog rasta, to u Hrvatskoj nije slučaj i zbog toga se Hrvatska mora boriti i kontrolirati proračunski deficit, rekao je Čosić.

Zastupnik **Jurčić (neovisni)** tumači da se proračunski deficit zapravo i koristio za promjenu strukture gospodarstva. To su, kaže, investicije koje trebaju biti u skladu s ekonomskom politikom i strategijom, a one u ovom trenutku dominantno moraju biti promjena strukture gospodarstva, za što trebaju sredstva. Nitko izvana nam, kaže, neće dati sredstva da mijenjamo vlastitu strukturu, nego mi to moramo napraviti svjesnom, racionalnom, stručno utemeljenom politikom i za to se koristi državni proračun.

Vraćajući se raspravi o izmjenama i dopunama Zakona o PDV-u, **Božica Šolić (HDZ)** opetuje da se noćas u Saboru ne bi raspravljalo o PDV-u da je Vlada kod preuzimanja vlasti bila upoznata s deficitom.

Vlada je, navodi, prilikom prvog predlaganja znala da se smanjenjem stope PDV-a smanjuje prihod proračuna, ali nije znala da je deficit veći od onoga prezentiranog prilikom prijenosa vlasti. S tim se saznanjem nije više moglo, nije više moguće uz smanjeni prihod i

veći deficit od prikazanog, dovesti deficit proračuna na stopu od tri posto kroz jednu godinu, nego najmanje dvije, ako su saznanja o deficitu sada konačna, zaključila je zastupnica.

Marija Lugarić (SDP) odbacuje navod da je aktualna Vlada oko deficita bila u zabludi. Nije istina, kao što nije istina da je Račanova Vlada uhvaćena u laži, nego naprosto niste znali kako se u svemu opravdati, jer ste zakon donijeli dva mjeseca nakon što je i sam ministar financija, 22. siječnja, javno izrekao da je taj deficit 6,8 posto, izjavila je SDP-ova zastupnica.

Deficit zbog razvoja, ne potrošnje

I Slavko Linić (SDP) izlaganje je posvetio deficitu, odnosno pitanju jesu li deficiti u posljednje četiri godine u Hrvatskoj imali efekta, jesu li rezultat razvoja ili potrošnje? Navodi da službeni, dakle dokumenti HNB-a i MMF-a, jasno kažu da su ostvareni deficiti prije svega rezultat ulaganja u razvoj, u autoceste, u Hrvatske željeznice, u zdravstvo.

To je, kaže, razlog zašto Hrvatska ima dosta visoke deficite opće države, jer su naročito u posljednje dvije godine zbog ulaganja nastali deficiti i do tri posto, a značajno su spuštene deficiti koji su do 1999. bili rezultat enormne potrošnje u državnom proračunu.

Ako se samo ulaže, a ne kontrolira, to je kao da nekomu dajete transfuziju, a da prije toga niste zaustavili krvarenje.

Linića zanimaju gospodarski potezi i mjere kojima će aktualna Vlada osigurati potrebnu razinu rasta gospodarstva, njegovu stabilnost, a traži i posve jasan odgovor zbog čega se odustalo od smanjenja PDV-a? Priznaje pritom da neplaćeni, a u prošloj godini stvoreni dugovi mogu biti tri milijarde kuna, ali i dodaje da će se platiti za godinu-dvije, dok dva

indeksna poena manji PDV znači vječitomanje 3,5 milijarde kuna u državnom proračunu, a Hrvatska želi razvoj, ceste, željeznice, obnovu.

Znači, konstatira, Vladin je stav da nema odustanka od razvoja, ali Vlada najavljuje promjene određenih zakona koji govore o trošenju novca za rodilje, branitelje, za umirovljenike i to je, dodaje dio deficita. Sada, tumači, nastaje problem, jer to više nije deficit samo zbog razvoja, taj je deficit rezultat ocjene da je socijalno stanje hrvatskih građana takvo da se mora popustiti stega prema njima i osigurati dio potrošnje.

E, onda to više nisu deficiti kakvi su bili do sada, onda su to veći deficiti, jer su očito i razvoj i potrošnja iznad mogućnosti hrvatske ekonomije, upozorio je zastupnik napominjući da zajedno ne idu potrošnja i razvoj, smanjenje PDV-a, i predviđena stopa gospodarskog rasta od 3,2 posto za ovu godinu. To je nešto što zajednički ne drži račun, nešto što ozbiljno ugrožava stabilnost ekonomije i hrvatskih financija, izjavio je Linić držeći da su to problemi o kojima treba ozbiljno razgovarati, bez diskvalifikacija i uvrede.

Koristeći pravo na repliku, **Željko Nenadić (HDZ)** naveo je da u svim državama sa stoljetnim demokracijama postoje dvije osnovne političke opcije: socijalistička, socijal-demokratska, liberalna i nacionalna, narodnjačka, demokršćanska, konzervativna. Te se dvije opcije, kaže, među ostalim razlikuju i po načinu vođenja fiskalne politike. Postoji mnogo primjera da bi, kad bi socijal-demokracija došla na vlast nastala rasipnost, nebriga, pa i određeni nepotizam, a nešto slično dogodilo se i Hrvatskoj u četiri godine.

Nenadić pritom kao argument spominje izjavu bivšeg ministra financija Mate Crkvenca na Odboru za financije da će biti suzdržan kod glasovanja o izvješću o izvršenju proračuna, jer da ne zna što u njemu piše, iako je bio ministar.

Linić (SDP) priznaje da je u protekle četiri godine teško bilo biti SDP-ovac iz jednostavnog razloga jer je trebalo raditi posao koji socijaldemokrati inače ne

rade - rezati potrošnju, reformama skraćivati prava radnika itd.

Ali, SDP se okrenuo razvoju i mislim da nije bio klasični predstavnik socijal-demokracije prošlog stoljeća, socijal-demokracija se u ovom stoljeću okreće tržišnim problemima i bitki za konkurentnost, naveo je zastupnik.

Na Linićevo spominjanje da se ulaga u zdravstvo, **Stjepan Bačić (HDZ)** odgovara da je dobro da se ulaže, ali da se zaboravila jedna stvar – kad se ulaže, moraju se kontrolirati i rashodi. Naime, ako se samo ulaže, to je kao da neko me dajete transfuziju, a prije toga niste zaustavili krvarenje, dakle efekta nema i pravi se šteta, slikovito se izrazio Bačić.

Smatra da je prošla Vlada slabo kontrolirala rashode, da nije poštovala zakone koje je donio Sabor i da je ušla u deficit svjesno kršeći zakon. I najveća investicija u zdravstvu, ona na Rebru, nije bila u Saboru, podsjetio je zastupnik, navodeći da su Vladine mjere, a u njih spada i ostanak PDV na istoj razini, usmjerene na to da se u iduće dvije godine zakrpaju sve dubioze.

Biserka Perman (SDP) podsjetila je na argumente i protuargumente koji su se u Saboru čuli u raspravama o smanjenju stope PDV-a, na izjave premijera Sanadera, ministra Šukera, predstavnika HDZ-ova Kluba itd.

Na kraju je, kaže, zbunjena, jer nakon silnih Vladinih argumenata za smanje-

nje PDV-a, nakon saznanja o deficitu u proračunu itd. zaključuje da je Vlada dobro znala na koje će teškoće naići, a da je unatoč tome tvrdoglavo inzistirala na smanjenju PDV-a.

Zato sebi, svima vama – zastupnicima i Vladi, postavljam pitanje koji su stvarni razlozi vraćanja PDV-a na 22 posto, rekla je zastupnica i dodala da zna da neće dobiti stvarni i pravi odgovor, a ne zanimaju je priče o pritiscima iz međunarodnih institucija, kao ni optužbe o lažima bivše Vlade.

Na kraju, ako se osvrnemo na stvarno stanje o najavljenom povećanju mirovina, o donošenju novog zakona o braniteljima, o odustajanju od ekološko-ribolovnog pojasa, o katastrofalnom stanju u HZZO-u itd. pitanje je je li ova Vlada dovoljno stručna ili nešto treće? S obzirom na to da za razliku od nekih kolega, nikoga ne želim vrijeđati, suzdržat ću se od odgovora, izvedite ga sami, poručila je zastupnica Perman.

Kako je **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** odustala od rasprave, a u Sabornici nije bilo HNS/PGS-ovih zastupnika **Nikole Vuljanića i Alenke Košičićin-Šain** završnu je riječ dobio ministar financija **Ivan Šuker**.

Svim je zastupnicima zahvalio na raspravi te izrazio nadu da će i u Hrvatska doći u situaciju da, kod primopredaje vlasti, ministri sjednu zajedno i jedan drugoga upoznaju sa svim nejasnoća-

ma i problemima koji bi se eventualno mogli dogoditi u prvim mjesecima po preuzimanju vlasti.

Mislim da ćemo doći na tu razinu demokracije i da će ministri, neovisno pripadaju li istoj ili različitoj političkoj opciji, sjesti i dati jedni drugima napatke kako se treba postaviti u pojedinim trenucima iz jednostavnog razloga što svi ovaj posao, prije svega, radimo za dobrobit domovine u kojoj živimo, izjavio je ministar Šuker zaključujući tako u prvim jutarnjim satima, točnije u 1,45 sati, raspravu o prijedlogu izmjena i dopuna Zakona o PDV-u.

Očitovanje o amandmanima

O amandmanu **Zdenke Čuhnil** nije se glasovalo jer nije dopušten po Poslovniku. Naime, amandmani se mogu podnositi samo na članke obuhvaćene predloženim izmjenama i dopunama.

Nisu prihvaćeni amandmani **Kluba zastupnika IDS-a**. Nije pomoglo dodatno obrazloženje **Damira Kajina** i njegovo upozorenje kako su zastupnici grubo obmanuti kad se išlo u izmjenu Zakona.

Zakon o izmjenama Zakona o porezu na dodanu vrijednost izglasan je sa 78 glasova "za" i 2 "protiv", dok je 7 zastupnika bilo "suzdržano".

J.R.; M.U.; S-Š.H.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DRŽAVNOJ POTPORI U POLJOPRIVREDI, RIBARSTVU I ŠUMARSTVU (Vlada RH); PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DRŽAVNOJ POTPORI U POLJOPRIVREDI, RIBARSTVU I ŠUMARSTVU (Klub zastupnika HSS-a)

Veća potpora proizvodima koje najviše uvozimo

Zastupnici Hrvatskog sabora vodili su objedinjenu raspravu o zakonskom prijedlogu Vlade RH (hitni postupak)

i Kluba zastupnika HSS-a (prvo čitanje). Vladinim prijedlogom razdvaja se gospodarstva na nekomercijalna

(dohodovna potpora) i na komercijalna, uvodi veća kontrola na tržištu pa otuda i novi poticaji, jača i potpora

poljoprivrednim proizvodima koje najviše uvozimo, a novine nalazimo i u dijelu zakona koji se odnosi na ostvarivanje prava na dohodovnu potporu. Prijedlogom zakona Klub zastupnika HSS-a tražio je uvođenje dodatnih instrumenata zaštite stočarske proizvodnje kako bi se osigurala stabilnost te proizvodnje i zaštitilo proizvođače. Opsežnu raspravu zastupnici su okončali usvajanjem Vladina teksta zakona, s prihvaćenim njezinim i amandmanima drugih podnositelja. Sukladno prijedlogu HSP-a, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva obvezno je da, bez odlaganja, izradi program sadnje maslinika na opožarenim površinama te da o njegovoj provedbi jednom godišnje izvješćuje Parlament.

”Zeleno svjetlo” nije dobio zakonski prijedlog Kluba zastupnika HSS-a jer je Vlada odgovorila da priprema izmjenu zakona kojim će se cjelovito urediti ovo područje u skladu s mogućnostima proračuna Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOZIMA

Prijedlog Vlade RH

Za upoznavanje sa zakonskim prijedlogom Vlade RH poslužiti ćemo se uvodnim izlaganjem ministra poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, **Petra Čobankovića**. Zakon o državnoj potpore u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu temeljni je zakon za ovo Ministarstvo pa se shodno tome pristupilo izradi predloženog zakonskog akta i uz suradnju svih zainteresiranih. Želja je pri tome bila da ovaj Zakon i sredstva koja će se na temelju zakona raspoređivati budu u funkciji razvitka hrvatske poljoprivrede. Uz to, željelo se više poraditi na razdvajanju gospodarstva na komercijalna i nekomercijalna uz značajno povećanje dohodovne potpore, te potaknuti i još više favorizirati onaj dio proizvodnje za koji je Vlada ali i Ministarstvo već pripremilo strateške programe kao što su podizanja višegodišnjih nasada i unapređenja

govedarske proizvodnje. Prisutna je bila i želja da se više vrednuje radno intenzivna proizvodnja te značajnije jača stočarstvo, a to podrazumijeva povećanje proizvodnje mesa i mlijeka. U izradi ovoga Zakona Vlada je morala voditi računa o raspoloživim proračunskim sredstvima i poštovanju međunarodnih obveza Republike Hrvatske, prije svega, obveza vezanih uz WTO. Konačno, Vlada želi ovaj zakon što više uskladiti s politikom potpore u poljoprivredi Europske unije. Govoreći o novim rješenjima upozorio je na povećanje iznosa dohodovne potpore sa 7200 na 12.000 kuna godišnje za staračka poljoprivredna domaćinstva te na uvođenje drugog stupa potpore od 5000 kuna po nekomercijalnom poljoprivrednom gospodarstvu. Potpore u poljoprivredi trebale bi biti u funkciji njezina razvoja, ponovio je ministar Čobanković, i stoga Vlada nije pristalica administrativnog načina limitiranja nego želi podjelu gospodarstva u Hrvatskoj po uspješnosti, a ne po veličini posjeda. U tom kontekstu ovim se izmjenama i dopunama ukida ograničenje od 2 milijuna kuna poticaja kao najvišeg ukupnog godišnjeg iznosa potpora koje jedno poljoprivredno gospodarstvo može ostvariti od 2005. godine nadalje. Umjesto navedenog najvišeg iznosa potpore po gospodarstvu sada se predlaže pravičniji i jednostavniji model. Konkretno, određena je razdjelnica između gospodarstava s obzirom na ostvarene godišnje potpore u iznosu od 78.000 kuna. Za puno brojniju skupinu onih koji danas ostvaruju manje od navedenog iznosa potpora neće se uvoditi ograničenje na razini godišnjih isplata, ali za drugu skupinu znatno konkurentnijih gospodarstava s obzirom na korištene resurse uvedeno je proporcionalno smanjenje poticaja (za 4 posto) iznad godišnjeg iznosa potpora od 78.000 kuna po gospodarstvu. Normalno je očekivati da su snažnija, veća i jača gospodarstva konkurentnija i u boljoj poziciji od onih koji su manje konkurentni, objašnjava ministar.

”Podatak da je samo u prva tri mjeseca ove godine uvezeno povrća i voća za 52 milijune kuna sam za sebe dovoljno

govori i još više nas učvršćuje u namjeri da drugačije vodimo politiku poticaja na tom području”, nastavio je Vladin predstavnik. Sukladno tome predloženo je uvođenje novih poticaja u vinogradarstvu i voćarstvu, i to za podizanje matičnjaka vinove loze i voćnih vrsta kako bi se stimulirala proizvodnja domaćeg sadnog materijala, i u funkciji je razvoja rasadničarske proizvodnje. Uvedena su i značajnija povećanja poticaja za podizanje vinograda i voćnjaka (za 20 posto) te udvostručenja iznosa godišnjih plaćanja.

Predložen je novi sustav poticaja u maslinarstvu, pri čemu su umjesto po stablu uvedeni poticaji za preradu ploda maslina.

I u stočarstvu su se dogodile neke kvalitetne promjene glede sustava poticaja, a sve u funkciji povećanja proizvodnje mesa i mlijeka. Najznačajnije drži uvođenje poticaja za telad za tov. Uzimajući u obzir da se u tovu goveda velikim dijelom koristi telad nabavljena iz uvoza dok se domaća telad kolje, uvođenjem poticaja za prodaju domaće teladi za tov stvaraju se uvjeti za uključanjem većeg broja domaće teladi u tov. Kako se radi o teladi manjih završnih težina (do 100 kg) njihovom prodajom ostaju značajne količine mlijeka koje će se isporučiti mljekarama i na taj način pridonijeti povećanju otkupa mlijeka, što je za Hrvatsku strateška odrednica i od velikog značaja kod pregovora sa EU-om glede utvrđivanja proizvodnih kvota za mlijeko. Predloženim izmjenama i dopunama Zakona Vlada želi staviti naglasak na proizvodnju domaće teladi u tovu, a poticaj za utovljeno june od domaćeg teleta povećava se na tisuću kuna. U konačnici gledano domaće june uzgojeno od domaćeg teleta potiče se sada sa 1600 kuna pa je u odnosu na prijašnji poticaj isti udvostručen, podvlači ministar Čobanković. Primjenom ovoga zakona razdvaja se način obilježavanja junadi tj. mora biti jasno vidljivi-

vo što je domaći tov, a što tov uvezene teladi. I kod uzgoja svinja razdvaja se poticaj na svinje utovljene od uvozne prasadi (poticaj se smanjuje na 50 kuna) dok poticaj za tov domaćih prasica ostaje na 100 kuna po grlu. Na ovaj način i ovdje se želi dati značajnija potpora i orijentacija ka vlastitoj proizvodnji.

Naš je interes da se ne smanjuje otkup mlijeka već ide na povećanje i u tom smislu Vlada je izradila određene programe povećanja proizvodnje mlijeka. Prema predloženom Zakonu poticaj za proizvodnju mlijeka ostvaruju sva komercijalna poljoprivredna gospodarstva bez obzira na isporučenu količinu u 2004. i 2005. godini, a tek od 2006. godine kriterij za ostvarivanje poticaja bit će minimalno poticana količina mlijeka proizvedena, isporučena i prodana pravnim i fizičkim osobama upisanim u Upisnik ovlaštenih objekata za prerađivanje mlijeka koji vodi Ministarstvo u 2005. godini. Tom promjenom daje se mogućnost otkupa većih količina mlijeka što je od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku budući da je količina otkupljenog mlijeka nedostajna za naše potrebe. Praktički našim proizvođačima ostaje još dvije godine mogućnost da povećaju svoju proizvodnju mlijeka i na taj način posve drugačije ostvare potporu za taj proizvod, podvukao je ministar Čobanković.

Predložen je novi sustav poticanja maslinarstva, pri čemu su umjesto po stablu uvedeni poticaji za prerađivanje ploda maslina. Ovom vrstom poticaja stimulira se prerađivanje ploda masline, dok se u obračunu potpora veže uz broj stabala maslina upisanih u Upisnik te se utvrđuje maksimalan iznos potpore koji je ekvivalentan količini od 35 kilograma maslina po stablu. Nadalje, poticanje sjemenske proizvodnje doživljava promjene na način da se uvodi transparentniji način isplate po hektaru priznatog sjemenskog usjeva, a korisnici više nisu samo dorađivači sjemena već i poljoprivredni proizvođači. Hrvatska ima ne samo šansu već i mogućnost za razvoj ekološke proizvodnje, ali je ona danas na niskim granama. Sve intencije visokorazvijenih zemalja idu u pravcu razvoja proizvodnje što zdravije i kva-

litetnije hrane. Kod toga valja uvažiti činjenicu da je tu riječ o visoko radno intenzivnoj proizvodnji gdje je znatno veće direktno učešće ljudskog rada, a Vlada drži da je to ono čemu u poljoprivredi treba težiti ako želimo da stanovništvo koje se bavi tom djelatnošću i dalje opstane, i od poljoprivrede živjeti. Iz tih razloga se proširuju poticaji u biljnoj ekološkoj proizvodnji na sve uzgojene biljne kulture, dok se u stočarskoj ekološkoj proizvodnji uvode poticaji i za kuniće. Većoj konkurentnosti stočarske proizvodnje uvelike doprinosi izgrađena genetska osnovica. Poticaj za proizvodnju uzgojno najkvalitetnije sperme bikova i nerastova kao i dodatni poticaji za ženke uzgojno valjanih grla predstavljaju značajan doprinos povećanju te konkurentnosti. Zbog toga se predlaže da se u sustav poticaja uključi i proizvodnja sperme.

Ovim Zakonom jače se mora naglasiti višeznačna uloga poljoprivrede.

Vladinim zakonskim prijedlogom predloženi su novi poticaji za proso, sirak, uljanu gorušicu, uljnu tikvu, ricinus, lan, konoplju, cikoriju, sudansku travu, sve povrće, nove vrste ljekovitog, aromatskog i začinskog bilja uzgojenog na oranicama. Time su sve vrste biljne proizvodnje stavljene u ravnopravni položaj.

Daljnje izmjene vezane su uz postupno uključivanje komercijalnih poljoprivrednih gospodarstava koja ostvaruju pravo na poticaje u sustav obveznika poreza na dohodak. Poljoprivrednici koji u 2005. ostvaruju poticaje veće od 25.000 kuna bit će obveznici poreza na dohodak, a u 2006. taj će se porez plaćati već od ostvarenih 12.000 kuna poticaja, dok će od 1. siječnja 2007. svi korisnici poticaja biti u sustavu poreza na dohodak. Iako ova mjera nije dobro primljena kod naših poljoprivrednih proizvođača ali je neophodna ako želimo uvesti red na tržištu i eliminirati sivo odnosno crno tržište.

Zaključujući uvodni istup ministar Čobanković naglasio je da su predložene izmjene i dopune u funkciji prilagodbe hrvatske poljoprivrede za ulazak u EU.

Prijedlog Kluba zastupnika HSS-a

Prijedlog Kluba zastupnika HSS-a zastupnicima je obrazložio zastupnik mr. sc. **Božidar Pankretić**. Još u veljači ove godine Klub je uputio zakonski prijedlog u proceduru, ali je on na red došao tek sada, primijetio je Pankretić. Želja je Kluba da predlaganjem zakonskih akata na konstruktivan način sudjeluje u njihovim promjenama što bi, misli Pankretić, trebalo na određeni način valorizirati. Zakonski prijedlog Kluba zastupnika HSS-a na tragu je Vladina jer se, kaže, 80 do 90 posto radi o gotovo istim odredbama, no pripremljen je prije Vladinog i trebalo ga je prije pustiti u proceduru, a zatim zadužiti Vladu da u jednom kratkom roku podnese konačni tekst zakona.

U nastavku zastupnik je upozorio na određene razlike između spomenuta dva zakonska prijedloga. HSS-ovci drže da se ovakvim jednim temeljnim zakonom mora jače naglasiti višeznačna uloga poljoprivrede. U nastavku osvrćemo se na onaj dio istupa u kojem je zastupnik Pankretić govorio o zakonskom aktu Kluba u kojem se, među ostalim, stimulira domaća stočarska proizvodnja. Tako se npr. uvodi izravna veza isplata poticaja za tov s kretanjem cijene utovljenih svinja i junadi na tržištu. Predloženim načinom obračuna poticaj se povećava ili smanjuje, ovisno o kretanju cijene u proteklom kvartalu, te se smanjuje potreba provođenja mjera interventnog otkupa. Tako bi se, kaže Pankretić, osigurala stabilnost stočarske proizvodnje i dugoročnije planiranje te najdirektnije pomoglo te proizvođače. A u modelu ruralnog razvitka bitno je pružiti pomoć poljoprivrednim proizvođačima koji imaju svoje poljoprivredne gospodarske objekte i farme, ali za njih nemaju građevinsku dozvolu i ostale bitne dokumente. Po važećem Zakonu program razvitka seoskog prostora temelji se na

udruživanju sredstava iz državnog proračuna i sredstava županija, korisnika te drugih izvora financiranja. HSS sada predlaže da se u mjere razvitka seoskog prostora, među ostalim, uvrsti i potpora u izradi projektne dokumentacije za poljoprivredne gospodarske objekte. Potpora razvitku seoskog prostora u sklopu ovog modela ostvarivala bi se na temelju zahtjeva. Dosadašnjim modelom podupirala su se samo kreditna sredstva i u neravnopravnom su položaju bili investitori koji su ulagali vlastita sredstva. HSS sada predlaže da se nepovratna sredstva u smislu modela kapitalnih ulaganja odnose na udio sredstava iz državnog proračuna kojim Ministarstvo sudjeluje u financiranju ukupne vrijednosti investicije. Promišljajući što je to poljoprivreda HSS je, kaže, došao do toga da ona ima svoju multifunkcionalnost, višeznačna je i u sebi sadrži mnoge segmente opće korisnosti koje se ne mogu, dakako, direktno naplatiti, ali ih društvo mora prepoznati, i u tom dijelu nagraditi poljoprivredne proizvođače, zaključio je zastupnik Pankretić.

RADNA TIJELA

Zakonski prijedlog Vlade ...

Odbor za poljoprivredu i šumarstvo razmotrio je Vladin zakonski prijedlog u svojstvu matičnog radnog tijela i podržao prijedlog predlagatelja da se Zakon donese po hitnom postupku, a napose razloge za povratno djelovanje odredaba članaka 8, 13. i 30. Zakona. U sveobuhvatnoj raspravi u kojoj su sudjelovali i nazočni predstavnici udruga poljoprivrednih proizvođača, Odbor je podržao donošenje Zakona budući da isti, sukladno proračunskim mogućnostima, pored tehničkih poboljšanja nudi i neka sadržajno drugačija rješenja od dosadašnjih. Međutim, većina članova Odbora drži da je sustav potpora i poticaja u poljoprivredi potrebno sveobuhvatnije riješiti cjelovitim zakonom, koji će biti prilagođen uvjetima ulaska Hrvatske u EU. Iako su predloženim izmjenama i dopunama Zakona povećani iznosi pot-

pora za veći broj kultura, isti neće omogućiti povećanje proizvodnje tih kultura niti sniženje cijena. Naime, potrebno je, uz druge mjere poljoprivredne politike, i sustavom poticaja podići konkurentnost domaće poljoprivredne proizvodnje. Ukazano je također da će se uvođenjem poticaja za tov teladi onemogućiti nekontrolirano klanje domaće teladi. Iako je u raspravi podržano uvođenje poticaja po kilogramu ploda masline umjesto po stablu, ipak je iznesena dvojba glede maksimalnog iznosa potpore koji je ekvivalentan količini od 35 kg maslina po stablu. Naime to bi moglo, posebno na otocima, ograničavati proizvođače maslina koji dobro posluju. Izneseno je i mišljenje da bi korisnicima potpore dohotku II. skupine možda bio povoljniji dosadašnji kriterij od 3 ha obradivog poljoprivrednog zemljišta nego potpora od 5000,00 kn godišnje po nekomercijalnom gospodarstvu. Posebno je naglašeno da je u provedbi Zakona potrebna djelotvornija kontrola korištenja proračunskih sredstava namijenjenih novčanim poticajima i potporama u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu.

Iako se predlaže povećano ulaganje u voćarstvo ta su sredstva još uvijek nedostatna za razvoj ove djelatnosti poljoprivrede.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se Zakon donese po hitnom postupku. Odbor nije imao bitnih primjedbi na tekst Konačnog prijedloga zakona, ali je predložio Saboru da donese zaključak za povratno djelovanje odredbe članka 49. podstavka prvog Zakona držeći da za to postoje posebno opravdani razlozi. Odbor, naime, podupire razloge za povratno djelovanje te zakonske odredbe sadržane u Vladinom obrazloženju predloženog članka 49. S tim u vezi Odbor sugerira da predlagatelj dodatno obrazloži navedene posebno opravdane razloge za takvo rješenje.

... i Kluba zastupnika HSS-a

Odbor za zakonodavstvo nije podupro donošenje ovoga Zakona iz razloga iznesenih u mišljenju Vlade RH, a istog je mišljenja bio i **Odbor za poljoprivredu i šumarstvo**. U sveobuhvatnoj raspravi o zakonskom prijedlogu Kluba u kojoj su uz članove potonjeg Odbora sudjelovali i predstavnici udruga poljoprivrednih proizvođača i drugih stručnih institucija, istaknuto je da je ovom zakonskom prijedlogu trebala prethoditi cjelovita analiza učinkovitosti važećeg modela potpora i poticaja u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu. Izneseno je i mišljenje da su za djelotvorniju poljoprivrednu proizvodnju potrebne detaljnije razrađene promjene sustava potpora od onih koje se ovim Prijedlogom zakona predlažu. Također je istaknuto da ovaj Zakon treba omogućiti da sustavom poticaja bude obuhvaćena i plastenička proizvodnja povrća. Iako je u raspravi izneseno mišljenje kojim se podržava rješenje da sva poljoprivredna gospodarstva koja drže pčelinje zajednice budu korisnici poticaja, upozoreno je da u tom dijelu navedeni Prijedlog zakona treba uskladiti s odredbama Zakona o veterinarstvu.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada Republike Hrvatske predlaže Hrvatskom saboru da ne prihvati zakonski prijedlog Kluba zastupnika HSS-a. Razlog - sagledavajući cjelokupni problem, Vlada priprema Nacrt prijedloga zakona o izmjeni i dopuni Zakona o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu, kojim se cjelovito uređuje ovo područje usklađeno s mogućnostima proračuna Republike Hrvatske.

AMANDMANI

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** šest amandmana podnijeli su **Vladimir Kurečić, Ivan Jarnjak, Ivana Sućek Trakoštanec, Karmela Caparin, Vladimir Pleško, Velimir Pleša i Katari-na Fuček**. Prvim je predloženo da se

u 2004. poticaj za tov svinja daje već za uzgoj 50, a ne 75 svinja, a u 2005. 75 umjesto 100 svinja. Obrazloženje – manjim su proizvođačima poticaji mogućnost opstanka, a i omogućit će to veću završnu kvotu prije ulaska u EU. Drugim je amandmanom zatraženo da se predvidi devet kuna poticaja za uzgoj rasplodne peradi (roditeljska jata) s objašnjenjem da je potrebno vratiti ovaj poticaj (koji je postojao 1999. i 2001) jer je to jedini poticaj u toj proizvodnji koja postiže vrhunske rezultate, a suočava se s velikom konkurencijom i troši velike količine domaćih žitarica.

Malim proizvođačima mlijeka poticaji (već od 6000, a ne od 12.000 litara) su mogućnost su opstanka, a na nacionalnoj razini to bi omogućilo veću završnu kvotu mlijeka prije ulaska u EU – obrazloženje je trećeg amandmana istih podnositelja.

Trebalo bi poticati poljoprivredna gospodarstva koja imaju manje zemlje na intenzivniju proizvodnju povrća, cvijeća, ekološku proizvodnju itd.

Četvrtim je amandmanom **Klub zastupnika HDZ-a** zatražio da se poticaj u 2004. daje već za 3 krave (a ne za 4, kako je predloženo), a u 2005. za 4 umjesto za 5 grla, kako je predloženo).

Radi poticanja malih proizvođača ii višestrukih koristi od pčelarstva iz tog je kluba još predloženo da minimalna količina za poticanje pčelinjih zajednica u ovoj godini bude 30, umjesto 35 košnica, a u 2005. isti broj, umjesto predloženih 40.

Šestim se amandmanom istih podnositelja ukazuje se da je tele, iz fizioloških i tehnoloških razloga, tek sa 120-130 kg spremno za tov pa bi korisnici prodaje domaće teladi trebala biti komercijalna poljoprivredna gospodarstva koja ih prodaju u težini do 100 kg pravnim ili fizičkim osobama, nakon što ove podnesu prijavu o stavljanju grla u tov.

Radi povećanja proizvodnje junećeg mesa i smanjenja njegova uvoza **Stje-**

pan Fiolčić je, u ime **Kluba zastupnika HDZ-a**, predložio da se za junad utovljenu od uvozne teladi predvidi 800 umjesto predviđenih 400 kuna po grlu.

Iz **Kluba zastupnika HNS-s i PGS-a** pristigla su dva amandmana. Prvim je, uz ocjenu da je premalen predviđeni iznos za poticanje domaćeg izlova male plave ribe (pretežno srdele), **Željko Kurtov** predložio da se u tu svrhu osigura 0,55 umjesto 0,35 kuna po kilogramu. Amandmanom na članak 6. **Dragutin Lesar** je, u ime istih klubova, predložio da se za kulture kod kojih se proizvodnja potiče plaćanjem po hektaru u posjedovanje poljoprivrednog zemljišta uračunava i poljoprivredno zemljište koje hrvatski državljani imaju u vlasništvu u susjednim državama. S tim u svezi ukazuje se na Sporazum o pograničnom prometu i suradnji između Hrvatske i Slovenije kojim se, bilateralno, regulira status građana koji kao državljani jedne od zemalja potpisnica imaju u vlasništvu zemlju na području druge države. Njime je regulirano i pitanje vraćanja plodina sa zemlje u inozemstvu u državu vlasnika zemlje, a vlasnik takvoga poljoprivrednog zemljišta može se legitimirati i malograničnom propusnicom za poljoprivrednika. U Hrvatskoj se, međutim, pri dodjeli potpora površine na području Slovenije – iako su u vlasništvu poljoprivrednika hrvatskog državljanina - ne uračunavaju.

Četrnaest amandmana u ime **Kluba zastupnika HSS-a** podnio je njegov predsjednik, **Zlatko Tomčić**. Prvim je predložena izmjena članka 1, s obrazloženjem da se tako smanjuje administriranje, koje opterećuje i korisnika i sustav, u svezi s obnavljanjem zahtjeva za ostvarivanje dohodovne potpore (ako nema promjene – automatsko obnavljanje). Drugim je predloženo smanjenje maksimalnog broja ha (sa 5 na 2) kao kriterija za ostvarivanje potpore dohotku, kako bi se omogućilo da obiteljska gospodarstva koja su se opredijelila za komercijalnu proizvodnju povećaju veličinu poljoprivrednog posjeda.

Smisao je sljedećeg amandmana – izbjeći administrativno utvrđivanje maksimalno poticane količine (poticati

svaku proizvedenu količinu), dok je brisanje članka 12. predloženo uz ocjenu da je riječ o nepripremljenoj i teško provedivoj odredbi (za ostvarivanje prava na poticaj iz modela poticanja proizvodnje bilo je potrebno da se korisnici prijave u sustav PDV-a, ali je to učinio zanemarlivo mali broj poljoprivrednika).

Petim je amandmanom predloženo da se uvede poticaj za tov odojaka, kako bi se potakla domaća proizvodnja u svinjogojstvu, a šestim je zatraženo da se kravama u sustavu krava-tele i krave čija je godišnja proizvodnja mlijeka manja od 3000 litara (obrazloženje – time bi se bitno povećao broj krava, a tu je i ulazak u Europsku uniju. Brisanje članka 13. predloženo je uz upozorenje kako je potrebno zadržati ograničenje iznosa poticaja po gospodarstvu, jer će se tako sačuvati sredstva za direktna plaćanja obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima.

Ovaj klub je nadalje predložio da sva poljoprivredna gospodarstva koja proizvode mlijeko dobiju poticaj. Prijedlog za temeljitu izmjenu članka 30. Prijedloga obrazložen je zahtjevom da se osigura stabilnost i dugoročnost cijene mesa na tržištu poljoprivrednih proizvoda, posebno u slučajevima kada tržišna cijena mesa padne ispod ciljane cijene za kilogram mesa. S tim u svezi je, među ostalim, prijedlog da minimalna težina isporučene junadi za koju se dobiva poticaj bude 450 za žensko i 500 za muško grlo te 90-130 za utovljene svinje i da se poticaj može ostvariti ako je junad u tovu najmanje 250 dana, a svinje najmanje 80 dana.

Umjesto izmjene članka 49. važećeg zakona, Klub zastupnika HSS-a zatražio je njegovo brisanje, objasnivši da se time želi omogućiti promjena statusa nekomercijalnog gospodarstva u komercijalno, jer ograničenje onemogućava povratak potencijalnih poljoprivrednika na obiteljska gospodarstva roditelja.

Ovi zastupnici su još predložili izmjene kojima se, po njihovoj tvrdnji, omogućuje: povećanje kapitalnih ulaganja (poljoprivrednicima omogućiti angažiranje vlastitih sredstava koja ulaze u investicije, a ne samo kreditnih); jedno-

stavniji način odobravanja projekata za razvoj seoskog turizma i to bez javnog natječaja, s tim da Program razvitka seoskog prostora donosi Vlada RH.

Tu je još usklađivanje s članka 49. s izvršenim izmjenama te usklađivanje ddatka I i II sukladno izmjenama.

Klub zastupnika HSP-a podnio je devet amandmana te predložio da Parlament obveže Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva da, bez odlaganja, izradi program sadnje maslinika na opožarenim površinama te da o provedbi programa tromjesečno izvješćuje Hrvatski sabor. Prvim je amandmanom zatraženo da korisnici državne potpore budu i zadruge (zadugari bi tako mogli ostvariti potpore preko njih, neovisno o kriterijima za ostvarivanje potpore jer bi zadruga bila "komercijalno poljoprivredno gospodarstvo". Drugim je predloženo da zadruga u ime svojih članova podnosi zahtjev za potporu i zajednički opis u Upisnik.

Slijede ovi zahtjevi: zbog istraženih potreba za ekološkim insekticidima i činjenice da je buhač gotovo potpuno nestao u nasadima na Jadranu potrebno je poticati njegovu proizvodnju; država treba da sudjeluje s 20 posto (a ne s nedefiniranim iznosom) u troškovima osiguranja proizvodnje poticanih proizvoda u poljoprivredi i ribarstvu (kad već nije dobro riješena zaštita od požara valja dobro riješiti barem osiguranje naknade štete).

Tu je, nadalje prijedlog da se u slučaju kad nema deklariranog sadnog materijala predvidi da će se poticaj ostvariti za određene sorte (uz dokaz da isti ne proizvode proizvođači upisani u Upisnik proizvođača sadnog materijala). Uz ocjenu kako je ograničavanje poticane proizvodnje na 35 kg maslina po stablu "skandalozno" te da treba poraditi na izradi maslinarskog katastra i katastra sortimenata maslina, iz HSP-a je predloženo da se poticaj isplaćuje po obrađenom stablu masline. Razlog - da se poticajima ne bi koristili i oni koji masline ne obrađuju.

Uz upozorenje kako je osnovna jedinica mjere za maslinike 0,5 ha, a ne čitav hektar te kako je, u pravilu, riječ o malim

parcelama i teškim uvjetima gospodarenja, Klub zastupnika HSP-a zatražio je korekciju poticaja za maslinike kako bi bili usporedivi s onima u voćarstvu. Predlažu povećanje iznosa poticaja sa 20 tisuća na 30 tisuća kuna po hektaru, odnosno - kod područja s težim uvjetima gospodarenja - sa 27 tisuća na 40 tisuća te kod maslinovog ulja ekstra djevičanskog ulja sa 10 na 15 kuna poticaja po litri, a u područjima s težim uvjetima gospodarenja sa 10 na 20 kuna.

Radi razvoja pčelarstva (velike sušane uz male napore 3-4 puta povećava izvoz) predlaže se povećanje poticaja sa 90 na 150 kuna po košnici, odnosno u područjima s težim uvjetima gospodarenja na 200 kuna. Tu je još prijedlog da se poticaj za ulov male plave ribe povećava sa 0,35 na 0,50 kuna.

U Dodatku III naziv podrazdjela dopunjava se rječju buhač, a u razdjelu Poticanje ribarstva predlaže da se sa 3 na 5 tona povećava minimalna poticana količina u slučaju autohtonih vrsta bijele morske ribe, dagnji i kamenica. U obrazloženju ovih prijedloga stoji, među ostalim, kako to uvjetuje promišljeno ulaganje u marikulturu, da to pretpostavlja dovoljna sredstva za nadzor proizvodnje (sprečavanje ili bar smanjenje ugrožavanja ekosustava mora), a i da to podrazumijeva manji broj većih dobro kontroliranih proizvođača umjesto sadašnjeg većeg broja malih proizvođača bez nadzora.

Klub zastupnika IDS-a predložio je da se za uzgoj dagnji i kamenica po kilogramu izdvaja 3 kune (ukupna bi za to trebalo osigurati 225.000 kuna). U obrazloženju amandmana ukazuje se da je ta djelatnost tek u začetku, sa 51 farme ubire se tek 75 tona, što ne zadovoljava ni hrvatsko tržište, a kamoli da se proizvodi za izvoz.

Klub zastupnika LIBRE predložio je da se značajno dodatno povećaju poticajna sredstva u voćarstvu i vinogradarstvu, uz upozorenje da je Hrvatska veliki uvoznik voća i povrća. Prema tom amandmanu minimalno poticane količine bile bi kako slijedi - za 2003, 2004. i 2005: ratarske kulture - ostalo industrijsko bilje (2000/ha), povrće

(3000/ha), ljekovito bilje (3000/ha), certificirane voćne sadnice (5 kuna/kom), standardne voćne sadnice (4 kune/kom), lozne sadnice (4 kune/kom), matičnjaci voćnih plemki - podizanje nasada (50 tisuća kuna/ha); vinogradi - 5000 kuna godišnje/ha, podizanje nasada vinograda (50.000 kuna/ha); voćarstvo I. i II. skupine (godišnje 5000 kuna/ha; jagode i hmelj (3000 kuna/ha); voćarstvo I. skupine i hmelj - podizanje nasada (35.000/ha); podizanje voćarskih nasada II. skupine (25.000/ha).

Isti je klub zastupnika također predložio da minimalne poticane količine budu: za krušna žita i pivarski ječam (2 ha), ostala žita (2 ha); za povrće i povrće za industrijsku preradu po 2 ha; za merkantilni krumpir 1 ha; ljekovito bilje (za svaku kulturu 0,50 ha). Upozorenje kako veliki broj poljoprivrednika, napose u nekim krajevima (Međimurje, Podravina, Zagorje) posjeduje manje od hektara (i to, nerijetko, u nekoliko parcela) popraćen je prijedlogom da mjerilo bude 0,25 hektara za godišnja plaćanja za voćarstvo, jagode i hmelj, za voćarstvo I. skupine i hmelj - podizanje nasada, za voćarstvo II. skupine. Kad je riječ o poticanju stočarstva i stočarskih proizvoda, Klub zastupnika LIBRE za sve tri godine minimalna poticana količina trebala biti kako slijedi: kravlje mlijeko (4000 l); ovčje i kozje (1500 l); utovljena junad (10 kom), utovljene svinje (25 kom), mliječne krave (2 kom), rasplodne krmače (5 kom), rasplodne kobile i pastusi (2 kom) te pčelinje zajednice (20 košnica).

Mate Brletić (DC) predložio je amandmanom da se za matičnjake lozinih podloga predvidi poticaj od 3400 kuna po hektaru, uz upozorenje da Hrvatska raspolaže veoma malim površinama matičnjaka.

Zvonimir Mršić (SDP) je podnio sedam amandmana. Predložio je da se proizvodnja tikve uljarice uvrsti u grupu uljarica, a briše iz grupe ostaloga industrijskog bilja kako bi se potaknula veća proizvodnja, a time i povećao izvoz poljoprivrednih proizvoda. Još je predložio: u grupu "povrće za industrijsku preradu" uvrstiti mahune, fefero-

ne, grah, bob, češnjak i cvjetaču (velike izvozne šanse); u kategoriju ekološke proizvodnje uvrstiti bučino ulje, koje također ima veliku izvoznju šansu, a prerađivanje bučnih koštica poticati sa 2 kune po kilogramu (proizvodnju bučinog ulja poticati kao izvorno hrvatski proizvod); za ostalo industrijsko bilje osigurati 2250 kuna umjesto 1250 po hektaru, a za povrće 5000 umjesto 1250 po hektaru (nelogično je istim iznosom poticati proizvodnju žitarica i povrća, jer je za povrće potrebno daleko više rada).

Mršić je još predložio da se proizvodnja cvijeća potiče sa 50.000 kuna po hektaru. Obrazloženje - postoji velika potreba za to potrebno je izdvojiti veći iznos poticaja, a s obzirom na to da se ta proizvodnja odvija na manjim površinama i, uglavnom, u plastenicima. Isti je zastupnik još predložio da se potiče tov gusaka i purana sa 30 kuna po komadu te tovljenje nojeva sa 150 kuna po komadu, uz napomenu kako se time bavi sve više gospodarstava te da na tržištu postoji velika potražnja, a i da su tu velike izvozne šanse.

Antun Peruško (SDP) založio se da se donji limit površine za koju se daje poticaj kod sadnje maslinika smanji na 0,25 hektara te tako dade stimulativan impuls za sadnju ove kulture.

Dragica Zgrebec (SDP) je podnijela šest amandmana. Prvim je poduprla svoju ocjenu kako gospodarstvo koje ostvaruje pravo na potporu dohotku može koristiti maksimalno 3 ha poljoprivrednog zemljišta (što je, prema statistici, prosjek). Drugi je obrazložila tvrdnjom kako se s obzirom na činjenicu da se u biljnoj proizvodnji poticaji isplaćuju po jedinici površine (ha) za ostvarenje mora biti osigurana određena prosječna količina i kvaliteta proizvoda.

Treći i četvrti amandman obrazloženi su ocjenom kako nije potrebno razdvajati nekomercijalna domaćinstva. Korisnike II. skupine treba rješavati drugim sredstvima, npr. nacionalnom mirovinom ili socijalnim potporama ako je riječ o nezaposlenom članu takvog domaćinstva. Korisnici potpore dohotku do ostvarenja mirovine primaju potporu bez obzira na plasman proizvo-

da koji ostvaruju. S obzirom na godine života korisnika potpore (50 odnosno 55 godina) ta domaćinstva treba primarno stimulirati na udruživanje s drugim sličnim gospodarstvima (zadrugarstvo, kooperative), posebno stoga što, prema Prijedlogu, ne mogu mijenjati status iz nekomercijalnog u komercijalno gospodarstvo. Zemljište koje na ovaj način dolazi u posjed države treba koristiti za prodaju i okrupnjavanje posjeda komercijalnih domaćinstava po posebnim uvjetima – smatra Dragica Zgrebec. Sljedećim amandmanom, u skladu s tim, ona ukida podjelu nekomercijalnih domaćinstava na dvije skupine i u članku 38, dok je šestim predložila da se ne smanjuje (već da bude 800 kuna po grlu) poticaj za tov junadi od uvozne teladi (još, naime, nedostaje domaća telada za tov).

Vlada RH podnijela je dva amandmana zbog tiskarske i nomotehničke pogreške u zakonskom prijedlogu, zbog kojih je pogrešno navedena godina i izmijenjeni neki brojevi članaka koji se odnose na prijelazne odredbe.

RASPRAVA

Nakon što su zastupnici saslušali uvodna izlaganja predstavnika predlagatelja, riječ su dobili predstavnici klubova zastupnika.

Vlada bi amandmanskim intervencijama u svom zakonskom prijedlogu trebala predložiti veće poticaje za uzgoj slatkovodne ribe prve i druge skupine te riblje mlađi za 20 posto.

Iako oba zakonska prijedloga predstavljaju napredak u odnosu na dosadašnju politiku poticaja, Klub zastupnika LIBRE, suzdržan je u prihvatanju istih jer: ne daje kvalitetne i cjelovite odgovore na zahtjeve za promjenama sadržajne naravi u skladu s programskim smjernicama Vlade o razvitku poljoprivrede, kako se navodi u Vladinom pri-

jedlogu, niti ne ostvaruje osnovni cilj – osiguranje ispunjenja ciljeva reforme poljoprivrede, kako se navodi u prijedlogu Kluba zastupnika HSS-a, rekao je **Željko Pavlic**. Vladin prijedlog, kaže, neće ispuniti njezinu namjeru glede restrukturiranja poljoprivredne potpore u smjeru radno zahtjevnije proizvodnje, uz daljnje jačanje uloge stočarstva te poglavito vinogradarstva i voćarstva. Drži kako nije slučajno što Vlada ističe potrebu ulaganja u razvoj voćarstva i vinogradarstva jer nam stanje u tom segmentu poljoprivredne proizvodnje može poslužiti kao primjer lošeg stanja u našoj poljoprivredi uopće. Hrvatska je danas veliki uvoznik voća i povrća. Tako je lani uvezeno voća i povrća u vrijednosti od 1,56 milijardi kuna što je najveća stavka u uvozu hrane i živih životinja te godine (ukupno je iznosio 6,6 milijardi kuna). I u ovoj godini bilježimo deficit pa je samo u prva tri mjeseca ove godine, prema informacijama koje zastupnik ima, uvezeno voća i povrća u vrijednosti od 52 milijuna dolara, odnosno više nego mesa i mlijeka zajedno. Hrvatska danas za podmirenje svojih potreba ima samo dovoljno mandarina, a sve drugo moramo uvoziti, pa tako uvozimo 20 posto šljiva, 50 posto jabuka, a 80 posto krušaka itd. Od nekadašnjeg izvoznika voća Hrvatska je postala veliki uvoznik iako ima izvanredne uvjete za uzgoj voća i povrća. Da bi se to promijenilo u Hrvatskoj bi trebalo podići 40.000 novih nasada voćnjaka, vinograda i maslinika. Iako se predloženim promjenama zakona povećava ulaganje u voćarstvo, Klub drži da su ta sredstva nedostatna. Uz konstataciju da je voćarstvo primjer neiskorištenog potencijala, Pavlic još upozorava na podatak da su dosad od ukupne svote poticaja voćari dobivali 0,3 posto poticaja, ratari 62 posto, stočari 30 posto, a ribari 4 posto. Novopredloženim zakonom to se bitno ne mijenja što znači da se ostaje na dugogodišnjim pozicijama te da će teško biti ostvarena reforma poljoprivrede kojom bi ona postala produktivna, konkretna i raznovrsna. Pavlic ističe ulogu Vlade i savjetodavnih službi u izradi bilance naših potreba nakon

čega bi se najviše poticali proizvodi koji se najviše uvoze, a možemo ih proizvesti u Hrvatskoj u dovoljnoj količini.

Po mišljenju Kluba, rascjepkanost naših poljoprivrednih površina jedna je od najvećih prepreka u razvoju poljoprivrede u nas. Tu je tvrdnju zastupnik potkrijepio primjerom Međimurske županije u kojoj, kaže, čak 76 posto gospodarstava posjeduje manje od 1 ha poljoprivrednih površina, a ista gospodarstva drže 25 posto zemljišta u Županiji s tim da je 1 ha takvog zemljišta podijeljen na više parcela. Slična je situacija i u ostalim dijelovima naše države. To je razlog zašto je Međimurska županija nedavno raspisala natječaj za dodjelu subvencija tj. bespovratnih novčanih sredstava za povećanje posjeda poljoprivrednog zemljišta na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima i za sada je jedinstven takav natječaj u Hrvatskoj. Pavlic naglašava kako bi takva vrsta subvencije trebala naći svoje mjesto u Zakonu čije se izmjene predlažu ako želimo okrupniti naše posjede. Osim novčane subvencije u cilju okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta trebalo bi razmisliti i o tome da se poljoprivredna domaćinstva koja primaju ili će primati dohodovnu potporu ugovorno obvežu o ustupanju svoje zemlje u cijelosti ili dijelom državi u zamjenu za dohodovnu potporu ili za neki drugi oblik odštete. Također treba promijeniti i Zakon o nasljeđivanju kako bi se spriječila daljnja parcelizacija poljoprivrednih površina.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je **Dragica Zgrebec**. Kaže kako je Hrvatska što se tiče poljoprivrede, ali i ukupnog našeg gospodarstva nespremno ušla u postupak liberalizacije hrvatskog tržišta. Ulazak u Svjetsku trgovinsku organizaciju pa potom mnogobrojni ugovori o slobodnoj trgovini koji se u većini slučajeva odnose na poljoprivredu i dijelom prehrambenu industriju ili na asimetrične ugovore zapravo su poticali uvoz. U slijedećih nekoliko godina do ulaska Hrvatske u EU moramo učiniti sve da što spremniji uđemo u Zajednicu, odnosno da naša poljoprivreda i prehrambena industrija budu što konkurentnije.

Hrvatska ima potencijal prehraniti 20 milijuna ljudi

U nastavku iznijela je primjedbe na Vladin prijedlog, a mi izdajamo neke. Tako se u članku 3. Konačnog prijedloga povećava maksimalno korištenje poljoprivrednog zemljišta (sa 3 ha obradivog poljoprivrednog zemljišta na 5 ha poljoprivrednog zemljišta) za poljoprivrednike koji će ući u sustav potpore dohotku. Klub drži da to ne bi trebalo raditi s obzirom na činjenicu da u većini slučajeva prosjek poljoprivrednog zemljišta po domaćinstvu iznosi 3 ha, a i manje. Trebalo bi regulirati status poljoprivrednog zemljišta nakon umirovljenja nositelja gospodarstva, korisnika potpore dohotku te poticati gospodarstva koja imaju manje zemlje na intenzivniju proizvodnju povrća, cvijeća, ekološku proizvodnju itd. ili, pak, na udruživanje više takvih poljoprivrednih domaćinstava u zadruge. Izmjene članka 8. Konačnog prijedloga vezane su uz uvođenje svih obiteljskih gospodarstava koja ostvaruju pravo na poticaje u sustav poreza na dohodak (uz prijelazno razdoblje). Zastupnica je izrazila bojazan da će naši poljoprivrednici (bez obzira na veličinu posjeda) koji su u Upisniku i tretiraju se kao komercijalna gospodarstva biti nesposobni da 2007. postanu obrtnici i vode obrtničke i poslovne knjige te plaćaju porez na dohodak i na dodanu vrijednost. Klub prihvaća Vladin prijedlog o ukidanju ograničenja od 2 milijuna kuna poticaja, što je bilo predviđeno kao najviši ukupni godišnji iznos potpora koje jedno poljoprivredno gospodarstvo može ostvariti od 2005. godine nadalje. Zatražila je ipak od ministra da objasni što konkretno znači "ciljano gospodarstvo", a napose limit od 78.000 kuna kao određena razdjelnica između gospodarstava s obzirom na ostvarene godišnje potpore. Napominje da je značajan broj poljoprivrednika, nositelja poljoprivrednih gospodarstava koji se bave proizvodnjom mlijeka ili stoke, ostvario i veći poticaj od 78.000 kuna pa ne bi trebalo, kaže, na taj način ograničavati spomenuti iznos nego vidjeti

koje je to ciljano gospodarstvo sa željom proizvodnjom. Klub će uz nekoliko primjedbi i amandmana, kaže, podržati tekst Konačnog prijedloga zakona.

Na istup zastupnice Zgrebec reagirao je ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva **Petar Čobanković**. Svjestan je, kaže, da su liberalizacija trgovine i ugovori o slobodnoj trgovini s pojedinim zemljama i EU-om pridonijeli povećanju uvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u RH, ali su isti ugovori stvorili osnovu povećanja našeg izvoza u te zemlje. Asimetričan ugovor imali smo samo s BiH, ali više nemamo, dok je asimetričan ugovor s EU-om u našu korist (stvorili su se povoljniji uvjeti za izvoz hrvatskih prehrambenih proizvoda u zemlje EU-a). Kroz politiku potpora našu poljoprivredu moramo voditi u pravcu povećanja konkurentnosti naših proizvoda, a napose povećanja proizvodnje naših proizvoda za koje imamo mogućnost izvoza u zemlje EU-a ali i neke druge zemlje. Velika šansa Hrvatske leži na proizvodima radno intenzivnih kultura i na ekološkim proizvodima. Predloženim zakonom Vlada je željela dati naznake u kojem pravcu i koje to proizvodnje želimo favorizirati svjesna da je u pojedinim područjima limitirajući faktor razvoja te proizvodnje i poljoprivredno zemljište. Dobar dio poljoprivrednog zemljišta dosad se nije mogao staviti ili se nije stavio na pravi način u funkciju, a kod poljoprivrednog zemljišta akcent je u pravilu bio na državnom poljoprivrednom zemljištu. U žižu našeg interesa morali bismo, međutim, staviti privatno poljoprivredno zemljište koje se ne obrađuje ili se to ne čini na željeni način, nastavlja ministar. Za takvo što valja ostvariti pretpostavke pa će Vlada u tom smislu inzistirati na primjeni Zakona o poljoprivrednom zemljištu i Zakona o poljoprivredi. Kada je riječ o dugogodišnjim nasadima problem je kako ih staviti u funkciju, a onome tko će zasnovati dugogodišnji nasad osigurati dugogodišnji oblik zakupa, pa se u tom smislu već istražuju pravne mogućnosti. Potencijal postoji i u tzv. neobraslom šumskom zemljištu na kojem

bi se prenamjenom omogućilo zasni-
vanje dugogodišnjih nasada. Isto tako
uložit će se maksimalan napor kako bi
se povećale investicije u poljoprivredi,
i to se već može primijetiti i u prijedlo-
gu proračuna. Naime, lani je na temelju
investicijskih potpora isplaćeno samo
13 milijuna kuna, a ove godine za to se
predviđa 122 milijuna kuna.

U nastavku stavove Kluba zastupnika
HDZ-a obrazložio je **Vladimir Kurečić**.
Upozorio je na teško stanje u hrvatskoj
poljoprivredi i na selu, a to teško stan-
je najviše na leđima nosi šutljiv i str-
pljiv hrvatski seljak preživljavajući sve
sustave i vlasti. Naslijeđena nepovoljna
struktura posjeda i gospodarstva, visoka
prosječna dob domaćinstva, dugogodi-
šnji izostanak akumulacije uzrokovane
niskom razinom tehnike i tehnologije,
stalno povećanje cijena ulaznih troškova
i nemogućnost države da na potrebnoj
razini podupire poljoprivrednu proizvo-
dnu sučeljava se s otvorenim granicama
i tržištem, a napose pritiskom poljopri-
vrednih proizvoda iz zemalja s urede-
nom poljoprivredom i visokim izvoznim
subvencijama. Iz tih razloga Hrvatska
koja ima potencijala prehraniti 20 mili-
juna ljudi uvozi sve više i sve nekvalite-
tnije, pa je samo lani, kaže, u našu drža-
vu uvezeno poljoprivrednih proizvoda
u vrijednosti koja prelazi 1,2 milijarde
američkih dolara. Iz istih se razloga u
Hrvatskoj proizvodi samo pet proizvo-
da dostatnih za domaće potrebe i doma-
ću potrošnju (kukuruz, pšenica, grožđe,
meso, perad i jaja). A uz sve to hrvat-
ska polja i staje u sve su jadnijem stanju.
Reforma poljoprivrede koja je imala za
cilj razgraničiti komercijalna od neko-
mercijalnih gospodarstava krenula je
promjenama Zakona u 2002. godini i
njegovim izmjenama u 2003. godini, i
kao ideja nije bila loša, ali nije do sada
postigla neke posebne pozitivne učinke
zbog tromosti cijelog sustava poljopri-
vrede, dijelom zbog kratkoće vremena
primjene i izostanka hrabrije iskoraka
u poticanju nekih vrsta proizvodnje, a
napose zbog nedostatka novca. Predlo-
žene izmjene i dopune Zakona o koji-
ma se raspravlja predstavljaju odlučniji
iskorak u mnogim segmentima i mogu

se nazvati poboljšanjima u odnosu na
dosadašnja rješenja, nastavlja Kurečić.
Tako se u razgraničenju komercijal-
nih od nekomercijalnih gospodarstava
uvode dvije skupine korisnika potpo-
re dohotku, potiče sva biljna ekološka
proizvodnja (ekološkom proizvodnjom
Hrvatska već sada može konkurirati),
uvodi novi poticaj za matičnjake vino-
ve loze i voćnih vrsta te znatno pove-
ćava poticaj kod trajnih nasada. Davno
ugašenu sjemenarsku proizvodnju u
Hrvatskoj (iz 60-ih, 70-ih i 80-ih godi-
na), kada je ona bila značajna u europ-
skim razmjerima valja vratiti i tako se
lakše oduprijeti biljnoj poljoprivrednoj
proizvodnji i pritisku iz konkurentnih
zemalja itd. Sve u svemu, kaže, kako u
odnosu na dosadašnja rješenja nije uki-
nut niti jedan poticaj već su uvedeni
novi, a mnogi čak višestruko povećani,
i to valja posebno pozdraviti. U slijede-
ćem prijelaznom razdoblju poljoprivred-
ni proizvođači moći će odabrati vrstu
proizvodnje kojom će se baviti ili će pak
prijeći u skupinu potpore dohotku. Sta-
tus quo kakvog već duže vrijeme imamo
nije moguće održavati već se nešto mora
promijeniti jer vrijeme ide, a Hrvatska
se približava ulasku u EU. Kako se u
zakonskom prijedlogu Vlade radi o pri-
jelaznom razdoblju i postupnim promje-
nama neka bi rješenja trebalo ublažiti što
će Klub pokušati s nekoliko amandmana
na tekst Konačnog prijedloga zakona,
ali će predloženi zakon u svakom sluča-
ju pozdraviti i, dakako, podržati.

Višeznačna uloga poljoprivrede

Stavove Kluba zastupnika HSS-a
obrazložila su dva zastupnika te stran-
ke. Najprije je **Željko Pecek** predložio
Vladi da amandmanskim intervencija-
ma predloži povećanje poticaja za uzgoj
slatkovodne ribe prve i druge skupine te
riblje mladi za 20 posto. Danas u Hrvat-
skoj proizvodimo oko 2,5 tisuća tona
slatkovodne ribe i za tu proizvodnju tro-
šimo oko 12 tisuća i 500 tona žitarica, a
ipak nemamo dovoljnu količinu slatko-
vodne ribe ni za domaće tržište. Hrvat-
ska danas raspolaže sa 15 tisuća ha izgra-
đenih ribnjaka s kompletnom infrastru-

kturom. Također posjedujemo genetiku
za uzgoj riba, matični štok, stručne ljude
za taj posao, vodu i uzgojnu tehnologiju,
a možemo proizvesti oko 14 tisuća tona
slatkovodne ribe za što nam treba oko
70 tisuća tona žitarica. Korištenje pšeni-
ce za domaće potrebe odagnalo bi ljetne
razgovore o tržišnim viškovima pšeni-
ce i o potrebi njezina izvoza, upozorava
Pecek. Ne manje važna je činjenica da bi
plasman za ovu proizvodnju bio osigu-
ran u narednih 10 godina, a od ukupno
proizvedene količine moglo bi se izvesti
od 50 do 70 posto. Najvažnije u svemu
tome je da se tu radi o čisto hrvatskom
proizvodu, te da bi u izvozu ovog proi-
zvoda ostvarili čisti neto devizni priliv,
jer niti jedan cent ne bi trebalo uložiti
kako bi koristili uvoznju komponentu.

Koliko god se naglašava da su seljaci
nekonkurentni ipak su opstali, nitko ih
nije sanirao i nastavljaju konkurentski
proizvoditi, primijetio je **Ivan Kolar** u
ime Kluba zastupnika HSS-a. Predlože-
nim zakonom definirani su kriteriji za
ostvarivanje prava na poticaje i potpo-
ru dohotku. Glede ostvarivanja prava
na dohodovnu potporu, Vlada predla-
že da se ona omogući i malim obitelj-
skim gospodarstvima koja u posjedu,
umjesto sadašnjih tri, imaju najviše pet
hektara poljoprivrednog zemljišta, bez
obzira na dob članova domaćinstva.
Vladinu namjeru zastupnik je ocijenio
podvalom. Argument je zastupnika da
se takva gospodarstva ne mogu smatra-
ti nekomercijalnim, jer je u njihovim
rukama čak 70 posto stočnog fonda i
mogu ostvariti poticaje kao komercijal-
ni proizvođači. Poticaje za siromašnija
gospodarstva trebalo bi, kaže, ograniči-
ti isključivo na domaćinstva sa starijim
članovima, koja u posjedu imaju najviše
tri hektara zemljišta.

Na istupe ovih HSS-ovih zastupni-
ka reagirao je ministar poljoprivrede,
šumarstva i vodnog gospodarstva **Petar
Čobanković**. Složio se sa Pecekovom
ocjenom da je slatkovodna riba nekad
bila jedan od naših izvoznih aduta ali je
i naša šansa. U predloženim izmjenama
i dopunama Vlada nije mijenjala iznos
poticaja za kilogram ove ribe naprosto
zato jer u EU na ribe nema poticaja. Kod

slatkovodnog ribarstva nije problem u poticajima već to što su kod nas visoke vodne naknade za korištenje voda dok to nije slučaj u zemljama EU-a. Stoga je Vlada već počela određene aktivnosti kako bi te vodne naknade za korištenje voda u slatkovodnom ribarstvu svela na neku razumnu mjeru ili pak stvorila uvjete da ona bude kao u drugim zemljama EU-a. Uz to, naši su ribnjaci zapušteni pa valja pronaći financijska sredstva da se pomogne onima koji se bave tom vrstom ribarstva. Prosjek kilograma ribe po jedinici površine znatno je manji nego što je u zemljama našeg okruženja, a sve navedeno realni su problemi s kojima se suočava slatkovodno ribarstvo. Razvoj slatkovodnog ribarstva je jedna od naših strateških odrednica, a proizvodi slatkovodnog ribarstva nesumnjivo imaju svoje tržište i s njima se može ostvariti jako dobra vanjsko-trgovinska bilanca pa će u tom pravcu kroz niz određenih mjera ići Vlada RH.

Reagirajući na izlaganje zastupnika Kolar podvukao je kako se ovdje ne radi o novom zakonu već o izmjenama i dopunama važećeg. "Nije korist nikome da mu omogućimo da ostane na dvije kravice i da misli kako će tako ostati cijeli život", naglasio je ministar. Zakone valja poštivati i provoditi, nastavlja, i odmah dodaje kako se ne smijemo dovesti u situaciju kao lani kada sukladno zakonu nisu utvrđene nacionalne kvote i isplaćeni poticaji. Naglašava kako niti jedna Vlada i ministarstvo nije dosad u tako kratkom periodu donijelo toliko strateških odrednica vezanih uz razvoj poljoprivrede, ali se rezultati ne mogu vidjeti za dva tri mjeseca već u budućnosti, što će znati prepoznati poljoprivredni proizvođači.

U ponovnom istupu zastupnik **Ivan Kolar (HSS)** primijetio je kako u svom nastupu za govornicom nije rekao da se i ovdje radi o novom zakonu već je samo govorio o "nikada konzumiranim odredbama u ovom zakonu". Novoj je Vladi predbacio da je izbacila 46 posto korisnika poticaja, barem kada je riječ, kaže, o trima županijama sjeverozapadne Hrvatske. Reforma u poljoprivredi krenula je u natuknicama, čuvajući selo kao

nositelja naše tradicije, obitelji i našeg doma. Reforma ima svoju postupnost i uvažava činjenice na terenu, a to je da malo seljačko domaćinstvo ima šansu da preživi i u europskim okvirima. Drži kako se mi ne bismo trebali ugledati na Europu jer Europa hodi korak unatrag i pomalo uvažava naše specifičnosti.

"Dok sam ja na čelu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva Ministarstvo će poštivati i primjenjivati važeće zakone", uzvratio je ministar Čobanković. Dodaje zatim kako Ministarstvo itekako shvaća probleme hrvatskog sela i potrebu ljudi da ostanu na selu pa u tom pravcu i vodi svoju politiku. Tako je već formiralo Upravu za održivi razvoj ruralnih prostora, u proračunu osigurao dva i pol puta više financijskih sredstava za programe vezane uz programe ruralnom razvitku te proširen program koji će to pratiti. Jednako tako vjeruje da će predložene izmjene Zakona dovesti do određenih oblika kvalitetnijeg i boljeg udruživanja poljoprivrednih proizvođača.

Zastupnik **Zlatko Tomčić (HSS)** drži da se ovdje radi o različitim pristupima, shvaćanjima i školi u tretiranju ovog problema. Naglašava da poljoprivreda nije samo za agronome, veterinare, uopće za struku već za seljake, a potonji osim oranja i kopanja ima i neke druge funkcije i ulogu u društvu. HSS govori o poljoprivrednoj proizvodnji poljoprivrednika ali i o drugim ulogama seljaka u društvu. Kaže kako je suhoparno govoriti o potporama i poticajima u poljoprivredi, ali je privlačno pretvoriti to u broj grla stoke ili veličinu posjeda. Drži kako bi ministar morao govoriti i o promjenama na selu, napose sociološkim aspektima tih promjena jer nije zadužen u Vladi samo da govori o razvoju poljoprivredne proizvodnje. Vladin je prijedlog na prvi pogled privlačan za seljaka jer osim prvog stupa dohodovne potpore dobiva i drugi stup, ali zastupnik Tomčić tvrdi da će 70 posto hrvatskih seljaka već za dvije godine primjenive ovoga zakona objesiti svoje kopačke o klin, dok će njih 30 posto biti seljaci poduzetnici, a naša poljoprivreda više neće moći proizvoditi onoliko koliko

je Hrvatskoj potrebno. Drži kako ovo nije samo rasprava o tome da li osigurati potporu od 1200 ili 1500 kuna ili kao kriterij za ostvarivanje prava na potporu i poticaj dohotku odrediti 3, odnos 5 ha. Najprije se mora raspraviti i odgovoriti na pitanje što Hrvatska hoće od poljoprivrede i kakvu poljoprivredu uopće želi, te da postoje dvije (različite) škole razmišljanja o tome. Jedni zastupaju tezu da je poljoprivreda gospodarska grana koja osigurava prehranu stanovništva i eventualno omogućava izvoz proizvoda, dok druga škola tvrdi da je riječ o gospodarskoj grani koja uz proizvodnju ima i određeno društveno korisne funkcije. Tomčić kaže kako Vlada zastupa poljoprivredu kao gospodarsku granu u kojoj egzistiraju samo poduzetnici, dok drugi koncept u kojem seljak ima opće priznate i korisne društvene funkcije zastupa zastupnik Kolar i HSS. U Vladinom je prijedlogu dohodovna potpora vrlo primamljiva kategorija. Tomčić naglašava da ta potpora ne smije biti socijalna kategorija već je to plaćanje seljaku onoga što ne može prodati na tržištu. Zamolio je ministra Čobankovića da ne govori kako je u poljoprivredi prošlo vrijeme dvije kravice. To vrijeme nije prošlo i neće skoro proći, podvlači Tomčić, te dodaje kako ne bi trebalo govoriti niti da je poljoprivreda isključivo gospodarska grana poduzetničkog karaktera. Poljoprivreda je nešto drugo i to seljaci vrlo dobro znaju, a ono što u predloženom zakonu na prvi pogled izgleda privlačno vrlo će se brzo pokazati kao potpuna katastrofa i Hrvatska će izgubiti svoj ruralni identitet, a selo će se dalje depopularizirati i mladi neće željeti ostati, ponavlja ovaj zastupnik. Da je i Europa u određenim dvojbama Tomčić je ilustrirao jednim citatom s jednog savjetovanja. Tom je prilikom rečeno da su subvencije, carine, nameti i kvote u osnovi dobre, ali su se već pokazale mane zajedničke agrarne politike Europe (govorilo se o zajedničkoj agrarnoj politici Europe). Proizvodnja postaje sve intenzivnija, instrumenti kojima se uspostavlja zaštita unutarnjeg tržišta sve kompleksniji, dok viškovi rastu. Agenda 2000. uspostavlja

novu politiku agrara koja uz povećanje proizvodnje donosi stabilnost prihoda i standard seljaku, ali i povećanje konkurencije. Ostaje, međutim, protekcionizam kao suprotna strana povećanju te konkurentnosti, a taj se protekcionizam može prepoznati u činjenici da 10 novih zemalja EU-a će dobiti puno pravo na pristup razvojnim fondovima u agraru za 10 godina. Oko 50 posto ukupnog proračuna EU-a odlazi seljaku u najrazvijenijim zemljama Unije što je politička igra uz mogućnost izbijanja konflikta ne samo između regija nego i internacionalnih konflikata. Sve to pokazuje koliko su složeni odnosi u poljoprivredi. O svemu ovome valja voditi računa, kaže Tomčić i dodaje kako Vladin prijedlog s manje novca prividno zadovoljava veći broj ljudi. Dohodovna potpora, tvrdi, zahtijeva manje novca nego poticaj, a jedino rješenje u kojem bi mogli ostati mali i veliki seljaci vidi u tome da se visoki standardi u postizanju prava na poticaj bitno smanje po veličini hektara, količini litara mlijeka itd.

U ime Vlade ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva **Petar Čobanković** istaknuo je da govori prvenstveno u ime hrvatske Vlade, te je spreman odgovoriti na sva pitanja i aspekte poljoprivrede, od socioloških do ekonomskih. Zatim je u ime Kluba zastupnika HSS-a zastupnik **Zlatko Tomčić** objasnio da je svojom raspravom želio skrenuti pozornost, u polupraznoj sabornici, da pitanje ovog Zakona ne leži u suhoparnim veličinama distribucije poticaja, već su to prije svega složena sociološka pitanja koja determiniraju budućnost hrvatskog sela. Potvrdio je ujedno da će zastupati svoj sustav sagledavanja problema koji se bazira na uvjerljivim činjenicama.

Urediti sustav katastra i gruntovnica

Zastupnik **Damir Kajin** govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a, konstatirajući da su se poticaji u poljoprivredi ipak konstantno povećavali. Međutim, središnje pitanje rješavanja problema vezanih uz poljoprivredu ne leži u susta-

vu poticaja, već se to prije svega odnosi na zemljišnu politiku. Hrvatski seljak ne može biti konkurentan na posjedu koji u prosjeku iznosi oko 2,8 hektara, te bez obzira na visinu poticaja ne može dobiti tržišno prihvatljiv proizvod.

Smatra ujedno da će se prilike ne poljoprivrednom tržištu stalno pogoršavati kako se budemo približavali datumu ulaska u Europsku uniju. Poticaji će prije svega pomoći za golo preživljavanje velikih poljoprivrednih sustava koji ovakvi kakvi jesu, prije svega služe kao idealan paravan za privatne interese tamošnjim vladajućim garniturama.

Da bi se riješio status poljoprivrednog zemljišta, potrebno je prije svega urediti sustave katastra i gruntovnica. Iznio je zatim dobre i poticajne primjere pomoći Istarske županije, koja je na ovom pitanju pružila potrebnu pomoć kako bi se nekoliko stotina obitelji vratilo na svoje poljoprivredne posjede. To je rezultiralo određenom renesansom na području maslinarstva, proizvodnje mlijeka, i podizanju novih nasada vinograda. Iznio je zatim i statističke pokazatelje koji potvrđuju znatan napredak pri uzgoju pojedinih poljoprivrednih kultura, te upozorio na važnost usmjeravanja novčanih poticaja.

Središnje pitanje ne leži u sustavu poticaja, već se odnosi na ukupnu zemljišnu politiku.

Govoreći o uzgoju i izvozu tuna, zastupnik je upozorio da se time zarađuje iznos jednak vrijednosti 50% od ukupno proizvedene pšenice u Hrvatskoj. Upozorio je zatim na probleme oko sustava poticaja koji se odnose na istarsko govedo – boškarine, te ukazao na potrebu bolje zaštite ove autohtone vrste kojoj u protivnom prijete izumiranja. Govoreći o sustavu poticaja koji se odnosi na članak 10. zastupnik je ocijenio da bi se u ovu grupaciju trebale uvrstiti i gljive koje predstavljaju značajan izvozni proizvod. U Istri postoje određeni pokušaji kako bi se postiglo komercijalno uzgajanje tartufa, a taj

projekt vodi profesor Bošec. Možda je ipak bolje da ova delicija i čuveni afrodizijak, ostane sačuvana od komercijalizacije koja bi mogla donijeti i lošije posljedice u ovom slučaju. Upozorio je zatim da su na području modernog ribarstva potrebna značajna financijska ulaganja, a osim toga potrebno je voditi pravednu, ali i pažljivu poreznu politiku prema poljoprivrednim proizvođačima koji se međusobno razlikuju jer nisu svi "čisti poljoprivrednici", zaključio je zastupnik Kajin.

Respektirati odredbe Nacionalnog programa za poljoprivredu

Zatim je u ime Kluba nacionalnih manjina govorila zastupnica mr.sc. **Zdenka Čuhnil (zastupnica češke i slovačke nacionalne manjine)**. Uvodno je podsjetila da je Sabor 2001. godine usvojio Zakon o poljoprivredi kojim se propisuje vođenje poljoprivredne politike prema Nacionalnom programu za poljoprivredu i seoska područja. Upravo ovaj program sadrži kratkoročne i srednjoročne ciljeve, mjere, vremenski slijed i rokove ostvarivanja tih ciljeva, kao i izvore novčanih sredstava za njihovo provođenje. I ona se složila da novčani poticaji svake godine rastu, te iznijela njihov iznos u posljednjih nekoliko godina. Njima se želi stvoriti stabilno gospodarsko okruženje i otkloniti prepreke gospodarskom rastu. Nažalost, realizirani efekti nisu zadovoljavajući, jer se nije postigla dostatna proizvodnja niti su stvorene konkurentne cijene budući da Hrvatska proizvodi samo pet poljoprivrednih proizvoda koji su dostatni za domaće potrebe. Hrvatskoj i dalje nedostaju govede i svinjsko meso, mlijeko, ulje, te čitav niz ostalih proizvoda koji se neprekidno uvoze. Poljoprivredno tržište predstavlja primjer tržišne anarhije, a "siva ekonomija" i nadalje ne podliježe zakonskim sankcijama. Apсурдно je da se mora prijaviti držanje psa ili mačke, dok se istovremeno može držati 30 krmača u predgrađu bez ikakve evidencije.

Danas se u europskim državama evidentira svako grlo stoke, a sve što nije obuhvaćeno evidencijama podliježe strogim sankcijama. Upozorila je zatim da će do 2007. godine svi korisnici poticaja morati biti u sustavu PDV-a, a način vođenja dokumentacije sadašnjih 145 tisuća gospodarstava upisanih u Upisnik, nužno je početi već danas. Zastupnica je zatim govorila o poteškoćama manjih, staračkih domaćinstva koja će teško moći izdržati konkurentski ritam, te se založila za određene socijalne pogodnosti, uključujući i tzv. nacionalne mirovine. Podsjetila je na kraju, da se do ulaska u Europsku uniju moraju znatno povećati poljoprivredne površine namijenjene voćnjacima, vinogradima, povrtnarskim kulturama i maslinicima.

Razlikovati komercijalnu od nekomercijalne proizvodnje

U ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a govorio je zastupnik **Željko Kurtov**. On je konstatirao da Konačni prijedlog zakona preciznije definira nekomercijalna i komercijalna domaćinstva, a kada se jednom odabere njihov status on ostaje nepromjenjiv. Citirao je zatim statističke vrijednosti koje se odnose na pojedinu kategoriju, upozoravajući da prosječna površina hrvatskog poljoprivrednog posjeda iznosi svega 2,8 hektara. Govoreći o mirovinama koje su namijenjene za poljoprivrednike starije od 50, odnosno 55 godina, zastupnik je upozorio da postoji opasnost od zapuštanja njihovih posjeda. Napomenuo je zatim da su sva komercijalna domaćinstva upisana u Upisnik PG-a, osim onih koji su odabrali status dohodovne potpore, odnosno status nekomercijalnih domaćinstava. Iznio je zatim viziju novčanih poticaja koja se odnose na uvođenje novih poljoprivrednih kultura. Uvodi se i poticaj za proizvodnju sjemena nerasta ili bikova, a dobrim je potezom ocijenio i uvođenje dodatnog poticaja za uzgojno valjana grla, te za livade i pašnjake. Kada je u pitanju stoka, sva grla moraju bez obzira na status gospodarstva biti upisana u centralnu bazu jer se u protivnom stvara kaos na tržištu.

Klub zastupnika HNS-a, PGS-a podržat će predložene izmjene poticaja, ocjenjujući ih poboljšanim u odnosu na dosadašnje slične mjere, istaknuo je zastupnik Kurtov. Podsjetio je međutim da se istovremeno moraju rješavati i nago milani problemi kako bi se cjelokupni agrar postupno pretvorio u profitabilnu proizvodnju. Na prvom je mjestu okrušnjavanje zemljišta, sređivanje katastra te sustav burze roba na veletržnicama

Prije ulaska u EU trebamo znatno povećati površine pod voćnjacima, povrtnarskim kulturama, vinogradima i maslinicima.

za poljoprivredne proizvode. Bez ovih mjera ne može se zamisliti napredak, a slijedeće razdoblje mora obilježiti proizvodnja dovoljna za vlastite potrebe, a putem turizma naši se proizvodi mogu i trebaju predstaviti Europskom tržištu. Iznio je zatim i dva amandmana. U prvome prijedlogu založio se da se poljoprivrednicima koji imaju zemljište izvan granica Republike Hrvatske, treba omogućiti da to zemljište uđe u kvotu koja se odnosi na poticaje. Što se tiče plave ribe, odnosno srdela, smatra da bi trebalo povisiti cijenu sa 0,35 na 0,55 lipa po kilogramu prilikom otkupa. Ovom bi se mjerom ujedno pomoglo obnavljanju domaće ribolovne flote koja je u katastrofalnom stanju, zaključio je zastupnik Kurtov.

Snažniji poticaji ribarskoj proizvodnji

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić**. Među ključnim primjedbama koje je iznio na predloženi tekst, zastupnik je ocijenio da potpore dohotku ne bi trebale spadati u ovaj zakon. Socijalna skrb na selu nije zadatak resornog ministarstva poljoprivrede i trebala bi se zasebno regulirati. S druge strane, pogrešno je što se do sada na ovom području nije više napravilo jer postoji veliki broj staračkih doma-

ćinstava koja ne mogu ravnopravno pratiti tržišne uvjete koje nameće Ministarstvo poljoprivrede. Podsjetio je da je Klub zastupnika HSP-a i ranije predlagao uvođenje poljoprivredničke socijalne kartice koja bi ovoj kategoriji stanovništva olakšala kupnju repromaterijala i općenito olakšala život na selu.

Republika Hrvatska preuzela je određene obveze ulaskom u WTO, te u roku od 7 godina treba smanjivati ukupni iznos svojih poticaja sa 194 na 136 milijuna eura godišnje. Govoreći o uspješnom izvozu tune čija je godišnja vrijednost oko 80 milijuna dolara, založio se da cjelokupno ribarstvo postane značajna hrvatska izvozna grana. Pozdravio je činjenicu što je Vlada ukinula postojeće limite vezane uz preradu ribe, te upozorio na nedostatne kapacitete operativne obale na koju mogu računati ribarski brodovi.

Izvoz tune donosi značajan prihod proizvođačima i državi, pa bi trebalo osnažiti cjelokupno ribarstvo kao izvoznu granu.

Upozorio je zatim na važnost maslinarstva, navodeći da su na pojedinim značajnim svjetskim smotrama nazočni čak i predstavnici i proizvođači iz Slovenije i Makedonije, ali ne i Hrvatske. Dobro je što postoje poticaji za ovaj mediteranski poljoprivredni proizvod, ali ne treba ograničavati iznos na 35 kilograma po stablu. Ovakav način razmišljanja je čudan, jer ljudi neće valjda sjekirama kresati stablo da smanje njegovu godišnju proizvodnju, upozorio je zastupnik Tadić. Upozorio je nadležne službe na apsurdnost koja se odnosi na revitalizaciju opožarenih površina. Prema novinskim člancima još se uvijek ne mogu dobiti koncesije za uzgoj maslina na ovim područjima, pa bi trebalo vrlo konkretno urediti ovo pitanje. Upozorio je zatim i na pojedine nepreciznosti koje se odnose na Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, jer primjerice oni proizvođači koji imaju manje od 15

grla goveda ostaju izvan sustava poticaja. Potrebno je bolje urediti i sustav zaštite od požara, te zaštitu od elementarnih nepogoda u poljoprivredi. Osim toga treba intenzivnije poticati proizvodnju meda, lavande i buhača. Podsjetio je zatim i na amandman Kluba zastupnika HSP-a kojim se daju određene pogodnosti pčelarstvu. Na kraju je zatražio od predlagatelja da u uvodnim dijelovima zakonskog teksta potakne okupljanje poljoprivrednika u zadruge kako bi se lakše mogli prijaviti u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava. Time bi se olakšao i život onim domaćinstvima koja imaju proizvodne kapacitete manje od predviđenog minimuma, zaključio je zastupnik Tadić.

Sačuvati hrvatsko selo od depopulacije i gubitka identiteta

Predsjedavajući je konstatirao da je ovim izlaganjem okončana rasprava po klubovima, te je riječ dao jednom od predlagatelja, zastupniku **Ivanu Kolaru (HSS)**. On je istaknuo važnost sela i poljoprivrede, koji su uvijek predstavljali vrlo složeno i značajno društveno i gospodarsko tkivo, koje čini većinu hrvatskog nacionalnog prostora. Hrvatsko seljaštvo je ujedno ona konstanta koja je u povijesti uvijek branila narodni identitet kao i sam hrvatski životni prostor. Selo istovremeno predstavlja nacionalnu vrijednost koja nadilazi samu poljoprivredu i temelji se u domu i obitelji iz koje proizlaze trajne vrijednosti pravice, rada i poštenja ukupnog života. Sva mjerila koja se odnose na ove kategorije trebaju se temeljiti i oblikovati prema okviru poštene, radišne i štedljive obiteljske zajednice, a posebnu pozornost treba skrenuti na ona poljoprivredna domaćinstva koja žive u ruralnim graničnim područjima i otocima.

Upozorio je da se državna makroekonomska politika danas temelji na drugom konceptijskom iskustvu, pa se prijedlozi HSS-a i Vlade Republike Hrvatske suštinski razlikuju. Predložio je da se sačuvaju određene pogodnosti

i za ona domaćinstva koja imaju manje posjede kako bi se ublažile realne poteškoće koje će se morati rješavati u ovom očito prijelaznom periodu. Na ovom je području potreban kompromis između oba prijedloga jer će donesene mjere značajno utjecati na kvalitetu života velikog broja seoskih domaćinstava. Sukladno prihvaćenim prijedlozima i amandmanima HSS će zauzeti svoju poziciju prilikom glasovanja, zaključio je zastupnik Kolar.

U ime Vlade Republike Hrvatske ponovno je govorio ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva **Petar Čobanković**. On se još jednom kratko osvrnuo na pojedine segmente Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu. Ponovno je naglasio da se ne radi o novom zakonskom aktu, već o izmjenama i dopunama postojećeg zakona. Predložene mjere uvažavaju postojeću situaciju, te nastoje više biti u funkciji razvoja poljoprivrede, želeći ujedno potaknuti okupljanje poljoprivrednih posjeda. Postojeći pravilnici neće se samo statički primjenjivati, jer će određena iskustva biti putokaz kako bi se potaknulo što bolje investiranje u poljoprivredi. Potrebno je ujedno ohrabriti pojedine projekte koji su od strateškog značaja i nužni za razvoj određenih grana poljoprivredne proizvodnje, poput hladnjača i drugih potrebnih infrastrukturnih objekata. Osim toga, riješeni smo da zaštitimo određeni prostor i spriječimo demografsku depopulaciju koja prijete pojedinih poljoprivrednim sredinama, naglasio je ministar, ističući i vlastita iskustva iz Slavonije. Pogotovo je teška situacija na ratom stradalim područjima, gdje pretežno živi starija populacija, dok se mlađi postupno iseljavaju. Ministarstvo će se zalagati za održivi razvoj seoskih prostora te povećati sredstva namijenjena potporama. Istovremeno će kroz ruralni razvitak razvijati značajne programe koji će izravno poboljšavati uvjete življenja na selu. Prvenstveno treba zaštititi interese onih kojima je poljoprivreda osnovno zanimanje, ali Vlada će itekako imati razumijevanja i za cje-

lokupnu problematiku agrara. Pri tome će imati na umu i poljoprivredna iskustva drugih zemalja u tranziciji, te voditi računa kako bi realizirala vlastite zadane ciljeve i viziju razvoja poljoprivrede, zaključio je ministar Čobanković.

Odlučiti se za ispravnu koncepciju revitalizacije sela

Nakon podnevne stanke, rasprava je nastavljena pojedinačnim izlaganjem, a prvi je govorio zastupnik **Nenad Stazić (SDP)**. On je uvodno upozorio na određeni paradoks, jer Hrvatska po svojim kapacitetima može hraniti pola Europe, a istovremeno se javlja na tržištu kao veliki uvoznik poljoprivrednih proizvoda. Onaj koji razriješi ovaj paradoks, bit će nacionalni heroj i genije, a problem se može riješiti samo strateškim promišljanjem i odlučivanjem. Moramo se odlučiti između poljoprivrede kao dijela socijalne politike ili proizvodne grane, upozorio je zastupnik. Ove dvije koncepcije prelamaju se i sudaraju u obliku pitanja sudbine malih seoskih gospodarstava, o čemu su maloprije govorili i njihovi zagovornici. Neke stvari vezane uz poljoprivredu postupno izumiru i nestaju, a ulaskom Hrvatske u Europsku uniju ovaj će proces dobiti na ubrzanju, poput tradicijske svinjokolje, prodaja sira i vrhnja na tržnici ili pečenja raki-je u seoskim domaćinstvima. Govoreći o sustavu poticaja, smatra kako treba rješavati istovremeno i sustav uređenog tržišta, organiziranog otkupa, ali i ostale mehanizme koji će seljaku omogućiti da brzo proda plodove koje je proizveo na svom posjedu. Što vrijedi sustav poticaja od 100 kuna po svinji kada u ovom trenutku seljak nema kome prodati ovaj proizvod, metaforički je oslikao situaciju na trenutnom poljoprivrednom tržištu zastupnik Stazić.

Smatra ujedno da treba ohrabriti sadnju voćaka i vinograda, jer za ove proizvode nema zastoja na tržištu. Ovakvi uspješni pokušaji, nemaju, međutim, mogućnosti primjene u slučaju staračkih domaćinstava, koja u pravilu nemaju sredstava kao ni snage za modernu, intenzivnu i ekonomski profitabilnu

poljoprivrednu proizvodnju. O poljoprivredi treba govoriti politički, ali treba ujedno zatomiti stranačke razlike. Ljude u staračkim domaćinstvima ne možemo prepustiti same sebi, jer oni zaslužuju skrb ove države upozorio je zastupnik Stazić. Kada se riješi ovaj temeljni problem, onda imamo šansi da poljoprivrednu postavimo na ekonomskim osnovama, odnosno onda se može realizirati koncept da Hrvatska može postati značajni europski izvoznik hrane, zaključio je zastupnik Stazić.

Hrvatskom seljaku treba osigurati uređeno tržište, kako bi imao kupca za svoje proizvode.

Zatim se za riječ ponovno javio ministar Čobanković te pojasnio da intencija ovog Zakona nije u tome da nestanu sitni poljoprivrednici koji imaju dvije krave. Vlada nastoji odvojiti socijalnu od agrarne politike, a to predstavlja suštinu i u sustavu ponuđenih poticaja. Želimo ujedno uvesti red i potaknuti stvaranje tržišnih odnosa, a najnoviji napor ogleda se u nastojanju da se marikama obilježi sve brašno usmjereno daljnjim korisnicima i tržištu. Na sličan način uredit će se tržište mesa, a postupno i ostali poljoprivredni proizvodi. Stvoren je i mehanizam otkupa stoke, napomenuo je ministar dajući podatke o cijenama i ostalim detaljima intervencionog otkupa.

Potrebno okrupnjavanje posjeda

Zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)** rezimirao je posljednje izmjene zakonskih akata vezanih uz poljoprivredu, te istaknuo da bi se ovi problemi trebali rješavati u cjelini, setom komplementarnih zakonskih propisa. Budući da se približavamo datumu ulaska u EU, trebalo bi poticati uzgoj onih kultura koje će kasnije biti pod određenim nadzorom i obuhvaćeno limitiranim kvotama. Vlada bi ujedno trebala prihvatiti korisne amandmane koje su podnijele stranke iz

opozicije, jer će time najbolje potvrditi i vlastitu socijalnu osjetljivost prema ozbiljnom problemu. Treba, međutim, imati na umu da su naši poljoprivredni posjedi mali i rascjepkani, te hrvatski agrar svakako zaostaje za europskim standardima. Zastupnik je upozorio da je prije ovakve rasprave potrebno izraditi bilancu svih potrebnih poljoprivrednih proizvoda za Republiku Hrvatsku. Time bi se jasno obznanilo koji su proizvodi potrebni domaćem tržištu.

Nadležno bi ministarstvo, zajedno s lokalnim strukturama trebalo konačno odobriti programe raspolaganja državnim zemljištem, a Vlada bi trebala potaknuti i postupno okrupnjavanje posjeda. Sustavom poticaja treba obuhvatiti i neke proizvode poput cvijeća koje uporno uvozimo, iako imamo sve uvjete i za njegovu vlastitu proizvodnju. Za razliku od morskog ribarstva gdje sustavi poticaja dobro funkcioniraju, trebalo bi poboljšati njihovu dostupnost i na području slatkovodnog ribarstva. Treba oslušnuti i prigovore koji se čuju od pčelara i riješiti eventualne sporove oko proizvodnje matica čiji se uzgoj navodno više neće poticati. Podupro je zatim amandman Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a koji se odnosi na potporu poljoprivrednicima u pograničnim područjima, a drži da bi isto tako trebalo osigurati pomoć onim poljoprivrednicima koji proizvode bijelu repu i bučine koštice, od kojih se dobivaju kvalitetni uljni proizvodi. Na kraju je apelirao da nadležno ministarstvo vrati sustav premija proizvođačima mlijeka koji žive u brdsko – planinskim područjima i samim time imaju određene poteškoće u proizvodnji i poslovanju.

Ograničiti uvoz poljoprivrednih proizvoda

Zastupnik **Stjepan Fiolić (HDZ)** u svom se izlaganju zadržao na onim problemima poljoprivrede koji se uočavaju pri uzgoju stoke i proizvodnji mesa. Neprihvatljivo je da se odobrava i uvoz onih poljoprivrednih proizvoda koje Hrvatska u dovoljnoj mjeri i po prihvatljivoj cijeni proizvodi za domaće potre-

be. Takve se greške ne smiju stalno ponavljati, pa treba podržati one mjere koje je Vlada sustavom poticaja usmjerila prema hrvatskoj poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu. Apelirao je ujedno da se konkretizira pomoć prema svim proizvođačima koji mogu dati dodatni polet ozdravljenju domaćeg agrara, a Vlada bi trebala imati razumijevanja prema inicijativama resornog ministarstva. Treba ujedno uvažavati i mišljenje udruge seljaka koje imaju dovoljno iskustva na tom području. Štiteći njihove interese, zastupnik je podnio amandman kojim bi poticaj na uvozno tele za tov, umjesto 400 iznosio 800 kuna. Time će se proizvesti više junećeg mesa i smanjiti njegov uvoz, konstatirao je zastupnik Fiolić. Ovakvim se mjerama ujedno suzbijaju interesi uvoznčkih lobija, te potiče domaća proizvodnja i izvoz. Što se tiče poljoprivrednika koji imaju posjede veličine do 3 hektara, oni bi se trebali okrenuti proizvodnji voća i povrća, a odustati od sijanja žitarica i kukuruza. Ne treba se bojati ulaska u Europsku uniju, ali država treba omogućiti prodaju zemlje poljoprivrednicima i to prvenstveno proizvođačima mesa kojima su potrebni ratarski proizvodi i sirovine. Ukoliko ohrabrimo proizvođače i provedemo opisane mjere, možemo se nadati boljim danima u poljoprivredi, a ujedno bi nestao uvoznički lobi koji se bogati na postojećim slabostima u poljoprivrednoj proizvodnji, zaključio je zastupnik Fiolić.

Zastupnik **Vladimir Kurečić (HDZ)** ocijenio je da se u dosadašnjem tijeku rasprave o problemima u poljoprivredi, čulo dosta disonantnih tonova i različitih recepata za njeno ozdravljenje. Poljoprivredu treba osloboditi stranačkih pristupa i kalkulacija, jer nitko ne smije polagati ekskluzivno pravo na zaštitu sela i poljoprivrede. Ne treba ujedno optužbe slati na nepoznate adrese što ranije vlasti nisu provodile pojedine zakonske propise koji se odnose na selo i poljoprivredu. Objasnio je zatim i pojedine amandmane koje je podnio u ime nekoliko zastupnika HDZ-a, kako bi se ublažio prijelaz mnogim obiteljskim gospodarstvima, a osobito onima u sjeverozap-

dnom dijelu Hrvatske. Jedan od podnijetih amandmana odnosi se na težinu tela-di koja se potiču i ulaze u tov, odnosno da se zadana težina sa 100 podigne na 130 kilograma. Osim toga, zadani broj pčelinjih zajednica koje se potiču, treba smanjiti sa 40 na 30 budući da je svaka košnica u postojećem sustavu izuzetno važna. Potrebno je osigurati i poticaje i za proizvodnju mlijeka, pa tako zadanu vrijednost od 12 tisuća treba smanjiti na 6 tisuća mlijeka. Spomenuo je situaciju i brojke oko stočnog fonda u Varaždinskoj županiji te upozorio na opasnost da ukoliko se uskrate poticaji malim proizvođačima, mnogi od njih mogu doći u tešku gospodarsku i socijalnu situaciju. Potrebno je smanjiti postojeći cenzus i kod proizvodnje svinja, s postojećih 100 na 75 komada, a slične mjere potrebne su i u peradarstvu, uzgoju krava, te u proizvodnji uljane repice, šećerne repe i povrća.

Trebalo bi razmisliti i o povećanju poticaja za uzgojno valjane životinje, odnosno uzgoj krava, krmača, ovaca, koza i drugih. Na kraju je pozdravio inicijativu nadležnih tijela i ministarstva što su podigli poticaj za zagorskog purana na 150 kuna. Ocijenio je ujedno da bi uzgoj autohtonih pasmina i ekoloških proizvoda mogao imati i snažniju potvrdu u plasiranju ovih proizvoda na europsko tržište.

Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica mr.sc. **Zdenka Čuhnil**. Ispravak se odnosi na iskaz da je prijašnja Vlada donijela zakon koji se kasnije nije primjenjivao. Smatra da ni prijašnja, kao ni sadašnja Vlada ne primjenjuju temeljne odredbe Zakona o poljoprivredi, odnosno doneseni Nacionalni program na čijim su se temeljima trebali razrađivati sustavi poticaja.

Izbjeći nepotrebno politiziranje ovog problema

Zastupnik mr.sc. **Božidar Pankretić (HSS)** složio se s već izrečenim konstatacijama da poljoprivreda i nataloženi problemi u ovoj oblasti mora biti lišena stranačkih i politikantskih prepucavanja. Međutim, treba voditi računa

o činjenici da je ranije donesen Zakon o poljoprivredi i u onom dijelu koji je donesen, njegove su se odredbe poštivale. Iako se treba suzdržati od davanja određenih političkih ocjena, svatko ima pravo iznositi vlastita mišljenja i prioritete koje bi trebalo rješavati. Nemoguće je pomiriti socijalu i konkurentnost, ali svatko ima pravo predložiti konkretne mjere kojima bi se tražio izlaz iz postojećeg stanja.

Veliki sustavi poput "Podravke" trebaju okupiti brojne kooperante na uzgoju voćarskih i povrtlarskih kultura.

Ponovno se tražila riječ zbog ispravka netočnog navoda, a zastupnik **Vladimir Kurečić (HDZ)** upozorio je da nije točna iznijeta tvrdnja da se navedeni Zakon poštovao. Zakon je donesen prije izbora, a zbog toga se nije ni provodio u praksi pa je zato i bio nepopularan. Za riječ se ponovno javio zastupnik **Božidar Pankretić (HSS)** zatraživši da se točno citiraju one odredbe koje se navodno nisu provodile. Ne bi trebalo olako navoditi određene stvari jer svatko mora nositi odgovornost za iznijete tvrdnje.

Zastupnik **Zvonimir Mršić (SDP)** smatra da će reforma poljoprivrede očitito biti najteža zadaća koju Hrvatska mora provesti na putu približavanja Europskoj uniji. Ovi poslovi ujedno imaju snažnu socijalnu komponentu, a istovremeno ograničeno vrijeme za samu provedbu. Situaciju dodatno kompliciraju i neriješeni vlasnički odnosi oko poljoprivrednih površina, a također se u kratkom vremenskom roku moraju poticati sadnje maslinika, vinove loze i voćaka. Međutim, treba ustrajati na ovoj reformi, jer je to velika šansa za Republiku Hrvatsku koja se može pretvoriti u značajnog izvoznika poljoprivrednih proizvoda.

Dobro je što se proširuje opseg poticanih kultura, a do ulaska u Europsku uniju treba revitalizirati poljoprivredne prerađivačke kapacitete, izbilancirati

proizvodnju, te stvoriti uvjete da Hrvatska bude u mogućnosti izvoziti kvalitetne ekološke proizvode. Podsjetio je zatim na gospodarske rezultate "Podravke" koja je postala regionalna srednjoeuropska kompanija čiji su proizvodi na tržištu Poljske poznatiji od "Coca - cole". Treba omogućiti da za ovu tvrtku ponovno radi veliki broj kooperanata, a prethodno bi trebalo potaknuti snažniji uzgoj voćarskih i povrtlarskih kultura. Podravka danas, primjerice, vlastite potrebe za šljivom podmiruje u inozemstvu čak sa 90 %, iako naši brežuljci i pašnjaci stoje neiskorišteni. Slična je situacija i sa sadnjom mrkve, peršina, pasternaka, zelja i ostalih povrtlarskih kultura. Potrebno je stvoriti odnose koji bi motivirali mlade da učine određeni iskorak i posvete se proizvodnji onih profitabilnih proizvoda koji imaju osigurano tržište.

Predložio je zatim da se subvencionira izgradnja sustava za navodnjavanje, podizanja plastenika i staklenika, te da se ubrzaju poslovi oko okrupnjavanja poljoprivrednih posjeda. Ovi su poslovi osobito značajni za područje Podravine, Međimurja i Zagorja, gdje dominiraju sitne parcele i posjedi. Prije podizanja nasada treba subvencionirati i analiziranje tla kako bi se pomoglo poljoprivrednicima u pravilnom izboru kultura. Jednako tako kako se subvencionira proizvodnja maslinovog ulja treba pomoći i proizvodnju bučinog ulja. Na kraju se založio i za sustav poticaja za proizvodnju peradi, uključujući uzgoj nojeva, te stvaranje preduvjeta za bolju cvjećarsku proizvodnju. Bitno je da se sva zemlja, uključujući i male parcele iskoristi na najbolji mogući način, zaključio je zastupnik Mršić.

Ponovno se za riječ javio ministar **Petar Čobanković** te zahvalivši na konstruktivnoj raspravi. Potvrdio je da je Ministarstvo spremno poticati izradu staklenika i plastenika, stimulirati uzgoj cvijeća, te voditi sve potrebne poslove koji bi rezultirali stvaranjem krupnijih posjeda. Pojedine krupnije investicije na tom području mogu računati i na sustav sufinanciranja, a ove mjere bit će osigurane i planiranim izmjenama određene

nih pravilnika. Na investicijsku potporu mogu računati i oni koji se odluču za kupovinu poljoprivrednog zemljišta, zaključio je ministar Čobanković.

Otvirati prerađivačke kapacitete u poljoprivredi

Zastupnica **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)** uvodno je podsjetila na ranije zastupničke inicijative vezane uz probleme oko sitnih posjeda, te citirala i pojedine vlastite inicijative koje datiraju iz vremena rada Županijskog doma Sabora. I tada su se čula upozorenja da hrvatska poljoprivreda kreće prema tranzicijskim ciklusima. Iznijela je zatim neke opservacije koje se odnose na Koprivničko-križevačku županiju, gdje većina stanovništva živi na selu i obrađuje u pravilu vrlo sitne posjede koji ne prelaze površinu od 2,8 hektara. U takvom okruženju, poljoprivreda je značajan gospodarski pokretač i izvor radnih mjesta, a osobito je uspješno stočarstvo koje predstavlja značajan postotak ukupnih hrvatskih potencijala. Smatra da bi sustavi poticaja trebali poslužiti i za izgradnju sustava veletržnica, pakirnice robe, hladnjača, sušionica i skladišta za brojne poljoprivredne proizvode. Zapitala je ujedno zbog čega "Podravka" koja već 30 godina proizvodi "Vegetu" do sada nije izgradila niti jednu sušionicu voća i povrća koja bi omogućila malim poljoprivrednicima uspješan gospodarski razvoj i dodatno zapošljavanje. Hrvatska inače treba izgrađivati prehrambene industrijske kapacitete, kako bi prestala biti ovisna o uvozu. Važno je da se stvore i stabiliziraju uvjeti za otkup uzgojenih svinja i goveda, jer se stabilnom otkupnom cijenom potiču poljoprivrednici na izgradnju novih farmi i ostalih proizvodnih kapaciteta. Kako bi se prevladale poteškoće i limiti koji izviru iz malih posjeda, seljaci bi trebali ojačati udruživanje i zadrugarstvo, jer se time omogućuje i ekonomska opravdanost prilikom kupnje moderne poljoprivredne mehanizacije. Sve dok se Hrvatska na tržištu javlja kao značajan uvoznik, treba poticati uzgoj goveda i otkup svake litre

mlijeka, zaključila je zastupnica očekujući da će ministar uvažiti i amandmane koje je zajedno s ostalim zastupnicima potpisala i uputila u zakonodavnu proceduru.

Industrijalizacija poljoprivrede nemilosrdno će izbrisati sve tradicionalne vrijednosti na hrvatskom selu, pa treba pružiti zaštitu staračkim domaćinstvima.

Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica **Ljubica Lalić (HSS)**. Smatra da nisu točne konstatacije da Hrvatska svoje poljoprivredne proizvode izvozi u austrijske sušionice, te ih tako prerađene ponovno uvozi. Podsjetila je da je resorno ministarstvo prije tri godine otvorilo sušionicu voća i povrća u Brodsko-posavskoj županiji u općini Vrpolje. Ta se sušionica sada nalazi u nevoljama jer nema dovoljno sirovina, pa je zatražena pomoć i Vlade. Međutim, izgleda da Vlada daje potrebne uvozne dozvole kako bi se za potrebe Podravke uvezlo sušeno povrće iz Egipta.

"Vegeta" se izvozi u 44 zemlje

Ispravak netočnog navoda uputio je i zastupnik **Zvonimir Mršić**, koji je podsjetio da se Vegeta proizvodi već punih 46 godina, a ovaj proizvod izvozi se u 44 zemlje. Istovremeno se proizvodnja ovog proizvoda realizira u tri zemlje, a samo prošle godine otvorena je nova tvornica juha čija investicija iznosi 120 milijuna kuna.

Zatim je predsjedavajući riječ dao zastupniku **Zlatku Tomčiću (HSS)** koji se uvodno složio s konstatacijama da probleme sela ne bi trebalo politički ni stranački iskorištavati. Podsjetio je, međutim, da je i HDZ u ne tako davnoj prošlosti zauzimao znatno drugačije stavove oko ovih pitanja, uključujući i visinu stope PDV-a, te podsjetio na detalje iz vremena kada se donosio Zakon o poljoprivredi. Hrvatska seljačka stranka počela je rješavati nagomilane probleme

vezane uz poljoprivredu, selo i seljaštvo, pa i sada upozorava da se treba pronaći sustavna pomoć za najsiromašnije kategorije staračkih poljoprivrednih domaćinstava. Upozorio je da se i u okrilju članica Europske unije, mogu čuti različiti stavovi o problemima u poljoprivredi, a laviranja oko pojedinih pitanja nisu više rijetkost. Podsjetio je na osnovne karakteristike dvaju koncepata reformskih poteza u poljoprivredi, upozoravajući da selo i seljaštvo u našoj tradiciji ali i svakodnevicu predstavlja nezaobilaznu kategoriju koja mora računati na određenu pomoć države. Ova se pomoć, međutim, ne smije prikazivati kao socijala i milostinja, jer su oni odradili i zaslužili određene zakonske pogodnosti. Ovdje se naprosto postavlja pitanje kakvo selo želimo, upozorio je zastupnik **Tomčić**, ukazujući da će kapitalistička industrijska poljoprivreda nemilosrdno zbrisati sve tradicionalne vrijednosti. Mi želimo biti čuvari ovih vrijednosti i ne možemo prihvatiti da se svi ciljevi gledaju isključivo kroz kapital. Osjećamo ujedno potrebu da se zaustavi taj trend industrijalizacije poljoprivrede, gdje će se svega 25 ili 30% seljaka uspjeti održati u nemilosrdnoj konkurenciji. Ovakvi trendovi ne predstavljaju nacionalni interes, jer time gubimo vlastiti identitet, svoju autentičnost i sve one odlike koje nas obilježavaju kao narod, upozorio je zastupnik **Tomčić**. Ne smiju se lakomisleno zanemarivati negativni sociološki efekti oko naglog ulaska u isključivo tržišnu proizvodnju, jer se može dogoditi značajna depopulacija stanovništva sa sela. Moramo shvatiti da i mala domaćinstva mogu racionalno funkcionirati, a proizvođač mora imati ideju zaokružene biološke proizvodnje, poput plantaže jagoda koja na dva hektara površine osigurava stabilan prihod. Ovoj proizvodnji ne smeta ukoliko se hrane i uzdržavaju dvije krave u domaćinstvu, jer potreban stajski gnoj predstavlja važan sastojak u biološkom proizvodnom ciklusu, istaknuo je zastupnik **Tomčić**. Svoje izlaganje zaokružio je konstatacijom da je ubrzana industrijalizacija posjeda u potpunoj suprotnosti s najnovijom strategijom europske poli-

tike oko socijalno – tržišnog poljoprivrednog gospodarstva.

Zastupnik **Josip Đakić (HDZ)** javio se zbog ispravka netočnog navoda koji se odnosi na navod zastupnika Tomčića da je Vlada krivo procjenjivala kada je predlagala smanjenje stope PDV-a. Činjenica je da Vlada nije znala kakvu je katastrofu u gospodarstvu preuzela, a dobili smo i lažni prikaz visine zaduženja od 6,7%. Za ispravak se javio i zastupnik **Darko Milinović (HDZ)** konstatirajući da je prethodni govornik zapravo naveo činjenice koje je i sam htio istaknuti.

Dostupnost proračunskih sredstava

Riječ je dobio ministar poljoprivrede **Petar Čobanković** istaknuvši pritom svoju spremnost na raspravu o kompletnom konceptu hrvatske poljoprivrede jer selo za HDZ predstavlja svetinju i sve mjere koje Vlada predlaže ovim Prijedlogom u interesu su razvoja hrvatske poljoprivrede. Čobanković je dodao kako Ministarstvo ipak mora voditi računa o zadanim okvirima povećanja potpora, odnosno proračunu, te je ovaj prijedlog rezultat usklađivanja potreba za potporama sa mogućnostima.

Zdenka Čuhnil (nac.manjine) ispravljajući netočan navod, podsjetila je ministra kako je dužan do 30. lipnja podnijeti zeleno izvješće Saboru, a što bi bila izvrsna prigoda za otvaranje teme poljoprivrede.

U ime jednog od predlagatelja za riječ se javio **Ivan Kolar (HSS)** istaknuvši kako Vlada svojim prijedlogom smanjuje broj seoskih domaćinstava koja imaju prava na državne poticaje za proljetnu sjetvu. Na ovaj se način, smatra Kolar, eliminira poljoprivredni proizvođač jer mu se fond, odnosno proračunska sredstva ovim Prijedlogom postavljaju kao nedostupna. U zaključku svog izlaganja Kolar je upozorio ministra kako o Prijedlogu zakona od strane HSS-a, nije rekao niti jednu riječ.

Ministar **Petar Čobanković** reagirao je izjavom kako se Vlada očitovala ne prihvaćajući prijedlog HSS-a, te je isto-

vremeno izradila Prijedlog zakona koji uvažava realno stanje. Ova Vlada nije eliminirala seljake iz sustava poticaja jer je naslijedila već takav sustav i važeći zakon. Ministarstvo, dodaje ministar, nije moglo ići u izmjene i dopune postojećeg Zakona jer se prvo morao donijeti proračun da bi se moglo krenuti s promjenama. Nakon izrade zakona i donošenja proračuna ovaj smo Prijedlog uputili u hitnu proceduru kako bi mogli isplatiti korisnicima ono što je aktualnim zakonom onemogućeno. Podizanjem površine koja može ući u dohodnu stranu, ovaj je Prijedlog zakona pokazao jednu znatno veću socijalnu osjetljivost od dosadašnjeg zakona.

Božidar Pankretić u ime predlagatelja Kluba zastupnika HSS-a istaknuo je kako aktualni zakon ne bi smio biti zapreka za ispravljanje nepravilnosti jer je bivša Vlada donijela niz uredbi kako bi se konkretni problemi mogli riješiti. Pankretić je dodao kako prijedlog HSS-a uvažava multifunkcionalnost, te bi ga trebalo u interesu hrvatske poljoprivrede uvažiti i prihvatiti u obliku amandmana.

Komercijalizacija poljoprivrede

Ljubica Lalić (HSS) podsjetila je na činjenicu kako je Hrvatski sabor donoseći Zakon o poljoprivredi utvrdio načela i ciljeve agrarne politike kao strateške gospodarske grane. Jedan od ciljeva jest proizvodnja dovoljno hrane za vlastito stanovništvo i proizvodnja viška za izvoz po konkurentnim cijenama. Zastupnica je dodala kako je Hrvatska 1990. godine bila izvoznica hrane, no da padom proizvodnje i slijedeći politiku "jeftinije uvoziti nego proizvoditi", danas je postala uvoznica hrane. Zastupnica je istaknula kako je za promjenu tog stanja nužna bila reforma kroz sustav državnih poticaja kako bi se povećala produktivnost i konkurentnost putem kapitalnih ulaganja u gospodarstva, te potaknuo dohodak malih poljoprivrednih kućanstava koji nemaju drugi izvor zarade. Postupnom prilagodbom, smatra zastupnica, ta socijalna nota bi s vremenom nestala. Kada je 2002. godi-

ne donesen Zakon o poticajima u poljoprivredi, dodaje Lalić, nitko nije gajio iluzije kako se radi o savršenom zakonu, već su se jednostavno htjeli vidjeti u praksi svi nedostaci tog Zakona. Na osnovi tih pokazatelja Klub zastupnika HSS-a je predložio izmjene i dopune Zakona, kako bi se promijenio sustav kojem se najviše zamjeralo da je izložen zlorabama jer nema dovoljno inspektora, a time i kontrole. Prema mišljenju zastupnice, pretpostavka uspješnoj kontroli jest uređenje zemljišnih knjiga koje moraju pokazivati stvarno stanje, a ne stanje prije 100 godina kada su neka danas neprohodna područja bile oranice. Možda bi bilo bolje poticaje ostvarivati na temelju prodanih količina, a ne na temelju zasijanih površina, istaknula je zastupnica Lalić dodavši kako je nesređenost zemljišnih knjiga bitno usporila proces raspolaganja poljoprivrednim zemljištem. Klub zastupnika HSS-a predložio je izmjene Zakona kojima je cilj stimulirati domaću stočarsku proizvodnju, te smanjiti situacije u kojima dolazi do poremećaja tržišta zbog nekontroliranog nastanka tržišnih viškova. Naime, pojašnjava zastupnica, u pojedinim županijama postoji nedostatak interesa za poticaje jer ne postoji dovoljno sigurno tržište za koje je potrebna razvijena prehrambena industrija i to posebice u područjima primarne poljoprivredne proizvodnje. U zaključku svog izlaganja zastupnica je prokomentirala Vladin prijedlog izmjena zakona istaknuvši kako se njime diferenciraju komercijalna od nekomercijalnih gospodarstava, a što je sukladno ministrovim izjavama kako se poljoprivreda mora temeljiti na menadžerima. Zastupnicu takav pristup podsjeća na politiku 200 bogatih obitelji koja će dovesti do smanjenja proizvodnje, do nestanka života na selu, gubitka multifunkcionalnosti poljoprivrede, a time dovesti u pitanje i očuvanje identiteta Hrvata kao naroda.

Rekordni poticaji

Ministar poljoprivrede **Petar Čobanković** u svom je izlaganju ponovno naglasio kako je Vlada svjesna situaci-

je u hrvatskoj poljoprivredi, te kako su neka goruća pitanja poput pitanja viška stoke i proljetne sjetve riješena. Čobanković je dodao kako je u ovoj godini isplaćeno milijardu i 100 milijuna kuna po osnovama potpora što predstavlja rekordan iznos isplaćen u tu svrhu. Komentirajući navode zastupnice Lalić kako se provodi politika menadžera u poljoprivredi, ministar je pojasnio da se zalaže za razvoj poduzetništva u poljoprivredi istovremeno uvažavajući kako se moraju osigurati sredstva i za one koji ne mogu ići u tom pravcu komercijalizacije poljoprivrede. Glede tvrdnji da je Hrvatska od izvoznice hrane početkom 90-tih godina, danas postala uvoznica, ministar je podsjetio zastupnike da je u ranim 90-tim godinama zbog ratnih prilika bilo nedostupno stotine tisuća hektara najkvalitetnijeg i najboljeg poljoprivrednog zemljišta, te da je država morala skrbiti o prognanicima iz Hrvatske, ali i BiH. Proces mirne reintegracije, dodao je ministar, završio je 15. siječnja 1998. godine i tek je tada Hrvatska zaokružila svoj kompletan teritorij.

U ovoj godini isplaćeno milijardu i 100 milijuna kuna po osnovama potpora što predstavlja rekordan iznos isplaćen u tu svrhu.

Riječ je dobio i **Božidar Pankretić** složivši se s tvrdnjom ministra poljoprivrede kako je u ovoj godini isplaćen rekordan iznos u potporama. No, Pankretić je skrenuo pozornost na primjer europskih zemalja gdje se unutar potpora jasno razlikuju dvije vrste potpore. Prva vrsta su direktna plaćanja, a druga vrsta su plaćanja koja idu u strukturne potpore, odnosno u tzv. ruralni razvitak. U Europi, dodaje Pankretić, ukupne potpore sačinjava 60% direktnih plaćanja i 40% plaćanja za ruralni razvitak. U Hrvatskoj pak, dio direktnih plaćanja obuhvaća čak 90% ukupnih potpore, a što najbolje pokazuje u kojem smjeru treba ići hrvatska agrarna politika, te kako treba učiniti sve da se zadrže ljudi

i obiteljska gospodarstva u ruralnim područjima, zaključio je Pankretić.

Privremeno krpanje rupa

Nezavisni zastupnik **Ivo Lončar** počeo je izlaganje ironičnom primjedbom kako će podržati HSS-ov Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poticajima kojim se, smatra Lončar, drastično ruši nakaradni postojeći Zakon o poticajima, a koji je također bio prijedlog HSS-a. Zastupnik je zatim naglasio kako je poljoprivreda temeljna gospodarska grana, te kako je to političko pitanje jer se političkim odlukama

U Hrvatskoj, dodaje, poljoprivreda nije samo gospodarsko i političko pitanje, već ponajprije nacionalno i socijalno pitanje.

poput ove usmjerava razvoj poljoprivrede. U Hrvatskoj, dodaje, poljoprivreda nije samo gospodarsko i političko pitanje, već ponajprije nacionalno i socijalno pitanje. Istaknuvši kako je bivša koalicijska "partijsko-seljačka vlast napravila više zla poljoprivrednoj proizvodnji nego komunisti u zadnjih 30 godina vladavine," Lončar je predložio da se za iduću godinu poticaji udvostruče, da se odustane od kapitalnih drugih ulaganja. Razlog tome je, ističe Lončar, ulazak u Europsku uniju, odnosno na europsko tržište na kojem ovakva hrvatska poljoprivreda nema što tražiti. Ove izmjene Zakona o poticajima potrebno je prihvatiti, smatra zastupnik, ali samo kao privremeno rješenje do novog zakona u čijoj će izradi sudjelovati kompletna hrvatska znanost i struka kako se ne bi više događalo da autori pljuju vlastite zakone. Lončar je istaknuo kako je loša poljoprivredna politika u protekle četiri godine samo glede pšenice porezne obveznike godišnje koštala milijardu kuna. Lončar je pojasnio kako se pšenica u tom razdoblju proizvodila dvostruko više od potreba, po dvostruko većim cijenama nego što su bile na europskom

i svjetskom tržištu, a onda se ta ista pšenice izvozila po dvostruko nižim cijenama uz subvencije izvoznicima. Bivša je vlast, dodaje, ukinula poticaje po kilogramu maslina, te uvela kriterij stabla. Time su se destimulirali pravi maslinari koji na jednom stablu mogu proizvesti do 80 kilograma maslina. Poticaje bi zastupnik uveo i za stanovnike otoka jer, kako kaže, što će nam ova prekrasna zemlja ukoliko na njoj ne žive ljudi.

Potrebna ribarska politika

U uvodu svog izlaganja **Anton Peruško (SDP)** podržao je prijedlog HSS-a ocijenivši da su u njemu sadržana neka rješenja koja umnogome pojednostavljaju administrativnu proceduru uvažavajući time stanje u obiteljskim gospodarstvima. No i Vladin prijedlog, dodao je Peruško, predstavlja kvalitetan tekst koji bi se mogao dodatno poboljšati amandmanima. U nastavku svog izlaganja Peruško je skrenuo pozornost zastupnika na podatke koji ističu probleme u maslinarstvu. Naime, dodaje zastupnik, u jadranskoj je regiji na početku prošlog stoljeća bilo zasađeno 13 milijuna maslinovih stabala, a danas ih je svega 3 milijuna i 200 tisuća. Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poticajima za proizvodnju maslina vežu se za proizvedenu količinu i isporučeno ulje, istaknuo je Peruško i dodao kako se radi o dobrom rješenju, ali da pravi problem leži u poticanju sadnje novih maslinika toliko nužnih za jadransku regiju, a posebice za Istru. Zastupnik je naglasio kako se poticaj za sadnju može ostvariti ukoliko je zasađena površina veća od pola hektara. Prema mišljenju Peruška radi se o prevelikoj površini jer se zaboravlja da se maslina sadi na priobalju i otocima gdje su zbog specifičnog terena uobičajene male parcele. Isto tako, napominje zastupnik, postavljen je kriterij da poticaj može ostvariti tek ono domaćinstvo koje zasađi 160 stabala maslina, a što pokazuje da ti kriteriji ne uvažavaju specifičnosti priobalnog područja, te da nisu stimulativni za tamošnje stanovništvo. Iz tog razloga zastupnik Peruško je podnio amandman

kojim bi donji limit za veličinu površine za poticaje bio 0,25 hektara, odnosno za domaćinstva 80 zasadenih stabala maslina. Peruško se osvrnuo i na ribaršku politiku, odnosno na nestimulativan sustav poticanja uzgoja, ulova i prerade ribe prema kojem se potpore daju temeljem prodanih količina školjaka i riba, ali ne i za podizanje novih nasada školjaka ili ribogojilišta što predstavlja dugačak proizvodni ciklus. Peruško je podsjetio da se za vrijeme bivše države polovina ulova bijele ribe ostvarivala na sjevernom Jadranu i to ne zato jer je to područje bogato ribljim staništima već stoga jer je more u tom dijelu plitko, te je moguć ulov i s primitivnijim sredstvima i manjim brodovima. Otvoreno more i tada i danas je bilo nedostupno s obzirom na opremljenost naših ribara, pa se zbog naše neprisutnosti na tim područjima pojavljuju ribarske flote drugih zemalja. Zastupnik se zapitao kakve bi pozitivne posljedice donijelo proglašenje gospodarskog pojasa ukoliko ne možemo biti prisutni na tom dijelu mora.

Poljoprivredno-minska područja

Zastupnik **Ivica Klem (HDZ)** pohvalio je prijedlog Ministarstva poljoprivrede i šumarstva ocijenivši kako će ove izmjene postojećeg Zakona o poticajima zasigurno poboljšati položaj hrvatskog seljaka. Uvažavajući činjenicu kako je probleme sela i seljaštva teško riješiti isključivo poticajima, zastupnik je naglasio važnost izrade strategije u kojoj će se zastupati regionalni pristup poljoprivredi zbog prevelike raznolikosti hrvatskih poljoprivrednih područja. Poticajima se, smatra zastupnik, može utjecati na promjene u strukturi poljoprivredne proizvodnje, ali prije svega uz pomoć struke koja do sada nije u najboljoj mjeri iskorištena za edukaciju i pomoć seljacima. U zaključku izlaganja Klem je naglasio kako se Hrvatska mora ugledati na primjere europskih zemalja koje su probleme sela i seljaštva riješile na najbolji mogući način, te kako se prava reforma poljoprivrede ne

može ostvariti u nekoliko godina već se radi o desetak godina procesa zasnova-nog na kvalitetnoj nacionalnoj strategiji u kojoj poljoprivreda mora zauzimati visoku poziciju.

Komentirajući Vladin Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poticajima zastupnik **Damir Špančić (HDZ)** naglasio je kako se radi o zakonu koji će koristiti i seljaku i poljoprivrednom proizvođaču, koji će biti osnova da mladi ostaju na selu, te koji će biti jasan hrvatski model razvoja poljoprivrede u periodu do ulaska u Europsku uniju. Zastupnik je pozdravio razdvajanje komercijalnih od nekomercijalnih gospodarstava kao jedne od socijalnih komponenti ovih izmjena, te isto tako okarakterizirao Prijedlog zakona kao konkretan početak okrupnjavanja poljoprivrednih gospodarstava što će se odraziti na uvođenje reda na tržištu poljoprivrednih proizvoda. U nastavku svog izlaganja Špančić je skrenuo pozornost na još jedan, za neke od županija, gorući problem. Naime, pojasnio je zastupnik, dok u Hrvatskoj govorimo o poljoprivrednim područjima u Požeško-slavonskoj županiji možemo govoriti samo o poljoprivredno-minskim područjima. Bez razminiranja u tim područjima svi ovi poticaji se neće moći ostvariti, istaknuo je Špančić i dodao kako je u Požeško-slavonskoj županiji razminirano svega 22% područja, te da su mine i dalje velika prepreka za novih tisuću hektara voćnjaka, 220 hektara povrtlarskih kultura. Zbog tog problema Špančić apelira na Vladu i resorno ministarstvo da se nešto što skorije poduzme. U zaključku izlaganja zastupnik je naglasio stvaranje poljoprivrednika poduzetnika kao glavni cilj poljoprivredne politike, te naglasio kako se u narednom proračunu mora predvidjeti navodnjavanje kao jedna od glavnih kapitalnih investicija jer projekt navodnjavanja jedan je od osnovnih preduvjeta za provođenje svih ovih poticaja.

Maslinarstvo kao prioritet

Nevenka Majdenić (HDZ) smatra kako se predloženim zakonom promo-

vira konkurentnost poljoprivredne proizvodnje i time stvara dobra osnova za pregovaranje s Europskom unijom pri određivanju kvota na poljoprivredne proizvode. Ovaj prijedlog pokazuje, drži zastupnica, kako reforma hrvatske poljoprivrede ide u pravcu još većeg razdvajanja komercijalnih i nekomercijalnih gospodarstava, te da unutarnja preraspodjela potpora naznačava veću ulogu u budućnosti onih sektora za koje je Vlada već pripremila strateške programe a to su prije svega višegodišnji nasadi i stočarstvo. Zastupnica Majdenić ocijenila je iznimno važnim uvođenje novih poticaja za razvoj ekološko biljne proizvodnje, za sadnju domaćeg sadnog materijala, za podizanje vinograda i voćnjaka, te za sjemensku proizvodnju s jačanjem izvozne orijentacije. U zaključku svog izlaganja zastupnica je istaknula kako je Ministarstvo poljoprivrede do sada uspješno obavilo sve programske zadaće, te stoga smatra kako će i ove izmjene postojećeg Zakona o poticajima pridonijeti razvoju našeg gospodarstva, posebno poljoprivrede i stočarstva.

Stvaranje poljoprivrednika poduzetnika kao glavni cilj poljoprivredne politike.

Zastupnik **Milan Meden (HDZ)** pohvalio je Prijedlog zakona od Vlade ističući kako je u njemu sadržan niz poboljšanja postojećeg Zakona kao i neki novi sadržaji koji bi trebali poticajno stimulirati proizvodnju u poljoprivredi i ribarstvu. Kao zastupnik koji dolazi iz Istre, Meden se osvrnuo na problem maslinarstva kao jedan od gorućih problema Istre, te citirao Ahmeda Tauzanija, izvršnog direktora Međunarodnog vijeća za maslinovo ulje koji je prilikom posjeta Splitu izjavio kako se još uvijek osjeća da maslinarstvo u Hrvatskoj nije bio prioritet. Tauzani je tom prilikom, ističe Meden, izjavio kako je za Hrvatsku vrlo važno navodnjavanje, osuvremenjivanje prerade, te veća suradnja sa svijetom glede marketinške promocije

maslinovog ulja iz Hrvatske. Meden se pozvao i na ocjenu voditelja prehrambeno-razvojnog centra Mirka Gubića koji smatra kako je stanje maslinarstva u Hrvatskoj nezadovoljavajuće jer se za uzgoj maslina od predviđenog zemljišta koristi tek 7% površine. Uvođenje poticaja po kilogramu ploda, smatra Meden, pozitivan je korak u razvoju maslinarstva, ali je potrebno uvesti i dugi niz praktičnih, razvojnih i zakonskih mjera. Potrebno je, dodaje zastupnik, valorizirati autohtonu sortu radi dobivanja tipičnih ulja zaštićenog porijekla, realizirati programe podizanja nasada i izgradnje preradbenih kapaciteta, te prije svega definirati nacionalnu i regionalnu strategiju marketinga maslinova ulja i prerađevina na bazi plodova maslina. U nastavku svog izlaganja Meden se osvrnuo i na vinogradarstvo ističući kako posebice Istra ima optimalne klimatske uvjete za uzgoj vinove loze, ali da se koristi samo 1% zemljišnog potencijala. Potrebno bi i poželjno bilo, smatra zastupnik, omogućiti davanje koncesija za poljoprivredna zemljišta u državnom vlasništvu radi višegodišnjih nasada na 30 do 50 godina bez naknade i s pravom nasljeđivanja koncesije prema postojećim prioritetima. Umjesto prodaje potrebno bi bilo preferirati zakup za ostale poljoprivredne proizvode, zaključio je zastupnik.

Neiskorišteni potencijali

Zastupnik **Pero Kovačević (HSP)** počeo je svoje izlaganje opisom stanja u kojem se nalazi hrvatska poljoprivreda. Pritom je podsjetio zastupnike na činjenicu da je Hrvatska kao zemlja kojoj bi poljoprivreda trebala biti temeljna gospodarska grana prošle godine uvezla poljoprivrednih proizvoda u vrijednosti od milijardu i 300 milijuna dolara, dok je istovremeno izvoz dosegao 769 milijuna dolara. Ministar poljoprivrede, istaknuo je Kovačević, je osobno priznao kako je uvoz poljoprivrednih proizvoda u prvoj polovici ove godine veći nego što je bio u tom razdoblju prošle godine. Dakle, dodaje Kovačević, mi ne zaustavljamo negativne procese, a samim tim

ove predložene mjere samo su jedan vid palijativnih mjera i dokaz da viziju i program nije imala niti bivša, a niti ova Vlada. Obrazlažući razloge ovakvog stanja Kovačević je skrenuo pozornost na izostanak bilanciranja poljoprivrednih, ali i drugih proizvoda zbog čega se ne zna stvarna proizvodnja, te se ne može usmjeravati poticajima. Drugi razlog, dodaje, izostanak je državne banke koja bi se bavila agrarom i tako stvarno pomogla hrvatskom seljaku i na taj način pomogla državi da poljoprivreda i ribarstvo zaista postanu uz turizam, malo i srednje poduzetništvo, gospodarski temelj države. Kovačević ističe kako ne postoji niti diplomatska služba koja bi radila u svrhu promocije hrvatskog gospodarstva i hrvatskih potencijala, pa uvozimo ogromne količine hrane iako imamo potencijal za proizvodnju hrane za 20 milijuna stanovnika. Stoga Kovačević ističe kako je krajnje vrijeme da se Vlada posveti tom problemu i izradi jedan cjelovit program, koji bi uz navedeno, uz bilanciranje proizvodnje, uključivao i educiranje. Bez ispunjenja tih pretpostavka, zaključio je Kovačević, Hrvatska će i dalje uvoziti sijeno, čačkalice, koštice bundeve, pa čak i bumbare iz Nizozemske za oprašivanje rajčica, a sve je to moguće proizvoditi u Hrvatskoj uz malo poticaja ili bar uz zaštitu količine hrvatskih proizvoda na tržištu.

Uvozimo ogromne količine hrane iako imamo potencijal za proizvodnju hrane za 20 milijuna stanovnika.

Zastupnica **Ruža Tomašić (HSP)** pozdravila je temeljnu ideju i svrhu zakonskih izmjena i dopuna postojećeg Zakona o potporama u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu, posebno se osvrnuvši na problem maslinarstva. Podsjetivši kako je početkom prošlog stoljeća u Hrvatskoj bilo oko 15 milijuna stabala maslina, a danas ih je svega oko 3,5 milijuna, a od kojih 2,5 milijuna akti-

vno, zastupnica je istaknula problem skupoće djevičanskog maslinovog ulja u Hrvatskoj zbog kojeg se uvozi maslinovo ulje puno lošije kvalitete. Tomašić smatra kako bi državni poticaji maslinarstvu bitno utjecali na smanjenje cijene putem projekta novih nasada maslina. Dobro rješenje, smatra zastupnica, bilo bi područje na Korčuli gdje je izgorjelo tisuću hektara borove šume. Zastupnica je zaključila svoje izlaganje istaknuvši maslinarstvo kao pokretač gospodarstva na otocima, a takav pristup trebalo bi primijeniti i pri uzgoju lavande, ljekovitog bilja, mandarina, naranči i općenito svih ostalih voćaka i nasada. Nakon što su se ministar Čobanković u ime Vlade, te Ivan Kolar u ime Kluba HSS-a zahvalili svim sudionicima rasprave za prijedloge, kritike i komentare, zastupnici su pristupili glasovanju.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA

Postoje razlozi za povratno djelovanje

Zastupnici su najprije (sa 82 glasa "za", 2 "protiv" i 14 "suzdržano" zaključili da postoje osobito opravdani razlozi za povratno djelovanje podstavka 1. članka 49. Zakona, a zatim su većinom glasova odlučili da će raspraviti o amandmanima koje je Vlada RH podnijela nakon isteka poslovnčkog roka.

Prihvaćeni i djelomično prihvaćeni amandmani

Prihvaćeni su najprije amandmani Vlade, a zatim se glasalo o amandmanima drugih podnositelja.

Prihvaćeni su sljedeći amandmani: **Kluba zastupnika HSP-a** (poticaj za buhač); **Zvonimira Mršića** (bučino ulje) - time je prihvaćena i intencija amandmana **Miroslava Korenike**, kojemu je uvažen i zahtjev za uvrštavanje bijele repe u povrće za industrijsku preradu; **Kluba zastupnika HDZ-a** (tov teladi tek od 120-130 kg); poticaj za rasplodnu perad; uvjet poticaja - naj-

manje 50 svinja za tov u 2004. te 75 u 2005; broj grla mliječnih krava – najmanje 3 u 2004, a 4 u 2005; za poticaj – najmanje 30 košnica i u 2004. i u 2005. godini; minimalno poticana količina za kravlje mlijeko – 6000 litara); **Mate Brletića** (matičnjaci lozinih podloga); **Stjepana Fiolića** (800 kuna po grlu za utovljenu junad od uvozne teladi); **Dra-gice Zgrebec** (isto). Djelomično je prihvaćen amandman **Zvonimira Mršića** (poticaj za mahune, feferon i cvjetaču).

Povučeni amandmani

Klub zastupnika HSP-a povukao je amandman (poticaj za određene sorte), nakon pojašnjenja predstavnika predlagatelja kako je izmjenama predviđeno da ministar propisuje izuzetke od obveza korištenja deklariranog sadnog materijala.

Predstavnik predlagatelja, ministar **Čobanković** složio se s izvještavanjem Parlamenta o programu sadnje maslinika na opožarenim površinama, ali jednom godišnje, a ne tromjesečno, što je prihvaćeno jednoglasno.

Odbijeni amandmani

U nastavku evo, najkraće, razloga (obrazloženja) zbog kojih su odbijeni preostali amandmani:

- podnošenje zahtjeva za ostvarenje potpore dohotku kao i za ostale potpore regulira se Pravilnikom;

- suvišno je isticati zadruge kad je stavkom 2. članka 3. definirano da su korisnici državne potpore poljoprivredna gospodarstva određena Zakonom o poljoprivredi (a tu spadaju i zadruge);
- povećanjem maksimalno korištenog poljoprivrednog zemljišta na pet hektara željelo se povećati broj korisnika dohodovne potpore, a i potpora je usklađena s proširenjem obuhvata poljoprivrednog zemljišta (prije – samo obradivo, sada sve);
- zadruga može podnijeti zahtjev za upis u Upisnik i zahtjev za poticaj, ali zadrugari ustupanjem zemljišta zadrugi gube pravo kao pojedinačna poljoprivredna gospodarstva;
- ukupan obujam poslovanja ne primjenjuje se kao kriterij za ostvarenje poticaja za komercijalna gospodarstva, a osim toga odredbe ovog, kao i drugih zakona mogu se primjenjivati samo na teritoriju Republike Hrvatske;
- minimalni prinos po hektaru veći je uvjet za ostvarenje poticaja;
- pogrešno protumačena odredba – ako bi se dobilo i više od 35 kg maslina po stablu to ne znači da ne bi bilo poticaja;
- svrha modela poticanja proizvodnje jest stimuliranje proizvodnje na komercijalnim gospodarstvima i njihovo okrupnjavanje (podizanje nasada na 0,25 ha nije financijski isplativo);
- prijedlog prelazi proračunski okvir;

- proizvodnja cvijeća jest prioritet, ali radi se o specifičnim proizvodnjama, gdje je daleko veći interes i proizvođača cvijeća i grupacije cvjećara da uđu u prioritete dobivanja investicijskih potpora za podizanje plastenika;
- kod uzgoja puževa najvažnija su početna investicijska ulaganja, za koja korisnici mogu ostvarivati potporu unutar modela kapitalnih ulaganja;
- unutar programa ruralnog razvitka za sve zaštićene pasmine ponudit će se neke iste takve mogućnosti;
- poticaji za 3000 kg je za sadašnje vrijeme i opremljenost ribara i školjkara primjerena količina;
- buče se u ekološkoj proizvodnji već potiču, a po WTP obvezama RH mora ograničiti i smanjiti poticaje vezane uz količinu;
- za opožarena područja na otocima i u priobalju donesen je program obnove višegodišnje opožarenih nasada, među koje spada i maslina.

Sa 77 glasova "za", 9 "protiv" i 2 "suzdržana" Hrvatski je sabor donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu koji je predložila Vlada Republike Hrvatske.

Zastupnici su sa 73 glasa "za" i 14 "suzdržanih" prihvatili Zaključak kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona koji je podnio Klub zastupnika HSS-a.

J.Š.; V.Ž.; H.S.; J.R.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O KOMUNALNOM GOSPODARSTVU

Bespravni objekti bez priključka struje, vode...

Hrvatski je sabor hitnim postupkom donio ovaj Zakon, predlagatelja Vlade RH, kojim se, među ostalim, zabranjuje priključenje bespravno sagrađenih građevina na komunalnu infrastrukturu.

O PRIJEDLOGU

U ocjeni stanja uz ovaj predloženi zakon predlagatelj navodi da je u planu donošenje novog zakona o komunalnom gospodarstvu i to do kraja 2004. ali zbog stanja u bespravnoj izgradnji potrebno je žurno izvršiti korekciju u postojećem Zakonu. Uz problem bespravne gradnje javlja se i problem da jedinice lokalne samouprave teško naplaćuju komunalni doprinos jer nositelj izgradnje, odnosno investitor izbjegava platiti komunalni doprinos posebice kada mu je izdana građevna dozvola pa dolazi do velikih poteškoća u izgradnji i financiranju komunalne infrastrukture. Također je uočeno da kod djelatnosti održavanja čistoće, u dijelu koji se odnosi na skupljanje i odvoz komunalnog otpada, građani izbjegavaju koristiti tu djelatnost a i plaćati. Pokazala se i nužnost detaljnijeg zakonskog definiranja održavanja groblja i krematorija te prijevoza pokojnika.

Stoga se ovim zakonom detaljnije definira pojam komunalne djelatnosti održavanja groblja i krematorija te prijevoz pokojnika, uređuje se pitanje donošenja jednogodišnjeg Programa gradnje objekata i uređaja komunalne infrastrukture (bazira se na Programu mjera za unapređenje), utvrđuje se obveza jedinice lokalne samouprave o razmjernom povratu sredstava komunalnog doprinosa u odnosu na izgrađenost objekata komunalne

infrastrukture i u odnosu na ostvareni priliv sredstava, propisuje se zabrana priključivanja na komunalnu infrastrukturu građevine izgrađene bez akta na temelju kojeg se može graditi, izdavanja akata na temelju kojeg se može graditi veže se uz naplatu komunalnog doprinosa i drugo.

Komunalne djelatnosti opskrbe plinom i opskrbe toplinskom energijom, donošenjem Zakona o energiji i Zakon o tržištu plina više se ne mogu smatrati komunalnim djelatnostima jer jedinica lokalne samouprave više nema nadležnost uređenja odnosa za te dvije djelatnosti.

Donošenjem ovog zakona zabranit će se priključenje na komunalnu infrastrukturu bespravno sagrađenih građevina, uvode se novčane kazne za sve bespravne graditelje koji se priključuju na komunalnu infrastrukturu odnosno komunalne tvrtke koje izvrše priključenje na komunalnu infrastrukturu itd.

Shodno svemu tome donošenjem ovog zakona zabranit će se priključenje na komunalnu infrastrukturu bespravno sagrađenih građevina, uvode se novčane kazne za sve bespravne graditelje koji se priključuju na komunalnu infrastrukturu odnosno komunalne tvrtke koje izvrše priključenje na komunalnu infrastrukturu itd.

Hitni postupak se predlaže kako bi se spriječilo daljnje narušavanje prostora a i zbog jednostavnije naplate komunal-

nog doprinosa kao redovitog prihoda a u svrhu otklanjanja dosadašnjih gospodarskih poteškoća u poslovanju jedinica lokalne samouprave.

RADNA TIJELA

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu nakon rasprave, u kojoj je izraženo i stajalište da bi ovaj zakonski prijedlog trebao propisivati samo problematiku koja se odnosi na bespravnu gradnju, većinom je glasova odlučio Hrvatskom saboru predložiti zaključak da se podržava donošenje ovog zakona.

Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša jednoglasno je odlučio predložiti Hrvatskom saboru da donese predloženi zakon. U načelnoj raspravi Odbor je podržao predložene restriktivne mjere jer je eskalirala nedisciplina u prostoru a i naglašeno je, uz iznošenje određenih primjedbi, da je odgovornost za stanje u prostoru na jedinicama lokalne samouprave jer nedonošenje prostornih planova pogoduje zloporabama.

Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu također je predložio donošenje ovog zakona. U raspravi je, među ostalim, ukazano na potrebu donošenja cjelovitijih izmjena i dopuna ovog Zakona.

PREGLED AMANDMANA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona po hitnom postupku, a na tekst Konačnog prijedloga podnosi slijedeće amandmane:

Prvi amandman je na članak 1. i glasi: U članku 1. u uvodnoj rečenici, u zagradi, riječi: "broj 26/2003" zamjenjuje se rije-

čima: "br. 36/95, 70/97, 128/99, 57/00, 129/00, 59/01. i 26/03.". Obrazloženje je da se nomotehnički uređuje izričaj na način da se navode svi brojevi "Narodnih novina" u kojima je objavljen tekst Zakona te njegovih izmjena i dopuna.

Drugi amandman je na članak 2. u kojem se riječi: "iza riječi: "otpadnih voda" brišu.

Treći amandman je na članak 3. u kojem se riječi: iza riječi: "točke 1 i 2." brišu.

Obrazloženje za drugi i treći amandman je da se njima nomotehnički uređuje izričaj.

Četvrti amandman je na članak 4. gdje se u stavcima 1, 2. i 3. riječ: "alineje" u određenom broju i padežu zamjenjuju riječju: "podstavak" u odgovarajućem broju i padežu. Ovime se nomotehnički uređuje izričaj.

Peti amandman je na članak 7. gdje se u stavku 4. izmijenjenog članka 31. tekst iza riječi: "ovog Zakona" briše. Tekst iza stavka 7. koji glasi: "Dosadašnji stavci 4, 5, 6. i 7." postaju stavci 8, 9, 10. i 11. briše se.

Obrazloženje za ovaj amandman je da se u odredbi stavka 4. izmijenjenog članka 31. nepotrebno navodi svrha Programa, jer je u članku 6. utvrđen njegov obvezni sadržaj i namjena. Istodobno, predlaže se brisanje nepotrebnog teksta iza stavka 7. koje je očito greškom ostao prigodom prijepisa.

Šesti amandman je na članak 11. u kojem se mijenja stavak 2. i glasi: "U stavku 2. riječi: "stavka 2." zamjenjuju se riječima: "stavka 1.". Obrazloženje je da se nomotehnički uređuje izričaj.

Sedmi amandman je na članak 12. u kojem se mijenja stavak 3. i glasi: "Iza stavka 3. dodaje se novi stavak 4. koji glasi: "Novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 do 10.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj vlasnika građevine koji postupi protivno odredbama članka 34. stavaka 3. i 4. ovoga Zakona."

Stavak 4. mijenja se i glasi: "U stavku 4. koji postaje stavak 5. riječi: "stavka 1." zamjenjuju se riječima: "stavka 1. i 4." Obrazloženje je da se nomotehnički uređuje izričaj.

Osmi amandman je na članak 14. gdje se u stavku 2. riječ: "nakon" zamjenjuje riječju: "danom". Obrazloženje je da dan prestanka važenja propisa iz ove odredbe mora biti nedvojbeno određen.

Deveti amandman je na članak 15. gdje se riječi: "početi primjenjivati nakon što se donese posebni zakon" zamjenjuju riječima: "stupaju na snagu danom stupanja na snagu zakona".

Obrazloženje je da se na pravno prihvatljivi način, sukladno stajalištu ovoga Odbora, uređuje izričaj glede stupanja na snagu pojedinih odredbi ovoga Zakona.

Klub zastupnika HSP-a podnio je slijedeći amandman:

U Zakonu o komunalnom gospodarstvu ("Narodne novine", broj 26/03-pročišćeni tekst), u članku 3. stavku 12. podstavak 2. mijenja se i glasi: "Pod prijevozom posebnih kategorija pokojnika razumijeva se preuzimanje i prijevoz pokojnika od mjesta smrti ili drugog mjesta preuzimanja do groblja ili krematorija, u slučajevima naprasne ili sumnjive smrti ili ako pokojnik nije imao nasljednika ili drugu osobu koja bi preuzela skrb za organiziranje prijevoza".

Obrazloženje je slijedeće: Dugo vremena je u provedbi članka 3. stavka 1. točke 11. i stavka 2. Zakona o komunalnom gospodarstvu postojao prijedlog o tomu da li u komunalne poslove spadaju i poslovi u vezi s pogrebom ili kremiranjem koji se obavljaju izvan područja groblja ili kremiranja (oblačenje i uređivanje pokojnika, balzamiranje i sl.) prodaja pogrebne opreme/lijes, križ i sl.), organiziranje ukopa ili kremiranja, tiskanje osmrtnica, ugovaranje vjerskog obreda i sl., te prijevoz umrle osobe specijalnim vozilom od mjesta smrti do groblja ili krematorija.

Hrvatski sabor je 13. prosinca 2002. godine odbio dati vjerodostojno tumačenje ovih odredbi, ali je nesporno u obrazloženju svoje odluke utvrdio da se ti poslovi ne mogu smatrati komunalnim poslovima.

Polazeći od izraženog pravnog stajališta začuđuje prijedlog Vlade da poslove prijevoza umrle osobe specijalnim vozi-

lom od mjesta smrti do groblja ili krematorija svrsta u Konačnom prijedlogu zakona u komunalne poslove izravno kršeći ustavno načelo prema kojemu su poduzetnički poslovi i tržišna sloboda temelj gospodarskog ustroja države, te pogodujući komunalnim tvrtkama općina i gradova, stoji u obrazloženju amandmana Kluba zastupnika HSP-a.

Klub zastupnika IDS-a podnio je slijedeće amandmane na Konačni prijedlog zakona.

Amandman broj 1. U stavku 1. članku 8. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnom gospodarstvu iza riječi "popis" dodaju se riječi: "i rok izgradnje", a iza riječi "izgraditi" dodaju se riječi: "za potrebe građevne čestice za koje je utvrđena obveza plaćanja komunalnog doprinosa".

Obrazloženje je slijedeće: Određivanjem roka izgradnje objekta i uređaja komunalne infrastrukture osigurava se obvezniku plaćanja komunalnog doprinosa uzvratna protučinidba – izgradnja objekata i uređaja komunalne infrastrukture u određenom roku, a to je od odlučnog značaja za utvrđivanje da li je jedinica lokalne samouprave svoju obvezu izvršila i da li obveznik može tražiti povrat plaćenih sredstava zbog neizvršenja obveze jedinice lokalne samouprave u određenom roku.

Dopunom izmijenjene točke 4. stavka 3. članka 32. koja glasi: "za potrebe građevne čestice za koju je utvrđena obveza plaćanja komunalnog doprinosa" vezuje se izgradnja objekata i uređaja komunalne infrastrukture za opremanje objektima i uređajima osnovne komunalne infrastrukture čija se izgradnja financira iz komunalnog doprinosa (javna rasvjeta, javne površine) za konkretnu građevinsku česticu.

Time bi se izbjegli slučajevi da obveznik plati komunalni doprinos, a da njegova građevna čestica u primjerenom roku ne bude opremljena objektima i uređajima osnovne komunalne infrastrukture čija se izgradnja financira iz komunalnog doprinosa (javna rasvjeta, javne površine).

Amandman broj 2. "U stavku 3. članka 8. Zakona o izmjenama i dopu-

nama Zakona o komunalnom gospodarstvu, briše se rečenica "Potvrdu o uplaćenom komunalnom doprinosu izdaje upravno tijelo jedinica lokalne samouprave nadležno za komunalno gospodarstvo na čijem se području građevina gradi".

Obrazloženje je slijedeće: Brisanjem ovih riječi izbjegava se nepotrebno administriranje tijela uprave jedinica lokalne samouprave u svezi s izdavanjem potvrda o plaćenom komunalnom doprinosu. Smatraju da je uplatnica – potvrda o izvršenoj uplati dovoljan dokaz o izvršenoj uplati.

Amandman broj 3. "U stavku 3. članka 8. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnom gospodarstvu, iza točke dodaje se rečenica koja glasi: "Izuzetno, za obiteljske kuće akt na temelju kojeg se može graditi može se izdati kada nije izvršena uplata komunalnog doprinosu, ali ne prije nego je doneseno rješenje o komunalnom doprinosu".

Obrazloženje je slijedeće: Klub zastupnika IDS-a smatra da navedena odredba ima opravdanja jer omogućava investitorima koji grade obiteljske zgrade (dakle, investitorima koji ne grade stambene zgrade namijenjene za tržište), povoljni položaj jer se pretpostavlja da ti investitori izgradnjom obiteljske kuće rješavaju svoje stambene potrebe.

Amandman broj 4. U Zakonu o komunalnom gospodarstvu (Narodne novine, broj 26/03 – pročišćeni tekst) u članku 20. dodaje se novi stavak 2. koji glasi: "Osnovica za izračun komunalne usluge iz članka 3. stavka 1. točka 1., pored jedinice isporučene usluge, može biti i fiksni trošak održavanja komunalnih građevina i uređaja u stanju funkcionalne sposobnosti, za sve korisnike komunalne usluge, bez obzira na opseg i vrijeme korištenja usluge". Dosadašnji stavak 3, 4, 5. i 6. postaju 4, 5, 6. i 7.

Amandman broj 5. U Zakonu o komunalnom gospodarstvu (Narodne novine, broj 26/03 – pročišćeni tekst) u članku 20. stavak 3. iza riječi "iznos za" dodati riječi "održavanje i".

Obrazloženje je slijedeće: Predložena dopuna sukladna je odredbama Zakona

o zaštiti potrošača i ne iziskuje njegovu izmjenu. Prihvatanjem ove predložene dopune svim komunalnim društvima omogućilo bi se ostvarivanje načela komunalnog gospodarstva koja obvezuju da se osigura trajno i kvalitetno obavljanje komunalnih djelatnosti, održavanje komunalnih objekata i uređaja, obavljanje komunalnih djelatnosti na načelima održivog razvoja i osiguranje javnosti rada.

Zastupnik **Dragutin Lesar (HNS)** podnio je slijedeće amandmane na Konačni prijedlog zakona.

Prvi amandman je na članak 1. gdje se u stavku 2. iza riječi "prijetov" dodaju riječi "posebnih kategorija pokojnika".

Drugi amandman je na članak 1. gdje se u stavku 2. podstavak 2. mijenja i glasi: "Pod prijetovom posebnih kategorija pokojnika razumijeva se preuzimanje i prijetov pokojnika od mjesta smrti ili drugog mjesta preuzimanja do groblja ili krematorija, a u slučajevima naprasne ili sumnjive smrti ili ako pokojnik nije imao nasljednika ili drugu osobu koja bi preuzela skrb za organiziranje prijetova".

Treći amandman je na članak 4. Briše se stavak 2. koji glasi: Alineja 10. mijenja se i glasi: "prijetov pokojnika i".

Četvrti amandman je na članak 5. gdje se u stavku 1. iza riječi "brišu se" umjesto zareza stavlja točka, a ostali dio teksta se briše.

Obrazloženje je slijedeće: Najnoviji prijedlog izmjena i dopuna Zakona o komunalnom gospodarstvu prijetov svih pokojnika u cestovnom, željezničkom, zračnom i pomorskom prometu stavlja u komunalnu djelatnost – što sigurno ne odgovara točnosti, jer pokojnici nisu javno dobro i ne potpadaju pod koncesije, budući da ni u jednom segmentu jedinica lokalne samouprave i država ne financira niti subvencionira posljednji ispraćaj pokojnika, već to obavlja obitelj vlastitim financijskim sredstvima, te im nema nitko pravo nametati odabir tko će prevoziti njihovog pokojnika.

U cilju razjašnjenja što se kod djelatnosti "obavljanje pogrebnih poslova"

podrazumijeva ovom izmjenom je predloženo da opremanje umrle osobe više nije komunalna djelatnost, dakle, može se slobodno obavljati na tržištu, dok je za prijetov pokojnika propisano da se isti odnosi samo za određenu "kategoriju pokojnika" tj. u slučajevima kada se nema tko brinuti o pokojniku ili se radi o sumnjivoj ili naprasnoj smrti. U ostalim slučajevima prijetov pokojnika ne bi bila komunalna djelatnost.

Zastupnik **Zvonimir Mršić (SDP)** podnio je na Konačni prijedlog zakona slijedeći amandman na **članak 10.**

U članku 10. Konačnog prijedloga zakona iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi: "Odlukom iz stavka 1. točke 1. ovog članka propisuje se obveza plaćanja naknade za priključenje za priključak svakog pojedinog posebnog dijela zgrade (stana ili poslovnog prostora) na objekte i uređaje komunalne infrastrukture». Dosadašnji stavci 2, 3, 4. i 5. postaju stavci 3, 4, 5. i 6.

Obrazloženje je slijedeće: Predloženim novim stavkom 2. ovog članka propisuje se obveza plaćanja naknade za priključenje na objekte i uređaje komunalne infrastrukture svakog pojedinog posebnog dijela zgrade (stana ili poslovnog prostora). Naime, važećim Zakonom nije utvrđena obveza da svaki posebni dio zgrade ima zaseban priključak na komunalnu infrastrukturu već samo mjerni, odnosno regulacijski uređaj, pa se priključenjem smatra svako priključenje objekta na uličnu mrežu.

RASPRAVA

Obveza izrade novog zakona

Na sjednici Hrvatskoga sabora o predloženoj zakonu uvodno je govorila u ime predlagateljica ministrica zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva **Marina Matulović-Dropulić**. Obvezali smo se do kraja godine izraditi tri nova zakona: o gradnji, o komunalnom gospodarstvu i o prostornom uređenju i da će ići na istu sjednicu Sabora kao i zakon o građevinskom zemljištu, rekla je ministrica. Sada predlažemo da

se prve rate komunalnog doprinosa ili cijeli komunalni doprinos mora uplatiti prije nego se određenom subjektu uruči građevinska dozvola. Na taj će način jedinice lokalne samouprave uprihoditi veći dio sredstava i moći će sagraditi ono što su obvezatni temeljem zakona. Na zahtjev jedinica lokalne samouprave

Nećemo ništa riješiti ako tim bespravnim graditeljima onemogućimo priključak vode, struje.

predložimo da se u ovaj zakon unese i da svaki onaj koji ima organizirano odvoženje smeća mora platiti taj odvoz bez obzira ubacuje li smeće u svoj kontejner ili neki drugi. Uvodi se i program gradnje objekata komunalne infrastrukture za svaku godinu a i program gradnje objekata tako da svaki podnositelj građevinske dozvole zna kada će njegov objekt moći biti priključen na komunalnu infrastrukturu, rekla je, među ostalim ministrica.

Zaštititi interes potrošača - građana

Zatim je otvorena rasprava i prvi je riječ dobio **Pero Kovačević (HSP)** u ime Kluba zastupnika HSP-a. Podržavamo Ministarstvo u nastojanju da se napravi red, ali moramo biti svjesni da ovo nije dovoljno i što prije treba napraviti novi cjelovit zakon, rekao je. Ovaj zakon je bitan za građane, hrvatske potrošače jer regulira mnoge komunalne djelatnosti kao što je opskrba pitkom vodom, odvođivanje, održavanje čistoće, odlaganje komunalnog otpada. Kako su neka pitanja regulirana različito, u više zakona, događa se da su naši građani prepušteni, unatoč Zakonu o zaštiti potrošača jednom "linču" komunalnih pravnih osoba, rekao je zastupnik navodeći primjere kako one varaju hrvatske građane (isporučitelj pitke vode naplaćuje nešto što nije komunalna usluga, npr. održavanje i popravak vodomjera, naplaćuje se paušal vlasnicima vikendica itd., slično je s plinom, knjiže se nestvarne usluge). Postoji puno stvari koje se mora-

ju precizno propisati a prije svega u zaštiti interesa građana-potrošača, rekao je, među ostalim, naglašavajući da vjeruju u ministricu i njenu ekipu.

U vezi s predloženim rješenjima rekao je da je neosporno da se prijevoz pokojnika od mjesta smrti do groblja svrstava u komunalnu djelatnost navodeći pritom prigovore Udruge prijevoznika zbog postojećih nepreciznih rješenja. Stvara se dodatni prijemor da će ti prijevoznici sada biti izbačeni iz te djelatnosti (ministrica je dovedena u dosta nezgodnu situaciju i ako se ovo rješenje usvoji mogli bi zaredati sporovi), rekao je. Zato Klub zastupnika HSP-a podnosi amandman u smislu da poslovi prijevoza pokojnika od mjesta smrti do groblja samo u iznimnim slučajevima spadaju u komunalne a da sve ostalo ostaje kako je bilo, jer da to treba pravilno riješiti. Što se tiče bespravne gradnje Klub zastupnika HSP-a je suglasan i vjeruje da ministrica poduzima i da će poduzeti mjere da se to pitanje riješi ali kaže, s obzirom na naslijeđenu situaciju, nećemo ništa riješiti ako tim bespravnim graditeljima onemogućimo priključak vode, struje (u Rogoznici branitelji napravili kuće prije osam, devet godina a sada inspektor stavlja tablu). Ima drugih, boljih rješenja no u ovom trenutku nismo za njih spremni a jedno od njih je i zakon o zabrani samogradnje kakav ima Švedska, Austrija, naveo je, među ostalim.

Damir Kajin (IDS) ispravio je kao netočan navod predgovornika da je nekada bio monopol duhana, jer, kaže, nekad smo imali daleko humaniji monopol (bio je u vlasništvu države). Naveo je i da komunalna poduzeća ne naplaćuju pregled brojila a Elektra ga naplaćuje te da bi trebalo postupiti prema svima isto i omogućiti komunalnom poduzeću takvu naplatu (primjerice, Istarski vodovod godišnje zbog toga gubi oko tri milijuna kuna).

Zlatko Tomčić (HSS) rekao je, ispravljajući navod da bi ukidanje samogradnje spriječilo bespravnu gradnju dodavši da je taj institut u ovoj državi vrlo važan s obzirom na socijalno stanje stanovništva. **Pero Kovačević** je naglasio da je on iznio kakva su u inozemstvu rješenja, ali i rekao da mi za to nismo još spremni.

Najnužnije intervencije

Valter Drandić (IDS) javio se u ime Kluba zastupnika IDS-a rekavši kako smo ponovno prisiljeni na neki način krpiti zakonodavstvo komunalnog gospodarstva i da nam je očigledno potreban jedan novi, cjelovit zakon koji će regulirati ovu značajnu i složenu materiju. Podsjetio je na dosadašnje zakonodavstvo iz tog područja i brojne promjene koje je doživjelo dodajući da je od donošenje Zakona o komunalnom gospodarstvu do danas doneseno i niz drugih zakona i podzakonskih propisa kojima se uređuju pitanja iz komunalnog gospodarstva, primjerice Zakon o grobljima, Pravilnik o grobljima, Zakon o energiji i Zakon o tržištu plina itd.

Sada predložene izmjene i dopune Zakona predstavljaju najnužnije intervencije, a to se naročito odnosi na odredbu o zabrani priključenja na objekte i uređaje komunalne infrastrukture, mišljenje je Kluba zastupnika IDS-a. Zastupnik je naglasio još jednom potrebu sustavnoga pristupa pravnom uređenju komunalnog gospodarstva te u tom okviru određena pitanja, koja bi trebalo sustavno odrediti, počevši od pitanja pravnog statusa i vlasništva objekata i uređaja komunalne infrastrukture (u pojedinim općinama i gradovima vlasnik tih objekata su jedinice lokalne samouprave a u pojedinim trgovačka društva (kod potonjih postoji mogućnost da ti objekti budu i predmet stečajne mase) do ustanovljenja jačih kontrolnih mehanizama jedinica lokalne samouprave prema trgovačkim društvima koja obavljaju komunalnu djelatnost.

Što se tiče predloženog zakona Klub zastupnika IDS-a podržava njegovu intenciju, podnosi određene amandmane za poboljšanje teksta ali i traži od Vlade RH da što prije predloži zakon kojim će se sustavno riješiti pitanje komunalnog gospodarstva.

Potrebne više kazne

Dr.sc. **Vilim Herman (LIBRA)** govorio je u ime Kluba zastupnika LIBRE koji bi volio, rekao je, da je već sada pred zastupnicima cjelovit zakon.

Govoreći o pitanjima koja se rješavaju predloženim zakonom ukazao je na dvojbenu rješenje u vezi s pogrebnim poslovima (ostavlja se definicija ili pojašnjenje obavljanja pogrebnih poslova a i nekim člancima se to briše). Što se tiče propisivanja zabrane priključivanja bespravnog objekta na komunalnu infrastrukturu zastupnik je naveo da dosadašnje iskustvo govori da se takvo priključenje odobravalo i na osnovi posebnih suglasnosti te da bi u vezi s tim kazne trebale biti više od ovim izmjenama predviđenih 5000 do 10 000 kuna. U slučaju neplaćanja tih priključaka provodio bi se postupak poništenja rješenja ili prisilna naplata pa bi se primjenom predložene odredbe rasteretilo i sudove, rekao je, među ostalim, zastupnik pitajući ujedno ne bi li u vezi s tim trebalo pojačati i odgovornost (lokalna samouprava-pročelnik odgovarajućeg odjela).

Ako se pogleda istini u oči treba reći da su ovi prijedlozi za suzbijanje bespravne gradnje zapravo prihvaćanje činjenice da sustav ne funkcionira na području mehanizama kontrole. Danas se u Hrvatskoj na nekoliko "točaka" događa žurna, za javnost dosta atraktivna intervencija sustava, navodi zastupnik i pita postoji li plan u vezi s tim i puna odgovornost pri pristupanju rušenja objekata. Ili je plan, pita, legalizacija bespravne gradnje i da se kaže aha, imamo nešto što imamo. Na ovom području mora se ostvariti puna jednapravnost građana pred zakonom i u odnosu na ovo važno pitanje (da se ne stvara osjećaj da se to neće dogoditi, npr. zbog statusa branitelja ili nekog drugog statusa). Ako se na ovu okolnost (možda poseban zakon o bespravnoj gradnji) ne odgovara imat ćemo doista ozbiljnih dvojbi može li se podržati samo dobra namjera ili predlagatelja treba suočiti i s ovakvim pitanjima.

Klub zastupnika LIBRE predložit će i zaključak da se obveže Vladu da podnosi Saboru redovita izvješća o stanju u prostoru i o načinima postupanja nadzornih, inspeksijskih službi u rješavanju bespravne gradnje, rekao je na kraju.

Odgovarajući na pojedina pitanja i primjedbe ministrica **Marina Matulović-Dropulić** ponovila je da se svi slažu

da treba donijeti što brže novi zakon te da je bilo ikakvih mogućnosti ne djelovati operativno nego isključivo snimiti stanje i napraviti prijedloge zakona (spomenut i zakon o bespravnoj gradnji) ti bi zakoni bili već gotovi. Bilo je posla i problema od deponija, bespravne gradnje, prostornih planova i u isto vrijeme morali smo raditi puno stvari i nije bilo mogućnosti za osmišljavanje novih zakona. No sigurno da ćemo taj dio posla odraditi do kraja godine, rekla je ministrica podsjećajući da samogradnja više nije moguća jer da je ukinuta Zakonom o gradnji koji je stupio na snagu 1. siječnja ove godine. Ministrica je zahvalila na iznesenim prijedlozima smatrajući da će ih se moći uključiti u izradi novog zakona. Objasnila je da se sada definitivno utvrđuje da je prijevoz pokojnika komunalna djelatnost (opremanje ne) te da nitko ne sprječava jedinice lokalne samouprave da imaju svoju komunalnu firmu za to ili da daju u koncesiju.

Što se tiče iznosa kazni to je uskladenost sa Zakonom o prekršajima i tek kad se on bude mijenjao mogu se mijenjati i ti iznosi. Na području RH nismo krenuli u rušenje niti jednog objekta koji se temeljem županijskog prostornog plana može legalizirati. Sve županije su donijele svoje prostorne planove i jedinice lokalne samouprave trebale su donijeti svoje no zapravo je tragično da su neki planovi gotovi (Rogoznica) već dvije godine a da nisu usvojeni. I tu se nešto mora napraviti pa ćemo predložiti za zasjedanje Sabora u srpnju izmjene i dopune Zakona o prostornom uređenju, rekla je, među ostalim ministrica **Marina Matulović - Dropulić**.

Bahatosti u prostoru stati na kraj

Mate Brletić (DC) izvijestio je da će Klub zastupnika DC-a i HSLS-a podržati predloženi zakon. Taj je zakon došao u pravo vrijeme i barem će djelomično, ako ne u potpunosti, stati na kraj bespravnoj gradnji. Svi smo svjedoci tog problema koji je zadnjih godina uzeo maha i vidimo što se događa i s našim priobaljem. Toj bahatosti treba stati na kraj,

rekao je, među ostalim pitajući ujedno koliko će se kontrolirati i izvršavati prostorni planovi jedinica lokalne samouprave u skladu sa svojim postavkama a i kako uskladiti s tim program gradnje objekata komunalne infrastrukture.

Mr.sc. **Marko Širac (HDZ)** izvijestio je da Klub zastupnika HDZ-a podržava donošenje ovog zakona. Govoreći šire o ovoj temi naglasio je da je komunalna djelatnost u prvom redu u nadležnosti jedinica lokalne samouprave ali da u njima nije ujednačena razvijenost komunalnog gospodarstva. U velikim gradovima ono je razvijeno sa snažnom materijalnom osnovom i kvalitetnim kadrovima dok je u većem broju manjih jedinica lokalne samouprave stanje suprotno.

U pripremama za ulazak u EU morat će se razmotriti dosadašnji način financiranja održavanja zajedničkih objekata komunalne infrastrukture sredstvima komunalne naknade i odlučiti da li zadržati postojeće rješenje ili ga zamijeniti odgovarajućim porezom koji će biti prihod jedinica lokalne samouprave za tu namjenu. Treba riješiti i niz drugih pitanja koje je i ministrica napomenula a i zastupnici u raspravi, rekao je. Stoga Klub zastupnika HDZ-a pozdravlja namjeru Ministarstva da temeljem sveobuhvatne analize stanja u komunalnom gospodarstvu izradi i predloži novi zakon o komunalnom gospodarstvu.

U vezi s predloženim zakonom i njegovim rješenjima rekao je da se time želi onemogućiti bespravna izgradnja građevina i njihovo priključenje na komunalnu infrastrukturu te poboljšati rješavanje drugih važnih pitanja uz poslovanje jedinica lokalne samouprave i komunalnog gospodarstva kao što su djelatnost obavljanja komunalnih usluga održavanja groblja, donošenje programa građevina objekata i uređenja komunalne infrastrukture, naplata komunalnog doprinosa itd., rekao je, među ostalim.

Predloženim mjerama neće se suzbiti bespravna gradnja

Klub zastupnika HNS-a i PGS-a uz određene primjedbe i u očekivanju kva-

litetnijeg novog zakona (paketa zakona) podržava ove predložene izmjene i dopune, rekla je mr.sc. **Alenka Košiča Čičin-Šain (HNS)**. S bespravnom gradnjom ovo se društvo suočava više od dvadeset godina i uz niz palijativnih mjera do danas nije postignut značajniji pomak u suzbijanju te pojave. A radi se o elementarnom nepoštivanju zakonitosti uopće, naglasila je zastupnica. Razne mjere uglavnom su bile restriktivne ali se stav državne uprave nije pozitivno mijenjao prema graditelju i investitoru jer se donošenjem novih akata procedure nisu smanjivale i pojednostavljivale već su se komplicirale i nagomilavale. Upravo jedinice lokalne samouprave prešutno su podržavale bespravnu izgradnju jer su se time povećavala građevna područja na račun zelenila, povećavala se cijena zemljišta i ovako uzurpirani prostori su se legalizirali što je uprihodila lokalna zajednica, rekla je, među ostalim zastupnica. Navela je i da je Grad Zagreb 2003. godine donio novi urbanistički plan nakon 17 godina a novi prostorni tek 2001. godine a u međuvremenu dogodile su se velike migracije stanovništva i u nuždi ratnog razaranja tolerirala su se divlja suburbana naselja. Legislativa nije išla na ruku potencijalnih graditelja kao ni činovnička neljubaznost, profesionalna inertnost (često puta nadležni referenti nemaju ni dan prakse u projektiranju ili gradnji).

Javna uprava konačno mora postati servis građana a ne građani žrtve uprave, rekla je naglašavajući da se ovakvom mjerom o zabrani priključenja građevina bez građevinske dozvole na opskrbe mreže neće zaustaviti a niti suzbiti bespravna gradnja jer je ta odluka već bila na snazi i ništa se nije postiglo. Ovaj je Prijedlog, rekla je, među ostalim zastupnica, samo jedan primjer nepovjerenja u funkcioniranje pravne države.

Ne podržavamo prijedlog da prijevoz pokojnika (od mjesta smrti do groblja) bude komunalna djelatnost koji jedinica lokalne uprave daje u koncesiju. Za obavljanje ove djelatnosti na slobodnom tržištu danas postoji velik kaos ali i interes u velikim gradovima i s obzirom na to predlažemo da se u novom zakonu

istraži mogućnost uvođenja reda i u obavljanju ove djelatnosti na dostojanstvenoj razini, upozorila je uz određena pitanja i nudeći rješenja za novi zakon u vezi s opskrbom plina i druga, primjerice, tko je vlasnik Gradske plinare u Zagrebu ili Komunalca u Konjščini, Toplane, tko utvrđuje naknadu za opskrbu plinom i toplinskom energijom, zašto u komunalnu naknadu ulazi i potrošnja za javnu rasvjetu itd.

S bespravnom gradnjom ovo se društvo suočava više od dvadeset godina i uz niz palijativnih mjera do danas nije postignut značajniji pomak u suzbijanju te pojave. A radi se o elementarnom nepoštivanju zakonitosti uopće

Damir Kajin javio se radi ispravka netočnog navoda predgovornice i rekao da nije točno da je lokalna zajednica podržavala bespravnu gradnju. Ako je netko tolerirao tu gradnju to su tijela državne uprave jer uvjete za uređenje prostora ne izdaje lokalna samouprava već državno tijelo.

Ministrica **Marina Matulović-Dropulić** zahvalila je zastupnici Čičin-Šain na svim primjedbama i na prijedlozima za novi zakon, ali je ujedno konstatirala da smo četiri godine čekali na novi zakon o komunalnom gospodarstvu koje je moglo predložiti ovo isto Ministarstvo sa svim iznesenim pitanjima a u kojem je zastupnica bila pomoćnica ministra. To je isto Ministarstvo tada dalo i suglasnost na Zakon o energiji i Zakon o tržištu plina i nije imalo primjedbi i vrlo je malo vremena prošlo od tada a sada su ovako velike primjedbe. Mi nastojimo ispraviti taj "postojeći kaos" (navod zastupnice) no, tvrdi ministrica, tog kaosa nema. Ima malo problema i to će sve napraviti, rekla je, među ostalim, ministrica odgovarajući ujedno i na primjedbe predgovornice. Tako je navela da se generalni urbanistički planovi u svijetu donese za dvadeset i više godina i ne mijenjaju se svako malo

vremena i za Zagreb smo ga morali mijenjati tri puta i danas je puno lošiji nego do 1999.

U vezi s odgovornošću lokalne samouprave ministrica je naglasila da je ona itekako odgovorna za bespravnu gradnju i izdavale su potvrde da će nešto biti uneseno u plan a to nikada nije uneseno a planovi nisu usvojeni, ponovila je. To se ne događa u sjevernim županijama i u sjevernim gradovima već najviše problema ima u Dalmaciji i sada tim ljudima treba najviše pomoći da dođu do rješenja.

Zvonimir Mršić (SDP) ispravio je kao netočan navod ministrice da je lokalna samouprava odgovorna za bespravnu gradnju jer da uvjete usklađenosti s građevinskom dozvolom utvrđuje država i inspekcija je u "rukama" države. Prema tome država je mogla spriječiti bespravnu gradnju pri prvoj lopati, smatra.

Ministrica **Marina Matulović-Dropulić** odgovorila je da državna uprava nikad nije usklađivala građevinsku dozvolu sa županijskim planom (na temelju njega se ne može izdati građevinska dozvola) a da prostorni planovi nisu doneseni. **Zvonimir Mršić** odgovorio je da se bespravna gradnja ne sprječava donošenjem prostornih planova.

Dugogodišnji problem

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je **Nenad Stazić (SDP)** te rekao da je ministrica stručna osoba i da je sigurno da ima dobre namjere da se riješi pitanje bespravne gradnje ali da se prebacivanjem dijela odgovornosti na jedinicu lokalne samouprave to neće postići. Sve što je u vezi s gradnjom u rukama je države – dozvole se izdaju u uredima državne uprave, građevinska inspekcija.

Bespravna gradnja je golem problem u Republici Hrvatskoj i on traje godinama. Nitko u Hrvatskoj nije izmislio pravni lijek za sprječavanje bespravne gradnje a vlade se mijenjaju, rekao je zastupnik te u vezi s ponuđenim rješenjima pitao, među ostalim, (primjerice, što je s onim objektima koji imaju građevinsku dozvolu a izgrađen objekt nije s njom usklađen. Zastupnik se boji, kaže, da se problem

bespravne gradnje neće moći riješiti lako ako se možda njemu ne pristupi radikalno drugačije. Nije problem je li netko bespravni objekt priključio na infrastrukturu već zašto je uopće izgradio bespravni objekt, rekao je, među ostalim.

Osvrnuo se i na rješenje da je prijevoz pokojnika komunalna djelatnost. Smatra da je to na neki način uvredljivo (zajedno s održavanjem čistoće i odlaganjem komunalnog otpada) te da bi tom problemu trebalo pristupiti s malo više digniteta i pijeteta (možda s "pametnim" amandmanom). Uz to, na tržištu postoje ljudi koji su uložili u automobile za prijevoz pokojnika što znači da se bave određenom djelatnošću (plaćaju za to porez) i svakako ne bi bilo dobro da ostanu bez posla. Podsjetio je da je u prošlom sazivu Sabora dato tumačenje da to nije komunalna djelatnost i to bi svakako trebalo zakonom riješiti, rekao je, među ostalim.

Marijan Bekavac (HDZ) ispravio je kao netočan navod predgovornika da predložene odredbe neće spriječiti bespravnu gradnju. A upravo je bivša vlast ukinula odredbu da se objekti bez građevinske dozvole ne mogu priključivati na komunalnu infrastrukturu čime je dodatno potakla bespravnu gradnju. **Mirjana Brnadić (HDZ)** ispravila je navod zastupnika Stazića da ako je objekt priključen na infrastrukturu nije bespravan objekt. Predložena mjera je preventivna da bespravni graditelj unaprijed zna da ne može dobiti priključak na struju, vodu što je osnovno da bi se živjelo u objektu.

Jure Bitunjac (HDZ) također je imao ispravak netočnog navoda istog zastupnika i rekao da je prijevoz umrloga sui generis komunalna djelatnost i to ne samo kod nas. A hoće li jedno trgovačko društvo biti komunalno ili pogon u nekoj maloj jedinici lokalne samouprave to je druga stvar i putem koncesije u taj posao može biti uključeno više subjekata.

Zatim se prešlo na pojedinačnu raspravu.

Državu ne zanima "život"

Josip Leko (SDP) naveo je da su u raspravi istaknuta dva razloga za

donošenje ovog zakona (predlagatelj navodi sedam) i to pojam komunalne djelatnosti i zabrana priključivanja bespravnih objekata. Smatra da u vezi s potonjim "život ide drumom a država šumom" jer se čini da država uopće ne zanima što je to život. Sa zadovoljstvom bi prihvatio, kaže, diskvalifikaciju prošle vlasti da je omogućila bespravnu gradnju jer je dopustila da se bespravni objekti priključe na komunalnu infrastrukturu da je država (Sabor) pripremila prostorne i urbanističke planove – što nemamo – i građevinske čestice na kojima građani mogu graditi sebi krov nad glavom.

Nemojmo misliti da ćemo na ovaj način zaustaviti potrebe gradnje obiteljskih kuća i život i nemojmo olako donositi ovu mjeru i prebacivati odgovornost na jedinice lokalne samouprave, rekao je. Potcrtavajući razliku u gradnji bespravnih objekata između obiteljske kuće i komercijalnih objekata naveo je da bespravnu gradnju treba onemogućiti i u tome krenuti postupno. Primjerice, donijeti propis koji će regulirati do kada moraju biti doneseni planovi za područja na kojima se gradi.

Što se tiče pojma komunalne djelatnosti zastupnik smatra da nema međunarodne konvencije koja to utvrđuje već da je za nas o tome što je komunalna djelatnost pitanje konsenzusa u Saboru. Ne može se složiti, veli, da postoje gradovi i općine koji određuju tko će prevesti pokojnika jer to je i pitanje kulture odnosa prema pokojnicima, životnih okolnosti. Stoga treba utvrditi kriterije za bavljenje tom djelatnošću i treba je kontrolirati i imati u vidu postojeće stanje.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) također se osvrnula na predložene mjere za suzbijanje bespravne gradnje te rekla da se zabrani priključivanja takvih objekata na komunalnu infrastrukturu nema u osnovi što prigovoriti. No radi se samo o posljedicama i zato bi ozbiljnija mjera i briga za to bila da se sve to dobilo u "paketu" i s obvezama donošenja planova, rekla je govoreći i slično poput svojih stranačkih kolega o prijevozu mrtvaca.

Mirjana Brnadić (HDZ) ispravila je netočan navod predgovornice da bespravni objekt ostaje i kad se graditelj nakon odslužene kazne za to vrati iz zatvora. Točno je da će nakon upravnog postupka takav objekt biti porušen a i izrečene kazne.

Ministrica **Marina Matulović-Dropulić** objasnila je da je prijevoz pokojnika bio i do danas komunalna djelatnost a da tako i ostaje i da se ništa u tome ne mijenja. Ljudi koji su počeli sebi organizirati takav posao nalaze se u potpuno istoj situaciji. To je potpuno isto kao i s građevinarima - i oni su na tržištu - no kad država nešto organizira ili jedinica lokalne samouprave posao dobije onaj koji je najpovoljniji. Jedino što smo iz pogrebnih poslova, kao komunalnih, izdvojili opremanje pokojnika.

Dragutin Lesar (HNS) ispravio je navod ministricice da je prijevoz pokojnika bio i do sada komunalna djelatnost te se pozvao na odluku Hrvatskog sabora (iz 2002.), a u povodu zahtjeva za tumačenje postojećeg Zakona o komunalnom gospodarstvu, da je razvidno da je i prijevoz pokojnika (uz druge poslove) isključivo tržišna djelatnost koja ne podliježe koncesijama. Pero Kovačević javio se također s ispravkom navoda ministricice i rekao da je i odluka Ustavnog suda o tome u skladu s odlukom Sabora.

Ministrica **Marina Matulović-Dropulić** svoje je tvrdnje u vezi s tim potkrijepila citatom važećem Zakona "pod obavljanjem pogrebnih poslova razumijeva se preuzimanje, opremanje i prijevoz umrle osobe do mjesta ukopa ili kremiranja". Prema tome to je neosporno bio i ostao komunalni posao, rekla je.

Pero Kovačević ponovio je pak da to nisu komunalni poslovi, da postoji odluka Sabora i da je prijevoz umrloga uvijek bio prijeporan (što se podrazumijeva tim prijevozom, da li prijevoz do groblja ili do mjesta ukopa).

Međutim, u zakonu piše da cijena priključka ne može biti veća od prosječne bruto plaće u Hrvatskoj u prethodnoj godini.

Zabranu priključenja bespravno sagrađenih objekata na komunalnu infrastru-

kturu, zasigurno će zaustaviti bespravnu izgradnju.

Prije dobivanja građevinske dozvole treba uplatiti komunalni doprinos.

Građani su jedini koji u ovom trenutku moraju snositi troškove tog zbrinjavanja, a proizvođači, uvoznici i trgovci ni jednim propisom nisu obavezani da u tome sudjeluju.

Treba razlikovati prijevoz umrle osobe od mjesta smrti do mjesta ukopa, koji može biti u drogom gradu ili drugoj državi, što svakako ne može biti komunalna djelatnost od jednog drugog tipa prijevoza, onoga koji se odvija unutar samog groblja, dakle, od mrtvačnice do mjesta ukopa, što može biti komunalna djelatnost.

Jedinice lokalne samouprave koje imaju svoja vlastita poduzeća jednostavno ne raspisuju natječaj za koncesiju.

U pojedinačnoj raspravi **Dragutin Lesar (HNS)** složio se s ministricom da i lokalna samouprava snosi dio odgovornosti za bespravnu gradnju u RH, ali samo manji dio odgovornosti, ako tu odgovornost uspoređujemo s odgovornošću države.

Smatra da je bolje za lokalnu samoupravu ne žuriti s izmjenama i dopunama ovog zakona, imajući na umu namjeru da se usvoji do kraja godine novi Zakon o komunalnom gospodarstvu.

Što se tiče dilema oko prijevoza pokojnika drži da se radi o djelatnosti koja mora biti na slobodnom tržištu. Ako pak postoji problem u kvaliteti usluga onda se problem ne rješava koncesijom, nego licencom, poput svake djelatnosti od općeg interesa za građane RH. U tom smislu podnio je tri amandmana koji pružaju mogućnost predlagatelju da pitanje prijevoza pokojnika ne rješava kao pitanje komunalnog ni javnog dobra, to više što cijenu tog prijevoza plaća rodbina, a ne općine, gradovi ili državni proračun.

Obveza komunalnog doprinosa

Promjena koju zakon unosi je to da se objekt neće moći priključiti na komunalnu infrastrukturu ukoliko nema građevinske dozvole, kao i to da se građevinska

dozvola neće izdati prije nego što se uplati komunalni doprinos. Postoji odredba da je vlasnik građevine dužan koristiti još jednu komunalnu uslugu, a to je opskrba pitkom vodom i odvodnja otpadnih voda, tj. kanalizacija.

”Uvode se kazne od 5 do 10 tisuća kuna za one koji se neće priključiti na vodovod, na kanalizaciju, koji izgrade bez građevinske dozvole, koji se priključe bez građevinske dozvole i bez plaćanja komunalnog doprinosa, i koji ne koriste odvoz smeća”. Istovremeno ostaje odredba koja propisuje da prilikom priključka na komunalnu infrastrukturu svaki potrošač plaća stvarnu cijenu priključka. ”To otprilike znači, ako ispred moje kuće prolazi vodovodna i kanalizacijska mreža, da ću plaćati 3 metra troškove priključka, a susjed preko puta platit će 18 metara, dakle 6 puta veću cijenu”.

Zastupnik pita ima li se pravo donijeti odluka ili zakon po kojem građanina obvezujemo da nešto mora platiti i koristiti što košta 10, 15 ili 20 tisuća kuna i to pod uvjetima na koje on ni na koji način ne može utjecati.

”Pustite one koji mogu jednim modelom solidarnosti i prosječnih cijena nastaviti svoj komunalni razvoj, a druge obvezite na ono što smatrate da samo državna represija može ostvariti”.

Na kraju je Lesar rekao da se i kod ovog zakona zalaže da se pitanje ovlasti lokalne samouprave proširi i da se tamo gdje ono dobro funkcionira pusti da nastave svoj razvoj bez potrebe kočenja ili vraćanja unazad.

Za riječ se javila ministrica **Matulović-Dropulić**. Ponovila je da je komunalna djelatnost u domeni jedinica lokalne samouprave koje odlukom utvrđuju i prosječnu cijenu priključka. Međutim, u zakonu piše da cijena priključka ne može biti veća od prosječne bruto plaće u Hrvatskoj u prethodnoj godini.

Dragutin Lesar (HNS) javio se za ispravak netočnog navoda. ”Kada se građanin priključuje na komunalnu infrastrukturu plaća dvije vrste cijene, na taksu za priključak i cijenu priključka”. Lesar je rekao da je ministrica citirala odredbu za taksu čija cijena u ovom

trenutku je do 5200 kuna. On je pak govorio o stvarnoj cijeni troška priključka, članak 35. stavak 1. Zakona.

Veći prihod od komunalnih doprinosa

Krunoslav Markovinović (HDZ) drži da će ovaj prijedlog zasigurno dobiti veliku podršku jedinica lokalne samouprave, jer će se njegovim prihvaćanjem povećati prihod od komunalnih doprinosa. Podsjetio je da po Zakonu o komunalnom gospodarstvu koji je donesen početkom 2003. godine investitor dobiva građevinsku dozvolu, a zatim sklapa ugovor o plaćanju komunalnog doprinosa s općinom ili gradom. Sve to pogodovalo je izbjegavanju plaćanja komunalnih doprinosa, a posljedica toga su smanjeni ili u najboljem slučaju neredoviti prihodi gradova ili općina. Sve to jedinice lokalne samouprave s povećanim obvezama za socijalnu, školstvo, vatrogastvo itd. dovodi do teškog položaja.

Zastupnik ističe da uz neizvjesne prihode, jedinice lokalne samouprave su donosile program građenja komunalne infrastrukture za 4 godine unaprijed. Stoga pozdravlja obvezu donošenja programa gradnje objekata i uređenja komunalne infrastrukture za jednogodišnje razdoblje prema ovom prijedlogu.

Markovinović naglašava da se bespravnoj izgradnji proteklih nekoliko godina nije uopće posvećivala potrebna pažnja, ”čak bi se moglo reći da je Vlada prešutno tolerirala takvu izgradnju, pa i poticala dozvoljavanje priključivanja bespravno sagrađenih objekata na komunalnu infrastrukturu”. Dodaje da su posljedice stravične, devastirana obala pretrpana je zgradama svih stilova, bespravno izgrađenima, ali priključenima na komunalnu infrastrukturu. Lokalna samouprava pretrpjela je naravno ogromnu štetu nenaplaćenim komunalnim doprinosima.

Zastupnik ističe da hitno donošenje predloženih mjera, odnosno zabrana priključenja bespravno sagrađenih objekata na komunalnu infrastrukturu, zasigurno će zaustaviti bespravnu izgradnju, posebno razgranati apartmanski biznis. Dodaje da obvezu korištenja usluga odr-

žavanja čistoće u dijelu koji se odnosi na skupljanje i odvoženje komunalnog otpada sigurno treba ozakoniti po hitnom postupku, jer bez te odluke, ali i visokih kazni, nastavit će se zagađivanje okoliša.

”Nažalost, neminovno povećanje cijena usluge deponiranja otpada pogađa staračka domaćinstva i obitelji s malim prihodima, pa je neophodna naplata prema količini otpada”.

Problem administracije

Damir Kajin (IDS) izjavljuje da je ovaj zakon najavljan kao onaj koji bi trebao spriječiti bespravnu gradnju. S druge strane ovo je zakon koji posredno sugerira u svom obrazloženju da je lokalna samouprava sukrivac bespravne gradnje, odnosno ovaj zakon na neki način proziva bivšu vlast kao onu koja je izmjenama Zakona o komunalnom gospodarstvu de facto potakla bespravnu gradnju, ističe Kajin.

Mišljenja je da to ne stoji, jer bespravna gradnja nije specifična samo za razdoblje od 2000. godine, dapače, daleko je veći broj bespravnih objekata sagrađen prije tog datuma.

Tvrđi da jednu trećinu bespravne gradnje možemo zahvaliti ”bezobrazno skupim” davanjima koji prethode ishođenju građevinske dozvole, drugu trećinu ”bezobrazno dugotrajnim” postupcima ishođenja građevinske dozvole, a onu posljednju trećinu bespravne gradnje možemo zahvaliti drskosti bespravnog graditelja. ”Tvrđim da bespravnu gradnju nije omogućila izmjena zakona o kojem je danas riječ kojim je građaninu omogućen priključak na vodu ili na neku drugu komunalnu uslugu”. S druge strane treba znati da komunalna poduzeća posluju na tržišnom principu i nije na njima da vode računa ima li tko građevinsku dozvolu, već bi o tome brigu trebala voditi inspekcija.

Naglašava da administracija treba početi raditi svoj posao, a ne da otežava život ljudima koji žele graditi, jer se na građevinsku dozvolu čeka i po nekoliko godina.

”Ja se osobno zalažem za legalizaciju i bespravne gradnje, gdje god je to moguće, ako je istu moguće uklopiti u prostorno-plansku dokumentaciju, a ako nije, onda je jedino rješenje rušenje”.

Veću ulogu treba dati inspekciji

Zvonimir Mršić (SDP) nadovezao se na kolegu Lesara koji je govorio u svezi s naknadama za priključenje na komunalnu infrastrukturu i plaćanja stvarnih troškova. Mršić ističe da je u sjeverozapadnoj Hrvatskoj bilo uobičajeno da postoji jedan oblik sufinanciranja, gdje su građani zajedno s lokalnom samoupravom dogovorili da pod istim uvjetima na svim područjima grada sufinanciraju izgradnju komunalne infrastrukture. Na takav način doista se došlo do toga da se komunalna infrastruktura, prije svega voda i plin, sagradila u velikom dijelu tih naselja. Sada zakon to više ne predviđa, već ”predviđa da se može naplatiti naknada za priključenje do iznosa od 10% prosječne plaće isplaćene u RH i stvarni troškovi priključka od cestovnog voda sekundarne mreže do šahta”. Mršić smatra prijašnje rješenje boljim, jer se tada svojevrsnim oblikom samodoprinosu mogla izgraditi komunalna infrastruktura.

Napominje da je stvarna intencija ovog zakona da se gotovo sva odgovornost za bespravnu gradnju prebaci na lokalnu samoupravu, ”jer tamo neki načelnici i gradonačelnici potvrđama omogućavaju da se bespravno grade kuće”. Smatra da to nije tako i da stvarnu ulogu u sprečavanju bespravne gradnje treba imati inspekcija.

”Ovaj prijedlog zakona je dobar, ali smisao toga nije da se spriječi bespravna gradnja, već da se poveća efikasnost naplate komunalnog doprinosa, zato jer se njime predviđa da morate imati građevinsku dozvolu, da bi imali građevinsku dozvolu morate platiti komunalni doprinos”.

Mršić drži dobrim da se uvodi obveza da se sakuplja komunalni otpad od građana. Kako imamo Zakon o otpadu, postavio je pitanje ministrici kada će biti doneseni provedbeni propisi za naplatu

ekološkog poreza, kada će se stimulirati gradovi koji imaju zelene otoke, koji imaju reciklažna dvorišta, koji imaju odvoz glomaznog otpada.

Jure Bitunjac (HDZ) istaknuo je potrebu donošenja novog zakona o komunalnom gospodarstvu. Sugerirao je ministrici da prilikom izrade novog zakona nacrt ide na javni uvid, na javnu raspravu, odnosno da bude upućen jedinicama lokalne samouprave, komunalnim društvima, komunalnim udruženjima, a sve u smislu donošenja što kvalitetnijeg novog zakona.

Pozdravio je sve izmjene iz ovog Prijedloga zakona, a posebice one koje se tiču pogrebnih poslova, jer je jasno istaknuta distinkcija između komunalne djelatnosti kao takove i onoga što je tržišno, a što je u dosadašnjem zakonu bilo tretirano kao komunalna djelatnost.

Pozdravio je i odredbu koja obvezuje na odlaganje i deponiranje otpada.

”Još jedanput apeliram da se prilikom donošenja novoga zakona omogući jedinicama lokalne samouprave i komunalnim tvrtkama i udruženjima da sudjeluju u izradi novog zakona”.

Riješiti pitanje ”divljih deponija”

Pejo Trgovčević (HSP) smatra da je intencija ovog zakona spriječiti daljnju bespravnu gradnju, odnosno zabrana priključaka na komunalnu infrastrukturu po ovom zakonu spriječila bi donekle bespravnu gradnju kako obiteljskih tako i ostalih objekata. Slaže se da prije dobivanja građevinske dozvole treba uplatiti komunalni doprinos. Isto tako pozdravlja prijedlog plaćanja komunalne usluge odvoza komunalnog otpada, čime bi se riješilo pitanje »divljih» deponija.

Također pozdravlja da se program gradnje za svaku godinu mora uskladiti s programom i planom komunalne djelatnosti jedinica lokalne samouprave.

Prostorni planovi

Mr. sc. **Alenka Košiča Čičin-Šain (HNS)** pohvaljuje napore da se bespravna gradnja barem koliko-toliko smanji

ne priključivanjem objekata na komunalnu infrastrukturu.

Inače, smatra da se bespravna gradnja mora rješavati na nivou prostornih planova, dakle ne smije se čekati da se kuće izgrade, pa ih onda rušiti, djelovati se treba prije.

Što se tiče problematike pogrebnih poslova, rekla je da preuzimanje i prijevoz pokojnika na slobodnom tržištu često uz sebe veže sivu ekonomiju, pružajući primjerice u bolnicama prioritete nekim prijevoznicima, koji su pak često nedovoljno opremljeni. U Zagrebu se ta djelatnost obavljala do ljeta prošle godine slobodno na tržištu, a danas te usluge pruža 36 prijevoznika kojima je dodijeljena koncesija temeljem natječaja. "Ovako postavljanje koncesije od strane jedinice lokalne samouprave, kao niti slobodno tržište, ne rješavaju kompletnu ovu problematiku".

Dodaje da zapadne zemlje poput Austrije imaju vrlo visoke standarde za dobivanje koncesije, za opremanje i prijevoz pokojnika, time da se koncesije izdaju na državnom ili pokrajinskom nivou i iziskuju poslovni i radni prostor, hladnjače, obvezni broj zaposlenih djelatnika, polaganje ispita itd.

Zastupnica predlaže da se ova problematika budućim zakonom regulira cjelovito na način da se «prijevoz od bolnice ili mjesta smrti do mrtvačnice u tom mjestu prepusti organizaciji u vlasništvu grada ili jedinice lokalne samouprave, a prema želji rodbine opremanje i eventualno daljnji prijevoz u neki drugi grad mogu obavljati prijevoznici na slobodnom tržištu». Dakle, zalaže se za pružanje mogućnosti kombinacije interesa.

Zvonimir Mršić (SDP) javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da se ne može dogoditi da nema prostornog plana, a da se dobije građevinska dozvola. Nisu prostorni planovi preduvjet da bi se otklonila bespravna gradnja, već nju može otkloniti jedino nadzor države i svijest građana, ističe Mršić. Dodaje da se u okviru prostornog plana može događati bespravna gradnja.

Dobivanje koncesije za prijevoz pokojnika

Miroslav Korenika (SDP) podsjetio je da je Hrvatski sabor u prošlom mandatu odbio dati tumačenje vezano uz pogrebne poslove. Pitao je ministricu koji su razlozi da se ovog trenutka ide u prilog onim gradovima i općinama koji imaju svoja vlastita komunalna poduzeća koja imaju registracije od bavljenja pogrebnim poslovima do različitih trgovinskih djelatnosti «i sada oni bez natječaja mogu dobiti isključivo jedan takav posao». Podsjetio je da je ranijih godina Ustavni sud RH dao tumačenje da prijevoz umrlih osoba nije komunalna djelatnost nego da je to djelatnost koja mora biti na tržištu, osim posebnih i specifičnih slučajeva kao što su posebne zarazne bolesti i ostalo.

Zastupnik je naglasio da temeljem ovog Prijedloga još uvijek ne znamo kako će se regulirati djelatnost pogrebnih usluga između dviju jedinica lokalne samouprave. Recimo, ako se dogodi da netko umre u bolnici u npr. Splitu, tko ima pravo obavljati prijevoz od Splita do mjesta iz kojeg je pokojnik. Uz to, postoje druge vrste prijevoza umrlih, npr. iz inozemstva, avionom ili brodom, za koje nema pravne regulacije.

"Meni bi bilo normalno da sam čin od mrtvačnice, uključujući i ukop bude komunalna djelatnost, jer je to djelatnost od posebnog interesa".

Smatra potrebnim da jedinice lokalne samouprave raspišu natječaj za koncesije, kao što je to napravio Grad Zagreb, i tada svi koji zadovoljavaju uvjete moraju dobiti koncesiju.

U petominutnoj raspravi po klubovima zastupnika prvi je govorio **Dragutin Lesar (HNS)** u ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a. Rekao je da ovaj zakon uvodi obvezu domaćinstva da se uključe u zbrinjavanje kućnog otpada pod uvjetima i po cijenama koje za to određuju općine i gradovi, odnosno jedinice lokalne samouprave. Međutim, građani su jedini koji u ovom trenutku moraju snositi troškove tog zbrinjavanja, a proizvođači, uvoznici i trgovci

ni jednim propisom nisu obvezani da u tome sudjeluju.

Zamolio je ministricu da se u novi Zakon o komunalnom gospodarstvu koji se priprema za kraj godine regulira pitanje odvojenog otpada, ali ne samo kao obveze građana, već i proizvođača, uvoznika i trgovaca.

Država bila najveći bespravni graditelj

U ime Kluba zastupnika HSL-a i DC-a govorio je dr. sc. **Ivan Čehok (HSL)**. Ustvrdio je da je sasvim sigurno da se ovim izmjenama i dopunama Zakona neće stati na kraj bespravnoj gradnji, ali će se barem pokušati uvesti novi instrumenti i mehanizmi kojima će se povećati sankcije prema onima koji bespravno grade i onemogućiti dobivanje potrebnih dozvola.

"Ja bih ipak volio da taj zakon bude možda više deregulacijski, i ako je već komunalno gospodarstvo u nadležnosti jedinica lokalne samouprave, da onda one stvaraju pravila po kojima će se odvijati komunalna djelatnost".

Naglasio je da nisu samo građani bespravni graditelji, već da je upravo država bila najveći bespravni graditelj. Većina cesta gradila se bez svih potrebnih dozvola. Ako se želi stati na kraj bespravnoj gradnji onda se mora stvoriti učinkovita javna služba s učinkovitim nadzorom, drži Čehok.

Smatra da treba razmisliti da nadzor nad komunalnim gospodarstvom i nadležnost građevinske inspekcije imaju upravo jedinice lokalne samouprave, prije svega veliki gradovi.

"Sada se događa da se svi obraćaju gradonačelnicima, a da praktično gradonačelnici nemaju mogućnost inspekcije, nemaju mogućnost nadzora i mi praktično moramo odgovarati za nešto za što nismo krivi i sa čime nismo bili upoznati".

Rekao je da bi bilo dobro razmisliti da poglavito veliki gradovi imaju svoje ustrojene službe kojima bi se moglo mnogo lakše stati na kraj bespravnoj gradnji nego što je to sada slučaj.

Što se tiče prijevoza pokojnika, zalaže se za demonopolizaciju usluga, ali samo onda ako svi oni koji će prevoziti pokojnike imaju zadovoljene sve minimalne tehničke standarde da taj posao mogu obaviti, a nažalost, oni to danas nemaju. "Prema tome, ako netko želi preuzeti dio poslova koji su sada komunalno gospodarstvo, s čime se slažem, ali neka prethodno ispune sve minimalne tehničke uvjete da se tim poslom mogu baviti".

Klub zastupnika HSLS-a i DC-a podržat će donošenje ovoga zakona, uz zamolbu ministrici da u izradi novog zakona pokuša osigurati sinergiju između ministarstva i jedinica lokalne samouprave i naročito inspekcijskih i nadzornih organa koji trebaju pratiti provođenje ovoga zakona.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govori je **Nenad Stazić (SDP)**. Rekao je da svakako treba razlikovati prijevoz umrle osobe od mjesta smrti do mjesta ukopa, koji može biti u drugom gradu ili drugoj državi, što svakako ne može biti komunalna djelatnost od jednog drugog tipa prijevoza, onoga koji se odvija unutar samog groblja, dakle, od mrtvačnice do mjesta ukopa, što može biti komunalna djelatnost.

Taj tzv. komunalni prijevoz, kako ga je nazvao zastupnik, odvija se dakle na samom groblju i on se ne smije brkati sa cestovnim prijevozom, djelatnošću koja mora biti na tržištu, dostupna svima onima koji se time žele i mogu baviti i koji moraju imati mogućnost ravnopravno konkurirati u dobivanju takvih poslova. To u ovom sadašnjem prijedlogu nije razdvojeno, te dvije vrste prijevoza nisu jasno razlučene, "nego se eksplicite kaže da se pod prijevozom pokojnika podrazumijeva preuzimanje i prijevoz umrle osobe od mjesta smrti do mrtvačnice na groblju ili krematoriju".

Stazić je uputio primjedbu predlagatelju da ukoliko se ovo ne ispravi amandmanom, kada se bude donosio novi zakon ove dvije djelatnosti svakako treba razlučiti. "Nemojte ovakvim brkanjem stvari pogodovati nekakvim komunalnim poduzećima da posve nelojalno i netržišno konkuriraju ljudima koji se ovime bave kao svojom djelatnošću, kao obrtom, koji od toga žive".

Pojednostaviti izdavanje građevinskih dozvola

Ministrica **Marina Matulović-Dropulić** dala je zaključnu riječ. Što se tiče bespravne gradnje, ovo je samo jedna od mjera. Izmjenom i dopunom Zakona o gradnji koji je u saborskoj proceduri bitno se pojednostavljuje izdavanje građevinskih dozvola. Što se tiče inspekcijskih službi, iznijela je problem malih primanja koje inspektori zaposleni u inspekcijskoj službi Ministarstva dobivaju.

Ministrica je najavila da će se u izmjenama i dopunama Zakona o prostornom uređenju predložiti rokovi za izradu prostornih planova.

Što se tiče prijevoza pokojnika, naglasila je da Udruga obrtnika smatra da prijevoz treba dati na slobodno tržište, za razliku od Komore koja smatra da treba ostati ovako kako je u zakonu. Dropulić drži se ipak to ne može prepustiti volji i regulaciji na tržištu, jer što ako prijevoznik u nekom malom mjestu na primjer odbije prijevoz pokojnika. Stoga zaključuje da i dalje treba ostati princip "ako jedinica lokalne samouprave ima svoju komunalnu firmu i s njom je zadovoljna u obavljanju tih poslova, radit će i dalje, a ako pak nema komunalnu firmu koja se time bavi raspisuje natječaj za koncesiju". Dodala je da ni u Zagrebu to nije bilo na slobodnom tržištu, Zagreb je 1995. godine raspisao natječaj za koncesiju, kao i narednih godina i odlučio tko će je dobiti.

Naglašava da se država mora brinuti da svaki pokojnik bude zbrinut, a prilikom donošenja novog Zakona može se o tome još razgovarati.

Osvrnula se na Zakon o otpadu, te istaknula činjenicu da svi pravilnici još nisu doneseni, ali isto tako prvi put ove godine daje se 150 milijuna kuna za sanaciju deponija u pojedinim gradovima i općinama, tako i u Koprivnici.

Imaju li svi jednak položaj na tržištu?

Za ispravak netočnog navoda javio se **Miroslav Korenika (SDP)**. Rekao je

da nije istina da svi imaju jednak položaj na tržištu i da svi imaju mogućnost dobivanja koncesije za prijevoz pokojnika. "Jedinice lokalne samouprave koje imaju svoja vlastita poduzeća jednostavno ne raspisuju natječaj za koncesiju". Drži da ministrica nije u pravu, jer i presuda Ustavnog suda iz rujna 1999. godine kaže da ovi poslovi moraju biti izloženi tržištu. "Ne zaboravimo da smo zakonom o trgovačkim društvima i zakonima koji definiraju obrtničke djelatnosti omogućili ljudima da se registriju, a nakon toga vi svojim posebnim propisima ne date im mogućnost da rade na tržištu». Izrazio je bojazan da će ovaj članak zakona doći pred ocjenu Ustavnog suda.

Ovime je zaključena rasprava.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA I GLASOVANJE

Ministrica **Marina Matulović-Dropulić** očitovala se o amandmanima. Vlada je prihvatila amandmane Odbora za zakonodavstvo.

Amandman Kluba zastupnika HSP-a Vlada ne prihvaća. **Pero Kovačević (HSP)** zatražio je glasovanje. Amandman nije dobio potrebnu većinu glasova zastupnika.

Ministrica se očitovala o amandmanima Kluba zastupnika IDS-a na slijedeći način. Vlada ne prihvaća amandman na članak 8. stavak 1.

Valter Poropat (IDS) rekao je da se predloženom dopunom propisuje samo obveza da u izreci rješenja o komunalnom doprinosu bude određen rok izgradnje objekta i uređaja infrastrukture, a da i prema sadašnjem izričaju Zakona o komunalnom gospodarstvu rok izgradnje nije bio isključen. Dakle, određivanjem roka izgradnje objekta i uređaja infrastrukture osigurava se obvezniku plaćanje komunalnog doprinosa, izgradnja objekta i uređaja infrastrukture u određenom roku, a to je od odlučnog značaja za utvrđivanje da li je jedinica lokalne samouprave svoju obvezu izvršila i da li obveznik može tražiti nakon

toga povrat uplaćenih sredstava. Smatra da bi to trebalo prihvatiti.

Što se drugog dijela tiče, time bi se izbjegli slučajevi da obveznik plati komunalni doprinos, a da njegova građevna čestica u primjerenom roku ne bude opremljena objektima i uređajima osnovne komunalne infrastrukture čija se izgradnja financira iz komunalnog doprinosa. Zatražio je glasovanje, no amandman nije dobio potrebnu većinu.

Slijedeći amandman Kluba zastupnika IDS-a na članak 8. stavak 3. Vlada također ne prihvaća. Njime se traži da se akt za obiteljske kuće na temelju kojeg se može graditi može izdati kada nije izvršena uplata komunalnog doprinosa. Ministrica je rekla da nema nikakvog razloga da se ova kategorija isključi.

Valter Poropat (IDS) rekao je da se predloženom dopunom isključuju obiteljske kuće od obveza plaćanja komunalnog doprinosa prije izdavanja akta na temelju kojeg se može graditi. Smatra da navedena odredba ima opravdanja, jer omogućava investitorima koji grade obiteljske kuće povoljniji položaj, jer se pretpostavlja da ti investitori izgradnjom obiteljske kuće rješavaju svoje stambene probleme. Zatražio je glasovanje, međutim, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Ni amandman Kluba zastupnika IDS-a na članak 8. stavak 3. Vlada ne prihvaća, a potom ga je Valter Poropat (IDS) povukao.

Amandman Kluba zastupnika IDS-a na članak 20. stavak 3. Vlada prihvaća.

Amandman zastupnika Dragutina Lesara na članak 1. stavak 2. Vlada ne prihvaća, do donošenja novog zakona i izrade kompletne analize u toj djelatnosti, rekla je ministrica.

Dragutin Lesar (HNS) rekao je da je ovim amandmanom ponudio rješenje gdje bi onaj dio prijevoza pokojnika posebnih kategorija bio u komunalnim djelatnostima, a sve ostalo na tržištu. Zatražio je glasovanje, no amandman nije dobio potreban broj glasova. I slijedeći amandman Dragutina Lesara u članku 1. stavak 2., podstavak 2., sličan prethodnom, Vlada ne prihvaća.

Ni amandman Lesara na članak 4. Vlada ne prihvaća uz isto obrazloženje. Posljednji na članak 5. stavak 1. Vlada ne prihvaća.

Amandman zastupnika Zvonimira Mršića (SDP) Vlada ne prihvaća. Ministrica je rekla da se ne može svaki stan u jednom stambenom objektu priključiti na komunalnu infrastrukturu, jer za jednu zgradu postoji samo jedan priključak, ali svaki stan može imati svoj mjerač.

Zvonimir Mršić (SDP) rekao je da će jedna zgrada od 350 stanova platiti naknadu za priključenje od 5 tisuća 350 kuna koliko je sada maksimalna naknada za priključenje, kao i najmanja kućica koja se gradi u tom gradu, a nije isto dovesti vodu za jednu kućicu ili dovesti vodu za zgradu od 350 stanova. Ističe da se tako građani dovode u bitnu neravnopravnost. Amandmanom bi se tako ispravila greška koja je definirana u zakonu.

”Dovodimo u ravnopravnost sve one koji se priključuju na javnu vodoopskrbu odnosno na plinoopskrbu i na odvodnju”. Zatražio je glasovanje, međutim, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Usljedilo je glasovanje o Konačnom prijedlogu zakona. **Zastupnici su jednoglasno, sa 81 glasom ”za” prihvatili Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnom gospodarstvu, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima.**

Sukladno prijedlogu Kluba zastupnika LIBRE glasovalo se o slijedećem Zaključku: Zbog značaja problematike bespravne gradnje obvezuje se Vlada Republike Hrvatske da Hrvatskom saboru podnosi redovita izvješća u roku ne duljem od 6 mjeseci o stvarnom stanju u prostoru. Ista izvješća nužno moraju sadržavati podatke o djelovanju nadležnih inspeksijskih službi ministarstva, županijskih i državnih uprava.

Ministrica **Marina Matulović-Dropulić** očitovala se o ovom prijedlogu. Rekla je da ovaj zaključak nije potreban, jer se po postojećem zakonu mora podnijeti izvješće o stanju u prostoru i izvješće o radu inspekcije. Rad na izvješćima je pri kraju i uskoro će biti dostupan zastupnicima. **Usljedilo je glasovanje o Zaključku, međutim, zastupnici ga nisu prihvatili.**

Đ.K.; S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O KAMATAMA

Kraj lihvarstvu

Zatezne kamate će se ubuduće obračunavati primjenom jednostavnog kamatnog računa, bez pripisa glavnici na kraju obračunskog razdoblja.

U skladu s nedavno prihvaćenim vjerodostojnim tumačenjem članka 3. stavak 1. Zakona o zateznim kamatama, Sabor je na ovoj sjednici - hitnim postu-

pkom - donio novi Zakon o kamatama kojim se predviđa korektniji način njihova obračuna. Naime, zatezne kamate se na kraju obračunskog razdoblja

više neće moći pribrajati glavnici, kao što se to prakticiralo proteklih godina, zbog čega su mnogi dužnici koji su dugovali manje svote ostajali bez sta-

nova i druge imovine. Zatezna kamata će se ubuduće obračunavati jednostavnim kamatnim računom, a visinu kamatne stope propisat će Vlada, na preporuku posebnog Odbora za utvrđivanje kamatnih stopa. Na isti način određivat će se i najviša dopuštena ugovorna kamatna stopa, kako bi se izbjegla mogućnost ugovaranja neprihvatljivo visokih kamata kojima vjerovnik iskorištava težak položaj dužnika. Svojom uredbom Vlada će propisati i visinu kamate koja će se obračunavati na više plaćene javne prihode, ali način utvrđivanja tih kamatnih stopa ostaje isti (moraju biti niže od zateznih kamata).

Vjerovnike koji se ne budu pridržavali propisanih kamata čekaju novčane kazne i do milijun kuna. Dio zastupnika zalagao se za to da se za ugovaranje lihvarskih kamata predvidi i zatvorska kazna, kao što je to regulirano i Kaznenim zakonom, ali taj amandman nije prošao.

Novi zakon je, inače, donesen jednoglasno, uz manje amandmanske korekcije, jer su zastupnici ocijenili da će se njime uvesti više reda na financijskom tržištu te spriječiti tzv. kamatarenje i lihvarjenje. Smatraju, naime, da je predložen način obračunavanja zateznih kamata daleko pravedniji od tzv. konformne metode, odnosno zidanja kamate na kamatu, a založili su se i za smanjenje sadašnje zatezne, kao i maksimalne ugovorne kamate. Pojedini sudionici u raspravi izrazili su dilemu ne bi li država trebala oštećiti one građane koji su dosad nepoštenim obračunom kamata dovedeni do "dužničkog ropstva".

Među ostalim, upozoreno je i na to da ovaj propis kolidira s nekim odredbama Zakona o obveznim odnosima, no predstavnik predlagatelja je izvijestio da se već pripremaju izmjene tog zakona.

O PRIJEDLOGU

Predloženim Zakonom uređuje se obračunavanje i plaćanje zateznih kamata kada dužnik kasni s ispunjenjem novčanih obveza, zatim način određivanja visine najviše stope ugovorne kamate

između pravnih i fizičkih osoba koje stupaju u vjerovničko-dužničke odnose, te plaćanje kamata kod povrata više plaćenih javnih prihoda. U obrazloženju tog propisa predlagatelj najprije podsjeća na to kako je obračun zateznih kamata bio reguliran Zakonom o visini stope zatezne kamate iz 1989. godine, koji je preuzet iz regulative bivše SFRJ (bio je na snazi do 22. listopada 1993.). Naime, bilo je propisano da dužnik koji zakašni s ispunjenjem novčane obveze plaća

Vjerovnike čekaju nemale novčane kazne ugovore li ili naplate višu kamatu od dopuštene.

zatezne kamate na iznos duga do trenutka isplate, u visini stope koju mjesečno utvrđuje Narodna banka Hrvatske, uvećane za 20 posto. Prema tom propisu obračun zateznih kamata obavljao se mjesečno, primjenom konformne metode (istu formulaciju preuzela je i prva Uredba o visini stope zatezne kamate koja je stupila na snagu 30. listopada 1993. godine). Konformna metoda trebala se primjenjivati jedino za razdoblja kraća od onog za koje je utvrđena stopa zatezne kamate (određuje se na godišnjoj razini). To je rješenje preuzeo i Zakon o zateznim kamatama iz 96. godine, kojim je propisano (čl.3.st.1) da se kamate za razdoblje kraće od godine dana utvrđuju primjenom konformnog načina obračuna. Međutim, problemi su nastali kad se primjena tzv. konformnog kamatnjaka u praksi pretvorila u pravilo da se kamata izračunata konformnim načinom po isteku obračunskog razdoblja pripisuje glavnici i uvećava je. Tako novoformirana glavnica sadrži u sebi i svotu zatezne kamate iz prethodnog razdoblja, a na sve to obračunava se zatezna kamata u idućem razdoblju. Posljedice - u razdoblju višegodišnjih obračuna zatezne kamate, kasni li dužnik s plaćanjem više godina, višekratno se obračunava i zatezna kamata na ranije obračunatu. Stoga je Hrvatski sabor, u tijeku izrade ovog zakonskog prijedloga, donio vje-

rodostojno tumačenje članka 3. stavak 1. važećeg Zakona o zateznim kamatama. Prema tom tumačenju kamate do godine dana računaju se primjenom konformne metode, a nakon tog razdoblja primjenom proporcionalne metode obračuna kamate.

Prema odredbama predloženog Zakona o kamatama, visinu stopa zateznih kamata propisivala bi uredbom Vlada RH na preporuku stručnog tijela - Odbora za utvrđivanje kamatnih stopa. To stručno tijelo bilo bi sastavljeno od predstavnika Ministarstva financija, Hrvatske narodne banke, te udruženja financijskih institucija i udruženja potrošača. Zakonom je predviđena primjena jednostavnog kamatnog računa prilikom obračunavanja zatezne kamate, bez pripisa te kamate glavnici na kraju obračunskog razdoblja, a predložena je i formula za obračun. Na taj bi se način trebala spriječiti mogućnost različitog tumačenja metode obračuna zatezne kamate u praksi. Predviđeno je i to da vjerovnik ne može ugovarati kamatu po dospijeću po

U Odboru za utvrđivanje kamatnih stopa sjedit će predstavnici Ministarstva financija, Hrvatske narodne banke, te udruženja financijskih institucija i udruženja potrošača.

stopi višoj od stope zatezne kamate koju odredi Vlada RH. Pored toga, opisano je da Vlada RH, na preporuku spomenutog stručnog tijela, određuje najvišu dopuštenu ugovornu kamatnu stopu koja se ugovara između dužnika i vjerovnika, kako bi se izbjegla mogućnost ugovaranja neprihvatljivo visokih kamatnih stopa kojima vjerovnik iskorištava težak položaj dužnika. U njenoj bi nadležnosti bilo i određivanje visine kamatnih stopa na više uplaćene javne prihode, ali kod načina utvrđivanja tih kamata ne predviđaju se nikakve promjene (i dalje bi vrijedilo načelo da moraju biti niže od stopa zateznih kamata, radi zaštite Proračuna).

Prema predloženom, nadzor nad primjenom ovog Zakona provodila bi nadzorna tijela koja su posebnim zakonima nadležna za nadzor poslovanja određenog vjerovnika prema njegovoj djelatnosti. Kaznenim odredbama zapriječene su novčane kazne od 50 do 500 tisuća kuna za vjerovnika, pravnu ili fizičku osobu, kao i za odgovornu osobu u pravnoj osobi (od 10 do 50 tisuća kuna), ugovore li, obračunaju ili naplate zateznu kamatu protivno ovom Zakonu. Ne budu li se pridržavali njegovih odredbi kod ugovaranja, obračunavanja ili naplate ugovorne kamate, čekaju ih još veće kazne. Naime, pravna osoba morat će za taj prekršaj platiti od 100 tisuća do milijun kuna, a odgovorna osoba od 50 do 100 tisuća kuna.

Kako je uvodno naglasila predstavnica predlagatelja, **Martina Dalić**, državna tajnica Ministarstva financija, Vlada RH bi u roku od 90 dana od stupanja na snagu ovog Zakona trebala donijeti nove uredbe o visini stope zatezne kamate, najviše dopuštene ugovorne kamate te kamate za više plaćene javne prihode (do donošenja tih uredbi ostaje na snazi uredba o visini stope zatezne kamate iz 2002. godine). Spomenula je i to da u roku od 60 dana ministar financija mora imenovati članove Odbora za utvrđivanje kamatnih stopa.

RADNA TIJELA

Nadležna radna tijela - **Odbor za financije i državni proračun, Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu te Odbor za europske integracije** - jednoglasno su poduprla donošenje ovog Zakona i nisu se usprotivila prijedlogu predlagatelja za spajanje faza zakonodavnog postupka. Ovaj posljednji je, nakon provedene rasprave, utvrdio da je Konačni prijedlog zakona o kamatama usklađen s pravnom stečevinom EU i pravnim aktima Vijeća Europe te da u potpunosti ispunjava obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Odbor za zakonodavstvo utvrdio je više primjedbi na pojedine odredbe Konačnog prijedloga zakona, uz sugestiju predlagatelju da ih razmotri i svo-

jim amandmanima otkloni manjkavosti na koje ukazuju.

Smatra, primjerice, da treba doraditi odredbu stavka 3. u članku 1. kako bi bio razvidno da se ova i naredne odredbe odnose samo na vjerovničko-dužničke odnose između pravnih i fizičkih osoba ili između pravnih, fizičkih te pravnih i fizičkih osoba kako to proizlazi iz stavka 1. članaka 9. i 10. To posebno imajući u vidu zaštitu potrošača, dakle, dužnika ali i načela tržišta odnosno poduzetništva, dakle, interesa vjerovnika i funkcija kapitala. Odbor dalje sugerira da se preispita naziv Odbora za utvrđivanje kamatnih stopa, budući da je u njegovoj nadležnosti samo davanje preporuka Vladi. Spomenimo i njegov prijedlog za dopunu članka 5. odredbama kojima bi se razradili mogući odnosi glede ugovorne kamatne stope, kao i posljedica koje mogu iz tih odnosa proizaći.

U članku 6. nije utvrđen broj članova spomenutog Odbora, kao ni tko i u kojem roku donosi Poslovnik o njegovu radu, daljnja je primjedba tog radnog tijela. Mišljenja je, također, da treba doraditi odredbu članka 7, kako bi bilo razvidno radi li se o posebnoj uredbi i kamatnoj stopi, ugovornoj ili zateznoj. Spomenimo i sugestiju da se u člancima 9. i 10. precizira da se radi o financijskom prekršaju jer se, u protivnom, predviđeni iznosi novčanih kazni ne bi mogli izricati fizičkim osobama. Odbor predlaže i da se preispitaju rokovi iz stavka 1. i 2. članka 11. kojim je predviđeno da će Vlada RH u roku od 30 dana donijeti provedbene akte, a u istom roku ministar financija bi trebao imenovati članove Odbora za utvrđivanje kamatnih stopa (bez toga se ne može realizirati obveza iz stavka 1). Mišljenje je Odbora da bi stavak 1. članka 12. trebalo dopuniti navođenjem broja "Narodnih novina" u kojima je objavljeno vjerodostojno tumačenje odredbe članka 3. stavka 1. postojećeg Zakona o zateznim kamatama.

Tu je i sugestija da predlagatelj preispita mogućnost jasnog određivanja primjene ovog Zakona, radi izbjegavanja eventualnih dvojbi i sudskih postupaka. Naime, iz predloženog nije razvidno

odnosi li se ovaj propis i na postupke u tijeku te hoće li se primjenjivati i na dužničko-vjerovničke odnose iz pravnih poslova sklopljenih prije njegova stupanja na snagu.

RASPRAVA

Predložena zakonska rješenja zastupnicima je obrazložila **Martina Dalić**, državna tajnica Ministarstva financija. Naglasila je, među ostalim, da se ovim Zakonom naše zakonodavstvo usklađuje s pravnom stečevinom EU zbog čega Vlada predlaže da ga se donese hitnim postupkom.

"Zidanje" kamate na kamatu neprihvatljivo

Potom je zatražio riječ **Šime Prtenjača**, koji je najprije prenio stajališta Odbora za financije i državni proračun, a nakon toga i podršku Kluba zastupnika HDZ-a.

Podsjetio je na činjenicu da je osnovna svrha ranije važećeg Zakon o zateznim kamatama, koji je preuzet od bivše SFRJ i do danas u više navrata mijenjan, zapravo bila zaštita vjerovnika. Međutim, tijekom njegove primjene kroz različita razdoblja on se transformirao u svoju suprotnost. To se dogodilo zahvaljujući konformnom načinu obračunavanja zateznih kamata koji se, u pravilu, trebao primjenjivati za razdoblja kraća od godine dana, a neopravdano se protegnuo na cijelo razdoblje kašnjenja dužnika s ispunjenjem novčanih obveza. "Zidanjem" kamata na kamatu potraživanja vjerovnika postala su enormna, što je uzrokovalo mnoge traume u našem društvu, kako građana, tako i brojnih firmi koje su zbog neplaćenih dugova završile u stečaju.

Po riječima zastupnika dosad se taj problem stavljao u drugi plan i niti jedna Vlada se njime nije posebno bavila. Aktualna Vlada je prva koja je pokušala intervenirati na tom području, najprije iznošenjem stava o vjerodostojnom tumačenju obračuna zateznih kamata, a već nakon mjesec dana uputila je u saborsku proceduru i ovaj Zakon.

Po ocjeni zastupnika HDZ-a, pa i njega osobno, predloženi način obračuna zatezanih kamata je puno je povoljniji za sve sudionike nego dosadašnji, zbog čega i podupiru novi zakon.

Smanjiti kamatne stope

Damir Kajin je najavio da Klub zastupnika IDS-a podržava ovaj zakonski prijedlog jer sadrži hvalevrijednu gospodarsku, razvojnu, pa i socijalnu mjeru, odnosno ispravlja "jednu civilizacijsku nepravdu". Naime, zatezne kamate se ubuduće više neće pribrajati glavnici, kao što se prakticiralo u proteklih 14 godina, zbog čega su mnogi građani koji su posudili 14 ili 20 tisuća maraka ostajali bez stanova i druge imovine. Spomenuo je i slučaj jedne zagrebačke tvrtke o kojoj je nedavno govorio i pučki pravobranitelj, koja je 91. dugovala 60 tisuća kuna, da bi krajem prošle godine taj dug narastao na 14 ili 15 mln. kuna. Po riječima zastupnika u ovoj državi kamatarili su svi - i lihvari i dileri i tvrtke, banke, lokalna samouprava, pa i sama država, ali takvoj praksi treba stati na kraj. Ustvrdio je da su najveći lihvari bile državne institucije, točnije sudovi, odnosno bivši Zavod za platni promet (današnja FINA). Naime, sudovi nisu "osposobljeni" za obračunavanje zatezanih kamata, pa je to za njih obavljao ZAP, redovito pribrajajući kamatu glavnici. Na taj je način oštećeno na stotine tisuća hrvatskih građana. Srećom, sudovi imaju puno neriješenih predmeta, a da su ažurni bilo bi još više oštećenih dužnika, tvrdi zastupnik. Po njegovim riječima u Hrvatskoj nije bilo jednostavno poslovanje, pogotovo malim poduzetnicima koji nisu sudjelovali u pretvorbi i koje je nelikvidnost koja je vladala zemljom 98. i 99. godine upropastila.

U nastavku je iznio prijedlog svojih stranačkih kolega, da se sadašnja zatezna kamata od 15 posto smanji na maksimalno 11 posto (sve ostalo bilo bi lihvarenje). S tim u svezi nameće se pitanje ne bi li država trebala obeštetiti one građane koji su nepoštenim obračunom kamata neopravdano dovedeni do

"dužničkog ropstva", tako da su neki svoju dužničku agoniju čak okončali samoubojstvom. Dakako, kada bi se taj novac retroaktivno vraćao država bi bankrotirala, ali o tome ipak treba otvoriti raspravu, jer se barata s podatkom da je pribrajanjem kamata glavnici u Hrvatskoj ukamatareno oko 25 mlrd. dolara, koliko iznosi naš vanjski dug.

Sadašnju zateznu kamatu od 15 posto treba smanjiti na maksimalno 11 posto (sve ostalo bilo bi lihvarenje), a ugovornu kamatu ograničiti na 8 posto.

Po mišljenju zastupnika IDS-a, ugovornu kamatu valja ograničiti na maksimalno 8 posto, ako bi zatezna iznosila 11 posto. U prilog tome Kajin je spomenuo da prema Zakonu o obveznim odnosima stopa ugovorne kamate ne može biti veća od kamatne stope koja se plaća na štedne uloge po viđenju. Ako kamata nije utvrđena, ona ne smije iznositi više od 6 posto, odnosno za privredu 8 posto. U nastavku je podsjetio na to da prosječna kamata na štednju po viđenju u nas iznosi 1,77 posto, dok banke plaćaju građanima za sredstva na žiro i tekućim računima svega 0,75 posto. Istodobno

Nameće se pitanje ne bi li država trebala obeštetiti one građane koji su nepoštenim obračunom kamata neopravdano dovedeni do "dužničkog ropstva"?

na minuse na tekućem računu naplaćuju kamatu od 15 posto (prije godinu dana ta je stopa iznosila više od 20 posto) a na prekoračenje dopuštenog minusa i do 30 posto. Za minuse na Dinere, American i drugim karticama građani još uvijek plaćaju mjesečnu kamatu od 3 do 5 posto, ali nerijetko su prisiljeni na to da bi preživjeli. Osim Erste banke koja trenutno obračunava zakonsku zateznu

kamatu od 15 posto, sve ostale naplaćuju 18 posto i to bez ikakvih konzekvenci (Primus banka čak 30 posto). Stoga se opravdano nameće pitanje kako banke svesti na realnu dobit. Budući da su kazne predviđene ovim zakonskim prijedlogom za njih premale, možda bi u ovom slučaju trebalo razmisliti i o kaznama zatvora, kaže zastupnik. U svakom slučaju, Hrvatska mora ograničiti visinu kamate na kredite radi poticanja investicijskih aktivnosti građana (više nema prostora za nova zaduženja u inozemstvu).

Po mišljenju zastupnika ovaj zakon će pogodovati i državi, što je možda i motiviralo Vladu da predloži ovakva rješenja. Naime, građani trenutno po raznim osnovama potražuju od države 8,5 mlrd. kuna (npr. zbog neisplaćenih prekovremenih sati policajcima i dr.). Dobro je da i jedni i drugi iz ovoga izvuku korist, a buduća komisija mora voditi računa o tome da se neki prijedlozi naših bankara, koji su, izgleda, prejak lobi i za ovu Vladu, ne realiziraju na način da nam te institucije ponovno ne zagorčaju život, zaključio je Kajin.

Zaštititi građane od lihvarenja i kamatarenja

Po riječima **Nikole Vuljanića** predstavnika Kluba zastupnika HNS-PGS-a ovim se zakonom uređuju dva područja u kojima u praksi vladaju zakoni tzv. divljeg kapitalizma. Dakako, zastupnici HNS-a i PGS-a podržavaju nastojanje predlagatelja da se brojni građani zaštite od nedopustive pljačke kroz nerazumne kamatne stope te nepravdani obračun kamata. Upozoravaju, međutim, na činjenicu da i sada postoje zakonske mogućnosti za to, no one se vrlo rijetko koriste. Primjerice, člankom 279. Zakona o obveznim odnosima propisano je da na dospjelu a neisplaćenu ugovornu ili zateznu kamatu te na druga dospjela povremena novčana davanja, dakle kamate, ne teče zatezna kamata, osim ako je to određeno zakonom. Međutim, zabrana naplaćivanja kamate na kamatu ne odnosi se na kreditno poslovanje banaka i drugih bankarskih organiza-

cija (čl. 40. istog zakona). To znači da će u praksi doći do kolizije ovih dvaju zakona, od kojih je jedan *lex specialis*, a drugi generalni zakon, i pitanje je kako će se sudovi dalje ponašati. Sudeći po dosadašnjoj praksi, najvjerojatnije će postupati u interesu jačega, što znači da će banke i dalje naplaćivati kamate na kamate, ali ovaj put ne po Zakonu o kamatama, nego temeljem Zakona o obveznim odnosima.

I sada postoje zakonske mogućnosti da se spriječi naplaćivanje kamate na kamatu, ali to se ne odnosi na kreditno poslovanje banaka i drugih bankarskih organizacija.

Po riječima zastupnika, u praksi se ne poštuje ni zakonska odredba (čl. 279. Zakona o obveznim odnosima) koja govori o tome da se na iznos neisplaćene kamate može zahtijevati zatezna kamata samo od dana kad je sudu podnesen zahtjev za njenu isplatu (prije toga dužnika treba upozoriti na to i mora proći čitav postupak). Isto tako, u ugovorima koje građani i tvrtke sklapaju s bankama ne vodi se računa o načelu da ugovorne kamate između pojedinaca ne mogu biti veće od kamatne stope koja se u mjestu ispunjenja plaća na štedne uloge po viđenju. Ne poštuje se ni odredba članka 401. spomenutog Zakona koja nalaže da se kamata prestaje obračunavati kad svota dospjelih a neisplaćenih kamata dostigne glavnica, kako bi se spriječilo da ta kamata postane neka vrsta rente.

Nije sporno, kaže zastupnik, da naše zakonodavstvo moramo prilagoditi europskim kriterijima, ali to ne može biti isključivi razlog zbog kojeg se predlagatelj zalaže za hitno donošenje ovog zakona. Temeljni razlog za njegovo donošenje trebalo bi biti sprječavanje lihvarstva, odnosno kamatarenja, kako se više ne bi događalo da građani i čitave obitelji zbog skromnih kredita, primjenom nepoštenih kamata i

njenim nepoštenim obračunom, ostaju bez cjelokupne imovine. Istodobno oni koji se služe kriminalnim metodama da bi ostvarili dobit, pa čak i nasilno naplaćuju takve kamate, postaju bogati, pa i ugledni građani. Uostalom, te su okolnosti jasno opisane u članku 233. Kaznenog zakona gdje je za lihvarske ugovore zapriječena novčana ili kazna zatvora do godine dana, napominje zastupnik. Budući da u Klubu zastupnika HNS/PGS-a smatraju lihvarjenje i kamatarenje izuzetno opasnim djelom, uložili su amandman na članak 10. Konačnog prijedloga zakona, kako bi se i ovim propisom predvidjela ne samo novčana nego i zatvorska kazna za ugovaranje, obračunavanje ili naplaćivanje kamata viših od onih definiranih člankom 5. Kako reče, ostatak zakonskog teksta zastupnici HNS-a i PGS-a smatraju prihvatljivim i poduprijet će ga. Nadaju se, kaže, da će ovaj Visoki dom i ovom prilikom pokazati da ne stoji samo iza interesa multinacionalnih i domaćih bankarskih divova i novopečenih bogataša, koji se bave posudbom novca pod nemoralnim i nepoštenim uvjetima, nego da će zaštititi interese građana koji silom prilika žive od kredita do kredita.

Zakonske odredbe neprecizne

Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a, **Josip Leko** je konstatirao da predloženi zakon, unatoč svom nazivu, nije potpuno regulirao kamatne stope. Primjerice, nije sigurno odnose li se odredbe članka 1. na vjerovničko-dužničke odnose između pravnih, fizičkih, ili pravnih i fizičkih osoba. Zbog nepreciznosti zakonskog teksta bankama i dalje ostaje mogućnost da koriste svoje svog kapitala naplaćuju na način da najprije naplate kamate, pa tek onda glavnica, i tako sebi osiguravaju povoljniji položaj.

Sadašnji način obračuna kamata na snazi je od 1994. godine kad je donesena uredba o visini zatezne kamate, odnosno od 1996. godine kad je usvojen postojeći zakon, podsjeća zastupnik. U to je vrijeme privatizacija bila na vrhun-

cu i način obračuna zateznih kamata bio je sredstvo za utvrđivanje novih odnosa u hrvatskom društvu, odnosno novog rasporeda ekonomske moći. Simptomatično je, kaže, da je Vlada izašla s ovim zakonom upravo sada kad se dogodila afera sa zateznim kamatama u hrvatskom bankarskom, ali i ekonomskom svijetu (zbog toga su se vodili sporovi preko novina i putem sudova).

Simptomatično je da je Vlada izašla s ovim zakonskim prijedlogom upravo sada, kad se dogodila afera sa zateznim kamatama u hrvatskom bankarskom, ali i ekonomskom svijetu.

U svakom slučaju, Klub zastupnika SDP-a će poduprijeti njegovo donošenje, jer je to pak korak naprijed ka pravednijoj metodi obračuna kamata, budu li se svi sudionici na financijskom tržištu Republike Hrvatske pridržavali zakonske obveze. Očekuju, međutim, da će uskoro biti predložen cjeloviti Zakon o kamatama kojim bi, među ostalim, trebalo preciznije i oštrije sankcionirati nekorektan obračun kamata kod kartičnog poslovanja banaka. Time bismo, kao zakonodavac, izvršili svoju zadaću u socijalnom smislu, te osigurali da financijski sustav bude pravedniji, naglašava Leko.

Jesu li preporuke Odbora obvezne?

Predstavnik Kluba zastupnika HSP-a, **Pero Kovačević**, najprije je izrazio zadovoljstvo što je Vlada tako brzo reagirala i na njihov zahtjev uputila ovaj zakon u proceduru. Naime, to su zatražili na prošloj sjednici Sabora, kad je na dnevnom redu bilo autentično tumačenje postojećeg Zakona (glavni povod za to bio je slučaj jedne vrlo moćne banke koja je na svojoj koži osjetila metodu lihvarjenja i kamatarenja koju inače i sama primjenjuje prema hrvatskim građanima).

Po riječima zastupnika u Hrvatskoj su danas na djelu dvije metode lihvarstva - jedna uz lomljenje prstiju, odnosno uz mafijaške obračune (slučaj Slavonskog Broda) i druga, zakonska, na račun hrvatskih građana (to rade banke i štedionice, FINA, itd.). Očito je - kaže - da ne djeluje pravna država jer se, u protivnom, ne bi moglo događati da banke obračunavaju zateznu kamatu od 18 pa i 30 posto.

Zanimljivo je, međutim, da sve to prolazi u ovršnim postupcima, tako da su mnogi hrvatski građani, zbog navodnog dugovanja od kune, ostali bez svoje imovine. Pravno gledano, donošenje ovog zakona spriječit će da se ubuduće lihvari i kamatari na taj način, ali ostaje neriješeno pitanje ovrha koje su već sjele na račun mnogim hrvatskim građanima. Naime, oni su trenutno zaduženi više od 50 mlrd. kuna i to za puko preživljavanje. Budući da im mjesečni prihodi ne dostižu ni dvije trećine rashoda, jedina im je mogućnost da se zadužuju, a na taj način ulaze u ralje kamatarra, lihvara i u bankovni stroj koji će im oduzeti sav imetak.

Očito je da ne djeluje pravna država jer se, u protivnom, ne bi moglo događati da banke obračunavaju zateznu kamatu od 18, pa i 30 posto.

Teško je očekivati, kaže zastupnik, da će se ugovorne kamate smanjiti na oko 8 posto, a zatezne na oko 10 posto, kao što se najavljuje u medijima, jer su banke postale lobi same za sebe, a i u Odboru za utvrđivanje kamatnih stopa sjedit će bankari. U Zakonu nije precizirano ni to mora li Vlada uvijek slušati njihove prijedloge, budući da se govori o preporuci. Međutim, kada bi se spomenute kamatne stope i snizile, bankari imaju druge mogućnosti da ostvare planirane prihode (mogu povisiti raznorazne naknade na iznose kredita, na žiro i tekuće račune, zatim obvezne depozite i dr.). Budući da na hrvatskom finan-

cijskom tržištu imaju monopol strane banke, postavlja se pitanje zbog čega se ti isti bankari u Hrvatskoj ne ponašaju na isti način kao i u svojim matičnim zemljama (kamatne stope na stambene, potrošačke i druge kredite trebale bi se izjednačiti s onima koje se primjenjuju u tim zemljama).

Na kraju je izjavio da će njegovi stranački kolege podržati ovaj Zakon, ali da neće biti posve zadovoljni dok ne funkcionira pravna država.

Zakon u funkciji zaštite krupnog kapitala

Podršku Kluba zastupnika HSS-a prenio je njihov glasnogovornik **Luka Roić**. Reкао je da se ne mogu oteći dojmu da je predloženo posljedica spomenute afere, odnosno u funkciji zaštite krupnog kapitala, a ne rezultat brige o građanima koji su bili najviše zakinuti postojećim zakonskim rješenjima. U protivnom bi ovaj Zakon bio donesen puno ranije, iako nije nikada kasno da se prekine s praksom konformnog načina obračuna kamata koji tako beskrupulozno zida kamate na kamatu. Budući da to nije pravedno, kamate treba ograničiti i obračunavati ih jednostavnim proporcionalnom metodom, kako bi vjerovnik bio dovoljno zaštićen, a korisnik posuđenih novaca ne bi bio izložen tragediji.

Odredba kojom se reguliraju ugovorne kamate zacijelo će uzburkati duhove u bankarskim krugovima jer je to, jednim dijelom, možda i zadiranje u nekakve ugovorne odnose između dvaju poslovnih partnera, kaže zastupnik. Međutim, sve bankarske i druge financijske institucije, moraju voditi računa o tome da u svojim domicilnim državama posluju sa znatno nižim kamatama nego u našoj državi, što je nedopustivo. Prije je potrebno, stoga, ovakvim intervencijama ograničiti maksimalne iznose ugovorenih kamata, da bi naši građani mogli poslovati i živjeti u skladu sa svojim stvarnim mogućnostima i s praksom ostalog svijeta.

Nije nikakvo čudo - smatra Roić - da strane banke transferiraju svoju enormnu

dobit u vlastite zemlje, ali bilo bi daleko bolje da Hrvatska ima takve kompanije i financijske institucije u drugim državama kako bismo, na neki način, izravnali te negativne efekte na društveni bruto proizvod i platnu bilancu. Nažalost, ni domaće financijske institucije nisu ništa bolje, jer su dio sustava. I one su "lovile u mutnom" i koristile nezavidan položaj Hrvatske u pogledu bankarskog sektora, te sudjelovale u osiromašivanju i ponižavanju hrvatskog čovjeka. Zato je ovakav zakon dobrodošao i HSS će ga poduprijeti. Njihova je sugestija da se Odbor za utvrđivanje kamatnih stopa, koji će se formirati kao stručno tijelo Vlade, proširi predstavnicima još nekih institucija, kako bi se što više približio najvećem dijelu korisnika bankarskih sredstava. U tom bi slučaju ovaj zakon mogao polučiti očekivane efekte i unijeti više reda u financijski sustav Hrvatske, napose u bankarski sektor.

Sjteče se dojam da je donošenje ovog Zakona u funkciji zaštite krupnog kapitala, a ne rezultat brige o građanima, koji su bili najviše zakinuti postojećim zakonskim rješenjima.

Emil Tomljanović (HDZ) je opovrgnuo njegovu tvrdnju da je osnovni motiv za donošenje ovog zakona bila zaštita krupnog kapitala. Kako reče, osnovna je namjera predlagatelja uvođenje reda na području obračuna kamata. To bi trebalo dati pozitivne efekte u ovoj financijskoj oblasti, ne samo što se tiče krupnog kapitala nego i običnih građana koji će se kreditno zaduživati, bez obzira kod koje financijske institucije.

U pojedinačnoj raspravi **Dražen Bošnjaković (HDZ)** je ocijenio da se radi o kvalitetnom zakonu koji će omogućiti vjerovnicima da kroz zateznu kamatu zaštite svoja potraživanja, a ne da se temeljem zakonske zatezne kamate netko bogati. Kamo sreće da je takav propis donesen ranije, kaže zastupnik. U tom bi slučaju i slika našeg unutra-

šnjeg duga bila potpuno drugačija, jer bi mnoge firme opstale a brojni građani sačuvali svoju imovinu.

Povećati zatvorsku kaznu za lihvarski ugovor

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) smatra da intenciju predlagatelja valja poduprijeti, iako ponuđeni zakonski tekst treba doraditi i uskladiti ga sa Zakonom o obveznim odnosima i s izmjenom Kaznenog zakona. Ako Vlada ozbiljno misli spriječiti lihvarenje, trebala bi uvažiti prijedlog Kluba zastupnika SDP-a, da se povećata zatvorska kazna predviđena za lihvarski ugovor. Osim toga, građane ne bi trebalo dovoditi u zabludu da sada više ne prijete nikakva opasnost od nekih zloćudnih kamata i da se mogu komotno ponašati.

Riječ je o kvalitetnom zakonu koji će omogućiti vjerovnicima da kroz zakonsku zateznu kamatu zaštite svoja potraživanja, a ne da se na osnovi toga netko bogati.

U nastavku je podsjetila na uzroke velike zaduženosti u zemlji. Kako reče, to je posljedica krize 90-ih, kad je država postala prvi neuredni platiša, što je imalo nesagledive posljedice i u gospodarstvu i za građane. Ustvrdila je, također, da se u razdoblju od 2000. do 2003. smanjio broj slučajeva u kojima je tužena država, ali da je sada ponovno počela sa starom praksom jer kasni s isplatama već oko 180 dana. Predloženi zakon bi također trebao pridonijeti jačanju financijske discipline, ali kako on ima ozbiljne nedostatke, pitanje je hoće li se to postići, dvoji zastupnica. U prvom redu nije jasno hoće li preporuka Odbora za utvrđivanje kamatnih stopa biti za Vladu obvezujuća, hoće li predstavnici potrošača u tom tijelu moći "nadvladati" jedan financijski monopol, itd. Među ostalim, treba voditi računa o tome da kamatne stope koje će se utvrditi ne budu destimulativne za banke, kako one

ne bi obračunavale drastične naknade na kredite, povisivale depozite ili jednostavne ukinule kreditne linije. Na kraju je spomenula da prilikom davanja autentičnog tumačenja postojećeg Zakona u Saboru, građanima nije rečeno da će se na sudove sada sručiti novih milijun predmeta jer će i država, budući da je bila najveći dužnik, sada imati pravo potraživanja pogrešno obračunatih zatezanih kamata.

Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ) joj je zamjerila na netočnoj i tendencioznoj tvrdnji da država danas kasni oko 180 dana s plaćanjem svojih obveza. Pridružio joj se i **Emil Tomljanović**, rekavši da se ovakve paušalne ocjene stalno provlače kroz saborske rasprave, te da bi bilo korektno da ih se potkrijepi i konkretnim podacima.

Ingrid Antičević-Marinović je u oba slučaja upozorila na povredu Poslovnika, optuživši zastupnike HDZ-a da umjesto replike često zloupotrebljavaju institut ispravka netočno navoda, vjerojatno radi toga da zastupnici SDP-a ne bi mogli odgovoriti na repliku.

Vlada želi uvesti red na financijskom tržištu

Predstavnik predlagatelja, **Ivan Šuker**, primijetio je da su oni koji kritiziraju ovaj Zakon imali priliku protekle četiri godine izmijeniti postojeći Zakon o zateznom kamatom, ali da im je nedostajalo političke hrabrosti i mudrosti za to. Napomenuo je da se za nekorektan obračun zatezanih kamata ne mogu okrivljavati samo banke, budući da su najveće obiteljske i poslovne tragedije hrvatski građani doživljavali na temelju sudskih presuda (u tom slučaju zatezne kamate je obračunavala FINA). Da je spomenuti zakon promijenjen 2000., sigurno bi se uštedjelo puno novaca, kako hrvatskim građanima tako i poduzećima. Pa i prilikom donošenja Zakona o dospjelim a nenaplaćenim potraživanjima moglo se razmišljati o tome da je stari Zakon nepravedan, jer nije definirao što se događa nakon godinu dana (istekom godine komforni način obračuna kamata postaje neutralan). Negativno

djelovanje te metode nastaje tek nakon tog perioda, a ona se, inače, primjenjuje u okolnostima značajnijeg rasta inflacije tijekom godine, da bi se zaštitila glavnica.

Nije istina, kaže Šuker, da u državi vlada nelikvidnost. Uostalom, ova Vlada još nije na vlasti 6 mjeseci pa se ni ne može tvrditi da kasni s plaćanjem obveza 180 dana. To se vjerojatno odnosi na neplaćene račune bivše vlade za vrijeme koalicijske vlasti (više od 6 mlrd. kuna) koja je prikrla 1,8 posto proračunskog deficita. Ova Vlada ne prikriva deficit već želi uvesti red i transparentnost u financije, radi čega je i predložila ovaj Zakon koji se još može i popraviti.

Što se, pak, tiče primjedbi na članak 5, predviđeno je da u sastavu Odbora za utvrđivanje kamatnih stopa, na čiju će preporuku Vlada donositi odluku o njihovoj visini, budu predstavnici zainteresiranih subjekata. To će im omogućiti da prezentiraju svoje interese i na neki način sudjeluju u kreiranju kamatnih stopa.

Ponuđeni zakonski tekst treba doraditi i uskladiti sa Zakonom o obveznim odnosima te s izmjenom Kaznenog zakona.

U svom ponovnom javljanju Ingrid Antičević-Marinović je ustrajala na tvrdnji da država već kasni s isplatama dotacija i raznih socijalnih davanja, itd. (na to nas upozoravaju građani, a o tome pišu i mediji). "Nije točno da smo mi ostavili deficit koji nam se stalno spočitava i neplaćene račune. Ostali su računi koji još nisu stigli na naplatu, jer mi nismo plaćali račune unaprijed poput vas. Naime, vi ste u razdoblju od 90. do 2000. nekome plaćali unaprijed a nekome uopće niste plaćali, pa su se ti ljudi morali mukotrpno parničiti s državom i po deset godina (u međuvremenu su te obveze za državu enormno narasle).

Marija Lugarić (SDP) je opovrgnula Šukerov navod da je bivša Vlada prikri- vala stvarni iznos deficita. Napomenula

je da u Izvješću o godišnjem obračunu Državnog proračuna za 2003. godinu, koje je Sabor usvojio prije dva tjedna, stoji da je deficit bio 5,1 posto. To izvješće je podnio upravo ministar Šuker, a o tome što ga motivira da sada govori drugačije, da u Washingtonu govori drugačije, odnosno da mijenja stav, možemo samo pretpostavljati.

Vjerovnik se mora pridržavati zakonske kamate

U prvom dijelu svog izlaganja Emil Tomljanović je podsjetio na definiciju kamate, kao zakonski pretpostavljene svote naknade na koju ima pravo vjerovnik zato što se dužnik koristio njegovim novcem. Upozorio je na to da pravno treba razlikovati zakonsku, u odnosu na ugovornu ili ugovorenu kamatu (obje su razrađene u predloženoj Zakonu). Zatezna kamata je samo jedan od oblika zakonske kamate, kao objektivna posljedica zakašnjenja dužnika. Budući da joj je svrha da se dužnika potakne na pravovremeno ispunjenje obveze, samim time ta kamata predstavlja i širi interes, a ne samo interes pojedinih vjerovnika (oni imaju pravo na nju bez obzira na to jesu li pretrpjeli kakvu štetu zbog dužnikova zakašnjenja).

Spomenuo je, nadalje, da prema Zakonu o obveznim odnosima ugovorna kamata između pojedinaca ne može biti veća od kamatne stope koja se u mjestu ispunjenja plaća na štedne uloge po viđenju. Podsjetio je i na presudu Vrhovnog suda RH iz listopada 2003. koja razrađuje pravni stav da, ako nije donesen poseban zakon koji bi određivao najvišu ugovornu kamatnu stopu između drugih osoba, a ne između pojedinaca, u svakom pojedinom slučaju valja ocijeniti ima li stopa ugovorne kamate elemente zelenaškog ugovora. Nadalje, člankom 400. Zakona o obveznim odnosima određeno je da je ništava odredba ugovora kojom se predviđa da će na dospjelu kamatu početi teći kamata ne bude li isplaćena, ali to se ne odnosi na kreditno poslovanje banaka i drugih financijskih organizacija.

Predloženim Zakonom se u prvom redu uređuje obračun i plaćanje zatezних kamata kad dužnik kasni s ispunjenjem novčanih obveza, ali one se obračunavaju primjenom proporcionalne metode, dakle bez pripisa kamate glavnici na kraju obračunskog razdoblja. S obzirom na to da je predložena i konkretna formula za obračun te kamate, u potpunosti se izbjegava mogućnost različitog tumačenja te metode u praksi. Prema predloženom, ugovorna kamata ne može se ugovoriti po dospelju po stopi višoj od stope zatezne kamate koju na preporuku Odbora za utvrđivanje kamatnih stopa uredbom propiše Vlada RH, kaže zastupnik.

Dosadašnja praksa je bila neodrživa, jer su neki vjerovnici (npr. neke štedno-kreditne zadruge) bili u poziciji ugovarati kamatnu stopu i po 1 posto dnevno.

Po njegovu mišljenju dosadašnja praksa je bila neodrživa jer su neki vjerovnici (npr. neke štedno-kreditne zadruge) bili u poziciji ugovarati kamatnu stopu i od 1 posto dnevno. Dakako, to je dovelo u težak položaj lakovjerne dužnike, a sudska praksa u presudama za lihvarske kamate gotovo da i ne postoji. Srećom, ovim zakonskim prijedlogom spriječit će se tzv. kamatarenje i uvesti financijska disciplina na tržištu. Naime, predložen način obračuna kamata je izuzetno kvalitetno rješenje koje će donijeti veću pravnu sigurnost svim sudionicima pravnih odnosa i otkloniti brojne anomalije koje su se dosad pojavljivale u praksi. Činjenica da je ovaj propis u potpunosti usklađen s pravnim stečevinama EU, odnosno pravnim aktima Vijeća Europe, dodatni je razlog za njegovo donošenje hitnim postupkom.

Mr.sc. **Mato Arlović (SDP)** podsjetio je na činjenicu da se institut zatezne kamate počeo primjenjivati otkako se država sve češće javljala u ulozi vjerovnika, bilo izravno, bilo kroz nenaplaćene prihode po osnovi poreza, prireza

i doprinosa, ili putem formiranja tzv. državnih banaka. Međutim, s moralnog aspekta i pravnog odnosa između ugovornih subjekata stalno se nameće dilema kada je ta kazna za nepravovremeno vraćanje glavnice i kamata opravdana, a kada treba zaštititi dužnika koji iz opravdanih razloga nije u stanju podmirivati svoje obveze. To je pitanje posebno aktualno s obzirom na činjenicu da banke i financijske institucije sve više postaju privatno vlasništvo.

Država ne bi trebala koristiti političku ili zakonodavnu moć da sebe stavlja u povoljniji položaj nego što je to moguće po ugovornim odnosima.

Zastupnik je izrazio žaljenje što se ovaj zakon ne donosi redovnim postupkom, među ostalim i zbog toga jer u interesu države ostaje samo propisivanje zatezne kamate zbog nenaplaćenih prihoda po osnovi poreza, prireza i doprinosa. Naime, s obzirom na to da su poreznim zakonima predviđene posebne kazne za neispunjenje poreznih obveza u roku, postavlja se pitanje ima li uopće smisla ovdje propisivati zateznu kamatu te treba li to biti zakonska kamata ili eskontna kamata kojom se štiti kapital. Upozorio je i na koliziju između ovog i Zakona o obveznim odnosima. Nema sumnje - kaže - da je ovaj Zakon ipak pomak naprijed, jer sadrži kvalitetnija rješenja od postojećih, ali još ima otvorenih pitanja koja treba riješiti.

Po riječima zastupnika treba imati na umu činjenicu da se ovim propisom ne utvrđuje zatezna kamata već reguliraju uvjeti po kojima će ona biti tek određiva (kamatnu stopu propisat će Vlada uredbom o zakonskoj kamati). Postavlja se pitanje može li Vlada uopće regulirati to pitanje uredbom koja nema zakonsku snagu, kaže Arlović. Naime, riječ je o propisivanju kazne na određene financijske odnosno ugovorne obveze između vjerovnika i dužnika, a to je ozbilj-

no pitanje koje ima i ustavno-pravnu dimenziju.

Ugovorna kamata ne može biti viša od zatezne

U nastavku je spomenuo da Vlada ili država, kad se pojavljuje kao vjerovnik, primjenjuje zateznu kamatu kao i bilo koji drugi vjerovnik u financijskom ili kreditnom poslovanju. Međutim, kad se javlja u ulozi dužnika, npr. vezano uz više naplaćene prihode od građana ili pravne osobe, ona će sama propisati kamatu koju će platiti na taj iznos. Ne bi li u tom slučaju barem trebalo predvidjeti onu kamatu koja bi, primjerice, bila na oročena sredstva ili onu koja je vezana uz zaštitu kapitala, plus uobičajenu ugovorenu kamatu na sredstva po viđenju? - pita zastupnik. Po njegovu mišljenju u građanskom društvu država bi se trebala ponašati kao građansko-pravni subjekt u ekonomskim, financijskim i drugim odnosima poslovanja. To znači da ne bi trebala koristiti političku ili zakonodavnu moć da sebe stavlja u povoljniji položaj nego što je to moguće po ugovornim odnosima. Sugerirao je, stoga, da se razmotri mogućnost brisanja zatezne kamate. Umjesto toga treba ostaviti ugovorenu kamatu, s tim da se ovim Zakonom propiše njena gornja stopa a poreznim zakonima predvidi prekršajna i eventualno kaznena odgovornost za slučaj da dužnik ne ispunjava obveze prema vjerovniku, odnosno državi.

U nastavku je upozorio i na proturječnost između članaka 9. i 10. Konačnog prijedloga zakona. Naime, predviđena je manja kazna ako netko ugovori ili obračuna ili naplati višu zateznu kamatu od one koju uredbom propiše Vlada, nego u slučaju ugovaranja ugovorne kamate iznad dopuštene. U prvom redu umjesto na članak 5. predlagatelj bi se trebao pozvati na članak 4. prema kojem ugovorna kamata ne može biti viša od zatezne, a za takav prekršaj valja predvidjeti i veću kaznu, smatra zastupnik.

Spomenimo i njegovu sugestiju da se usklade rokovi propisani člankom 11. jer nije moguće u roku od 30 dana od

stupanja ovog Zakona na snagu realizirati sve što je predviđeno. Naime, u tom roku Vlada bi trebala donijeti provedbene propise, a ministar financija imenovati članove Odbora za utvrđivanje kamatnih stopa, što je inače preduvjet za donošenje spomenutih uredbi.

Ugovorna kamata ne može biti viša od zatezne, a za takav prekršaj valja predvidjeti i veću kaznu.

Arlović je na kraju izjavio da će podržati predloženi Zakon jer nudi bolje rješenje od onog koje se prakticiralo dosad. Mišljenja je, međutim, da ovo područje treba temeljito preispitati i urediti na što kvalitetniji način, što bi bio stimulans za širenje i ugovaranje kreditnih odnosa ne samo između banaka, fizičkih i pravnih osoba, nego i između države, kao vjerovnika, i svih ostalih dužnika koji se mogu pojaviti prema državi (i obratno).

Intencije dobre, no ključna je provedba

Nikola Vuljanić (HNS) smatra da je ovo kvalitetan zakon s dobrim intencijama, ali kao i kod drugih propisa ključno je to kako će se provoditi. Ako se pod hitno ne promijeni Zakon o obveznim odnosima, barem one odredbe koje govore o načinu obračuna zateznih i ugovornih kamata, građani će biti izloženi samovolji kontroverznih zakonskih propisa i naći će se u situaciji da nema tko stati iza njihovih interesa. Naime, neke banke, koje će imati jači utjecaj, i dalje će moći naplaćivati kamate na kamatu, a druge ne. Budući da se određivanjem načina utvrđivanja visine kamata zapravo preusmjerava nacionalno bogatstvo, ovo je ključna politička tema o kojoj raspravlja Parlament, naglašava zastupnik.

Kako reče, generalni Zakon o obveznim odnosima kojega smo preuzeli od bivše Jugoslavije ne uređuje detaljno način obračunavanja kamata, a praksa

je išla u krivom smjeru, što je rezultiralo koncentracijom bogatstva u drugim, pa i u tuđim rukama. Stoga bi Sabor trebao obvezati Vladu da što prije uskladi sve propise koji govore o ovoj problematici, s jasnom intencijom da se zaštiti hrvatsko gospodarstvo i građani. Ako se to ne napravi brzo, ispast će da je nakan ovog zakona da se samo stvori lijepi paravan, dok će prava praksa i dalje ići onim koracima kojima je išla i do sada.

Sređivanjem financijskog sektora i uređivanjem odnosa u tom sektoru od prije nekoliko godina Hrvatska je - kaže - postala uredna financijska zemlja u kojoj se mogu uzeti kvalitetni krediti, ali kako realni sektor to nije pratio, oni se otplaćuju s puno muke i odricanja.

Zakon ima zaštitni i socijalni karakter

Osnovni preduvjet za stvaranje tako solidnog financijskog tržišta bila je činjenica da su zakoni koji su regulirali dužničko-vjerovničke odnose pogodovali vjerovnicima (npr. Zakon o mjenici, Zakon o ovrsi, Zakon o hipoteki, itd.). Zahvaljujući tome, banke su se dokopale vrijednih nekretnina, bilo kroz fiducije, bilo kroz druge oblike. Posljedice - financijski sektor i danas kontrolira najveći broj tvrtki koje imaju afirmativni tržišni ili novčani karakter, prije svega u turističkoj industriji, ali i u nekim drugim interesantnim sferama. Međutim, u drugoj fazi te reforme pokazalo se da nož ima dvije oštrice, tako da je jedna od njih u posljednje vrijeme zahvatila i one koji su mislili da su nedodirljivi. Tek tada se počelo drugačije gledati na tu problematiku i razmišljati o tome nije li ipak nužno zaštititi i drugu stranu - korisnike kredita, odnosno potrošače. Zastupnik, kako reče, podržava upravo ovaj zaštitni i socijalni karakter predloženog Zakona koji može biti potreban i onome koji se danas nalazi na strani vjerovnika, kao i onome koji će se sutra naći na strani dužnika. Dakako, slaže se s kolegama da bi Zakon o obveznim odnosima trebalo uskladiti s ovim zakonskim prijedlogom, da bi se izbjegle nedoumice ili krivo tumačenje u praksi.

Na kraju je izrazio uvjerenje da će ovaj zakon dati dobar poticaj uređivanju odnosa u financijskom sektoru, što je svakako poželjno, i zbog čega i podupire njegovo donošenje.

Riječ predlagatelja

Zahvalivši zastupnicima na sudjelovanju u raspravi i na njihovim prijedlozima **Ivan Šuker** je izrazio zadovoljstvo što su svi parlamentarni klubovi, a i pojedini zastupnici, poduprli Vladin prijedlog. Napomenuo je da se postojeći Zakon o zateznim kamatama primjenjuje već punih osam godina, te da je trebalo postići opći društveni konsenzus i obaviti široku javnu raspravu prije predlaganja novog zakonskog propisa kojim se regulira to područje. Svjestan je, kaže, njegove kontradiktornosti sa Zakonom o obveznim odnosima, no već je formirana radna skupina koja bi trebala pripremiti izmjenu tog Zakona. Usporedo s daljnjim razvojem financijskog tržišta u Hrvatskoj i Zakon o kamatama će zasigurno doživjeti još neke promjene, no bitno je da svi budu ravnopravni prilikom obračuna zateznih kamata, što će se predloženim rješenjima i postići.

Na prijedlog Odbora za financije i državni proračun sastav Odbora za utvrđivanje kamatnih stopa bit će proširen predstavnicima Hrvatske gospodarske komore te Hrvatske udruge poslodavaca.

U nastavku je pojasnio da niti jedan od podnesenih amandmana strukturno ne mijenja tekst Konačnog prijedloga zakona, jer su uglavnom nomotehničke naravi. Vlada je i sama uložila dva amandmana, a prihvatila je i prijedlog Odbora za financije i državni proračun da se Odbor za utvrđivanje kamatnih stopa proširi i s predstavnicima Hrvatske gospodarske komore te Hrvatske udruge poslodavaca.

Potaknut nekim primjedbama iz rasprave Šuker je izjavio da nikada nije

tvrdio da je proračunski deficit u Hrvatskoj 5,1 posto. Ono o čemu govore uvaženi zastupnici SDP-a produkt je njihovog knjigovodstva iz 2003. (najprije su tvrdili da je prošlogodišnji deficit 4,5 posto, a zatim 5, 1 posto, iako je službeni podatak 6,3 posto).

Opovrgnuo je i tvrdnju da država ne podmiruje svoje obveze na vrijeme. Uostalom, ova Vlada još nije na vlasti 180 dana da bi se moglo govoriti o tome da toliko kasni s plaćanjem obveza. Očito je riječ o nepodmirenim obvezama koje su preostale od bivše Vlade, što samo potvrđuje činjenicu da proračunski deficit iznosi 6,3 posto, zaključio je.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA

U nastavku sjednice zastupnici su se izjašnjavali o podnesenim amandmanima (9) o kojima se, u ime predlagatelja, očitovala gospođa Dalić. Predsjednik Sabora **Vladimir Šeks** izvijestio je zastupnike da amandmani Vlade na članak 1. stavak 3. i članak 5. postaju sastavnim dijelom Konačnog prijedloga zakona (u navedenim odredbama iza riječi: "pravnih" dodaje se zarez i riječi: "te pravnih"). Ovom amandmanskom korekcijom se, na inicijativu Odbora za zakonodavstvo, jasnije određuje na koga se primjenjuju odredbe vezane uz najvišu dopuštenu ugovornu kamatnu stopu. Naime, člankom 399. stavkom 1. Zakona o obveznim odnosima regulirana je ugovorna kamata između pojedinaca - fizičkih osoba. Drugim amandmanom predlagatelja usklađuje se tekst naslova iznad članka 5. s odredbom tog članka (naziv "Ugovorna kamata" zamjenjuje se riječima: "Najviša dopuštena ugovorna kamatna stopa").

Vlada je uvažila, iako u nešto izmijenjenom obliku i amandmanski zahtjev Odbora za financije i državni proračun, da se sastav Odbora za utvrđivanje kamatnih stopa u članku 6. proširi i predstavnicima Hrvatske gospodarske komore te Hrvatske udruge poslodavaca! Naime, Odbor je uložio amandman samo na odredbu stavka 1. a kako se i stavak 2. odnosi na isto pitanje, Vlada

je sugerirala da se iste amandmanske korekcije učine i u toj odredbi, s čime se predsjednik Odbora suglasio.

Usljedio je izjašnjavanje o amandmanima dr.sc. **Ive Josipovića (neovisni)**, ali niti jedan od njih nije dobio zeleno svjetlo. Podsjetimo, predlagao je nomotehničko poboljšanje u članku 1. stavak 3. radi otklanjanja dileme na koje se ugovorne stranke odnosi ograničenje visine ugovorne kamate. Po mišljenju zastupnika formulacija predlagatelja navodi na pomisao da se Zakon odnosi samo na slučajeve kad je vjerovnik pravna, a dužnik fizička osoba. Stoga je predložio novu formulaciju te odredbe iz koje bi bilo razvidno da se primjenjuje na sve slučajeve, bez obzira na to tko su stranke. Prema njegovu prijedlogu sporna odredba je trebala glasniti: "Ovim Zakonom određuju se najviše dopuštene stope ugovorne kamate u novčanim obvezama iz vjerovničko-dužničkih odnosa, kao i obračunavanje i plaćanje kamata na više plaćene javne prihode".

Predložio je, nadalje, da se dopunom članka 4. Konačnog prijedloga zakona precizira da se neće primjenjivati ugovorna kamata veća od zatezne, koju na preporuku Odbora za utvrđivanje kamatnih stopa svojom uredbom propiše Vlada RH. Sličnu ogradu sugerirao je i u članku 5., kako bi se spriječilo ugovaranje nedopuštene kamate i izbjegli mogući sudski sporovi s tim u svezi. Prema njegovu prijedlogu tekst tog članka trebalo je dopuniti rečenicom: "Ako je ugovorena veća kamata, takva se kamata neće primijeniti, već se smatra da je ugovorena najviša dopuštena stopa kamate".

Amandmani **Kluba zastupnika HNS/PGS-a** na članak 10. nisu naišli na razumijevanje predlagatelja, a ni većine nazočnih zastupnika. Radilo se o prijedlogu da se manipulacije s kamatama iznad zakonom dopuštene razine tretiraju kao kazneno djelo, a ne prekršaj, te da se za pravnu osobu u tom slučaju pored novčane predvidi i kazna zatvora do jedne godine, kao što je to predviđeno i Kaznenim zakonom za lihvarski ugovor. Po mišljenju zastupnika HNS-a i PGS-a to bi bilo u skladu s temeljnom

intencijom zakona - sprječavanje stjecanja nerazmjerne imovinske koristi. Međutim, ni nakon dodatnog obrazloženja njihova predstavnika ti amandmani nisu dobili zeleno svjetlo.

Klub zastupnika HDZ-a imao je više sreće sa svojim amandmanskim zahtjevom za produženje rokova predviđenih člankom 11. Naime, taj je amandman

Vlada uvažila, što znači da je postao sastavnim dijelom Konačnog prijedloga zakona. To znači da je rok u kojem Vlada RH treba donijeti uredbe propisane ovim Zakonom produžen s 30 na 90 dana, a rok u kojem će ministar financija imenovati članove Odbora za utvrđivanje kamatnih stopa na 60 dana od stupanja ovog Zakona na snagu.

Nakon izjašnjavanja o amandmanima predsjednik Sabora Vladimir Šeks dao je na glasovanje Konačni prijedlog zakona o kamatama. Donešen je jednoglasno, u predloženom tekstu, korigiranom usvojenim amandmanima.

M. Ko.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU OKVIRNOG UGOVORA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I RAZVOJNE BANKE VIJEĆA EUROPE O ZAJMU ZA PROJEKT 1435 (2002): ODRŽIVI POVRATAK PROGNAKNIKA I IZBJEGLICA – POVRAT IMOVINE I STAMBENO ZBRINJAVANJE

Rješenje problema preostalog stambenog zbrinjavanja prognanika i izbjeglica

Prijedlog i Konačni prijedlog zakona prihvaćeni su jednoglasno, u tekstu predlagatelja korigiranom pravno-tehničkim amandmanima Odbora za zakonodavstvo. Cilj Projekta je – rješavanje problema preostalog stambenog zbrinjavanja prognanika i izbjeglica kroz povrat imovine vlasnicima i osiguranje alternativnih rješenja za privremene korisnike.

O Okvirnom ugovoru

Umjesto prikaza Konačnog prijedloga evo što je o njemu rekla državna tajnica Ministarstva financija, mr. sc. **Martina Dalić**.

Cilj Projekta je – rješavanje problema preostalog dijela stambenog zbrinjavanja prognanika i izbjeglica kroz povrat imovine vlasnicima i osiguranje alternativnih

rješenja za privremene korisnike. Obuhvaća to povrat vlasnicima 3968 stambenih jedinica (koje će napustiti privremeni korisnici kojima je utvrđeno pravo na privremeno zbrinjavanje) te osiguravanje dodatnog stambenog fonda za zbrinjavanje privremenih korisnika zauzete imovine (kupnja obiteljskih kuća preko Državne agencije za promet nekretnina koje će se dati u najam korisnicima te nabavka osnovnoga građevinskog materijala za obnovu oštećenih obiteljskih kuća ili stanova u državnom ili u vlasništvu korisnika).

Dva su razloga za donošenje zakona hitnim postupkom – izražavanje spremnosti da Vlada izvrši obveze utvrđene međunarodnim ugovorom; činjenica da se u ovoj fazi postupka, u pravilu, ne može mijenjati, odnosno dopunjavati tekst međunarodnog ugovora.

RADNA TIJELA

Uz nomotehničke primjedbe na dva članka, **Odbor za zakonodavstvo** je podržao Konačni prijedlog, ne protiveći se hitnom postupku. Bez ikakvih primjedbi potporu su mu dali **Odbor za financije i državni proračun** te **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo**, u kojem je naglašeno kako ovaj projekt ima veliku socijalnu i političku vrijednost jer je usmjeren na osiguravanje uvjeta za rješavanje problema preostalog dijela stambenog zbrinjavanja prognanika i izbjeglica.

RASPRAVA

Nastavak projekta bivše Vlade

Nakon državne tajnice, mr. sc. **Martine Dalić**, stav Kluba zastupnika SDP-a

objasnila je **Ingrid Antičević- Marinović**. Taj klub je svesrdno podržao zakon, naglasivši kako je riječ o nastavku projekta koji je uspješno završila bivša Vlada. SDP-u je drago da je sadašnja Vlada promijenila mišljenje i svesrdno podržava povratak izbjeglica, naglasila je zastupnica, podsjetivši kako je za bivšeg saziva iz HDZ-ovih klupa traženo da sudovi obustave postupke za iseljenje. Podsjetivši što se još zborilo, ne tako davno (kod rasprave o izmjeni Zakona o obnovi) iz "rodoljubnih prsa i pluća" s desne strane predsjedavajućeg Parlamenta, ona je podsjetila na tadašnji upit – kako Čačić uopće može biti ministar s obzirom na njegovu izmjenu kako u 8 sati po njegovu ulasku u Knin kuće nisu gorjele (a gorje su u 12 sati); na tvrdnje kako taj zakon prelazi granicu podnošljivosti narušenoga nacionalnog ponosa; na pitanja zašto se pravo na obnovu ne uskrati i članovima obitelji osoba protiv kojih su donešene pravomoćne presude; na optužbe na račun bivše Vlade da provodi srpsku politiku iz 90-te.

SDP-u je drago da je sadašnja Vlada promijenila mišljenje i svesrdno podržava povratak izbjeglica, s obzirom na to da je za bivšeg saziva iz HDZ-ovih klupa traženo da sudovi obustave postupke iseljenja.

Predstavnica SDP-a je još rekla kako mnogi koji su stavili kronicu oko vrata nisu poslušali apel kardinala Kuharića ("neprijatelj je srušio moju kuću, ja njegovu neću"), a niti Papu koji je više puta o tome govorio (i kojega je i premijer Sanader spomenuo obilazeći tako stradala područja). Ona je još skrenula pozornost na Sanaderove riječi u sklopu obilaska područja koja su na takav način stradala.

Zastupnica je, nadalje, rekla kako joj se čini malo pretjeranim to što su sela i mjesta pretežno nastanjena stanovnicima srpske nacionalnosti odnosno (odno-

sno ona u kojima su ranije živjeli oblijepljena plakatima Državne agencija za promet nekretnina). To se može shvatiti, napomenula je, kao da se to stanovništvo potiče na prodaju nekretnina, što se nikako ne bi smjelo dogoditi – rekla je zastupnica.

Zašto "ne" samo školi u Sesvetama?

U ime Kluba zastupnika HNS-a i PGS-a, mr. sc. **Alenka Košiša Čičin-Šain** je podržala zakonski prijedlog. Uvodno je najprije podsjetila da je Projekt pripremila bivše Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo još u listopadu 2002. te da je prihvaćen od najviših tijela Vijeća Europe i CEB-a u ožujku 2003.

Izuzimanje jedino gradnje i kreditnog financiranja srednje škole, sa sportskom dvoranom, u Sesvetama upućuje na špekulacije u vezi s realizacijom Programa POS-a u Zagrebu.

Podsjetila je zatim na dugoročne povoljne zajmove što ih je dosad sklopila Hrvatska, među ostalim za: obnovu škola u Republici; projekt obnove i stambenog zbrinjavanja prognanika i izbjeglica; projekt obnove zdravstvene infrastrukture; projekt obnove škola u istočnoj Slavoniji; projekte financiranja kreditnog programa malog i srednjeg poduzetništva.

Rekavši kako su u pripremi novi zajmovi – Projekt izgradnje i obnove školskih objekata u RH (iz 22. svibnja 2003) zastupnica je rekla kako je bivše Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo već započelo izgradnju ukupno 142 škole i sportske dvorane. Uznapredovala je izgradnja na oko 40 objekata, a raznim fazama aktivnosti obuhvaćeno je 120 objekata. Samo u Zadarskoj županiji u tijeku je realizacija 28 objekata, što je znatno pridonijelo upravo usponu HDZ-a, rekla je zastupnica Košiša Šain, dometnuvši kako upravo to pokazuje koliko se prošla Vlada (a

time i HNS) rukovodila općim, a ne usko stranačkim interesima.

Predstavnica HNS-a i PGS-a je zatim upitala kako to da je Vlada odlukom isključila jedino gradnju i kreditno financiranje srednje škole sa sportskom dvoranom u Sesvetama, ustvrdivši kako to upućuje na špekulacije u vezi s realizacijom Programa POS-a upravo u Zagrebu.

To je eklatantan primjer postupanja protiv interesa građana Hrvatske (a 8,5 tisuća građana vidi rješenje stambenog pitanja u izgradnji sesvetskog naselja), i to isključivo sa ciljem sprečavanja realizacije projekata koje su započele druge stranke – rekla je predstavnica HNS-a i PGS-a.

Neće biti sredstava za održivi razvoj

Da zakon zaslužuje podršku, ali da je potrebna bolja analiza i analitička osnova rekao je, u ime Kluba zastupnika SDSS-a, Ratko Gajica. Dvije se, po njegovoj ocjeni, stvari provlače kroz zakon, a nisu – kako reče - plemenite pa je moguće da se nešto "provuče" i mimo zakona. Prvo, cijela se konstrukcija zasniva na utvrđenom broju - 3968, što bi značilo da je toliko zauzetih kuća i da je potrebno osigurati toliko alternativnog smještaja. Drugo – problematična je tvrdnja kako će se time stvoriti uvjeti za održivi povratak. Sav novac će se, kako reče, potrošiti i tehnički i sadržajno na kupovinu kuća, smještaj nekih ljudi i za održivi razvoj neće biti ni za privremene korisnike ni za vlasnike.

Upitno je, rekao je zastupnik, ima li doista toliko osoba pravo na alternativni smještaj (stambeno zbrinjavanje). Naime, bilo je zauzimanja imovine i bez pravne osnove, a i zbrinjavaju se ljudi koji nemaju pravne osnove za to.

Nekad "izdajnici", "sluge stranih interesa"...

Radimir Čačić (HNS) je najprije podsjetio kako je Klub zastupnika HDZ-a tražio njegovu ostavku zbog Zakona o obnovi zbog kojega se prete-

žno uzimaju ova sredstva. Najugledniji članovi Sabora onda su tvrdili kako bi bili zadnje hulje ako budu glasali za taj zakon, a danas predlažu zakon po kojem će se sve to financirati. Izdajnicima, slugama stranih interesa proglašavali su one koji su predlagali zakon, uz tvrdnju kako se nikada ne može, u skladu sa savješću, prihvatiti bilo kakva mogućnost da se i građa-

nima srpske nacionalnosti dade jednak tretman kao građanima hrvatske nacionalnosti.

Strašna se promjena desila u ovoj zemlji i ponosan sam da se to desilo, hvala vam gospodo što ste uspjeli shvatiti da ova Europa i ovaj svijet ima neke druge civilizacijske standarde i neke druge pravne norme nego što ste ih vi imali do jučer – zaključio je Čačić.

U ime predlagatelja, državna tajnica, Martina Dalić prihvatila je amandmane Odbora za zakonodavstvo.

Prijedlog i Konačni prijedlog prihvaćeni su jednoglasno, u tekstu predlagatelja korigiranom pravno-tehničkim amandmanima Odbora za zakonodavstvo.

J.R.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

**GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol**

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Hrvoje Sadarić, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj
GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada
TAJNICA REDAKCIJE: Gordana Petrović
ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722
fax: 01/6303-018
Web: <http://www.sabor.hr>
E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora